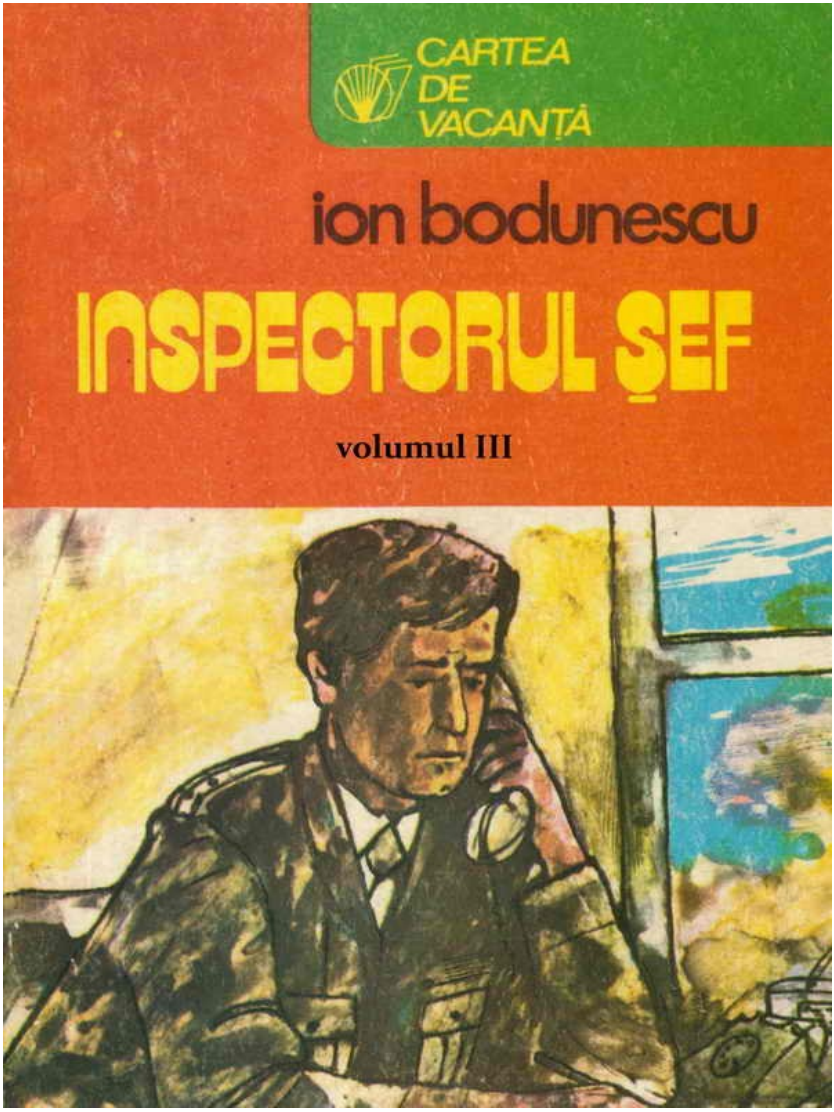

Ion Bodunescu

INSPECTORUL ŞEF

volumul al III-lea

editura
SPORT-
TURISM
Bucureşti, 1983

Coperta seriei: ILIE VICTOR
CARTEA DE VACANŢĂ
Ilustraţii: CONSTANTIN VLĂDESCU

Cei mai moderni agenţi

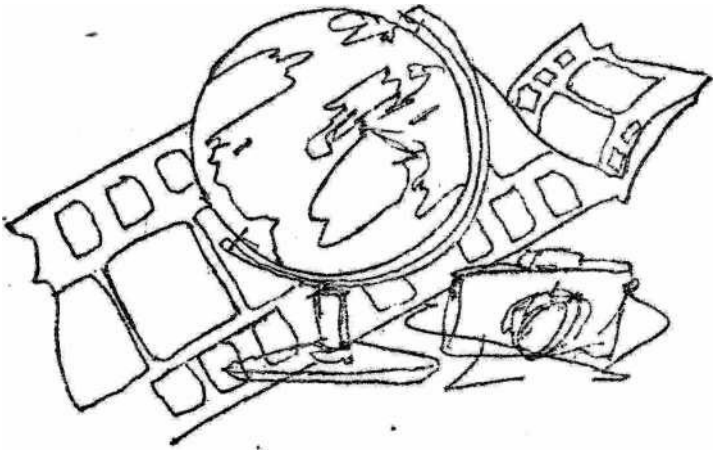

„V-am vorbit, la întâlnirile trecute, despre

arta informaţiilor şi contrainformaţiilor din timpurile cele mai vechi şi până în zilele noastre, de pe vremea când şi „zeii făceau spionaj”, le zisese inspectorul Banu celor mai tineri subordonaţi veniţi în unitatea lui. Am discutat împreună despre multe. Despre momente semnificative din istoria scrisă şi nescrisă încă a „spionajului”, despre agenţi şi despre multe altele. Mi-aţi pus o serie de întrebări şi, acolo unde am ştiut şi am putut, v-am dat răspunsuri, ca la rândul meu să vă pun şi eu destule întrebări. V-am adus în atenţie şi o seamă de speţe cu sferă diversă, în care instituţia noastră, noi, nu urmărim în principal latura coercitivă, pedeapsa, trimiterea la „popreală” a celor ce au încălcat legile ori regulile vieţii, ci căutăm pe toate căile să împiedicăm ivirea acestor fenomene, preocupându-ne de prevenirea lor, făcând tot ce ne stă legal în putinţă ca oamenii să nu ajungă în asemenea situaţii.

Desigur, arta informativă şi contrainformativă, formele şi metodele folosite din cele mai vechi timpuri şi până azi reprezintă un câmp prielnic discuţiilor.

Cercetarea în domeniu se confruntă în cele mai variate aspecte. Câte adevăruri nu ies la lumină şi câte… legende! De data aceasta vă propun să aruncăm o privire asupra unei alte serii de probleme. Să vorbim despre agenţii cei mai noi, cei mai moderni, care supraveghează azi lumea. Poate cineva să spună care sunt acei agenţi?”

S-a lăsat pentru un moment tăcere. Unii mai ştiau câte ceva, dar din timiditate nu îndrăzneau să ia cuvântul. Banu tuşi de câteva ori şi continuă, ca şi cum nu el formulase o întrebare cu puţin înainte.

„…Vom vorbi, aşadar, despre cei mai *moderni* agenţi: *sateliţii*.

Da, sateliţii, ei sunt cei mai moderni agenţi care culeg informaţii din aproape toate, sau poate chiar din toate domeniile, cu deosebire din cel economic.

Sunt, până acum, multe, destul de multe state care şi-au trimis sateliţii în univers. Desigur, nu cu scopul declarat de spionaj. Şi, în acelaşi timp, ar fi chiar greşit să credem că toţi sateliţii care se plimbă în spaţiu sunt trimişi pentru a face *spionaj pur*. Tot aşa, trebuie spus că nu există satelit care să nu îndeplinească şi un rol *informativ*. Orişice satelit, fie că se află înscris pe o orbită geostaţionară, fie pe alte tipuri de orbite (aceştia sunt cei mai mulţi), oricum ar fi el făcut, culege şi transmite informaţii celor care l-au trimis, îndeosebi fotografii ale suprafeţei solului sau imagini care pot da indicaţii asupra structurii subsolului.

Imaginile transmise pot furniza informaţii asupra întinderii şi locului zăcămintelor, a amplasării pungilor de petrol şi de gaze naturale, ori ale rezervelor de apă, şi pot chiar furniza date asupra diferitelor specii de moluşte şi crustacee care compun fauna estuarelor, în 1976, de pildă,

un cotidian francez scria că doi sateliţi N.A.S.A. de teledetecţie a resurselor naturale au efectuat rotaţii în jurul Pământului pe orbite polare, fotografiind, o dată la nouă zile, fiecare colţ al Terrei. Sateliţii retransmit fotografiile prin semnale radiotelegrafice transformate în imagini care acoperă, fiecare, cam 300 kmp. Există şi fotografii care permit să se distingă detalii de ordinul a 30 cm. Acestea nu mai sunt transmise însă prin semnale radio. Filmele nedevelopate sunt lansate cu paraşuta în capsule de către sateliţi fiind ulterior recuperate. Alături de NAS.A. există şi o Agenţie pentru Studiul Oceanelor şi al Atmosferei (Naţional Ocean and Atmospheric Administration), care primeşte tot felul de date „meteorologice" prin intermediul propriilor sateliţi. Informaţiile furnizate de sateliţii de teledetecţie sau de cei meteorologici reprezintă însă şi foarte importante instrumente de spionaj.

Numai într-o singură săptămână, de pildă, un expert geolog ar putea să colecteze fotografiile care acoperă întreg teritoriul unei ţări şi să alcătuiască harta concentrării minereurilor şi tabloul rezervelor de apă, să precizeze tipurile de sol şi să delimiteze regiunile împădurite sau să aprecieze situaţia şi perspectivele «nor recolte. Seriile de fotografii luate la un interval de nouă zile pot fi confruntate. Nu este nevoie de ochi exersat pentru a remarca pe fotografiile în culori tuşele verzi care se lărgesc, clişeu după clişeu, şi care reprezintă creşterea culturilor. Satelitul

meteorologic permite specialistului să cunoască temperatura solului de pe întreg globul pământesc în orice moment al anului. Pot fi determinate diferitele tipuri de sol şi chiar măsurată cantitatea de clorofilă din plante.

Teoretic, aceste informaţii sunt la dispoziţia tuturor, dar, în practică, ele sunt achiziţionate, în primul tind, de diferite organisme suprastatale sau multinaţionale, care deţin mijloacele financiare şi tehnică pentru a cumpăra şi interpreta datele.

Sateliţii de recunoaştere şi intercepţie, cei de geodezie şi, mai ales, cei de comunicaţii, joacă un rol militar de importanţă mereu crescând în condiţiile realizării conceptului tactic şi strategic exprimat prin termenul „câmp de bătălie electronic”.

Trebuie să observăm, cu surprindere poate pentru unii, că şi agentul *modem* îndeplineşte însuşirile agenţilor umani. Se ştie că există sateliţi plasaţi pe orbite care le asigură menţinerea în permanenţă în puncte fixe deasupra unei zone, aşa-numiţii sateliţi *geostaţionari* care culeg date din zonele de observaţie pe care le transmit, prin unde, „acasă”. De ce să nu acceptăm idee ci că un satelit poate transmite informaţii către două ţări şi, poate, chiar către mai multe? Adică un astfel de agent, *modem*, poate îndeplini rolul agentului *dublu*. Sau, fiind vorba de o altă clasificare: agenţi activi şi în *conservare*, am putea asocia aceasta şi agenţilor *moderni* – sateliţii.

Se vorbeşte, în ultima vreme, de aşa-numiţii

sateliţi – antisateliţi. Un astfel de *vehicul*, plasat în spaţiul extraterestru, ar avea misiunea de a lovi, la comandă, un alt satelit *ţintă* pentru a-l distruge. Deci, în cazul acesta, un agent modern, fost în conservare, trece la lichidarea altui agent modera „duşman”, cu ajutorai razelor laser. Aceasta, desigur, mai cu seamă în cazul declanşării unei conflagraţii. S-ar părea că există azi staţii spaţiale plasate pe orbite joase şi înarmate cu rachete cu ghidaj şi infraroşu, putând distruge sateliţii inamici. Sau, sateliţii de alertă, destinaţi să înregistreze toate lansările de rachete inamice, plasaţi pe orbite înalte şi consideraţi, pentru moment, invulnerabili. La ora actuală, se pune la punct, notau de curând agenţiile „France Presse" şi „E.F.E.”, un satelit „asasin”. El ar consta dintr-un cilindru, ce va fi lansat de sub aripa unui avion de vânătoare „F – 15” şi care, ghidat de senzori infraroşii, va ataca direct pe orbită. De altfel, Uniunea Sovietică a menţionat explicit această nouă armă americană când a propus – la jumătatea lunii octombrie 1980 – la Naţiunile Unite, încheierea unui tratat de interzicere a tuturor armelor în spaţiu. Totodată, s-au făcut cunoscute intenţii de experimentare a razei laser antisatelit şi arme antirachetă, prin intermediul navetelor spaţiale, în decurs de câţiva ani.

Laserul... De-abia s-au scurs douăzeci de ani de la punerea la punct, de către americanul Theodore Maiman, a primului laser şi a uimitoarelor proprietăţi ale fascicolului său de

lumină şi... Proiectele reuşite nu sunt încă atât de numeroase pe cât s-ar crede. Laserul n-a pătruns decât lent în viaţa cotidiană – în special în domeniul medical, în laboratoare şi, pe alocuri, în industrie. A înflorit, însă, într-un ritm halucinant, în domeniul militar. Peste 50 la sută din sistemele laser vândute în lume satisfac prin excelenţă nevoi militare. N-au dat ele naştere unor telemetre ce emit o radiaţie invizibilă pentru ochi şi măsoară, cu o precizie fără egal, distanţa la care e situat obiectivul? N-au dat ele naştere la sisteme de ghidaj şi de ţintire a obiectivului? Faimoasele „bombe inteligente", „smart bombs", folosite de americani în Vietnam, se dirijau, fără eroare, asupra ţintei, urmărind „pata de lumină" făcută de laser asupra obiectivului Succesul era aproape garantat.

Imaginaţia în acest domeniu nu lipseşte. Cercetările urmărind realizarea de lasere şi mai puternice decât cele actuale pentru a lovi, din spaţiu, sateliţi sau rachete intercontinentale inamice, se desfăşoară intens. Se vorbeşte deja de sisteme laser de 5 megawaţi ce ar putea fi puse la punct în circa zece ani. Iluzie? Intoxicaţie reciprocă de informaţii pentru obţinerea de bugete tot mai mari? Se pare, după cum s-a făcut cunoscut de tot mai multe publicaţii, că acei ce se lansează în acest domeniu nu-şi fac griji în ce priveşte finanţarea cercetărilor. Numai bugetul D.A.R.P.A. (Defence Advanced Research Projects Agency) pentru activităţi laser în spaţiu cu energie

înaltă – 120 milioane dolari în 1982 – este cât se poate de convingător. Dar, nu e vorba numai de radiaţiile laser. Se vorbeşte şi de o armă cu *radiaţii de particule*, care urmează să „lanseze" fascicule de protoni şi electroni, adică *radiaţii mortale*. O astfel de armă ar putea porni, în misiunea ei ucigaşă, de pe unele platforme de zeci de tone plasate în spaţiu.

Se ştie că în cazul agenţilor *umani*, în timpul războaielor şi nu numai atunci, se produceau tot felul de escaladări în timpul misiunilor lor, ajungându-se să se lichideze unii pe alţii urmărirea reciprocă şi distrugerea reciprocă este cunoscută fm istoria mai vechea spionajului. Ea e valabilă şi în situaţiile moderne şi în formula sateliţilor. Există programarea unor „misiuni" care să le permită să se vâneze unii pe alţii, creându-se apoi, ca formă de apărare, aşa-zisele „scuturi reflectorizante", care să-i apere pe sateliţi de atacurile altor sateliţi „ucigaşi".

„Istoria – afirma un general al N-A.T.O. – arată că războiul a avut loc întâi pe pământ, apoi s-a extins pe mare şi pe urmă în aer. Este logic că spaţiul cosmic va fi următorul loc de desfăşurare a luptei".

Se pregăteşte oare, în felul acesta, un viitor război spaţial? în orice caz sunt destui analişti din domeniul apărării care argumentează inevitabilitatea declanşării unui război nuclear în spaţiul cosmic, în cazul în care un atac împotriva sateliţilor – având fie şi un caracter de avertizare –

ar fi considerat ca preludiul primei loviturii

Oricum primejdia există! De aceea atâtea forţe ale lumii contemporane sunt angajate astăzi în marea bătălie pentru apărarea păcii. Şi suntem mândri că noi, ţara noastră, ne aflăm în primele rânduri ale acestei ample şi esenţiale acţiuni.

Se ştie însă că orice război „cald" este precedat de un altul „rece" care, de altfel, a şi fost reluat, şi în care o parte integrantă o constituie aşa-numitul *front nevăzut*.

Dar să revenim la subiect. Altfel, furaţi de tot felul de paranteze, putem sta aici multe ceasuri. Aşadar să vorbim despre funcţia Informativă a agenţilor *moderni*.

Calitatea informaţiei, ca şi în cazul agentului uman, depinde de calităţile „personale" ale agentului, de forţa sa de „penetrare". Aşa cum am văzut, prin intermediul satelitului, al unui anume tip de satelit, se pot liobţine informaţii despre straturile chiar mai adânci ale sferei pământeşti, deci date şi despre resursele subterane.

Să ne amintim de strădaniile oamenilor din timpurile mai vechi de a identifica locurile unde se află zăcăminte de am. S-au înregistrat: sute şi mii de victime în rândul celor care au scormonit pe mii de kilometri pământul, în zone greu accesibile, pentru a se întoarce, în cele din urmă, cu un pumn de metal galben şi cu iluzia că pot deveni peste noapte „bogaţi".

Dar să ne oprim, în treacăt, la un alt fel de aur, cate a frământat lumea de ieri şi mai cu

seamă pe cea de azi, *aurul negru*.

Cât le-a trebuit oamenilor epocilor trecute până au „localizat” zonele unde se găsea petrolul, „uleiul de pământ”? Indiciul? Mirosul, în primul rând, „mirosul urât”, cum spuneau japonezii. Oamenii n-aveau cum să ştie că el se ascunde acolo unde se suprapun straturile sedimentare. Ei remarcaseră, în pelerinajul lor, băltoacele vâscoase, rău mirositoare, ce erau adesea motivul unor incendii spontane.

Şi aceasta, după cum o spune un remarcabil cercetător istoric în domeniul petrolului, Rene Seddillot, avea să se observe mai întâi în ţinuturile Tigrului şi Eufratului, unde civilizaţia a înmugurit mai de timpuriu. Ceea ce atestă, simbolic, faptul acesta, ar fi şi „folosirea bitumului la construirea turnului Babel”, însuşi Herodot menţiona zăcăminte de bitum pe Eufrat, acesta fiind întrebuinţat la construirea zidului Babilonului. Alexandru cel Mare consemna prezenţa asfaltului natural în Mesopotamia, emisarii lud descoperind „ceara mirositoare”, parafină solidificată. Strabon semnalase, pe malul stâng al Tigrului, şi pe teritoriul Asiriei şi în ţara gordienilor, Frigia, izvoare de naftă. Plutarh comentează prezenţa „uleiului de piatră” în Babilonia, întrebându-se „cum ia naştere această materie lichidă care curge din pământ şi-l face atât de dogoritor…

Poate şi azi trecem pe lângă astfel de băltoace, dar rămânem indiferenţi.

Şi oamenii au început căutările, săpând

puţuri de la 100 de picioare în sus, depăşind chiar 3.000 de picioare şi, pe măsură ce simţeau mai tare mirosul, mergeau mai departe, până ce ajungeau la pânza de saramură.

Când s-a constatat că petrolul este folositor la te miri ce, căutarea avea să contamineze pe toată lumea.

S-au explorat toate zonele unde se mai găsesc zăcăminte ale aurului negru? Fără îndoială că nu. De-a lungul şi de-a latul planetei mai există multe zone neexplorate, puse în evidenţă numai atunci când preţurile sunt rădicate într-atâta, încât să asigure maximum de profit de pe spinarea năpăstuiţilor, în ultimii ani, preţul petrolului a urcat sistematic, ţările exportatoare cultivând această cale deschisă, încasările fiind fabuloase. Politica petrolului, cu tot ce ţine de el, explorare, exploatare, rafinare, comercializare, a devenit, aşadar, valuta „forte” cu care *bogaţii* tratează cu *săracii*, încât partea leului rămâne partea leului…

Şi uite aşa, aurul negru, la apariţia lui motiv de bucurie şi de Izbăvire, a devenit azi un motiv de tensiune, de nelinişte, de gâlceavă internaţională.

Problema se pune, desigur, asemănător şi cu alte bogăţii ale subsolului, cum ar fi: uraniul, diamantele, cuprul şi câte altele.

Şi atunci, unii s-au gândit, că ar trebui lămurit mai întâi care sunt rezervele? Sunt ele oare suficiente pentru nevoile materiale ale celor ce populează Terra?

O cale aleasă este şi aceasta a sateliţilor, ceea ce, la prima vedere, n-ar fi rău...

Sateliţii, aceşti „roboţi zburători” – desigur nu ne referim la cei meteorologici, deşi am văzut că şi aceştia au rolul lor, circulă peste tot, observând solul şi subsolul, nu numai al ţării care i-au lansat, ci mai ales al altora, culegând informaţii, ceea ce învederează şi activitate de spionaj.

Faptul interesează şi din alt unghi de vedere. Multitudinea sateliţilor în spaţiu, pentru că, am văzut, de la un timp se întrec care mai de care să trimită astfel de „călători” în univers, impietează o înţelegere în privinţa folosirii spaţiului extraterestru numai în scopuri paşnice. Ceea ce ar însemna realizarea unui regim mai eficace în administrarea lui, mai cu seamă în ce priveşte folosirea surselor de energie. Întârzie statornicirea unor norme şi principii privitoare la definirea şi delimitarea spaţiului extraterestru, la orbita geostaţionară, ceea ce ar interesa cu deosebire foarte multe ţări. Nu s-a ajuns încă la o înţelegere nici în ceea ce priveşte tema elaborării principiilor care să guverneze folosirea sateliţilor artificiali ai pământului pentru transmisiile directe de televiziune.

De ce aceste întârzieri în elaborarea unor reglementări general valabile pentru toţi ce se „cocoaţă” în spaţiul extraterestru? Este lesne de înţeles. Ar însemna să fie limitat câmpul sateliţilor spioni ori al celor cu obiective militare şi

strategice. Ar însemna o frânare a cursei pentru cucerirea spaţiului cosmic în scopuri „militare”, limitarea atmosferei de „război rece”, ceea ce nu convine unor cercuri imperialiste militante, în fapt, pentru declanşarea unui război distrugător. A venit, aşadar, vremea când lumea, care altă dată se temea de «ăl de sus», un presupus Dumnezeu, să se teamă azi de «ai de sus», nişte roboţi cu o încărcătură care, într-o zi, pot semăna moarte peste toţi pământenii, desigur nescăpând nici cei ce i-au conceput şi i-au trimis în cer…

Dar să ne lămurim, întrucâtva, în ce constau aceşti roboţi suspendaţi care pot îndeplini şi funcţii informative, de spionaj.

După principiul că un militar, cu atât mai mult un ofiţer, trebuie să se documenteze asupra tuturor procedeelor şi mijloacelor cu rol informativ, el va răsfoi şi va studia orice documente ce se referă şi la aceste „obiecte zburătoare” pe care, uneori, în noapte, le putem observa cu ochiul liber cum traversează cerul, strălucind ca nişte stele pe deasupra capetelor noastre. Poate unii, desigur militarii de carieră, cunosc în legătură cu acestea chiar mai mult.

Există o gamă variată de sateliţi, cu denumiri diferite, dar toţi, cum am mai spus, într-un fel sau altul, îndeplinesc funcţii informative. *Sateliţii de recunoaştere*, precum sateliţii fotografici, sateliţii de intercepţie electronică, sateliţii de supraveghere maritimă, sateliţii de alertă rapidă a atacului, sateliţii de detecţie a exploziilor nucleare

inamice etc. Seriile: MIDAS, VELA, IMEWS, BMEWS reprezintă sateliţi specializaţi pentru detectarea atacurilor inamice şi pentru depistarea exploziilor nucleare experimentale.

Există însă şi *sisteme de arme antisatelit*: interceptoare / distrugătoare de sateliţi artificiali, lansate de pe orbită terestră şi chiar de pe sol, sisteme complexe de urmărire a sateliţilor artificiali inclusiv posibilităţi de alertă instantanee a modificărilor de traiectorie, sisteme de bombardament orbital fracţionat, armament instalat la bordul sateliţilor activat de la sol prin telecomandă sau de calculatorul de bord al navei, ceea ce reprezintă o altă faţă a aceleiaşi probleme.

În momentul actual „lumea* sateliţilor s-a îmbogăţit cu o serie de noi arme şi sisteme antisatelit (ASAT) din ce în ce mai perfecţionate, dar şi din ce în ce mai vulnerabile, necesitând blindaje masive care duc la o scădere substanţială a sarcinii utile.

Pe lângă sateliţii de tip militar menţionaţi, o importanţă cresc încă o au şi alte categorii de sateliţi, cei cu funcţiuni de dirijare a navigaţiei, cei esenţiali pentru coordonarea în teatrul de operaţiuni a armamentului (rachete, avioane, nave), precum şi a trupelor angajate în conflict.

Mai puţin spectaculoşi decât sateliţii de recunoaştere şi intercepţie, sateliţii meteorologici, de geodezie şi mai ales de comunicaţii, pot juca şi ei un rol militar de importanţă. Se pune, firesc, întrebarea dacă odată intrând în scenă cel mai

modern agent – satelitul, sarcina agentului uman – omul, mai poate fi de actualitate? Desigur! în niciun caz, agentul cel mai modern nu poate înlocui factorul om şi n-o va putea face poate niciodată. Agentul *modem* este creaţia creierului omenesc. Agentul *uman* este însuşi omul. De aceea ei sunt căutaţi cu asiduitate, pentru a fi demascaţi, traşi la răspundere şi evident neutralizaţi.

Existenţa agentului *modern* nu micşorează cu nimic răspunderile noastre şi grijile noastre. Am putea spune că, dimpotrivă, ele sunt mai mari. Acum trebuie să apărăm nu numai liniştea, dreptatea, ordinea şi adevărul aici, la noi, pe pământ. Trebuie să învăţăm să apărăm şi liniştea din spaţiul cosmic. Nu este uşor, dar trebuie”.

În sală se lăsă tăcere. Banu se opri, bău din paharul cu apă, zâmbi şi spuse în continuare:

„Acum vă stau la dispoziţie, aştept întrebările”, în acea zi întâlnirea cu inspectorul şef Banu s-a terminat târziu, foarte târziu. Din nou în sala de pregătire…

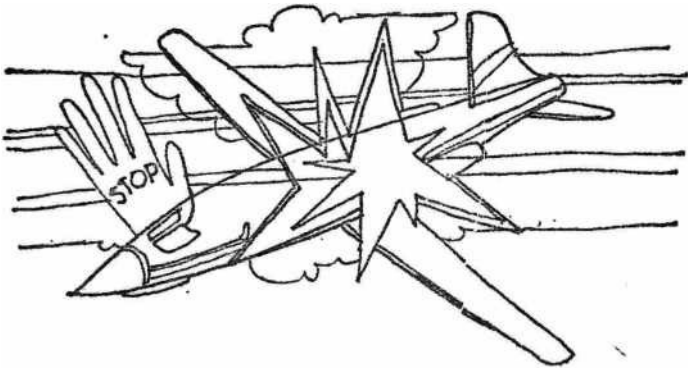

„Printre marile racile ale lumi de azi, *înarmarea* – în primul rând înarmarea nucleară, care a atins cote nemaiîntâlnite, acumulări de arme ce ar putea distruge Pământul de câteva ori –, *sărăcia* – fenomen ce seceră zilnic sute şi mii de suflete, îndeosebi copii, peste 800 de milioane de oameni fiind supuşi flagelului foamei – trebuie socotit şi *terorismul* care, prin modalităţi de operare, dar mai cu seamă numărul victimelor produse, a atins deja dimensiunile flagelului”.

Banu a trecut direct la subiect. Fără introducere şi fără a simţi nevoia unor precizări în legătură cu importanţa temei. Fusese invitat să le vorbească colaboratorilor să-i despre terorism. De cum a intrat în sală a realizat acea atmosferă de interes, de atenţie cu care era de altfel atât de obişnuit. Se oprise doar pentru o singură clipă, îşi mai aşează câteva fişe şi continuă cu voce egala şi calmă.

„Violenţa a devenit o veritabilă prezenţă, ce însoţeşte şi învenineză viaţa cotidiană. Cu deosebire în ultimii ani, s-au semnalat, frecvent,

acte de violenţă: crime, răpiri, atentate şi distrugeri de proporţii, săvârşite în multe colţuri ale lumii occidentale. Omenirea trăieşte azi, parcă mai mult ca oricând, într-o necontenită ameninţare nu numai legată de spectrul războiului mondial, ci şi de teroare. La New York, Londra, Paris, Frankfurt, München, Milano, Madrid sau Roma, în Orient sau în America Latină, oamenii, fără excepţie, trăiesc cu frică. Frică pe stradă, în casă, în automobile, în birouri, restaurante, cinematografe, metrouri sau magazine. Or, frica nu produce numai alarmă, ci şi o modificare a propriului fel de a fi, de a ghidi. Flagelul actelor de terorism provoacă moartea nu numai a unor oameni politici, ci cad victime şi persoane a căror singură „vină" o constituie rasa, religia, originea, poziţia socială, atitudinea social-politică, ca să nu mai vorbim de cei a căror singură „vinovăţie" a fost aceea că s-au găsit întâmplător martori oculari ai evenimentelor.

Actele de violenţă se manifestă sub forme variate şi, adesea, ingenioase: guerila urbană, răpirile de diplomaţi şi oameni de afaceri, asasinarea în plină stradă, deturnarea de avioane, plasarea unor bombe la diferite sedii publice, practica „morţii prin poştă" (scrisori sau pachete ce explodează în momentul deschiderii lor de către destinatari sau trimiterea prin pachete poştale la „cunoscuţi" de reptile veninoase etc. etc.) De altfel se consumă multă ingeniozitate în slujba unor asemenea acte antiumane.

Să o luăm însă puţin didactic. Nu e cel mai spectaculos, dar e, cred, util.

Numele generic dat tuturor acestor acte este *TERORISM* ceea ce înseamnă, în esenţă, înfricoşarea unei colectivităţi, a unei populaţii, sau a unor indivizi prin comiterea unor acte de violenţă. Cuvântul vine din latinul *terroris* care înseamnă groază, frică, spaimă provocată premeditat, prin ameninţare şi intimidare.

Terorismul desemnează, aşadar, acte de

natură să provoace, într-un anumit mediu, un sentiment de teamă intensă, prevestitoare a unui rău inevitabil, cu alte cuvinte, acte de intimidare sub toate aspectele.

Evident că atentatele teroriste sunt săvârşite, cel mai adesea, cu mijloace care pot provoca o primejdie comună şi care lezează, prin efectele lor morale şi materiale, nu numai indivizi, cd şi interesele unor grupuri mari de oameni, ale unor state şi chiar ale întregii umanităţi

Recrudescenţa extremismului a suscitat în rândul opiniei publice internaţionale o legitimă nelinişte. Dezvăluirile ce apar în presa din ultimii ani constituie un avertisment serios asupra primejdiei pe care o reprezintă terorismul. Ele sunt un semnal de alarmă la adresa ţărilor din întreaga lume, de a nu mai tolera, de a nu mai permite, de a adopta măsuri hotărâte împotriva tuturor acelor indivizi, organizaţii, mişcări, grupuri politice sau paramilitare a căror manifestare publică stă sub semnul terorismului în întreaga lui diversitate de forme şi substanţă.

Europa Occidentală cunoaşte nu numai cea mai mare încărcătură de arme, ci şi amplificarea fără precedent a fenomenului de care ne ocupăm, în Italia, de pildă, numărul organizaţiilor extremiste a crescut în mod alarmant, iar amploarea acţiunilor şi numărul victimelor acestora i-au făcut pe mulţi moralişti să afirme că, în această ţară, „nimeni nu se mai simte în siguranţă, toţi sunt ameninţaţi de acest fenomen

ce a luat proporţii sângeroase”. Printre numeroasele victime, să amintim câteva: Aldo Moro, fost prim-ministru, preşedintele Consiliului Naţional al Partidului Democrat-Creştin, răpit şi ucis în 1978; Marco Amato, locţiitorul procurorului general, unul dintre cei mai renumiţi anchetatori în cazurile legate de terorismul „negru” neofascist; magistraţii: Girolamo Minervini, Nicola Giacumbi şi Guido Gali care, de asemenea, se ocupau cu urmărirea şi cercetarea grupărilor extremiste, ucişi în 1980; reputatul profesor universitar Vittorio Bachelet, asasinat tot în prima jumătate a anului 1980, în timp *ce* prezenta o expunere la Universitatea din Roma. Acţiunile au fost revendicate, la scurt timp după execuţie, de către organizaţia extremistă autointitulată „Brigăzile roşii”, care, în realitate, urmăreşte să împingă societatea italiană spre o formă de neofascism.

Una din cele mai odioase crime a fost atentatul din marea gară a Bolognei, în care şi-au pierdut viaţa 84 de oameni şi alţi 20 au fost răniţi. Victime inocente, bărbaţi, femei şi copii. Această acţiune terorist-fascistă, cinică, a cutremurat întreaga Europă şi a atras condamnarea viguroasă a opiniei publice internaţionale. Autorii: organizaţia neofascistă „Ordinea neagră”, reorganizată sub formula, Nucleele Armate Revoluţionare”.

Câteva luni mai târziu, teroriştii lovesc din nou, trezind încă o dată Italia în coşmarul

violenţei, al şantajului, al incertitudinii, în iarna lui 1980, la Roma, era răpit judecătorul Giovani d'Urso care, spre deosebire de Aldo Horo, a reuşit să scape cu viaţă. Dar chiar în ziua eliberării sale – 31 decembrie 1980 – era împuşcat pe străzile Romei generalul de carabinieri Enrico Colvaligi, fost adjunct al generalului Della Chiesa, organizatorul celei mai puternice reţele antiteroriste din Italia. Cu asasinatul generalului Enrico Colvaligi anul 1981 debuta în Italia sub semnul sângelui şi al morţii.

Fără a încerca o enumerare completă, să mai amintim şi alte cazuri, unele de un răsunet cu totul excepţional.

La 13 mai 1981 în Piaţa Sf. Petru din Roma, Papa Ioan Paul îl avea să fie ţinta gloanţelor.

Generalul James Dozier, important cadru al armatei americane, este răpit şi menţinut în captivitate şase săptămâni. Seria poate continua. Să ne oprim.

Obligat, în anumite momente, de mişcările democratice să treacă în defensivă terorismul neofascist îşi schimbă doar metodele tactice de luptă, pentru ca, oricând s-ar ivi prilejul, să vină cu noi „iniţiative". Bombele, răpirile, atacurile cu mâna armată, asasinatele – toate vizează crearea unei stări de nelinişte şi haos, în măsură să paralizeze desfăşurarea normală a vieţii cotidiene, să răspândească frica şi teroarea, neîncrederea şi suspiciunea, să lovească în instituţiile democratice ale ţărilor respective.

Neofascismul – ca un fapt simptomatic – se manifestă făţiş în momentele de afirmare tot mai puternică, pe plan intern şi internaţional, a forţelor progresiste, democratice, în momente de marcată evoluţie spre stânga a electoratului din unele ţări occidentale, în momente de net avans electoral al partidelor muncitoreşti din Italia şi Franţa, de evoluţii pe calea democratizării Spaniei post-franchiste sau de radicală schimbare, după 25 aprilie 1974, a structurii politice a Portugaliei.

În Franţa, ţară până nu de mult ocolită de acest fenomen social, terorismul a devenit o realitate amară. Noaptea, metroul parizian şi giganticele parkinguri de automobile au devenit „zone interzise" pentru trecătorii întârziaţi. La Paris, răpirile, „holdup"-urile, sunt evenimente cotidiene, actele teroriste s-au amplificat ca urmare a intensificării activităţii unor grupări extremiste.

Una dintre cele mai periculoase este „Acţiunea directă" ce înglobase mai multe grupări deosebit de active, printre care: „Grupele de acţiune revoluţionară internaţionalistă" şi „Nucleele armate pentru autonomie populară", care manifestă tendinţa de folosire a tinerilor dezorientaţi.

Sentimentul de insecuritate – se arăta într-un raport «Peyrefitte» – declanşează reacţii diverse. Riscul de a deveni victimă stârneşte frica. Spectacolul violenţei incită emoţia. Tensiunile vieţii provoacă exasperarea. O nelinişte generală

se înstăpâneşte peste tot. Un acuzat pare a fi, după acelaşi raport, şi oraşul. Tot aici se schiţează portretul-robot al criminalului care ar fi un tânăr între 16 şi 30 de ani, dezrădăcinat, ce locuieşte la periferia unui oraş cu peste 200.000 de locuitori. Punând în cauză urbanismul, raportul nu precizează însă că delincventa, născută în „gheto" urile pentru săraci, în „bidonville"-urile insalubre, este un produs tipic al societăţii bazate pe profit şi exploatare...

Specificul activităţii organizaţiilor cu caracter terorist, ce acţionează pe teritoriul Franţei, nu se deosebeşte cu mult de al acelora care se manifestă în Italia.

La 7 august 1980, o librărie-ceainărie, din cartierul Marais din Paris, era incendiată de trei tineri. Arestaţi imediat, ei declară că sunt „de extremă dreaptă" şi poartă în buzunar carnete marcate, cu crucea încârligată. La 11 august, acelaşi an, la Marsilia, explozie la o tipografie, unde erau tipărite afişe de stânga. Atentatul se soldează cu un mort şi 11 răniţi. La 13 august, la Paris, o sticlă cu benzină aprinsă era aruncată la uşa domiciliului lui Rosette Curiei. Semnătura, „Comando Mario Tuti", aluzie la un terorist italian, implicat şi condamnat în afacerea atentatului din 1974 împotriva trenului „Italicus", soldat cu 12 morţi. Autorităţile l-au arestat pe Mark Frederiksen (46 de ani), conducătorul mişcării de extremă dreaptă „Federaţia acţiunii naţionale europene", desfiinţată şi ea oficial.

Emblema FANE – cu trei săgeţi înmănuncheate, care ies dintr-un cerc – şi inscripţia „o rasă, o luptă”, exprimă, potrivit revistei „Europa Noastră”, o ideologie profascistă. Această grupare teroristă organizase un „congres” la Paris, în ianuarie, şi un banchet pentru sărbătorirea celei de a 91-a aniversări a lui Hitler. Planul a fost dejucat de poliţie.

Nu este întâmplător că membrii acestui grupuscul neonazist, care şi-a schimbat doar denumirea şi şi-a păstrat năravurile, sunt vizaţi ca autorii atentatelor cu caracter antisemit de ia Paris, printre care şi cel de la o sinagogă soldat cu morţi şi răniţi.

Să mai amintesc şi alte organizaţii de acelaşi tip: „Acţiunea franceză”, „Adunarea dreptei naţionale”, „Asociaţia pentru apărarea civilizaţiei occidentale” sau filiala franceză a organizaţiei naziste internaţionale „Ordinea nouă europeană”, cu sediul în Elveţia.

De altfel, recrudescenţa actelor de violenţă din Franţa, escaladată în 1980 şi 1931 prin legături clandestine şi cu alte organizaţii teroriste din Europa, a determinat organele franceze să afirme că este vorba de existenţa unui „centru vest-european al terorismului…”

În Turcia, fenomenul violenţei a luat o serioasă şi îngrijorătoare amploare, căpătând, în anii '79 şi '80, accente dramatice. Potrivit datelor oficiale, din 1975 şi până în 1979, 2.345 de persoane au căzut victime violenţei politice, iar

asasinaţii anului 80 au depăşit cifra de 1400. Numai în primele zece zile ale lunii septembrie, din acelaşi an, valul de violenţă s-a soldat cu peste 200 de victime. Acest trist bilanţ a fost consecinţa activităţii clandestine teroriste a unui număr de peste 30 de organizaţii şi grupări teroriste, care cuprindeau aproximativ 10.000 de membri. Terorismul dezlănţuit a făcut victime printre oameni politici, personalităţi ale vieţii culturale, sindicalişti, studenţi, forţe de ordine, în 1980, Nihat Erim, fost prim-ministru al Turciei, a fost ucis la Istanbul de trei oameni înarmaţi. Atentatul a fost revendicat de organizaţia teroristă „DEV-SOL”. În lima mai, tot în acelaşi an, fusese asasinat, în apropierea locuinţei sale, Gun bazar, vicepreşedintele partidului „Mişcarea naţionalistă”, iar după trei zile de la comiterea acestui asasinat, se declanşa un val de violenţe soldat cu moartea a peste 40 de persoane şi incendierea a zeci de magazine. Tot în luna mai aveau să fie asasinate alte personalităţi proeminente între care: Ramazan Kanlinbikac, lider al Partidului Justiţiei, Ali Ismeit Geneay şi magistratul Melib Tolunay.

Violenţa politică şi terorismul au rost, se aurei, una din principalele cauze invocate de liderii militari cu prilejul preluării puterii în noaptea de 12 septembrie. Şeful Consiliului Naţional al Securităţii, generalul Kenan Evreu, s-a manifestat, firesc, deosebit de sever la adresa extremiştilor care au tulburat climatul în ţară. El

aprecia criza din Turcia drept „cea mai şi avă din istoria Republicii noastre” – şi socotea că, în aceste circumstanţe, armata s-a văzut obligată să preia puterea.

Acte de violenţă, teroriste, pot fi întâlnite azi şi pe străzile altor oraşe occidentale din ţări precum Irlanda de Nord (unde IHA, INLA şi alte organizaţii de acest gen au asasinat, în medie, o persoană la trei zile, timp de un deceniu) sau R.F. Germania, unde, în 1980, s-a petrecut una din cele mai abominabile crime neofasciste. Atentatul terorist a fost comis la München, în seara zilei de 26 septembrie, în parcul unde se desfăşura tradiţionala „sărbătoare a berii” (Oktoberfest). Bomba teroristă, explodată la intrarea principală, a provocat moartea a 12 persoane, între care trei copii, şi rănirea altor 211. De la epilogul „afacerii Schleyer”, din urmă cu câţiva ani, şi de la sinuciderea membrilor organizaţiei Baader Meinhof, în închisoarea Stammheim, în R.F.G. terorismul părea înfrânt. Pentru ca, din nou, să-şi facă apariţia, acţionând în acelaşi mod cum a făcut-o la Bologna. Autorii crimei de la München – extremiştii de dreapta, au apai ţinut „Grupului sportiv de luptă Hoffmann” interzis pe teritoriul R.F.G., pentru deţinerea de arme şi propagandă neonazistă. Gruparea a fost creată în 1974, de graficianul Karl-Heinz Hoffmann, ca organizaţie promotoare a sistemului nazist şi hitlerist. Obiectivul său declarat: „dezintegrarea structurilor sociale existente şi instaurarea unui

stat totalitar şi autoritar”. Membrii organizaţiei poartă uniforma SS fi au grade militare, cadrele superioare având dreptul să poarte, la reverul uniformei, insigna cu cap de mort. Sediul organizaţiei, castelul de la Ermreuth, deopotrivă „câmp de exerciţii militare”, a fost proprietatea N.S.D.A.P. (Partidul Naţional Socialist), iar şeful său, care şi-a instalat, în grădina casei, im vechi tun, ieşea la plimbare însoţit de o pumă şi nu permitea subordonaţilor să i se adreseze decât cu apelativul „führer Hoffmann”.

La 11 mai 1981, Herbert Karry, ministrul economiei şi tehnologiei în guvernul landului vest-german Hessen, a fost asasinat în locuinţa sa de la Frankfurt pe Main. Asasinarea lui Karry a fost revendicată, printr-un telefon la redacţia ziarului „Bild und Zeide către o persoană care a declarat că vorbeşte în numele unei organizaţii autointitulată „Mişcarea celui de al III-lea Reich”.

Un an de la tragedia petrecută la „sărbătoarea berii” poliţia avea să descopere, la 21 octombrie 1981, tot la München, în cartierul rezidenţial Woldperlach, un nou nucleu neonazist. Ciocnirea între 8 membri voluntari ai unei unităţi speciale de poliţie şi cinci membri ai organizaţiei radicale neonaziste „Mişcarea Populară Socialistă/Partidul Muncii” (VSPD/PDA) s-a soldat cu uciderea a doi terorişti şi rănirea gravă a unui poliţist. VSPD/PDA este una din cele mai mari grupări neonaziste din R.F.G. Şeful ei, un tipograf de 53 ani, a fost arestat în propria-i locuinţă în

care se aflau mari cantităţi de muniţii.

Creşterea neonazismului în R.F.G. constituie un motiv general de preocupare şi de îngrijorare. Senatorul creştin-democrat Heinrich Lummer, din Berlinul Occidental, declara, la 23 octombrie 1981, că aceste organizaţii „constituie un pericol iminent mai ales pentru cetăţeanul vest-german”. Autorităţile vest-germane susţin că grupările neonaziste din R.F.G. au strânse *conexiuni cu* organizaţii similare din Spania, Franţa, Belgia, Marea Britanie, Danemarca, S.U.A. Şi Canada.

Arestarea, la sfârşitul lunii octombrie 1981, în Belgia, a patru neonazişti vest-germani a prilejuit descoperirea unei alte organizaţii, „Frontul de acţiune naţional-socialist”, care pretinde că va fonda partidul nazist al lui Hitler (N.S.D.A.P.), şi că, prin intermediul violenţei şi armelor, va proclama „cel de al IV-lea Reich…” Deci, terorismul „sfânt” al crucii încârligate este în plină acţiune.

Faptele sunt convingătoare. Şi chiar dacă despre unele evenimente sunteţi informaţi, să ne mai uităm pe această prea lungă, mult prea lungă listă a manifestărilor teroriste.

Să luăm exemplul unei alte ţări unde fenomenul are amploare: Spania. După patruzeci de ani de franchism, cu toate că ţara s-a angajat pe o cale de dezvoltare democratică, bău tocmai de aceea, actele de terorism nu numai că persistă, dar se şi dezvoltă.

În 1979, într-o singură lună (ianuarie),

terorismul a făcut victime 16 personalităţi politice, în 1980 aveau să cadă pradă violenţei teroriste alte zeci de persoane, ceea ce a determinat guvernul spaniol să adopte un nou „plan de luptă antiteroristă”.

Sunt cunoscute ca organizaţii teroriste: „Comandoul Adolf Hitler”, „Alianţa apostolică anticomunistă”, „Războinicii regelui Hristos”, „GRAPO” şi „ETA”. Ultimele două îşi declară ca scop „înfăptuirea procesului de eliberare a proletariatului…” în fond însă numeroasele lor acţiuni contravin flagrant luptei revoluţionare şi le situează în şirul organizaţiilor teroriste, ce fac jocul nostalgicilor franchismului.

Arma ucigătoare este plasată cu predilecţie în diferite locuri populate – magazine, restaurante, săli de spectacole şi chiar în interiorul unor instituţii sau organisme social-culturale, în însuşi centrul capitalei, Madrid, au explodat mai multe bombe soldate cu numeroase victime, menite să creeze o stare de nelinişte, de teamă, de nesiguranţă în rândul opiniei publice spaniole. La sfârşitul lunii ianuarie 1980, un atentat cu bombe, din lungul şir înregistrat în diferite localităţi spaniole, s-a produs şi la sediul U.N.E.S.C.O. din capitala Spaniei, soldat fiind cu moartea mai multor persoane. Da asemenea, asasinatele, vizând personalităţi proeminente ale vieţii politice, culturale, şi de stat, organe de ordine ete., constituie o caracteristică a teroriştilor spanioli. Cazul generalului Ortin Gil, guvernatorul militar al

Madridului, asasinat în ianuarie 1979 în plin centrul capitalei, este semnificativ. Autorii atentatului, doi tineri, ajutaţi de doi complici, au tras rafale de mitralieră asupra generalului, părăsind în grabă locul faptei, cu un autoturism care-i aştepta în apropiere, în acţiuni similare au fost asasinaţi Miguel Cuersa, judecător la Curtea Supremă a Spaniei, Jesus Ulayor, fost primar al provinciei Navarra, şeful poliţiei din provincia bască Alva şi numeroşi poliţişti.

Teroriştii spanioli au declanşat şi aşa-numitul „război al plajelor”: plasarea de bombe în diferite staţiuni de pe coastele spaniole, împotriva turiştilor sosiţi aici să-şi petreacă vacanţa. Oameni veniţi la vestitele plaje ale coastelor fierbinţi de pe Atlantic, spre a-şi trata sănătatea, se întâlnesc cu moartea provocată de exploziile teroriştilor.

Este de remarcat că organizaţiile extremiste spaniole dispun de mari cantităţi de armament şi muniţii. S-a putut auzi despre descoperirea, în luna martie 1980, a unei fabrici de armament, situată doar la 5 kilometri de capitală. Au fost confiscate mii de pistoale şi alte tipuri de arme.

Evenimentele au continuat în cascadă şi în anul 1981. La 21 martie, ETA îl ucide, la Pamplona, pe lt, col. José Luis Prieto García; la 4 mai, GBAPO îl execută pe generalul Gonzalez de Suso, şeful artileriei; la 7 mai, generalul Joaquín Valenzuela scapă ca prin miracol, dintr-un atentat în care trei dintre aghiotanţii săi pier şi 13 pietoni sunt răniţi. La sfârşitul aceleiaşi luni mai, Spania

este din nou zguduită de „episodul Barcelona”. Un grup de militanţi de extremă dreapta pătrund în incinta Băncii centrale, luând ca ostateci peste 200 de persoane. O intervenţie promptă a forţelor de ordine încheie episodul fără vărsai e de sânge, teroriştii fiind arestaţi. Presa scria atunci că este vorba de o „operaţiune manipulată de extrema dreaptă, într-un şir de acţiuni de intoxicare şi de stabilizare efectuate într-un climat de violenţă formidabilă”. La puţină vreme după aceea, guvernul Calvo Satelo a luat drastic măsuri care, pentru o perioadă, au frânat acest curs ce părea scăpat de sub control.

Raza de acţiune a terorismului cunoaşte o extindere care angajează cauze complexe şi adânc înrădăcinate în „marile rele ale lumii de azi”. Varietatea prin care el se manifestă, faptul că în acţiunile lui se înscriu cele mai diverse categorii sociale dezvăluie realele dimensiuni ale acestui fenomen. Fără îndoială, nu se pot face legături mecanice între un caz sau altul, ele trebuind să fie analizate în condiţiile specifice ale ţarii, zonei geografice şi conjunctura sociale, politice şi economice în care a apărut. În aceeaşi ordine de idei, trebuie să nu uităm că, indiferent de ţelul politic urmărit, coloratura ideologică şi motivaţiile invocate de terorişti, care – aşa cum am văzut – se plasează pe un cerc larg, de la extrema dreaptă până la extrema stingă, şi mai cu seamă către cercuri religioase cu pofte de putere, consecinţele sunt evident convergente iar cauzalitatea

profundă a fenomenului însuşi o găsim în criza extrem de cuprinzătoare a societăţii bazate pe profit, în criza de valori politice şi morale, care caracterizează azi societatea capitalistă. Efectele acestei crize, specifice sistemului capitalist, sunt amplificate de fenomenele de anvergură internaţională ale crizei economice, ale marilor contradicţii care marchează evoluţia lumii contemporane în ansamblu.

Evenimente care s-au impus pe pagina întâi în aproape toate publicaţiile din ultimii doi ani – precum atentatul la viaţa preşedintelui S.U.A. Ronald Reagan, cel împotriva Papei Ioan Paul II, sau asasinarea preşedintelui Sadat – fără a avea, desigur, niciun fel de conexiuni directe între ele, sunt momente semnificative pentru ilustrarea acuităţii fenomenului violenţei politice manipulate de terorism.

Într-un proiect de raport elaborat de Comitetul Politic al Consiliului Vest-European, se arăta că reînvierea fascismului şi rasismului în Europa ar putea deveni un pericol serios dacă va fi privită cu „indiferenţă şi îngăduinţă”. Raportul consemna dovezile intensificării activităţii elementelor de extremă dreapta. Publicarea lui a survenit într-un moment de îngrijorare crescândă a ţărilor europene faţă de recrudescenţa terorismului de inspiraţie fascistă. O serie de organizaţii antifasciste europene au detectat, în ultimul timp, legături tot mai strânse între diferitele grupări fasciste europene şi au arătat că

este posibil ca unii fascişti britanici să pună la cale acţiuni teroriste în Marea Britanie. În raport se recunoaşte că ar fi „prematur” să se afirme că, în prezent, are loc o reînviere majoră a ideologiei rasiste în Europa, dar se atrage atenţia asupra actelor tot mai numeroase de violenţă, întrunită la începutul lui octombrie 1980, la Strasbourg, Adunarea Parlamentară a Consiliului Vest-European a lansat un bemnal de alarmă ca urmare a recrudescenţei fascismului. Parlamentarii din cele 21 de ţări membre, adoptând o rezoluţie, au cerut guvernelor Consiliului Vest-European să ia măsuri pentru „a distruge rădăcinile răului ce stau la baza propagandei fasciste”.

Dincolo de ocean, în America de Nord şi de Sud, acţionează, de multă vreme, numeroase organizaţii extremist-teroriste, în Statele Unite ale Americii, se manifestă, de zeci de ani, organizaţia Ku-Klux-Klan, ai cărei membri mascaţi ucid frecvent, sub semnul *crucii mari*, îndeosebi oameni de culoare.

În America de Sud au devenit cunoscute grupările: „Alianţa anticomunistă”, „Tupamaros”, „Montaneros”, „Legiunea din Caraibi”, „Frontul anticomunist din America Centrală”, „Mişcarea 10 aprilie” şi altele – cu ramificaţii în aproape toate statele continentului latin cât şi în S.U.A. Şi Europa Occidentală, organizaţii care, aproape zilnic, recurg la diferite acţiuni soldate cu numeroase victime.

Se remarcă faptul că în aceste ţări, în

avalanşa faptelor de violenţă, predomină *terorismul politic*.

Aci se întâlnesc, mai frecvent ca oriunde, lovituri de stat realizate prin metode violente, atacuri la ambasade cu luare de ostateci, răpiri şi sechestrări de persoane.

În Chile, de exemplu, actele de terorism politic au culminat cu dramatica lovitură de stat care s-a soldat cu moartea preşedintelui Salvador Allende, urmată de o represiune căreia i-au căzut victime un număr de aproximativ 15.000 de persoane. În această zonă nu se manifestă numai terorismul politic, ci şi alte forme de terorism, inclusiv cel de drept comun. Spre exemplu, în luna aprilie 1930, un comando terorist a plasat bombe incendiare în trei mari bănci din Santiago de Chile, însuşindu-şi suma de o jumătate milion de dolari.

Climatul social din Guatemala este frecvent tulburat de acţiuni violente, nelipsind, nici aici, forma terorismului clasic, în luna februarie 1980, un grup de terorişti a ocupat ambasada Spaniei din Guatemala, pe care au incendiat-o, peste 40 de persoane pierzându-şi viaţa în flăcări, printre care fostul ministru de externe guatemalez şi fostul vicepreşedinte al guvernului acestei ţări. După două luni, un alt act terorist a fost comis asupra sediilor Centralei Naţionale a Muncitorilor din Guatemala, teroriştii luând 18 ostateci, printre ei aflându-se şi conducătorul acestei ţări. După două luni, un alt act terorist a fost comis asupra sediilor

Centralei Naţionale a Muncitorilor din Guatemala, teroriştii luând 18 ostateci, printre ei aflându-se şi conducătorul acestei organizaţii muncitoreşti, în aceeaşi perioadă, a fost asasinat şi profesorul universitar Alfonso Fugueroa, eminent economist şi sociolog guatemalez. Salvadorul de azi este teatrul unor acţiuni teroriste sub forma terorismului de stat, care face ca zilnic să fie secerate zeci şi sute de vieţi inocente.

În Extremul Orient acţionează una dintre cele mai agresive organizaţii teroriste, „Armata roşie japoneză”, creată, în 1970, în Japonia. Ea are relaţii cu numeroase alte organizaţii teroriste din Orientul Mijlociu, Europa Occidentală, Asia, America de Nord şi de Sud, Africa, penetrând chiar şi conducerile acestora, în Orientul Mijlociu, ea şi-a creat un „centru coordonator al grupărilor din exterior”, condus de o femeie – Fusako Shigenobu. Numărul membrilor A.R.J. este estimat a fi de ordinul miilor. Pericolul pe care-i reprezintă această organizaţie este evident. De la înfiinţare până în 1900, din datele ce se cunosc, a comis, în Japonia şi în lume, sute de asasinate şi atentate ori deturnări de avioane, aruncarea în aer a unor mari obiective, numeroase atacuri de ambasade. Să amintesc numai atentatul asupra fostului prim-ministru japonez Takeo Miki sau ocuparea ambasadei franceze de la Haga, atac soldat cu numeroase victime sau deturnarea unui avion malayesian soldat eu moartea a 93 pasageri, printre care miniştri, ambasadori şi alte

personalităţi.

La 22 octombrie 1980, poliţia japoneză a lansat pe tot cuprinsul ţării o operaţiune împotriva principalului „sindicat al crimei" din Japonia, aşa-numitui „Yamaguchi-Gumi", arestând 330 de gangsteri dintre care 126 cu funcţii de răspundere. Serviciile poliţiei naţionale (N.P.A.) au efectuat cu această ocazie peste o mie de percheziţii, vizitând şi somptuoasa reşedinţă a fostului şef al „sindicatului", Zazuco Toako, la Kobe. Circa 8.300 de poliţişti au fost, dansaţi" în această operaţiune fără precedent împotriva organizaţiei, în timp ce câteva mii de responsabili ai Yamaguchi-Gumi se pregăteau să celebreze serviciul „sfânt" pentru Kazuo Taoko, decedat în iulie. Numărul total al arestărilor operate în cursul acestei ofensive, declanşate încă din luna septembrie, se ridicase la 870 gangsteri, bănuiţi de şantaj, fraude şi violenţe.

În 1980 şi 1981 atrăgea atenţia tabloul încărcat al violenţei din Coreea de Sud, unde se constata, prin particularităţile pe care le prezentau actele de violenţă din această ţară, practicarea – ca şi în Republica Sud-Africană – a unui terorism politic de stat. Sunt lichidaţi în masă opozanţii regimului ultrareacţionar care fiinţează în această ţară, încă de pe timpul fostului dictator Pak Cijan Hi. Un exemplu îl constituie procesul intentat de regimul dictatorial de la Seul liderului opoziţiei democratice, Kim Dae Jung, şi altor 23 de persoane. „Procesul" ce a avut loc la Seul şi

sentinţa pronunţată reprezintă expresia cea mai flagrantă a represiunii, denunţată ferm de opinia progresistă internaţională.

În Orientul Apropiat, atentatele teroriste se ţin lanţ.

Mai recent, la Damasc, un terorist sinucigaş a intrat cu un automobil, în care avea amplasată o bombă, în clădirea Ministerului Informaţiilor. Explozia produsă a provocat, pe lângă daune materiale, rănirea gravă a peste 40 de persoane. Autorul atentatului nu putea fi decât un sectant fanatic.

Uciderea preşedintelui Egiptului, Sadat, de către membri fanatici ai organizaţiei sectante „Fraţii musulmani”, ca şi uciderile unui mare număr de lideri iranieni este un argument veridic că de la o vreme omenirea trebuie să facă faţă unui nou terorism, cel „sfânt".

Banu simţi nevoia să facă o pauză. Privi în sală. Pe feţele oamenilor citi concentrare şi gravitate. Unele din faptele enumerate le erau, poate, cunoscute dar, puse cap la cap, analizate, ele căpătau alte dimensiuni, îi ştia pe toţi cei care-l ascultau. Le cunoştea gesturile, ticurile, obiceiurile.

Tânărul Tăutu a stat tot timpul aplecat deasupra carnetului unde a notat fără întrerupere, de parcă ar fi făcut o stenogramă, şi acum rămăsese cu creionul suspendat, în aşteptare.

Căpitanul Prisăcaru, veşnicul neliniştit, mişca din buze şi parcă se răfuia în felul său, cu cei

incriminaţi de Banu.

Calm, cu faţa prelungă şi cutată, nea Rădiţu, moşul, cum îi zic colegii, părea că poartă pe umeri toate dramele descrise până atunci.

Într-un colţ îl văzu pe maiorul Fătu, anchetatorul. Ochii îi sclipeau, îl simţea încordat, aşa cum îl ştia din zecile de acţiuni comune şi Banu înţelese că oameni ca ei, ageri, abili, pătrunzători, perseverenţi, disciplinaţi, aruncaţi în mijlocul unor asemenea fapte, s-ar găsi în primele rânduri ale celor ce luptă cu eficienţă contra crimei, violenţei şi terorismului

Mai aruncă o privire în sală şi continuă.

„Nu am avut intenţia de a cataloga toate organizaţiile teroriste existente şi mai ales, de a enumera aici acţiunile acestora. Ceea ce trebuie reţinut este faptul că, azi, terorismul este o realitate, că, prin amploarea şi gravitatea actelor pe care le declanşează, el pune în pericol umanitatea, contribuind la tulburarea atmosferei din unele ţări, dar şi a celei internaţionale.

Proliferarea grupărilor extremiste, mai cu seamă cele neofasciste şi sectante, bazate pe un întreg arsenal bine pus la punct, bine dosit, nu s-ar putea desfăşura dacă n-ar fi susţinute, financiar, de cele mai reacţionare cercuri economice şi militariste, de anumite servicii secrete, interesate în a stăvili desfăşurarea normală a proceselor democratice din tot mai multe ţări.

Cauzele fenomenului terorist sunt profunde şi

complexe. La o mai atentă analiză, sunt evidente incidenţele asupra escaladării violenţei, a unor fenomene structurale caracteristice societăţii bazate pe exploatare. Şomajul a devenit azi o realitate cronică, inflaţia tot mai mare, scăderea puterii de cumpărare sau mărirea impozitelor de tot felul… Aceasta face ca violenţa să nu fie numai o noţiune determinată de un anumit tip de oameni, ci şi de un anumit tip de societate. Terorismul este rezultatul şi expresia crizei societăţii capitaliste, a incapacităţii statului burghez de a soluţiona problemele complexe, sociale şi naţionale care confruntă această orânduire.

Fenomenului de criză a societăţii capitaliste contemporane, care afectează profund viaţa politică, economică, socială, culturală, morală etc., în toate compartimentele lor, prin forme specifice în fiecare ţară, i se alătură tensiunea şi teroarea, asasinatele şi răpirile, atentatele de tot felul. Toate împreună dezvăluie fragilele structuri ale „societăţii de consum”, societate care şi-a construit artificial mitul „prosperităţii generale” şi azi este nevoită să-şi mărturisească neputinţa.

Orice analiză, oricât de sumară ar fi ea, va arăta că acel climat monstruos al violenţei, al insecurităţii,este produsul societăţii bazate pe inechităţi sociale. Sprijinitorii actelor de violenţă, ai acţiunilor extremist-teroriste nu văd ori se fac că nu văd adevărul, faptul că sprijină o cauză

nefastă.

Forţele progresiste, guvernele democratice, oamenii de bună-credinţă nu pot accepta escaladarea unui asemenea flagel al lumii, chiar dacă el este practicat nu o dată în numele lui Dumnezeu sau al Sfintei Cruci…”

Terminase. Se uită la ceas. A durat atât cât şi-a propus. A vorbit o oră. Nu-şi propusese să istovească un subiect atât de complex şi complicat. Tema cerută de întregul colectiv îl interesa şi pe el, aşa că a răspuns cu plăcere invitaţiei. Urmau însă întrebările, care se puteau întinde pe un interval mai lung. Era pregătit. Ştia sigur că printre cei care vor lua primii cuvântul se

vor găsi, ca de obicei, şi Nadu, şi Ilieş, şi Finică zis „Colombo”.

Nu şi-a putut ascunde un zâmbet când văzu braţul ridicat al lui „Colombo” care ceru voie să formuleze prima întrebare…

Secretul tablourilor...

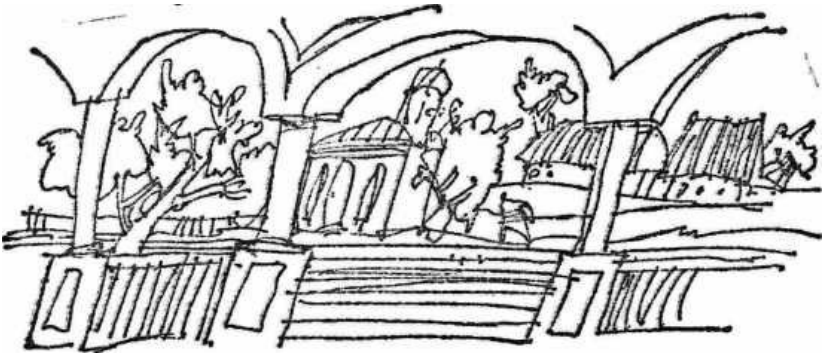

Satul îşi începuse odihna sub un cer luminat de puzderia de stele, într-o răsfrângere de aripă, dincolo de turla bisericii, luna sângerie se ridicase semeaţă. După truda zilei oamenii erau retraşi la casele lor. Lămpile pâlpâinde se stingeau una câte una, cufundând încet satul în tăcere şi nemişcare.

Pentru o clipă un nor răzleţ păli strălucirea roş-galbenă a lunii. Liniştea era adâncă. Printr-un capăt al satului încremenit intră o umbră. De la celălalt capăt al lui se auzi un lătrat gros de câine. Umbra se opri puţin, apoi îşi continuă drumul, apucând pe lângă gardurile înalte din ulucă de plop de pe uliţa mare.

La casa preotului Danie, în odaia mare, lumina încă petromaxul. Era înstărit, îi dădea mâna. Sosise nu de mult în sat. Era absolvent al Facultăţii de Teologie. În primii ani stătuse într-o odaie mică, undeva pe lângă biserică. Apoi după ce prinsese cheag, se însurase. Luase pe fata unui fost moşier, Rada lui Jugureanu. Mireasa primise,

drept dotă, casa cea mare cu grădina, 20 de hectare şi toate cele trebuitoare. Danie nu era un oarecare popă de ţară. Avea studii înalte, făcute la Sibiu. Era o partidă! într-una din deplasările la mitropolie „cu treburi”, cum îi spunea el nevestesii, se întorsese cu un aparat de radio, un aparat mai puţin obişnuit. În comparaţie cu cele care se găseau în comerţ, acesta era de dimensiuni evident mai mici.

De atunci se părea că începuse viaţa în suferinţă a preotesei. Popa devenise nervos, dormeau mai mult separaţi, el amenajându-şi o cameră în cealaltă parte a casei. Nu-i mai convenea nimic din ceea ce făcea Rada. Uneori îi adresa cuvinte jignitoare şi tot felul de insulte.

El, omul, slăbise. Faţa i se ascuţise. Slujbele la biserică le făcea de azi pe mâine. Amâna sfinţii spunându-le enoriaşilor fie „nu mă simt bine”, fie „pa sfântul Ioan, gură de aur l-om oficia noi, mâine”. Nopţile, mai ales nopţile, nu dormea. Stătea lipit cu urechea de aparatul acela micuţ ascultând o voce care părea când îndepărtată, când apropiată.

Într-una din seri, făcu ochii mari, ciuli urechile şi dădu puţin mai tare. „…şi acum un mesaj pentru unul din enoriaşii noştri din raiul sfânt. Trenul de noapte nu întârzie. Vine! Repetăm. Trenul…” Degetele lui Danie strânseră puternic aparatul care aproape că trosni. Nu mai avusese parcă putere să asculte în continuare…

Umbra merse ce merse până ce ajunse lângă

bisericǎ. Intrǎ în curte, dar nu se îndreptǎ spre clǎdirea înaltǎ, ei o lua pe lângǎ gard, înjurând mocnit şi pipǎind uluca asprǎ, în sfârşit, se gǎsi în faţa portiţei. Cu abilitate umbra se strecurǎ mai întâi printre straturile de legume şi apoi printre tufele de trandafiri din grǎdina cu flori a casei lui Rada. Se apropie de fereastra odǎii din care rǎzbate un fir de luminǎ şi ciocǎni uşor.

În acea zi, Danie fusese într-adevǎr foarte ocupat, pǎrându-i-se cǎ timpul a trecut nefiresc de

repede. Cumpărase de la nişte credincioşi, aproape sub blestem, câteva obiecte din aur, nişte monezi vechi, icoane şi mahmudele. Le privea cu nesaţ, orientându-le spre lumina petromaxului, piesele respective aruncând reflexe strălucitoare. Auzi, apoi, două ciocănituri în geam. Se ridică şi ieşi. „El e”, îşi zise Danie, încheindu-şi nasturii de la flanelul alb croşetat de preoteasă. „El trebuie să fie”. Luă de braţ umbra încă nedesluşită şi o băgă în casă. Se priveau acum unul pe celălalt. Deodată se îmbrăţişară.

— Bine te-am găsit camarade! zise omul venit aşezându-se pe un scaun. Azi dimineaţă am intrat. Ce-am păţit, ce-am păţit... S-a aiurit de tot treaba cu graniţa. Aproape că nu mai poţi nici să ieşi, da nici să intri...

— Of! prietene... De când ai plecat tu, atunci în '44, ă-hă, s-au schimbat cam multe. O să vezi, cu ochii tăi... Cât stai?

— Lasă, lăsăm asta. Ştiai că vin. Ai auzit mesajul ?

— Da, bineînţeles.

— Şi ai văzut cum lucrăm? în stil mare, popitule. Posturi de radio, televiziune închisă, şi încă la scară continentală, sateliţi de transmisie, cotidiene de mare tiraj şi altele şi altele. Oricâte schimbări s-ar fi făcut pe aici, aşa ceva n-aveţi... Misiunea cu care sunt aici, pot să-ţi spun, face parte dintr-un plan mare, de anvergură. Mă înţelegi?

Zâmbetul preotului parcă dispăruse.

— Imposibil. Imposibil Răsucitule. Nu mă lua cu sateliţi, televiziune şi nu ştiu mai ce. Tu nu ştii cu adevărat toate câte sunt pe aici…

— Am auzit popitule. Am fost pus în temă cu multe. Uniuni de tot felul, colhozuri ţărăneşti, proprietatea tuturor asupra pământului, naţionalizarea fabricilor, uzinelor, organizare rusească… Crezi că asta îi încântă pe români?

— Nu pe toţi, Răsucitule. Da cei mai mulţi par mulţumiţi. E ceva nou. S-au săturat de boieri. Şi să ştii că ţin la ăştia, la comunişti. Mulţi intră în partidul lor. Ar vrea să intre chiar foarte mulţi, dar ăia nu vor pe oricine, îi aleg. Au făcut până acum şi două „verificări”. Au dat afară destui, pe toţi pe care i-au găsit „tenebroşi”.

— Poate vrei să intri şi tu, Danie, aruncă maliţios o vorbă proaspătul venit. Că cică-s şi popi înscrişi la comunişti.

— Da! Sunt. Unul îl ştiu eu. E popa Scordilă. Când l-am întrebat cum e… mi-a spus că tot citind a înţeles că şi Hristos a fost un comunist…

— Lasă-mă cu „convingerile” astea. Nu-s eu omul care… Schimbă-ţi faţa asta, Danie. Revino-ţi în ale tale, cum te ştiam… Eu am fost trimis aici cu treburi precise. Iar tu o să ai de lucru, omule. Ai stat destul iar de vei face ca Scordilă, o mică scrisorică şi Securitatea va şti cine a fost Garabaş Ilarian, alias cucernicul Danie… Ştiu ăştia că ai fost nazist fanatic?

Ştiu că ai fost în Garda de Fier la tineret, prin 1940, când erai licean? Ştiu ăştia că te-ai făcut

faţă bisericească ca să te salvezi?

— Am studii înalte în privinţa asta, nu uita… Preotul încercă să răspundă, dar se făcuse mic şi faţa i se transfigurase parcă. Nu poţi să faci una ca asta, să mă dai pe mâna lor, nu o vei face…!

— Ei, ce zici! Ştim tot despre tine!… Hai acum, lasă, nu fi trist. Tu m-ai făcut să-ţi torn toate astea. Ştii doar că am fost prieteni buni… Mai bine adu ceva de-ale gurii.

Danie, care-şi mai revenise puţin, alergă până în cuhnie şi aduse un castron cu muşchi din garniţa cu untură şi o oală de vin negru, că avea popa şi vie bună, tot din dota preotesei.

— E bun mozdroganul! Aproape că-i uitasem gustul, zise Bronzoni între două înghiţituri mari, dar nici muşchiuleţii nu sunt mai prejos…

După ce-şi potoli foamea şi setea, se adresă preotului.

— Mâine e 1 Mai. Cred că nu mă bănuieşte încă nimeni că sunt în ţară şi mai cu seamă la tine. Dacă află careva, înseamnă că e de la tine… Caută-l şi pe boemul ăla de Anatol şi spune-i doar atât: „Răsucitu te aşteaptă. Vino!” Dacă nu vrea, spune-i că dă de dracu’, eu nu mă joc. Şi dădu la iveală, dintr-un buzunar, un browning pe care după ce-l arătă bine popii îl introduse la locul lui, undeva, sub braţ. Îi spui că-l aştept, aici, la tine. Avem de lucru, bă, popitule, înţelegi? îşi aruncă privirile pe o icoană şi zâmbi puţin. Apoi continuă, glasul lui sunând de astă dată a ordin. Până dimineaţa mi-l aduci. N-am chef să dau ochii cu

cineva că ne-am dus dracului toţi. Unde mă adăposteşti?

— Cred că în casa de sus, de lângă biserică. Acolo aş fi mai sigur că nu intră nimeni. Te duc chiar acum, deşi văd că te-ai făcut al dracului…

Vestea adusă nu s-ar fi spus că l-ar fi surprins pe Anatol Verguliei, şi cu atât mai mult să-i fi displăcut. Dimpotrivă. Dar parcă totuşi se dezobişnuise. Pe Răsucitu îl cunoscuse prin altcineva cu vreo cincisprezece ani în urmă, într-o toamnă cu ploi multe şi război. Lucraseră împreună şi începuseră chiar să se simpatizeze reciproc, deşi tipul i se părea cam radical. Apoi dispăruse, spunându-i, ultima dată când se întâlniseră, „nu mă uita, că nici eu n-am să te uit pe tine…”

Colaboraseră bine şi câştigaseră frumos, îi serviseră, în timpul războiului, pe nemţi dar şi pe alţii cu informaţii, câştigând parale din mai multe părţi.

„Ce-ar putea să-mi ceară Răsucitu acum? Vor desigur ceva de la faţa locului, ceva cât mai autentic. Dacă Răsucitu s-a întors clandestin în ţară, înseamnă că se pune la cale ceva cert, o acţiune de greutate, ceva…”

Se bărbieri încet, cu plăcere. Ascultă muzică la radio şi se simţea bine. „Iată că deşi au trecut anii, cei de *dincolo* nu m-au uitat din moment ce din nou apelează la serviciile mele” îşi zise Anatol Verguliei.

Nu se temea în sinea-i că fusese cumva

bănuit de colaboraţionism.

Plecă, trecând pe la Stere, omul cu ochiul de sticlă. Pe Stere îl ajutase să pună pe picioare cârciuma din Piaţa Veche şi omul îi era oarecum dator… Deşi n-ar fi vrut să-l implice şi pe acesta în afacerea care se întrezărea, altă posibilitate nu avea. Stere, cu cârciuma lui, ora un bun paravan pentru acţiunile viitoare, chiar dacă numai pentru o parte va fi utilizat.

Când auzi că vor face un drum până la Lazu, Sferică nu se prea bucură. Avea şi de ce. Era zi nelucrătoare şi pierdea o clientelă bună. Anatol observă tristeţea omului.

— Lasă Sferică că te întorci. Mă laşi în apropiere de sat. La întoarcere m-oi descurca eu. Nu piex-zi nimic. La întoarcere mai poţi lua vreun chior în camionetă, fii liniştit.

— N-am zis asta dom Anatol, se apără Stere. Vă servesc, se poate! Matale eşti norocul meu…

Proaspăt promovat. Banu ceruse ofiţerilor din subordine – unii dintre ei foşti colegi – să-i prezinte, în primul rând problemele mai deosebite la care lucrau.

Printre ele îi atrase atenţia cazul „Anatol”. Se lucrase însă ea gi la întâmplare, „la ce o pica şi ce o ieşi”.

Căpitanul întârziase până către miezul nopţii studiind cu atenţie hârtiile, aranjându-le cât de cât într-o succesiune inteligibilă.

Anatol! Individ plin de enigme. Amator de obiecte de artă, de rarităţi, de femei amăgite de

fastul şi poleiala Occidentului. Erau date care apăreau în fiecare pagină a dosarului. Totul ba căpăta contur, ba *se* evapora şi nu ştiai de unde să te prinzi, să aşezi imagine lângă imagine ca să ai un film coerent. Activitatea lui, rostul deplasărilor, când în mănăstiri, când în cârciumi, frecventele-i dispariţii fără urmă păreau fără sens.

După ce reuşi o anumită cronologie, Banu reluă dosarul voluminos, cu speranţa că va găsi ceva de care să se lege, ceva care să-i dea un anume sens. „Nu se poate, îşi zise el, aici ceva nu-i în regulă4. „Apar nişte preocupări, nişte slăbiciuni dar nu-i prea clar. Şi totuşi… ceva e putred… cu Anatol, ceva mă alertează”.

Anatol părea un om uns cu toate alifiile. Pătrundea acolo unde avea nevoie, primit mai întotdeauna cu braţele deschise. Era de remarcat, de asemenea, faptul că îşi cultiva relaţii cu multă lume, indivizi din toate categoriile. La asta îi slujeau şi desele-i peregrinări în aproape toate regiunile ţării. Atrăgeau, desigur, atenţia relaţiile cu tagma „gloriilor apuse”, îndeosebi proprietari de pământ, patroni, unii avocaţi, politicieni care mai suspinau încă după imensele averi pierdute.

Anatol însă nu se frământa pentru ce pierduse. Se felicita că nu aderase la nicio gaşcă, că nu exista despre el niciun cuvânt scris. Manifesta chiar un aer de superioritate faţă de cei implicaţi în diferitele „potlogării”, care fuseseră „prinşi” în evidenţele Siguranţei şi, implicit, mai târziu, ale Securităţii.

Relaţia lui Anatol cu preotul Danie din Lazu era un alt element semnificativ care-i atrăsese atenţia căpitanului Banu. După toate aparenţele cei doi se cunoşteau mai de mult. Şi dincolo de frazele de circumstanţă, ofiţerul care se ocupase de caz găsise un fir nesperat. Se făcuseră verificări destule asupra preotului, dar din 1947, anul când intrase la Facultatea de Teologie, nu se mai putea găsi nimic relevant. De unde venea acest individ, în ce ape se scălda, care erau relaţiile, care îi erau prietenii? Iată întrebări la care încă nu se răspunsese.

„Trebuie neapărat să aflăm totul despre acest popă, Danie, mai cu seamă ce reprezintă el pentru Anatol”. Banu făcea, din când în când, câte un mic semn pe filele dosarului urmând să le aibă în vedere atunci când va discuta cu ofiţerul care se ocupa de caz.

„Dar cu tablourile astea ce o fi? De când este Anatol amator de pictură? Se ocupă numai de vânzarea tablourilor? Dar cine sunt furnizorii şi beneficiarii? Dar croitorul particular Bălan, ce o fi căutând şi el prin hârtiile astea? Se observă prezenţa lui frecventă la Stere. Mai apare şi legătura cu diplomatul Burton, ataşat militar occidental, cunoscut ca spion sadea!?” Iată noi întrebări.

Aşează în dulapul metalic hârtiile, apoi stinse lumina şi părăsi încăperea.

Aerul proaspăt al nopţii îi umplea plămânii trezindu-l parcă dintr-un vis adânc. Porni cu

mersul lui legănat către casă. Era miezul nopţii. Deasupra, peste VÂrfurile castanilor de pe străzi şi din scuarul central, luna plină îşi trimitea razele lungi, argintii.

„La Valabila”, cârciuma din Piaţa Veche, omul cu ochiul de sticlă, Stere Ciocan, mandatarul îşi amuza clienţii cu bancuri, multe bancuri, unele într-adevăr mai răsuflate, dar altele cu haz, răsplătite din plin cu hohote şi aplauze. Uneori cânta şi la acordeon, iar Vrăbiuţa, nevastă-sa, îl acompania cu vocea ei simplă şi clară, adaptată bine cântecelor de viaţă lungă atât de plăcute clienţilor. Vrăbiuţa era o femeie frumoasă şi atrăgătoare. Avea o ţinută naturală şi nu folosea podoabe. Mult mai tânără decât bărbatul ei, s-ar fi putut spune că ea, împreună cu cei trei copii, ţine cârciuma. De simţul ei gospodăresc îţi dădeai seama de cum intrai în micul local, nemaivorbind de nenumăratele feluri de mâncare pe care ştia să le pregătească. Stere, „patronul”, cum îi plăcea să-şi spună, încasa banii şi se ocupa mai mult de aprovizionare…«în acea *zi* frumoasă se luase leafa şi parcă toţi se buluciseră în crâşnn „La Valabilul şi alte cârciumî – „La Soavitbilu”, „La leul şi cârnatul” gemeau de lume. Se mâncau câmâciori „patricieni*, mititel, se bea bere „Azuga”, la ţap sau halbă. Alţii, vinuii, alţii diferite tării. Oamenii se truşcheau repede. Se discuta tare şi cu chef.

…Auziţi bă, zice unul, îl vedeţi pe ăla care tot vrea s-o pupe pe aia de la masa din colţ? Să vă spui una bună. Unu voia să cucerească o văduvă

înstărită, avea femeia din toate cele şi era şi acătării de frumoasă, Se duce la ea şi-i spuse: „Aoleu, mânea-ţi-aş pieptul tău plin şi mahmudeaua de la gât, că frumoasă mai eşti, fă, muiere…” „Ai dori tu să mănânci multe, dar mai puna-ţi pofta-n cui, mă, prăpăditule, că şi mahmudeaua şi pieptul sunt de la mama…” „Vreau să te iau de muiere, nu glumesc…” „Tu mă? Păi când peţeşti *o* muieie trebuie să te speli pe dinţi, nătărăule””.

Oamenii râscia sănătos şi Stere luă acordeonul spre «îmbla şi mai mult atmosfera. Era un fel de sărbătoare pentru el când avea prilejul să se dea în spectacol în faţa muşteriilor, aşa ca acum, în „stil mare.

Se simţea bine înconjurat de oameni şi se bucura de banii lor, dar oricum reuşea să-i mulţumească pe toţi. I se apunea „La Valabilu”, pentru că Stere obişnuia să dea şi pe datorie, clientul plătea când putea.

Începuse să se însereze şi oamenii se ridicară rând pe nad de la mese îndreptându-se spre casă. Tocmai atunci veni şi Anatol. Ca de obicei, avea sub braţ ceva ca n carte mai mare. Stere îl primi bucuros şi-l invită în separeu.

— Un degetar de coniac* Stere! Sunt fiert, azi fi fost o adevărată caniculă.

— Da, chiar aşa, cum zici dom Anatol, caniculă, aprobă slugarnic cârciumarul, îndată dom Anatol, îndată vine comanda şi se retrase printre draperiile de pluş vişiniu din faţa uşii.

— Domnişoarele n-au venit, mâi Stere? îl întrebă Anatol pe cârciumar, văzând tacâmurile neatinse.

— Nu încă, dom Anatol. Da' o să vie ele. Ce, nu ştiu eu? Păi, madam Caşmir ce păzeşte?...

— Care madam...?

— Cum n-o cunoşti pe madam Caşmir? Cea mai mare codoaşă din tot sudul ăsta, fostă barmană, administrator la oţel şi restaurant... Acu ea ţine legătura cu fetele...

— Care fete?

— Fetele care şi-au pierdut slujba, ştii...

— Nu, nu înţeleg.

— Cum dom'le nu ştii că s-a desfiinţat Crucea de Piatră? Că doar nu trăieşti pe sub pământ!...

— Aaa! Da. Acum înţeleg. Şi ea este cea care le aduce?

— Păi cum? N-o să umblu eu după ele, cu un ochi, cum sunt?... Pentru dumneata, dom Anatol, fac ele şi pe dracu' şi tot vin. Or fi fost şi ele prinse cu alte... treburi.

— Deci... frumoasele astea sunt din Crucea de Piatră?

— Păi cum? Dacă nu erau frumoase nu „lucrau" acolo!

— Încă un degetar de coniac Stere. Şi Anatol, după ce îşi mai aruncă odată ochii la fereastră, se aşează pe scaunul cel înalt, achiziţionat de altfel la sugestia lui. Tabloul împachetat cu grijă îl rezemă de perete, îşi scoase tabachera, luă o ţigară fină, o aprinse. Nu era fumător, dar la un coniac merita şi

un fum plăcut, aromat.

Stere aduse coniacul şi-l lăsă pe musafir singur. În cârciumă se mai găseau încă destui clienţi, unii dintre ei deja trecuţi în braţele lui Bachus.

Anatol era îmbrăcat, ea de obicei, elegant, într-un costum pipiţ, cu mult negru, cămaşă albă, puternic apretată şi cravată de mătase cu desene alese. Lanţul ceasului de aur se prelungea discret peste reverul hainei.

Trecut de 50 de ani, Anatol se ţinea bine, avea o alură de sportiv şi arăta cam de patruzeci. Ridică paharul şi sorbi încet, frecându-şi buza de sus de cea de jos, scoţând un sunet de plăcere ca şi când ar fi vrut să spună: „Ahaa! E bun Courvoisierul. Marfă franţuzească, ca lumea!…”

Stere intră iarăşi. Tot el aduse o tavă cu porumbei fripţi la grătar. Nu o lăsase pe nevastă-sa. Omul cu ochiul de sticlă oricum se pricepea.

— Mulţumesc Sferică, mi-ai ghicit gustul, ce mi-ar plăcea să mănânc azi…

— Se poate dom Anatol. De azi vă cunosc eu? îşi aruncă apoi ochiul viu spre pachetul rezemat da perete.

— Face mult? întrebă el.

— E un cadou pentru un prieten, Stere. Pentru tine pregătesc altceva, mai frumos. E un cadou de nuntă, continuă Anatol. Se obişnuieşte…

Stere nu mai zise nimic. Zise totuşi în gând „o să se ţină de cuvânt? Voi avea şi eu un tablou? Pentru copii…”

— Îţi cer ceva Stere.

— Orice, dom Anatol.

— Orice?

— Da. Orice.

— Să-mi angajezi la tine un om. Pe post de veselar, îl plătesc eu…

Întâlnirea, după atâţia ani, cu Răsucitu, trezise în Anatol amintiri nebănuite. Dar omul, venit cu sarcini precise, nu avea timp pentru destăinuiri mari sau aduceri aminte. El trebuia să pună pe picioare o afacere aparent uitată.

— Ai relaţii, dar trebuie să-ţi mai faci, încrederea vreau să fie reciprocă, în altă ordine de idei, vreau, cât mai degrabă, să-mi aflaţi un alt loc unde să stau liniştit, o nouă gazdă, să-mi pot face treburile. Aici, în casa asta, a popitului, sunt izolat, îmi trebuie ceva provizii.

— Am şi rezolvat-o. M-am gândit fără să-mi zici pe trebuie. Vei face pe omul care spală vasele la crâşmă.

— Numai să nu fiu luat în colimator.

— Nici dracu’ n-o să bănuiască. Cine dă atenţie unui spălător de vase…! Şi totuşi ar fi poate mai bine să mai rămâi puţin la părintele Danie. Eşti rudă cu el… Eu trebuie să mai verific…

— Da, dar nu mai mult de două zile. Oricum, oraşul e oraş. Mă pot ascunde mai bine. Ce mai face prietenul nostru, pictorul Kraus? schimbă el firul discuţiei. Tot modele gingaşe aduce?

— Da. Cum îl ştim…

— Să găsim pe cineva care se mişcă peste tot

şi are acces la ce ne interesează. Şi, ca să încheiem, aici ai instrucţiile şi tot ce te priveşte. Misiunea mea, cum îţi spuneam, este doar să obţinem nişte informaţii. Din anumite domenii. Stabilirea pulsului vieţii intelectualilor ăstora nenorociţi, care au uitat că afirmarea lor nu, se va putea produce într-o societate ca asta, n-aş zice că nu mă interesează, îţi spun deschis. Mă bizui pe tine şi pe popă. Cu el voi lucra eu, direct. Altă treabă e cu propaganda. Trebuie să realizăm nişte materiale bune pe care să le trimitem *dincolo*. Nu prea mai au ce transmite. Trebuie ceva proaspăt, de la faţa Locului... Ştii şi tu ce ar trebui: că muncitorii sabotează, instigă, conflicte sociale şi, mai ales, ceva de natură etnică. Ştii şi tu, sau nu ştii, prostule, că pe astea se iau gologani grei acolo. Ne trebuie gologani, valută forte, că sutele tale de mii, de Bălceşti de ai tăi, nu valorează nimic. Acolo ăştia valorează, waşintonii, şi li puse în mină un cocoloş de dolari. Dacă ai sute de mii de waşintoni eşti un adevărat zeu.

— Zeu?!...

— Da. Zeu. Banului i se închină totul acolo...

Răsucitu fu întrerupt de intrarea preotului, care venise cu o sticlă de rachiu bun de la vreun enoriaş. Că se ştia că preotul Danie nu fabrica rachiu.

— Parcă ne-ai fi ghicit gândurile, Danie, îi spusese laudativ, Răsucitu. Un rachiu bun, de ţară, este cel mai nimerit. Ni s-a promis că dacă vom face treabă, vom fi răsplătiţi regeşte. Bagă pe

urechi asta.

— Facem, cum să nu facem! Ca pe vremuri. Am păcălit noi Siguranţa, Biroul 2, Gestapoul şi nu-i păcălim pe ăştia de acum?

— Voi ştiţi mai bine. Mi s-a atras atenţia la instructaj că nu le scapă nimic. Au căzut mulţi din 48 până acum. Dar să lăsăm asta. Cine nu este în stare să nu intre în jocul diavolului. Nu suntem noi de ăia, fricoşi, nici chiar pepitul ăsta care cântă la strană...

Nu se luminase bine de ziuă că mama Leana, fiorăreasa, se şi instalase cu buchetele ei de lalele la intrarea în Piaţa Veche. Femeia rămăsese văduvă de tânără şi îşi crescuse cei trei copii cum putuse, adică, vânzând flori. Reuşise să facă din ei ceva în viaţă. Nemulţumită era dom'le Finică, ajuns ofiţer şi chiar comandantul unei unităţi militare de la Dunăre. Nemulţumirea îi era că de la un timp nu mai voia s-o viziteze... îi impusese să nu mai iasă cu îkni în stradă, că... îl face de râs. „Da eu, chiar dacă-mi trimiţi regulat bani, tot aia oi face. Florile m-au ajutat să trăiesc şi să vă cresc. Dacă mă las de ele, am să mor şi eu ca o floare neîngrijită, Fănele maică. Şi nu mă fă sa mor înainte de soroc", îi spusese mama Leana. Şi băiatul ei cel mare n-avusese încotro, o înţelesese.

Banu cunoştea întreaga poveste a acestei femei, dragostea ce-o avea pentru flori şi mai ales momentele când le punea fetelor în sâni busuioc cu „ia de la mama Leana floarea norocului şi a fericirii". Avea chiar o slăbiciune pentru această

femeie bătrână care îşi câştiga cinstit existenţa şi o saluta în fiecare dimineaţă când se ducea la serviciu.

Dar, în dimineaţa aceea, Banu nu o observase.

— Măi, copile! Ce rău ţi-a făcut mama Leana de nu-mi dai bună dimineaţa? îl întrebase necăjită florăreasa.

— Aaa, iartă-mă, mamă Leană. Bună dimineaţa! Sunt atât de grăbit, iartă-mă. Bună dimineaţa, se repetă Banu şi flutură braţul drept în semn de bineţe şi respect, continuându-şi apoi grăbit drumul.

Era grăbit, cu adevărat, dar bine dispus, începutul matinal al zilei promitea multe. Ajunse la sediu şi urcă scările cu vioiciunea-i cunoscută. Se întâlnea cu băieţii care se ocupau de cazul „Anatol”, chiar la ora şapte.

Trebuia să meargă după aceea la o altă analiză, la comandantul lor, un om deosebit. Avea o minte ca briciul, pricepea totul dintr-o privire, era sever şi totuşi de o rară bunătate sufletească. Şi cel mai mult îi plăcea să lucreze cu cei tineri. Avea mare încredere, sau poate doar se făcea că are. Oricum le acorda credit.

În anticamera comandantului, aşteptând ca acesta să termine de studiat materialul solicitat mai înainte, Banu şi locotenenţii Filoti şi Mătrăgună vorbiră despre modul cum se încheiase, în ziua precedentă, ancheta cu Bălan, croitorul.

— Ai rămas de pomină, Filoti, cu „spionul”

tău, Bălan. Cum măi, colegule, îl făcuşi pe ăsta suspect de spionaj…

— Am hotărât să-l abordez direct pe croitorul ăsta particular. Mai cu seamă că e cunoscut bine de mulţi din colegii noştri, care-şi fac haine la el.

— Şi încă ce haine, îl completă Mătrăgună. Mi-a făcut şi mie costumul ăsta.

— Şi de ce nu l-ai abordat altfel?

— Ştiţi voi că suspectarea lui ca legătură a diplomatului spion Burton reieşea dintr-o semnalare a unui „ocular” care „a ţinut neapărat să ia legătura cu el când a venit în oraş, dar n-a reuşit…” Să vă povestesc ce ne-a spus omul? Tovarăşe, eu nu cunosc niciun diplomat străin, nici negru, nici alb, nici galben, sau cafeniu, îmi aduc aminte, să fie doi ani de atunci, că m-am ţinut după un bărbat cu haine frumos croite. Am căutat să-l văd din spate, din faţă, din lateral, din toate părţile. Ara regretat că n-am avut la mine şi aparatul de fotografiat. Haina lui avea o linie excelentă, mai cu seamă sus, la omoplaţi. Am încercat să fac şi eu de atunci costume ca aceia. Nu ştiu cât am reuşit. Da şi la oameni de-ai dumneavoastră am făcut şi le-a plăcut. Ţin minte că bărbatul acela s-a urcat, după ce s-a plimbat pe strada principală, într-o maşină mare, luxoasă. Poate la cazul ăsta vă referiţi. Eu nu cunosc pe nimeni din diplomaţi şi nici rude n-am prin străinătăţuri… Eu pot să spun ce măsuri au clienţii mei, pot să ţin minte materiale, defecte, măsuri… Atât!

— După cum ştii şi tu, Filoti, alte date nu mai aveam cu acest croitor. Totul îl prezintă aşa cum e, un croitor şi atât. Am scris pe dosar *închis*. Uite pe cine ai suspectat tu doi ani de spionaj... conchise Banu.

Se amuzaseră cât putuseră pe seama acelui caz. Dar cei doi ofiţeri, Filoti şi Mătrăgună, înţeleseseră şi ironia noului şef.

— Hai băieţi, intraţi! Bună dimineaţa! intraţi, îi invită în birou colonelul Vasile, comandantul.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel!

— Hai, hai, luaţi loc le zise arătând spre masa de şedinţe operative aşezată în lungul biroului. Să fim expeditivi întrucât, presupun, cunoaşteţi conţinutul dosarului, în forma aceasta finală. Vreau să vă spun că voi sunteţi cei care vă ocupaţi de acest caz. Am încredere în voi. Am să vi-l mai dau şi pe Bobiţă. Cei trei zâmbiră. Micile escapade, în patru, din orele libere să fie oare cunoscute de comandant...? Dacă îl veţi repera bine pe Anatol, veţi afla toate legăturile lui. Aveţi mână liberă în acţiuni şi, sistematic, să mă informaţi.

În Piaţa Veche, forfota era un fapt obişnuit în fiecare *zi*, mai ales spre ora prânzului, atunci când erau deschise toate dughenele şi cârciumile. Măcelăria „Berbecul”, în renovare, se mutase în stradă. Costache, măcelarul, om zdravăn, cu braţe puternice şi gâtul gros, cât butucul pe care spărgea cu o bardă enormă oasele unui animal, aflat în bătaia soarelui, îşi etala corpul de atlet şi

măiestria în meserie.

Aerul începuse să se încarce cu tot felul de mirosuri şi oamenii se şi îndemnau pe lângă grătarele încinse şi spre butoaiele cu bere.

La „Leul şi cârnatul”, cârciumarul Păun, cel cu piciorul de lemn, agita nelipsitu-i baston din corn, muştruluindu-şi ospătarii că se mişcă prea încet şi lumea aşteaptă.

Îşi dobândise cârciuma, fiindcă îşi pierduse un picior în război. Era veteran.

„V-a intrat democraţia în cap”! îi apostrofa el în râsetele clienţilor, care-l ştiau şi se fereau să-l necăjească. Aici, ca şi „La Valabilu”, se mai dădea pe datorie, mai ales la clienţii vechi, cunoscuţi. Diferenţa era că Păun avea un salon mare unde cânta banda lui Rotaru, lăutari cu faimă. Uneori, seara, îşi făcea apariţia şi o cântăreaţă, Lia. Era o ultimă achiziţie şi îl costa cam mult, dar omul cu piciorul de lemn se mândrea că are „dizeuză”. Ea atrăgea consumatorii, în compania cărora rămânea uneori până dimineaţa. Se îmbrăca cu eleganţă şi gust, după ultima modă, căutând astfel să fie mai interesantă, mai atrăgătoare, în: mod special era căutată de câţiva militari, cei mai mulţi dintre ei fiind aviatori, şi de nişte ingineri din domeniul construcţiilor de avioane care lucrau şi stăteau prin apropiere. În partea de sus a pieţii, era librăria centrală „Cartea Rusă”, unde creola Biţi reprezenta un alt punct de atracţie. Divorţată de un bărbat prea gelos, Biţi, mândră şi frumoasă, stârnea admiraţie şi tot felul de dorinţe. Ea însă

era femeia lui Filoti, „Ţiganu'", cum îi ziceau colegii, datorită pigmentului închis al feţii lui.

Graţie lui Biţi, Filoti sesiză o legătură interesantă. Un pictor, pe nume Peter, furnizor de tablouri se tot întâlnea în salonul librăriei cu Anatol. Pornit să înţeleagă aceste ciudate „coincidenţe" a aflat că pictorul avea atelierul ticsit cu busturi din ghips şi pânze. La el veneau femei şi bărbaţi pentru a servi drept modele operei „marelui artist". Intre aceste persoane, o femeie îl frecventa foarte des. Era Lia Zatman, „celebra" cântăreaţă a marelui restaurant „Central", cea care onora şi cârciuma veteranului cu piciorul de lemn, ultima achiziţie a lui Păun.

Circula povestea că Păun se împuşcase singur în picior, când s-a aflat pe linia întâi. Omul s-ar fi gândit, ca şi alţii de altfel, că procedând astfel va trăi. Ba, mai mult, cică îşi făcuse de atunci socoteala că fiind veteran, va avea dreptul să-şi deschidă ori C.A.M., ori cârciumă. Mai bine viu şi cu picior de lemn, decât mort şi cu ambele picioare întregi! Faptul se împlinise...

Lia avea, într-adevăr, un trup frumos şi pictorul, burlac întârziat, era mereu emoţionat când o primea. Vizitele acestei femei atrăgătoare deveniseră sărbători. Pe de altă parte, Lia era orgolioasă şi dornică de câştig. Faptul că „nudul" ei va fi obiectul unei întregi serii de tablouri şi, mai cu seamă, că o parte din banii expoziţiilor urmau să fie ai ei o făcură să accepte tot felul de „rugăminţi" chiar dacă uneori îi era silă.

Interesul manifestat de Lia pentru militari era o şansă. Dar, mai ales, interesul care-l manifestau unii militari pentru că ea era punctul forte, în plus, cercul intelectualilor în care se mişca şi pictorul Peter era un alt teren de explorat. Anatol a priceput destul de repede şi trecuse la plan şi de aici la acţiune, „întrebări evazive! Nimic să nu trădeze că ne preocupă ceva anume… Se cer doar informaţii bune şi ele vor fi plătite bine. Ştii, cred, proverbul ăla. „Un idiot sărac, e tot un idiot, un milionar idiot, e un milionar. Sper că înţelegi ce vreau să zic”, îi spusese Anatol lui Peter.

Afacerea începuse să se deruleze.

Şi de data asta apariţia Liei îl cutremură. Ea intră în atelier pe nesimţite şi se făcu imediat comodă. Peter reuşi să se stăpânească continuând cu ea o mai veche discuţie.

— Trebuie să-ţi faci o legătură statornică, Lia, să zicem cu unul de la aeroport, nu mai merge aşa, de azi pe mâine… Ar fi excelent dacă ai ajunge la Măru, pilotul ăla celebru. Interesează orice de la el. Vei avea tot ce-ţi trebuie. Pentru orice mă voi ocupa eu. Nimeni nu va bănui pentru ce vii, în afară de faptul că pozezi, îndrăgostiţii au întotdeauna plăcerea să-şi spună vorbe fel de fel. Se scapă şi adevăruri. Ia şi aparatul acesta, este aşa de mititel, că aproape nu-l bagi în seamă. Se foloseşte foarte simplu: apeşi pe buton şi banda înregistrează”.

— Şi dacă nu reuşesc să-l cuceresc pe pilot, pe care, dacă nu mă-nşel, parcă l-am mai văzut?

Dacă nu reuşesc? întrebă femeia, rămânând în aceeaşi poziţie, impudică şi provocatoare privind mâna pictorului mânuind penelul.

— Tu să nu reuşeşti? Prostii! Vei reuşi! Vei reuşi cu siguranţă. O femeie frumoasă şi deşteaptă reuşeşte orice când o doreşte... Deocamdată, zise pictorul combinând cu penelul culoarea albastră cu alb, pentru fondul tabloului, îmi dai lista cu cei care petrec la „Central” şi la cârciuma lui Păun. E impasibil să nu găsim printre ei vreun guraliv. Ştii că unii la un pahar spun mai uşor ce le trece prin

minte ca să crească în ochii prietenilor, comesenilor… După aceea stabilim împreună ce e de făcut.

— Înţeleg, rosti Lia. Dar nu vreau să am necazuri, să mă văd pe drumuri, sau poate mai rău…

— Nu rişti nimic, Lia. Dacă îmi respecţi instrucţiile nu rişti nimic. Puţin mai în dreapta capul Te rog. Aşa. Nimic nu rişti. Am primit şi asigurări că vom putea pleca dincolo la nevoie. Aşa că la o adică… Ce profil superb ai! Eşti într-adevăr inspiraţia mea, raza de lumină în opera mea…

Peter lăsă la o parte penelul, pe o măsuţă. Se apropie de model, îmbrăţişându-i şi sărutându-i genunchii, bustul, coapsele, întregul trup gol. Acceptarea pătimaşă a femeii trezise alte pasiuni…

— Am să fac din tine o regină. O regină pe care s-o admire toţi şi peste tot, rosti el sugrumat de emoţie. Totul are să-ţi vină la picioarele astea de Diană…

— Am să fac tot ce-mi porunceşti tu, *gorila* mea…

Rapidul „Traian” oprise în gara Centrală a oraşului doar opt minute. Suficient însă să coboare şi să urce călătorii, să se „adape” şi bătrâna locomotivă. Printre călători, Anatol. S-a strecurat cu un pachet sub braţ, urcând scara unui vagon de clasa I. Banu Mase legătura cu colegii din „Oraşul florilor punctul terminus al

călătoriei lui Anatol, şi, împreună cu Filoti, urcă în acelaşi vagon. Mătrăgună şi Bobiţă rămăseseră „acasă”. Unul era umbra lui Peter şi a legăturilor lui, celălalt avea de cercetat discret viaţa pepitului Danie.

O voce răguşită anunţa la megafoane plecarea trenului. Pe peron se strângeau mâini, oamenii se mai sărutau sau îşi mai aminteau acum, în ultima clipă, câte ceva foarte important! Câteva minute şi „Traian” se puse în mişcare. Era o noapte senină de vară.

Filoti intră în compartiment şi se aşează pe locul rămas liber. O lumină mică, palidă, se cernea din tavan.

Locurile erau ocupate de bărbaţi mai în vârstă şi unul dintre ei, în sutană, îi atrase atenţia. Crezu pentru moment că ar putea fi popa Danie, dar, după ce se uită mai atent, îşi dădu seama că se înşelase. „Dacă era el era bine. Se simplificau, poate, lucrurile…"

— O să avem o vară splendidă, rupse tăcerea Anatol. Ploi am avut, o să avem şi grâu…

— Poate profeţia dumitale să se adeverească. Ar fi bine, răspunse, după un timp, faţa bisericească. Numai pace să avem. De s-ar termina odată războaiele astea în lume…

— Războaiele?! Astea sunt istorie, domnule părinte. Istorie fără război nu există, prelungi dialogul Anatol, parcă bucuros că şi-a găsit un interlocutor mai vorbăreţ.

La prima gară, unul dintre pasageri coborî.

Locul rămas liber fu ocupat de Banu.

— Abia am scăpat, domnule. Se mai văd încă rănile. Că se întrevăd altele, este adevărat şi trist totodată, cântă pe nas omul în sutană. Eu, domnule, am fost pe front. Preot militar. Am cunoscut ce va să zică urgia unui război…

— Se poate, aprobă Anatol. Eu, cucernice, am fost declarat inapt pentru serviciul militar. Dar am citit ziarele, eram la curent cu totul…

Şi dialogul între cei doi se prelungi mult. Banu sesiză în glasul lui Anatol ceva nefiresc. Parcă o anume nelinişte, o anume agitaţie, îl frământa ceva. Oare ce? Oare de ce?

Se aşternu pentru câteva clipe tăcerea. Se auzeau doar zgomotele sacadate ale roţilor de tren şi, din când în când, fluieratul locomotivei. Discuţia părea că lâncezeşte, că nu se mai încheagă. „La ce se gândeşte oare omul nostru? se întrebă şi Filoti, care se făcea că moţăie, înghesuindu-se în locul său de lângă uşă. Bănuieşte ceva?”

— Domnule, adică cucernice, eu, deşi „acasă”, am fost la curent chiar şi cu armele chimice şi bacteriologice, folosite de japonezi, rosti într-un târziu Anatol. Le-au folosit, păcătoşii, cu toate că legea războiului interzicea aşa ceva. Ruşii au spus-o, dar nu-i credea nimeni. Americanii dezminţeau…

— Cunosc şi eu, interveni preotul. Am văzut oameni plini de tifos, de tot felul de bube, fără să existe vreun leac. S-au folosit, cum spui dumneata, şi arme bacteriologice. Mare păcat. Parcă n-ar fi fost de-ajuns glonţul… Dar ce a fost a fost. Acum trebuie să privim la ce se întâmplă azi. Mai bine zis ce se va întâmpla mâine. Adică, după cum se vede, am putea spune că suntem deja în război. Un fel de război, dar tot război e. Poftim ziarul. Uite ce a declarat generalisimul că „un al treilea război mondial este inevitabil…” Asta ce înseamnă domnule, dacă nu începutul unui alt război! Americanii cu ai lor, care ocupă o parte din Germania, zic şi ei cam acelaşi lucru. N-ai auzit ca vorbeau de pericolul comunist? Au făcut şi un guvern federal. Şi-apoi neamţul nu se simte bine

dacă trec prea mulţi ani fără bubuială… Vremuri grele domnule, pentru Europa, lumea întreagă, îmi permit să zic astfel pentru că, după cum îmi dau seama, am în faţa mea, un intelectual.

Rapidul cu nume da împărat îşi continua cu viteză drumul prin noaptea limpede de vară, mâncând lacom distanţa.

Locotenentul Măru Atanasiu, pilot de încercare pe avioane de un tip special, era omul pe care pusese ochii Lia Zatman. Bărbat frumos, înalt, bine legat, cu ochi vioi şi ştrengari, mereu pus pe glumă, dar artist neîntrecut în meseria lui, iubit şi apreciat de cei din jur, Măru era amator, în micile ferestre ce le avea, de prieteni voioşi, de petreceri. „Nu pot face altceva mai plăcut aici. De acolo, de sus, de la înălţimile cele mai mari, în viteza supersonicului, nu sunt niciodată sigur dacă mă voi mai întoarce sau nu. Poate, dracu' ştie, aparatul meu o ia încolo, spre cosmos, şi se face puzderie. Vreau să-mi trăiesc viaţa, cât pot, aici pe pământ. Deşi visele mele se îndreaptă spre văzduh, pământul rămâne cuibul nebuniilor mele…" se justifica el celor ce-l înconjurau.

Pilot desăvârşit, Măru nu se prea omora însă cu severele rigori ale disciplinei militare. Era conştient că este unul dintre cei mai buni de la „încercări", se ştia cel mai curajos şi cel mai apreciat…

Avea bani destui. De curând, apăruse în anturajul lui o altă femeie, o cântăreaţă, Lia. Dar ce femeie?

Trecea drept una dintre cele mai frumoase femei ale oraşului. Petreceau, cel mai adesea, clipele libere în garsoniera lui. Şampanie, coniac, şi toate cele, aducea Lia, iar Măru, fericit, însetat, mereu nepotolit, patimă şi rug deodată, începuse a se afişa cu Lia peste tot. Gurile rele vorbeau chiar de o căsătorie.

— Ce se cunoaşte până acum despre Măru? întrebă colonelul Vasile.

— Din datele noastre se grăbi să răspundă Bobiţă, Măru e fiu de muncitor petrolist. Este bine

pregătit, inteligent, curajos, îi place, desigur, viaţa şi, ca mai toţi piloţii, nu iartă nicio clipă liberă. Distracţii, femei… Acum este doar una, care se pare că l-a luat în stăpânire…

Colonelul mai zisese ceva despre o discuţie purtată cu comandantul lui Măru, dar Puiu Bobiţă nu înţelese prea bine şi nici n-avu curajul să-l mai întrebe pe comandant

— Mergi deseară la bal?

— Nu m-am gândit la asta, tovarăşe colonel. Avem treabă. Şi fără Banu, Mătrăgună şi Filoti, parcă n-ar avea farmec.

— Vin, vin şi ei. Vor veni. După cum observ, nu puteţi să vă despărţiţi nici la muncă, nici la distracţii… E necesar să mergeţi la bal. Tu şi Mătrăgună, trebuie, chiar dacă Banu şi Filoti nu vor putea ajunge. De acolo, ochii voştri frumoşi vă vor aduce informaţii noi.

Madam Caşmir nu prea era dusă la biserică. Făcuse de toate la viaţa ei. Fusese până şi „maître d'hotel". Numai perle îi ieşeau din gură. Dar în felul ei era femeie cumsecade, fără răutăţi. Se mai ocupa şi acum de codoşlâcuri. Şi se simţea bine cu felul ei de a fi, de-o viaţă întreagă, cât lucrase la marele hotel al oraşului. Cunoştea multe fete rămase fără „slujbă", ştia văduve tinere, femei divorţate, ca şi pe unele din cele căsătorite, dar care căutau viaţa „de societate". Şi… Madam Caşmir mai întotdeauna găsea câte o cameră de închiriat şi păstra o discreţie totală.

Gătea excelent şi, dacă ar fi fost puţin mai

tânără, probabil că ar fi deschis şi o pensiune. Băieţii – alţi colegi de-ai lui Banu şi Filoti, care locuiseră la ea, – o duseseră foarte bine. Banu şi Filoti locuiau acum însă în altă parte, pe Madona Dudu, în casa fostului băcan Pancu. Nu o duceau rău aici. Dacă Filoti nu ar fi ars din nepricepere, instalaţia electrică, poate ar fi rămas în relaţii bune cu proprietarul, care a trebuit să cheltuiască ceva bani pentru readucerea curentului electric în casă. Om bun, de altfel, proprietarul Pancu! Fusese băcan şi, cum singur se mândrea, învăţase să se comporte civilizat cu oamenii. I-a părut rău când doi tineri ofiţeri s-au mutat din casa lui. Banu se mutase la Madam Zamfirescu şi Filoti pe Izlaz, la o altă gazdă, dar la mansardă. Deşi stăteau acum mai departe unul de altul ei, alături de Puiu, formau un grup nedespărţiţi, împreună învăţau pentru examenele de la facultate, împreună erau la distracţii, împreună în misiuni. Ba chiar se şi îmbrăcau la fel…

La Băile Comerciale, balul era în toi. Filoti îşi îmbrăcase rubaşca albă, modă împrumutată şi impusă de curând militarilor. Este adevărat că unora le stătea bine, arătau ca nişte interpreţi de operetă. Iar fetelor, femeilor le fugeau ochii către aceşti băieţi chipeşi, îmbrăcaţi ca la paradă.

Oamenii din orchestra lui Cotaru, cu Ileana Măroiu şi Lia Zatman, se instalaseră pe podium întreţinând, cu cântecele şi zâmbetele lor, o atmosferă de mare veselie.

La intrare, bufetul bine aprovizionat, deservit

cu pricepere şi rapiditate de două fete tinere, cochete, cu fustele strâmte până la limita oricărei „limite” pe trupurile lor subţiri, atrăgea perechile obosite de dans, doritoare de o băutură răcoritoare, un sandviş şi o glumă cu arătoasele picoliţe.

Mătrăgună era în vervă în acea seară şi tot povestea, în felul lui, cu mult har, încât cele două fete şi Bobiţă abia puteau să-şi stăpânească râsul. Avea Mătrăgună un talent al naibii de a imita şi de a-şi schimba vocea de câte ori în povestire intervenea un alt erou.

„Dragă domnule, cică i-ar fi spus un cioban unui individ care venise să cumpere nişte piei, pieile mele costă atât şi atât, în plus îţi dau şi-un măgar. Păi ce să fac dom’le cu el? spuse individul. Să-l vindeci de râie, că suferă săracu’ …” răspunsese ciobanul. S-au ciorovăit ei aşa multă vreme. Până la urmă individul a fost nevoit să-i plătească şi măgarul care a rămas, totuşi, ciobanului…

— Şi mai sunt mulţi la voi în sat, Mătrăgună? întrebă Bobiţă, aparent serios.

— Ciobani mai puţini, dar măgari sunt destui. Parcă la tine, la Podeanca, nu-s destui măgari!… Şi încă de tot felul…

Pe estradă reapăruse maistrul Piculeaţă. Bătu arcuşul în lemnul sonorizant al viorii şi ceru linişte. Asistenţa îl aplaudă furtunos.

„Doamnelor şi domnilor, domnişori şi domnişoare, maistrul Piculeaţă, şef de orchestră,

solist de vioară şi solovoee, adică cu, vă prezintă cântece nemaiauzite, adică în premeră, direct de la compozitor, adică de la mine…” Asistenţa aplaudă încă o dată şi maistrul îşi începu numărul. Făcea mişcări ciudate din cap, îşi îndoia genunchii, îşi încovoia coloana, parcă ar fi fost la circ. Dar arcuşul strălucea în mâinile lui. Muzica era, într-adevăr, curată, frumoasă. Piculeaţă era un virtuoz al instrumentului, fapt recunoscut peste tot.

Liberă acum, după ce-şi încheiase programul, Lia se îndreptase spre Măru. Pilotul o apucă afectuos de umeri, o trase spre el şi o felicită cu o sărutare, în public, pentru cântecele prezentate.

Banu urmărea femeia. Se legăna tandru şi felin în braţele aviatorului. Arăta ca un om fericit. Îl sorbea din ochi pe pilot, iar el părea fascinat. Amândoi frumoşi, privindu-se cu dragoste, formau o pereche straşnică.

— O iubi-o băiatul, zise el către Filoti.

— Şi ea, păcătoasa, când îi lipseşte se culcă cu neamţul. Trebuie să facem ceva să-l scoatem din braţele târfei.

— Ce fac prietenii noştri?

— N-am vorbit cu ei, în nebunia asta, de aici, nu poţi să te înţelegi, dar după semnul pe care mi l-a făcut Bobiţă, *treaba e bună*.

Se făcuse târziu. Maistrul Piculeaţă, asudat, neputând parcă să-şi stăpânească tremurul genunchilor, ştergându-şi faţa şi gâtul gros cu o eşarfă roşie, mulţumea pentru atenţia cu care

fusese ascultat şi promitea o nouă apariţie.

Cum a doua zi pilotul intra în tura de zbor, părăsi, cu Lia, strânşi unul în celălalt, sala. Plecară şi băieţii de la Securitate. Prezenţa lor la bal fusese ceva normal, obişnuit, netrezind nimănui suspiciuni, nici măcar Liei care le căuta privirile, câteodată încercând parcă să-i „hipnotizeze”.

Şi ce ochi păcătoşi avea Lia!!

În biroul lui Banu cei patru ofiţeri se adunară să discute ultimele date ale dosarului, întocmind şi raportul pentru noul comandant, colonelul Soloc.

Bobiţă şi Mătrăgună făcuseră treabă bună. Pierduseră o noapte la arhivă, dar găsiseră date foarte interesante, privind trecutul fascist al preotului Danie. Mătrăgună, care îl urmărise pas cu pas pe pictor, lămurise şi această verigă a lanţului de agenţi în „conservare”, stabilind câteva conexiuni interesante.

— Şi noi la Timişoara am făcut treabă bună, zise Filoti, Anatol are cheile de la cutia poştală a unui oarecare Herman Kluge. Omul cu căsuţa poştală însă, după cum ne-am dat seama, nu are nimic de a face cu această afacere. Cel care preia tabloul din cutia poştală este un cetăţean necunoscut, se pare un străin… Băieţii de pe Bega şi-au făcut datoria cum se cuvine.

— Da. Ce aţi stabilit e straşnic, zise Banu. Vă mărturisesc că unele dintre informaţiile plasate în dosul tabloului sunt reale, veridice: planul aeroportului, dotarea, tipul de avioane folosite,

date legate de marea centrală termică, capacitatea marelui combinat, sistemele de apărare a oraşului ş.a. Poate că unele au fost obţinute direct, prin observare nemijlocită, dar altele arată că sunt furnizate de cineva. Să luăm, spre exemplu, sistemul de pază şi scoatere din hangare a avioanelor şi a tanchetelor, care, oricum nu poate fi observat din afara unităţilor… în consecinţă, dragă Filoti, ia şi acest exemplar de tablou. Şi fă-l să ajungă… în dosul lui sunt tot informaţii, dai din cele care dorim noi să ajungă *dincolo*.

— Adică… Clar! Schimb exemplarele…

— Chiar aşa. Asta vrem, în acelaşi timp, faceţi pânde, pânde repetate. Trebuie să dăm de legătura lor, omul venit de dincolo, să ridice informaţiile. El o să apară, poţi să fii sigur. Şi când va ridica marfa, veţi realiza flagrantul.

— Înţeles, rosti scurt Filoti.

Dintr-odată, colonelul Vasile, şeful regiunii, C.F.R.-istul, cum i se mai spunea în particular, dispăruse. Se zvonise că ar fi fost promovat în centrală. Explicaţia le părea normală şi convingătoare. Era un cadru capabil. Comunist cu ceva stagiu în ilegalitate. Făcuse şcoli de partid, era apreciat de oameni pentru felul său dârz, dar şi drept.

Surprinzătoare avea să apară ştirea, mai târziu, că ofiţerul Vasile a fost pensionat. Pensionat? N-avea mai mult de 45 de ani, bolnav nu era, cum să fie pensionat?

Era adevărat că la o vânătoare, pasiunea lui statornică, a fost alicit în marginea ochiului stâng de către careva din stand. Plumbul fusese scos dar afectase întrucâtva marginile ochiului stâng, făcându-l pe colonel să-l închidă şi deschidă neobişnuit de des, lăcrimându-i permanent, din care cauză omul stătea mai tot timpul cu batista pe el, pentru a-l şterge. Era prieten cu Stan, preşedintele Sfatului regional, cândva membru P.S.D., după unificare devenise membru al P.M.R. Prin felul său, spiritual, colonelul Vasile îl tot tachina cu câte o glumă. Când se găseau la vânătoare, între ei se tot auzeau asemenea vorbe spuse totdeauna cu voie bună: „De ce nu te-ai înscris de la început la comunişti, omule?”, „Cum de ajunseşi aşa mare, mă, Stane, că nu eşti foc de deştept?”… „Lasă-te, mă, Vasile, de snoavele astea. Te pot întreba şi eu pe tine, de ce nu te-ai înscris la P.S.D.-işti?”. „Ce dacă eu am fost la P.S.D. înainte de '44 şi nu cu comuniştii? Suntem ilegalişti şi unul şi altul. Acum suntem unii şi aceiaşi. Un singur trup… Diferenţa între noi, dacă vrei, ar consta în faptul că tu eşti comunist cu vreo câţiva ani mai devreme. Eşti şi mai în vârstă cu vreo 3 ani…” „Da măi, Stane, nu te contrazic. Acum eşti un comunist veritabil. Totuşi eu te întreb ce ai căutat tu la P.S.D., că eşti, ca mine, fost C.F.R.-ist?!” „Termină, măi tovarăşe Vasile. Vezi că s-a terminat şi pauza. Vine vânatul, fii atent…”

La „partea a doua”, când în jurul focului se

vorbeau de toate, colonelul Vasile o lua mereu de la capăt: „Ce ai căutat mă acolo, la P.S.D? Că eşti C.F.R.-ist de al meu?” „Ce-ai căutat şi tu la P.C.R., Vasile, îi replica preşedintele. „Da ce tot ai tu cu asta, cu activitatea mea ca P.S.D.-ist...!?” „Măi Stane, să-ţi spun de ce. Eu, după câte ştiu, social-democraţia, de când e ea, n-a fost nici cu burghezia, da nici cu proletariatul...”

Amândoi râdeau şi antrenau şi pe alţii.

Întâmplarea cu ochiul era o întâmplare ca oricare alta. Plumbul venise, într-adevăr, dinspre stânga unde, în stand, se afla şi preşedintele Stan. Şi nu se ştia cine a fost cel care a greşit. Plumbul putea veni, răzleţ, de la oricare încărcătură a vânătorilor din stand. S-a crezut că ar fi de la Stan, pentru că el era primul lângă Vasile. Dacă plumbul ar fi fost din încărcătura lui, fiind atât de aproape, alica ar fi putut fi însă şi mai distrugătoare... Aşa că... mai degrabă plumbul se rătăcise de pe la alţii aflaţi mai încolo. Zvonul însă că Stan îl împuşcase în ochi pe colonelul Vasile, la vânătoare, se împrăştiase repede, făcându-se fel de fel de speculaţii. Oricum, colonelul Vasile vedea mai departe cu ambii ochi şi acţiona, în calitatea lud de comandant, foarte energic. Iar cei doi erau, în continuare, prieteni.

Cauza plecării din fruntea regiunii pe care o comanda şi apoi ieşirea definitivă din aparatul Ministerului de Interne fusese încă mult timp discutată de toţi cei care-l cunoşteau şi-l apreciaseră.

Se aflase, mai târziu, şi asta de la unul dintre prietenii lui, rămas activ încă în aparat, om la fel de muncitor şi capabil ca şi el, care fuseseră adevăratele cauze, nu supoziţiile răuvoitoare ale unora, care determinaseră ieşirea colonelului Vasile din activitate.

— Eu, Firoiuie, aşa-l chema pe prietenul lui, de la care s-au aflat ulterior adevăratele motive, am ieşit, dar cu multe regrete. Nu că nu mi-aş fi făcut datoria, cum ar fi trebuit, doar ai lucrat cu mine, ştii că nu prea aveam timp de distracţii… Am plecat, pentru că trebuia. Trebuia să evit anumite neînţelegeri, care ar fi putut degenera în erori, aşa după cum am aflat că s-au petrecut după plecarea mea. Simţul meu, de vechi ilegalist, ciocănar griviţean, m-a avertizat din timp. De aceea nu regret cu nimic ce-am făcut.

— Înţeleg, zisese Firoiu, n-ai vrut să te complaci în nişte chestii pe care ţi le ceruse cineva, adică ţi se impusese mai bine zis…

— Şi asta. Pentru că e o problemă de conştiinţă înainte de toate. Am refuzat să merg la studii afară. Ştii ce le-am spus? Că avem şi noi şcoli şi ne putem instrui şi aici la fel. Avem academiile noastre, una este cea militară…

— Da, poate te făceau general după aceea…

— General?!… Păi nici liceul nu-l aveam… Mi se spusese, de acolo poţi veni un altul, un director de centrală, ai origine sănătoasă, poate chiar vreun adjunct de ministru şi vei fi, desigur, avansat la gradul de general… Zic şi acum că bine

am făcut. Am refuzat şi sunt mândru de actul meu. Poate veneam şi eu, ca Albiş, cu altă nevastă. Şi cu a mea, Maria, cu care am trei copii, ce făceam? De aia, zic, a fost o problemă de conştiinţă, după mine un act cugetat.

Vasile îşi aprinsese o ţigară şi trăsese cu năduf din ea. Fumul ţâşni pe nări, făcându-l să clipească des din ochiul vătămat, atunci, de mult, la – vânătoare.

— Mai aveam şi altceva, şi le-am zis atunci, dar nu chiar cum aş fi vrut eu…

Firoiu deveni curios. Ce o mai fi zis Vasile? De la vorbele spuse oare i se trage „ieşirea”?

— Ştii, nu prea îmbrăcam în perioada aceea nici uniforma. Era o uniformă copiată de la alţii. Mantaua, ca o pătură de culoare gri, am tăiat-o şi-am pus-o sub şaua calului, mânecile i le-am trimis ălui bătrân la ţară pentru obiele. Nu mi-a plăcut ceva impus, ceva străin de mine şi de noi. Apoi gradele, gradele armatei române, bravei armate române, că de la Cuza încoace aveam gradele noastre şi ele, în '77, şi apoi în '16, au căpătat strălucirea argintului şi aurului, să le înlocui eşti aşa, deodată, cu alte însemne?! Le-am zis: „Să lăsăm stelele să lucească cerul şi tresele pe umerii celor care merită a le purta!”

S-a dat uşor cu piciorul la ce a fost tradiţional, glorios, nobil, la podoaba armatei române. Că şi uniforma şi, mai ales, gradele, ţin de sufletul armatei, nu? Asta îmi aminteşte şi de o întâmplare, povestită de calfa mea, când eram

ucenic. Venise la el în sat unul îmbrăcat nemţeşte, fiul unui vecin, şi încerca să se şi poarte în spirit nemţesc. Dar pe toate le făcea stângaci. Şi tată-său i-a pus hainele pe foc, administrându-i şi câteva scatoalce după ceafă: „mă, neam din neamul nostru n-a purtat haine de împrumut, cât a fost de jecmănit…”

Asta regretam eu, Firoiule, că n-am purtat uniforma noastră, tradiţională şi gradele, tresele noastre aurite, până şi căciulile erau copiate. Şi eu o spuneam asta deschis. Mi se părea că-mi apasă ceva pe umeri, mai cu seamă că mi se cerea să-mi modelez şi sufletul după acelaşi calapod. Şi a trebuit să plec…

Ofiţerul pensionar îşi invitase prietenul la bere, la grădină. Şi Firoiu acceptase. „Nu era lucru de nimic să mă invite, chiar şi la o bere, un om integru, ca acest Vasile, care nu-şi călcase în picioare principiile, riscând chiar „ieşirea” din aparatul militar activ…”

La cele ce se auziseră, cu siguranţă pornite din gura ofiţerului pensionat, se adăugase şi faptul că refuzase să mai plece la studii „afară”. Zisese el, „ofiţerii români s-au instruit bine în ţară şi s-au instruit bine”, se transmiseseră cu o rapiditate de trăsnet şi comentate ca atare.

Numirea altui comandant şi trecerea timpului atenuaseră cele ce se comentaseră pe larg o bună bucată de timp. Dar povestea n-a fost pe deplin uitată…

Echipa lui Banu îşi urma planul stabilit

pentru descifrarea activităţii grupului de suspecţi. Făcea paşi mici, dar rezultatele erau tot mai clare şi mai substanţiale.

Puiu Bobiţă, care primise acum misiunea să se ocupe de activitatea lui Anatol, dădu o raită pe la locul ştiut, „La Valabilu”. Salonaşul era rar liber. La întrebările lui, Sferică răspunsese că „Dom Anatol n-a mai dat p-aci de vreo două zile, şi tot de atunci a dispărut şi nebunul…”

— Da, de ce ziceai tu bă, tată, că e nebun cocoşată, că nu e, zisese unul din puştii lui Stere.

— Bă f… dumnezeu mă-tii. Tu să taci, ce umbli cu bazaconii p-aci…!

— Ia lasă copilul în pace, Stere. Ce te-a apucat? Ia spune tu, bărbate, îl încuraja Puiu pe băiat.

— Păi io, nene, l-am auzit vorbind pe cocoşatu într-o limbă străină cu dom Anatol. Dacă ar fi nebun, ar sta dom Anatol de vorbă cu el? Şi p-ormă, parcă ieri i-a fast cocoaşa mai sus şi azi e mai jos…

Bobiţă îi dădu puştiului cinci lei de bomboane, îi zise lui Stere cum să procedeze dacă va apărea cocoşatul pe acolo. Câteva întrebări începură să-l chinuiască: „Cine să fie personajul? De unde-l cunoaşte Anatol…?”

— Auzi măi Stere, să nu ne minţi. Cămaşa asta de pe tine este mai aproape de pielea ta, decât de a lui, mă.

— Da, dom Bobiţă, aşa-i. Am înţeles. Trebuie să vă spun că m-a întrebat şi sectoristul ce-i cu

specimenul „luat de suflet” de mine. I-am zis că „e un prăpădit, dom plutonier, mi-a fost milă de el şi i-am dat o pâine, e nebun, nu poţi scoate o voi bă sănătoasă de la el, da’ e harnic, mă ajută la treburile gospodăriei…” Aşa am spus şi m-a crezut, că nu a mai venit.

— Stere ia vino încoace puţin, îl chemă spre el Bobiţă.

— Da, dom căpitan. Spuneţi.

— Ai ceva rude pe la Focşani, Panciu, încolo?

— N-am. N-am rude tocmai pe acolo. Eu sunt de aici. Tot neamul meu e de pe aici…

— Pe acolo, pe la podgoriile alea chiar nu cunoşti…?

— Nu, nu ştiu pe careva…

— Te duci şi-ţi faci prieteni! Cumperi vin! Pleci pentru două-trei zile! îţi trebuie un vin mai bun la frumoasa ta cârciumă…! Ai înţeles? Trebuie să-ţi mai explic o dată?

— Nu Da’ trebuie să plec cu toată familia?

— De ce? pleci singur. Le spui că ai plecat în Moldova, după aprovizionare cu băuturi.

Peter, pictorul, pregătise, conform înţelegerii cu Anatol, copiile respective. Ramele erau bogate, lucrate cu gust şi atrăgătoare. I se comunicase de dimineaţă că un colectiv cultural îi va face o vizită în legătură cu organizarea unei expoziţii.

Îl căutase pe Anatol, dar nu-l găsise acasă. „E plecat, domnule, s-ar putea să fie la cârciuma aceea din piaţă”, îi spuse cineva. Făcu puţină ordine prin casă şi apoi luă tablourile, destinate

lui Anatol, le dosi undeva într-o magazie în spatele casei, închise atelierul şi porni uşor, apoi din ce în ce mai repede către centru.

„Iar dau ochii cu Stere ăsta. Om al dracului, sau… mi se pare. De ce n-a vrut să-mi pozeze niciodată? Are forţă în el individul ăsta, nu glumă. Ar fi ieşit un tablou frumos, un Hercule…”

Intră în piaţă, abia strecurându-se prin forfota de oameni. Se opri mai întâi în colţ, la librărie. Vorbi apoi cu nevasta lui Stere. „…

Bărbatu-meu a plecat în Moldova, după vin. Nici dom Anatol n-a mai trecut pe la noi de câteva zile”. Se întoarse. Pe vitrine şi pereţii caselor erau lipite fel de fel de afişe: „Să ajutăm poporul coreean prieten!” „Jos mâna de pe Coreea!”… „O luă pe o străduţă lăturalnică, merse vreo sută de metri, ajunse la casa mane, impunătoare, a lui Anatol. Deschise poarta şi intră în curte. Uşa de la intrare fiind întredeschisă se strecură înăuntru. Auzi frânturi din discuţia a doi bărbaţi. Unul dintre ei era cu siguranţă Anatol, dar celălalt…?”

„Duci ultimele informaţii cu privire la zona asta. Le duci personal informaţiile. De data această nu le mai pui în căsuţa poştală, ci te vei întâlni direct cu omul de legătură, în grădina oraşului. El va avea o geantă portocalie tip diplomat, parola: «Trenul nu întârzie în noaptea următoare». Răspunsul: «Vine». Apoi, găseşte un muşteriu să-ţi vinzi casa şi te dai la fund. Pentru acţiunile viitoare ne vom găsi, nicio grijă. Ştergi toate urmele, îi lichidezi…”

O poartă închisă curmă însă vorbele celui pe care nu-l identificase. Cei doi se repeziră afară. Îl văzură pe pictor ieşind pe poarta mare de fier a curţii.

— Lasă-l pe neamţ. Mă duc eu după el. Tu du-te şi predă informaţiile cui ţi-am spus şi cum ţi-am spus. Mă ocup tot eu şi de fată. După aceea o să urmezi instrucţiile mele…

— Bine. Aşa voi face.

Peter alerga bezmetic, pe străzile

întortocheate de la periferie. O avalanşă de gânduri i se învălmăşea în cap, îşi aminti de o discuţie pe care o avusese cu Anatol. „Am aşteptat destul atâţia ani, vreau să ies din anonimat, am şi eu motivele mele, mândrie profesională, doar nu sunt un ageamiu…” îi spusese el. Vorbele de atunci îi răsunau în urechi. „Eee, nu o lua chiar aşa… Nu-ţi ajunge cu cât te plătesc?” „Nu era vorba de aşa ceva”, Nu e vorba de bani. Mă interesează *ieşirea*. Vreau ca despre opera mea să se scrie în reviste de cultură. Numai aşa voi putea deveni un artist de mâna întâi, cunoscut”, Ori, acum! Ce să însemne cuvintele ieşite, acum câteva clipe, din gura ăluia, „lichidezi tot!… Poate dispar şi eu. Ce să mai vorbesc de operă…”

Fu oprit de motociclistul care apăruse brusc în spatele lui.

— În numele legii eşti reţinut, domnule Peter!

— Cu cine am onoarea, pot să ştiu?

— Da. Cu locotenentul Dobrin.

Peter urcat în ataşul motocicletei depăşi pentru o clipă spaima de la început şi căută partea bună a situaţiei, dacă putea fi vorba de aşa ceva. „Mai bine e să fii *reţinut*, decât lichidat…”

Cineva trăsese semnalul de alarmă din vagon şi luminile s-au stins brusc. Şuieratul locomotivei parcă nu se mai oprea, îmbulzeala se declanşase în fiecare compartiment. Coridoarele vagoanelor deveniseră neîncăpătoare. Care mai de care încerca să iasă din compartimente sau din cuşete. Anatol se îndreptă şi el spre uşa compartimentului

luându-şi cu grijă pachetul sub braţ. Reuşi să iasă pe coridor.

— Ce mă tot calci, dobitocule, auzi el o voce groasă în spate, chiar nu observi deloc pe unde mergi!

Luminile se aprinseră pentru o clipă apoi se stinseseră din nou, întunericul îngreuind realmente mişcările oamenilor.

— Pardon, pardon, vă rog să-mi faceţi loc, făcu Anatol, lovindu-se de un pasager, care-i bloca trecerea. Se simţi apoi îmbrâncit din spate, aproape luat pe sus de oamenii ieşiţi pe coridor, iar în îmbulzeala creată îi fu smuls pachetul.

Începu să ţipe că a fost prădat, „prindeţi hoţul, m-a prădat, aprindeţi lumina, C.F.R.-ist aprinde lumina, prindeţi hoţul”. N-apucă să vorbească prea mult.

— Pe cine faci tu hoţ, mă, mama ta de jigodie, tu care mă calci mereu pe bătături. Şi jap, jap! Pe mine mă faci mă… Anatol se lăsă încet, încet, spre podea şi iar jap, jap, dar de astă dată necunoscutul, ce duhnea puternic, lovi pe altcineva, mai voinic, care răspunse prompt, dar greşi şi el adversarul. Trecuseră câteva minute bune, până ce trenul se puse în mişcare. Loviturile în lanţ continuară o vreme, fiecare dădea cum apuca, fie să atace, fie să se apere.

Conductorul îi despărţise pe unii aşa cum putuse.

— Atenţiune oameni buni! Prima gară e la cinci minute de aici, miliţia a fost alertată şi

aşteaptă sosirea trenului. Potoliţi-vă!…

— Aoleu, Fane, drace, ja la căruţă că ne înhaţă potera, se auzi un tuciuriu în capătul celălalt al vagonului.

Treptat, se potolise îmbulzeala şi bătaia. Fiecare îşi ocupa locurile. Anatol îşi aruncă ochii împăienjeniţi prin compartiment, îşi caută febril pachetul. Era chiar alături de el. Răsuflă uşurat. O bucurie discretă se observă pe faţa lui. „Bine că nu mi l-au furat. I-am făcut hoţi degeaba…”

…Locotenentul Mătrăgună coborâse repede. Eu eram acolo! L-am reperat imediat. S-a hotărât ca înlocuirea să se producă în tren şi aşa s-a acţionat. Soluţia mi s-a părut perfect justificată pentru că nu se ştia dacă nu cumva adversarii noştri nu-şi luaseră şi ei măsuri de precauţie. Puteau schimba locul de transmitere al materialelor. Ar fi fost posibil ca şi informaţiile adevărate să ajungă afară… Or, obiectivul numărul unu, după cum ne-a zis căpitanul Banu, era „intoxicarea”. Apoi flagrantul. Ne-a ajutat, aş zice, şi cafteala din vagon. Mie, unul, mi-a plăcut. S-au bătut ca-n Texas. Anatol şi preotul, cu care acesta tot discutase, dormeau tun. Aşa că omul nostru habar n-are că… Apoi, pumnul unui C.F.R.-ist a fost mai mult decât suficient.

Raportul „colorat” expus de Filoti fusese ascultat cu atenţie şi… zâmbet. După ce s-au auzit şi celelalte informări s-au putut stabili noi strategii.

Fuseseră reţinuţi toţi. Mai rămânea doar

Anatol. Comandantul nu acceptase „săltarea”. Considera că ar fi bine să mai fie lăsat încă liber. El trebuia să-i ducă pe băieţi la legătura superioară. Fusese arestat şi omul cu valiza diplomat. Era chiar popa Danie din Lazu, care tot îi dădea zor că „sunt cetăţean străin, cu paşaport în regulă. Ce aveţi cu mine? De ce şicanaţi străinii…”

Pe Lia, frumoasa cântăreaţă, o arestase chiar Măru, locotenentul pilot. El fusese pus în temă, prin comandantul lui, dar şi personal observase comportamentul mârşav al femeii, faptul că legătura ei cu pictorul nu era de natură… artistică…

Colonelul Şoloc, comandantul regiunii, analiză cazul cu întregul grup de ofiţeri care-l clarificase. Aprecie pozitiv gândirea şi eforturile celor antrenaţi în rezolvarea cazului.

— Aţi lucrat bine. Vă felicit! în permisia de 3 zile ce v-am acordat-o şi pe care o meritaţi cu prisosinţă să vă refaceţi forţele. Vă aşteaptă alt caz la fel de greu, poate chiar cu mai multe necunoscute…

Băieţii părăsiră încăperea. Rămas singur, colonelul Şoloc se apropie de telefon şi formă un număr.

— Nea Vasile! Am veşti bune. Acţiunea începută de dumneata s-a terminat cu bine. Băieţii au fost la înălţime, în rest, sănătate. Sper să ne vedem cât mai curând…

Non compus mentis...

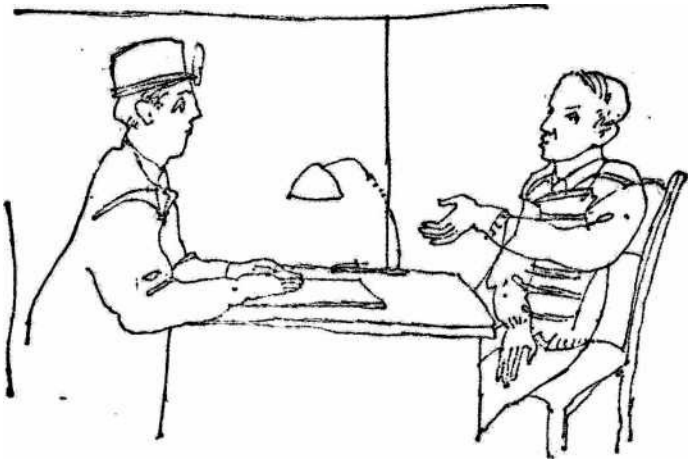

Medicul primar Răducu, psihiatru de mâna întâi, era ceea ce îndeobşte se numeşte un om de treabă, plăcut la vorbă şi cu suflet mare. Deşi trecuse de patruzeci de ani, încă nu se căpătuise. Nu că n-ar fi vrut. Ca un făcut, de câte ori a fost decis să facă „pasul”, tentativele lui s-au năruit de acelaşi obstacol şi încă de unul care i se părea de nedepăşit. Ideea unor copii îi era respinsă. Iar el nu putea concepe o căsătorie fără urmaşi. „Dacă mă-nsor, o fac şi pentru că vreau să am copii, altfel...” spunea el ori de câte ori era întrebat. Părinţii lui, învăţători amândoi în comuna Trei Văi, au fost cei cărora le datora totul, inclusiv felul de a fi şi de a gândi. Făcea aproape zilnic o navetă de peste 30 de km, cu un hârb de autoturism, spre a-i vedea, a-i ocroti, acum în vârf de bătrâneţe, când părinţii au cea mai mare nevoie de cei pe care i-au

adus pe lume.

Printre prietenii lui Răducu se număra şi inspectorul şef Banu. Discuţiile lor alunecau adesea pe teme profesionale şi câştigul era reciproc, ba chiar, prin datele pe care le căpăta despre cei ce nu mai sunt stăpâni pe mintea lor, adică cei ce intră în categoria „non compus mentis”, Banu era parcă în avantaj.

Inspectorul se confruntase cu destule cazuri în care erau implicaţi indivizi cu comportamente dintre cele mai diverse printre care unii erau nebuni, „nebuni de legat”.

Îi venea adesea, în minte, cu prilejul altor şi altor cercetări, diverse evenimente. Astfel nu putea uita povestea lui Putredu.

…Isprava aceea, a nebunului care demontase într-o noapte o porţiune de cale ferată pentru a „duce pe lumea cealaltă” nu mai puţin de 700 de suflete care călătoreau în expresul de Beograd, fusese de o maximă gravitate. De ce? Cum de ce? Eu sunt Dumnezeu. Eu trebuie să hotărăsc cine rămâne şi cine pleacă pe lumea cealaltă. Şi mai sunt cineva: Eminescu. Eu am luat locul lui Eminescu, nu e alt poet mai mare ca mine care sunt urmaşii lui…” susţinea întruna Putredu cu prilejul cercetărilor.

Un nebun notoriu ar fi luat, aşadar, viaţa a peste 700 de persoane, dacă, în locul Expresului întârziat, nu ar fi trecut o altă garnitură, de marfă, din care avea să deraieze şi să cadă într-o adâncitură locomotiva şi şase vagoane cu minereu

de fier. Putredu, eroul acestui act nesăbuit, era nebun. Nebun, dar ştiuse când şi cum să se ascundă. Luase primul tren şi ajunsese, din sud, tocmai în nord, distanţă de aproape o mie de kilometri, unde avea să fie reperat şi reţinut însă în mai puţin de 24 de ore.

Modul lui de gândire, modul lui de a acţiona şi de a fi în general arătau o minte bolnavă. Era convins că este un adevărat „Dumnezeu", că este „menirea" lui să facă „orice crede că este de cuviinţă de făcut, fără ca altcineva să-i poată cere socoteală..." Şi totuşi, în unele clipe, părea a fi un om la fel cu toţi ceilalţi, adică un om normal.

Expertiza medico-judiciară complexă a cazului a stabilit ulterior că Putredu eră un bolnav psihic dintre cei cu periculozitate socială deosebită. El a trebuit să fie tratat în condiţii de spitalizare obligatorie, sub supraveghere strictă pe termen nelimitat, într-o unitate medicală specializată.

Banu primea în audienţă, fără îngrădire, orice persoană care cerea acest lucru. Mai cu seamă că unii solicitau cu insistenţă să ajungă neapărat la el. El reprezenta pentru mulţi omul legii şi asta presupunea ca el, în primul rând, să respecte legea şi să-i respecte pe oameni. Uneori rămânea însă dezamăgit... Au fost situaţii când pe parcursul convorbirii îşi dădea seama că interlocutorul era un anormal, dar nu mai putea întrerupe brusc discuţia. Se gândea că cel venit trebuia să plece cât de cât împăcat de la el. De unde să ştie

dinainte că x sau y, care cu atâta insistenţă cerea să fie primit de inspector, „căruia are lucruri deosebite de adus la cunoştinţă”, era sau nu un dezaxat, un caz mai curând pentru doctorul Răducu.

Fusese introdus un bărbat cam de şaizeci de ani şi care purta nişte ochelari demodaţi lăsaţi să alunece către vârful nasului. Călca vizibil şchiop cu stângul, iar ţinuta vestimentară era detestabilă. Ai fi zis că este un arhivar bătrân, prăfuit.

„Domnule comandant, vin tocmai de la Poiana. Am zis că ce vreau să vă scriu, mai bine să vă zic în persoană. Am luat trenul spre Bucureşti,

apoi către încoa, ca să vă zic ce am de zis direct, de la persoană la persoană, deşi eu am pregătit şi o scrisoare să v-o dau în cazul în care nu v-aş fi găsit.

Şi fiindcă v-am găsit, daţi-mi voie să v-o citesc cu voce tare, pentru că eu însumi sunt tare, tare necăjit”.

— Citeşte omule, citeşte, îl îndemnă inspectorul.

Omul tuşi de câteva ori, netezi cu palma hârtia şi începu să citească.

Subsemnatul dr. Andone P., adică Petre, vă rog cu cel mai deosebit respect să binevoiţi a primi aici anexata scrisoare a mea. A ceti dumneavoastră cu foarte, foarte mare atenţie, a o chema pe numita bibliotecară Andone Frosi, adică Eufrosina, din strada Plopului şi a i-o ceti personal, totodată, dar vă rog să rămână numai la dumneavoastră, că în curând, foarte în curând, voi avea nevoie de ea. Eu sunt în serviciul dumneavoastră şi vă dau informaţii în legătură cu activitatea spionilor de la Sanatoriul în care mă aflu internat. Acum, se întrerupse el, ascultaţi şi ce i-am scris fostei mele doamne, Frosy Andone, deşi nu vreau să-i mai zic aşa, adică cu numele meu.

„Stimată doamnă Frosi A.

Vă rog mult, mult de tot nu mă mai conturbaţi cu scrisorile dumneavoastră, care nu au niciun fel de preţ în faţa mea. Persoana dumneavoastră este grav, grav pătată pentru urâta comportare pe care

aţi avut-o faţă de mine. Dumneavoastră, sora şi cumnatul dumneavoastră m-aţi batjocorit, flămânzit, m-aţi ţinut murdar. Nu spălaţi, nu călcaţi, nu măturaţi în cameră şi, ce e mai grav, pe Cristache, de care ştiaţi că e zămislit de mine, l-aţi corupt de minor. Eu imediat după ce am plecat definitiv de la dumneavoastră am anunţat preşedintele guvernului, procurorul general şi pe ministru de interne, pe organele conducătoare de stat din judeţ, inclusiv pe cele municipale, de toată urâta dumneavoastră comportare ce aţi avut-o faţă de mine, plus că aveţi un băiat pe numele Birtu, pe care, la trei ani, l-aţi abandonat în tren, şi care a ajuns cel mai mare hoţ, lucru pe care vi l-am dovedit în 1977 când eram încă la spitalul OSOS de la Foişor. După toate mârşăviile pe care le-aţi făcut mă mir, tare rău mă mir, că aveţi timpul şi marea neruşinare să mă mai conturbaţi cu scrisori. Vă interzic odată pentru totdeauna a mă conturba cu scrisorile dumneavoastră. De când m-am despărţit de dumneavoastră trăiesc tare, tare fericit. M-am recăsătorit cu o simplă femeie tare cinstită, credincioasă, strălucită muncitoare, că trebuie să o declar erou al muncii socialiste, curată în toate privinţele, am cu ea doi copii gemeni, eu i-am făcut, eu, acela despre care spuneai la lume şi pe la ţară la ai tăi că nu sunt bărbat în lege, că nu-ţi fac şi nu-ţi dreg, când colo, uite: că fac şi copii şi încă ce copii… Aţi uitat d-na Frosy? Aţi uitat? Aţi uitat că mi-aţi mâncat mii de lei şi vă lăudaţi că mă ţineţi gratuit ca pe un orb,

ca pe un cerşetor? Oare nu vă este ruşine? V-am trimis şi sentinţa judecătorească de la Bucureşti prin care am fost declarat DIVORŢAT de amabila şi preţuita, hm! hm! dumneavoastră persoană. Vă rog foarte, foarte mult, nu mă mai conturbaţi. În mod categoric absolut vă interzic să-mi mai purtaţi numele. Cu dumneavoastră am rupt totul definitiv şi pe vecie.

Cu stima care vi se cuvine după urâta dumneavoastră comportare pe care aţi avut-o faţă de mine. Dr. Andone P.

P.S. *Vă interzic* a vă mai interesa de domiciliul meu că nici n-o să-l mai aflaţi, în august mi-am luat doctoratul în ştiinţele filosofice. Da! Şi la şaizeci de ani se pot lua doctorate. Şi încă în filosofie… Andone P”.

Inspectorul îl ascultase forţându-şi răbdarea. Plutonierul Ţurcanu, care-l asista, abia putea să-şi stăpânească râsul.

— Şi de ce ai venit la mine, omule, îl întrebă inspectorul.

— Sunt om de ştiinţă… Să mă apăraţi, domnule comandant. Să mă apăraţi de nebuna asta care mi-a fost de nevastă. Să mă apăraţi şi de soră-sa şi de cumnatu-său, care sunt împotriva mea şi mă urmăresc peste tot, pas cu pas.

— Bine, fii liniştit, oamenii noştri vor veghea să nu mai fi urmărit…

— Aia-i… Am ştiut că la dumneavoastră găsesc apărarea… Vă mulţumesc şi mai am ceva:

vă invit la nunta mea, pe 27 mai…

Atunci, nici inspectorul nu-şi mai putu ascunde un zâmbet.

— Nu, nu mă aştepta. Nu pot veni. Am prea multe treburi.

— Regret, domnule inspector, regret total că refuzaţi un om de ştiinţă, un filosof…

Fireşte, cazul în sine era – ca atâtea altele – interesant.

Legătura telefonică realizată în minutul următor aduse inspectorului şef la capătul celălalt al firului pe dr. Răducu. Află astfel că „petentul” era unul dintre bolnavii cu repetate internări în secţia de psihoze, suferind de psihoză paranoidă.

— E bine, totuşi, zise doctorul. Este într-o stare mai bună. De când a ieşit din spital, acum două luni, nu mai ştiam nimic de el.

Revenise „pe linia de plutire”, cum zicem noi, sub tratamentul făcut aici, dar trebuia să-şi continue tratamentul acasă.

Sunt mulţi dintre bolnavii psihici care nu sunt conştienţi că sunt bolnavi şi nu cooperează pentru tratarea bolii după ce părăsesc spitalul.

Dacă vă găsesc peste o oră, când termin treburile de pe-aici, aş vrea să vă văd. Pot trece pe la dumneavoastră? Poate bem o cafea împreună.

— Desigur, desigur, acceptă inspectorul, intuind dorinţa psihiatrului de a discuta mai pe îndelete unele aspecte de interes.

Fusese o zi grea aceea. Inspectorul plecase în teren încă de la ora 05,00. Se îndreptase către

satul Albeşti pentru cercetări legate de elicopterul căzut. Acestea se desfăşuraseră oarecum anevoios.

Medicul sosi, cum promisese.

Era vizibil obosit şi el, dar bine dispus. Se scuză pentru ora vizitei şi discuţia se înfiripă firesc.

— …Cum vă spuneam, deşi e simplist zis şi, poate, nici prea corect – sunt doar două feluri de timp: cel bun, plăcut, util şi celălalt, timp pierdut, irosit; treabă la care fiecare om trebuie să se gândească totdeauna.

Ştia că „starea conflictuală” care declanşase fenomenele existenţiale grave se aplanase, că survenise împăcarea între soţi. Copiii mergeau toţi trei la şcoală, se realizase „cicatricea” necesară. Nimeni însă, de aproape o lună de zile, nu-i mai adusese vreo veste din satul Plopu despre familia aceea.

Era, într-adevăr, totul bine, cum spera psihiatrul? Tratamentul intraspitalicesc, psihoterapia – care ceruse atâta efort şi timp – dusese la rezultatul dorit. Dar pentru cât timp?

Inspectorul şei se bucură într-un anume fel, înţelese că e o chestiune simplă, de un anume sprijin ceea ce se putea rezolva cu uşurinţă.

— Mâine chiar, cineva dintre lucrătorii noştri din unitate vă va căuta la telefon. Vă vom ajuta doctore!

— Cât pl, iveşte situaţia cu bolnavul Andone, îmi vine în minte un alt caz care poate fi chiar

anecdotă. Să vedeţi. Terminasem vizita în saloane, la spital, şi scriam ceva într-o foaie de observaţii, când telefonul a sunat.

— Domnule doctor, soţul meu se crede frigider. Vă asigur că sunt extrem de tulburată; mă îngrozesc! în timpul nopţii el este foarte rece şi sforăie fără întrerupere…

— Asta nu este ceva foarte grav. Este necesar să-l convingeţi, totuşi, de contrariu. O să-i treacă. O să puteţi dormi, deci, fără probleme.

— Asta în niciun caz nu este posibil, domnule doctor! Pentru că el sforăie şi zbârnâie întruna cu gura deschisă… Şi apoi, lampa asta mică, aprinsă în fundul gurii, asta mă împiedică noaptea să dorm!…

Inspectorul zâmbi, înţelese buna intenţie a medicului de a realiza un moment de destindere.

— Vă amintiţi, poate, de vreun caz cu adevărat mai interesant, mai ieşit din comun? Ştim cât de multe şi felurite sunt aceste tulburări psihice, dar dumneata eşti „mesei i-aş” pe linia aceasta şi sunt convins că oricând ai ceva demn de povestit, care să prezinte interes pentru oricine.

— Poate. Trebuie să mă gândesc o clipă. Sunt atâtea…

Psihiatrul îşi privi ceasul, cu un anume înţeles, duse degetul arătător la tâmplă, şi după câteva momente, începu.

— Bolnavul acela era contabil şef, avea – cred – 63 ani, era căsătorit cu o femeie cu mult mai tânără decât el, prima soţie decedase.

A ajuns în spital, la psihiatrie, în urma unor tulburări despre care iniţial s-a crezut că ţin în întregime de o neurastenie. Mai avusese probleme. Dar acum apăruseră elemente noi, era în divorţ cu soţia, iar aceasta susţinea sus şi tare că „soţul ei este nebun…”

Ceva nu era în regulă, pentru că bolnavul nu comunica, nu coopera decât parţial, cu medicul.

Femeia afirma că soţul ei a avut „momente de delir” încă din urmă cu mai mulţi ani, când îi pretindea că ar fi fost în armata germană, fascistă, că ar fi fost pe un submarin nemţesc, şi alte şi alte bazaconii.

Pe urmă, mai târziu, ea l-a mai întrebat în legătură cu acele bazaconii, dar el nu-şi mai amintea, sau chiar o tachina zicând că ea are halucinaţii…

Au trecut mai multe zile până când am reuşit să comunic nu numai ca medic cu un bolnav, ci şi de la om la om. Ce se întâmplase? într-adevăr, era vorba de o neurastenie; erau în plus şi fenomene de ateroscleroză cerebrală. Dar nu, pacientul meu nu era nebun. Nu avusese niciodată delir, nu spusese niciodată bazaconii! Era adevărul adevărat!

Neavând prea mare încredere în noua consoartă, unele aspecte din viaţa lui, de-a lungul timpului, le-a ascuns faţă de ea şi chiar faţă de colegii de muncă, de prieteni, de vecini, din motive pe care le înţelegem.

Când conflictul cu soţia a ajuns la paroxism,

la divorţ, fireşte că bolnavul a negat adevărul „scăpat”, spus cândva (prea minunatei mele consoarte, cum zicea cătrănit omul) ca aceasta să nu profite spre a-i face vreun rău…

La audienţă, un alt caz în care cel ce o ceruse atrăsese atenţia subofiţerului că „este un caz în care se impun măsuri urgente!”

— …Eu sunt Cireaşă Marin, economist, din Strada Mare. Potrivit cadrului politic şi juridic existent, care dă dreptul de a informa organele competente cu orice problemă, vă informez şi pe dumneavoastră, şi nu aş fi vrut decât pe dumneavoastră, despre tristele mele trăiri, care îmi afectează însăşi supravieţuirea.

De mai mult de zece ani, mi se influenţează

atmosfera prin camerele pe unde am locuit şi locuiesc, precum şi prin locurile pe unde merg. În primii 7 – 8 ani, influenţarea atmosferei în camera mea a generat o serie de simptome. Mi se lipea limba în gură de dinţi şi de cerul gurii, îmi scăzuse la maxim potenţialul de judecată, aveam stări nervoase şi de nelinişte de la picioare în sus şi de la plămâni, în gură simţeam un gust leşiatic, aveam constipaţii, usturimi şi leşinuri de la aparatul digestiv încolo, care pleacă cam de sub diafragma pieptului, întărirea până la duritatea lemnului a abdomenului, îmi ieşeau pete pe corp ca nişte pistrui fără ca să fi făcut în prealabil plajă. Aceste simptome degenerau în afectarea tuturor organelor interne precum şi a sângelui, a sistemului meu nervos, vegetativ şi central. Mirosul din camerele de locuit, la locul meu de muncă, în tren, săli de spectacole era asemănător mirosului de cărămidă arsă şi de săpun de casă. Anticipând întrebarea dumneavoastră, cum de supravieţuiesc totuşi, nu pot să vă spun totul aici, de aceea am să vă trimit un memoriu cu toate amănuntele, deoarece mijloacele mele de apărare sunt simple, dar destul de multe, de mărimea unui roman. Vă amintesc: dormitul prin gări, prin birourile pe unde lucram, pe scaune, prin camerele închiriate, consumul de citrice, până mi-am dat seama că îmi fac rău, beam whisky după prescripţia medicului căci era tare şi îmi facilita circulaţia sângelui strangulată din cauza la asemenea mirosuri.

În faţa acestor situaţii, firesc că nu puteam rezista nevătămat şi a trebuit să mă internez în spitale, să primesc multe concedii medicale, tratament medical şi balnear, luarea cu salvarea de la serviciu.

Peste tot şi aici, în municipiul ăsta, unde m-am transferat, există totuşi mirosuri. Au cunoştinţă majoritatea salariaţilor de la Grupul de şantiere şi de la serviciul de aprovizionare în frunte cu conducerea serviciului, ingineri şi economişti, care spuneau şi ei că „se influenţează atmosfera din afară”.

Am fost redistribuit de la I.P.C.H. la I.S.P.D.P. unde nu am fost primit de fapt, întrucât mi-a spus un anume Cilibiu – contabil şef – că nu sunt locuri. M-am angajat atunci la Inspecţia financiară teritorială unde, având aceleaşi necazuri, mi s-a spus că „pot să lucrez oriunde, numai în control financiar nu”. Mi s-a aranjat, fără ca eu să ştiu, un transfer la I.S.P.D.F., locuind la căminul de nefamilişti. Eram şi sunt mulţumit din punct de vedere al apropierii de satul meu şi de părinţi, dar, influenţarea atmosferei s-a complicat, a devenit un sistem. Garsoniera mea unde locuiesc a început să fie supravegheată cu mijloace tehnice şi influenţarea atmosferei să se efectueze dirijat. Afirm despre aceasta sigur, deoarece numai în condiţiile vizualizării mele este explicabil că se produc modificări în intensitatea influenţării atmosferei, în funcţie şi de unele preocupări ale mele şi anume: când citesc şi-mi notez câte ceva

din revista „Prisma”, când l-am pictat în 4 rânduri pe Leonid Ilici Brejnev vorbind în marea sală a Congreselor şi pe Ronald Reagan în biroul oval, când întocmesc vreo informare pentru audienţă, când citesc conspecte, notiţe pentru instruirea mea profesională, la care de la o vreme am renunţat că nu mai pot rezista.

Influenţarea atmosferei se face în mai multe feluri şi dirijat. Orice atitudine adopt, influenţarea atmosferei tot se produce. Această trăire, bineînţeles, mă menţine în stare de incapacitate de muncă, dar nu numai atât. Ziua, o ameţeală puternică, dureri de cap, palpitaţii şi înţepături în regiunea inimii. Mă simt complet epuizat de putere. Aceste simptome le am atât în cameră, cât şi pe balcon, pe stradă şi în parc. Aceasta presupune, deci, vizualizarea mea şi prin aceste locuri, astfel nu se explică de ce în asemenea situaţii resimt simptomele: o căldură exagerată, căci dacă stau la soare, la plus 30°, mă pomenesc cu o transpiraţie abundentă fără ca mai înainte să fi consumat lichide multe, ameţeală, moleşeală, o epuizare şi o oboseală exagerată, de nu mă pot ţine pe picioare, nu am putere să ţin o farfurie în mână sau să mă şterg pe mâini cu prosopul. Urmează o stare de somnolenţă, dar fără să pot dormi.

Apoi, o serie de mirosuri, ca de exemplu mirosul de fum. Controlez pe lângă bloc şi nu observ sursa. Miros de butelie de aragaz. Verific butelia pe la sistemul ei de închidere, odată

miroase, altă dată nu. Miros uleios. Este adevărat că eu mă ocup şi cu pictura, că v-am spus că i-am pictat pe cei doi preşedinţi de superputeri. Tablourile sunt însă foarte, foarte uscate şi nu miros nici chiar când le apropii de nas. Pensulele, sticla de ulei sunt închise. Trebuie să vă spun că în vara acestui an nici nu am mai putut picta din aceeaşi cauză, a influenţării atmosferei. Deschid uşa sau geamul de la bucătărie, degeaba, nu se aeriseşte, îmi provoacă insomnii, afectarea căilor respiratorii şi nu este vorba de nicio falsă simptomă deoarece mai şi dorm vreo 2 – 3 ore pe noapte, îmi simt gura umflată şi parcă mi se sparg maxilarele de durere. Controlez şi constat aer viciat, adică tot „influenţarea atmosferei”. Mai ales noaptea, o atmosferă densă, obositoare, simt că mă perforează ceva în regiunea cap-gât, îmi afectează ochii, îmi apar încreţituri pronunţate la ochi, îmi provoacă palpitaţii şi înţepături la inimă, cad din cauza acelui miros greu, înecăcios. Dimineaţa am leşin şi rău care pleacă de sub diafragma pieptului, şi abia îmi revin după 4 – 5 ore de stat în aer curat prin parcuri. Urmează o stare de oboseală, ameţeală, palpitaţii, îmi apar broboniţe în nas, o oboseală a tuturor muşchilor, ceva asemănător unei febre după un antrenament îndelungat.

Când stau în cameră, şi *meditez* asupra unor preocupări, cititul unei cărţi, pictură, presă, treabă prin cameră, aud nişte bocănituri prin bloc şi pe deasupra camerei. Acesta nu este un indiciu

că mi se vizualizează camera secundă cu secundă, ziua şi noaptea?!

Stimate inspector, vă rog să credeţi că trăiesc în realitate aceste triste fapte. Bocăniturile le-a auzit şi colocatarul Ţibulea de la camera 48. Şi el ştie că există surse reale de influenţare şi că nu sunt nebun cum ar fi cineva tentat să creadă, poate şi dumneavoastră. Problemele nu sunt numai personale, se poate întâmpla şi altor persoane şi chiar personalităţi, adică ce mi se întâmplă mie. Că sesizările mele sunt reale, reiese şi din faptul că nimeni nu vine în camera mea, un organ competent, să-mi constate atmosfera şi nu mi se răspunde la memoriile mele.

Desigur că nu mai puteam presta serviciu. Aşa că am fost scos la pensie cu un diagnostic de *degradare a sistemului nervos*. Trăiesc din iluzii, speranţă, credinţă în sentimentele omeneşti, înţelegerea unor persoane care mă primesc în audienţă etc. etc. În faţa acestei dureroase situaţii am început să caut organele oficiale pentru a le informa de situaţia mea.

Am întocmit, aşadar, numeroase memorii şi ca o legitimă apărare acordată de lege.

Prin aceste memorii am informat şi despre susceptibilitatea de îmbunătăţire a unor articole din sistemul legist care este, bineînţeles, profund democratic. Aceste memorii conţin pe lângă aspectele teoretice din sistemul legist şi exemple practice, pe zeci de pagini, pentru susţinerea ideii de necesitate a îmbunătăţirii multor articole.

Am mai informat despre consecinţele nefavorabile pe care le au acele prevederi susceptibile asupra independenţei economice a ţării, nivelului de trai al poporului şi dezvoltarea calitativă a economiei naţionale, dar mai ales despre influenţarea atmosferei în camera mea. Nu sunt, aşadar, numai probleme personale…

Apelez şi la dumneavoastră în faţa acestei situaţii critice, întrucât nu am niciun fel de mijloace de luptă şi apărare, decât credinţa în sentimentele omeneşti.

Solicit analiza memoriilor depuse pentru a fi repus în mediul social de viaţă şi suspendarea surselor de vizualizare şi influenţare a atmosferei din cameră.

Vă mulţumesc pentru înţelegerea dumneavoastră şi să trăiţi.

Inspectorul ridicându-şi capul proptit între palme, îi zise lui Cireaşă.

— Te înţeleg, omule, eşti supărat, din cauza „influenţării atmosferei în camera în care locuieşti şi, mai mult, zici că eşti şi „vizualizat”, adică vrei să spui, privit… Nu mi-ai spus cine ar putea fi cel sau cei care îţi provoacă această supărare?

— Cine? Asta vreau să aflu şi eu. Cine *1* Eu presupun că americanii. Ori ruşii. Că ăştia trebuie să aibă tehnică atâta de perfectă. Ar mai putea fi luaţi în calcul şi japonezii. Dar ăia sunt prea departe şi nu se bagă peste superputeri…

— Aha… Şi de ce ai venit tocmai la mine? Ce să le fac eu americanilor sau altora?

— Dumneavoastră sunteţi şeful *poliţiei generale*. Îi apăraţi pe oameni. Eu aşa ştiu. Faceţi ceva şi pentru mine. Nu vă învăţ eu ce. Poate chiar un protest la O.N.U…

Inspectorul zâmbi din nou, căutând totuşi să nu se trădeze, îşi aminti de doctorul Răducu, medicul psihiatru, de după-amiaza aceea petrecută împreună, când stătuseră câteva ore bune de vorbă.

Da, cam aşa a zis psihiatrul, la un moment dat; după ce povestise o mulţime de lucruri despre tulburările mintale ale multora din bolnavii pe care-i îngrijise, că nu e vreun nebun mai nebun care să recunoască că e nebun…

Chemă pe căpitanul Serafim şi îl prezentă lui Cireaşă:

— Uite-l, cunoaşte-l pe căpitanul Serafim. El se ocupă de apărarea oamenilor de *atmosferă viciată* sau *influenţată*. El va veni la dumneata acasă şi va face să nu mai fie posibilă *influenţarea atmosferei* şi nici *vizualizarea*.

— Mulţumesc inspectore, mulţumesc. Nu degeaba se spune despre poliţie că apără oamenii…

A doua zi, căpitanul Serafim făcu unele „verificări, măsurători, bocănituri, schimbă poziţia unor obiecte de mobilă dintr-un loc în altul al camerei”. Îi spuse apoi lui Cireaşă „De azi înainte nu te va mai supăra nimeni. Nu mai e posibil!”…

De-atunci Cireaşă n-a mai bătut la nicio uşă, n-a mai făcut nici im memoriu. Poate că, din

fericire, îl va fi găsit totuşi pe doctorul Răducu, sau pe unul dintre colegii doctorului, de care avea atâta nevoie…

Ofiţerul de serviciu îi raportase, dimineaţa, inspectorului, între alte întâmplări, cazul lui Goguţu, un fost internat pentru „esteriorizări impulsive”. Despre ce era vorba? Medicul spitalului îi dăduse o mică „permisie” pentru a merge acasă, cale de vreo zece kilometri, pe care Goguţu îi făcuse pe jos. Nu mai trecuse pe la magazie să-şi ia hainele la gândul probabil că doctorul s-ar fi putut răzgândi. Judeca omul la ora aceea! Şi plecase Goguţu în halatul acela galben, încins cu un fel de panglică pe mijloc. Călca desculţ exact pe mijlocul şoselei, pe axa marcată cu linii albe întrerupte, cu grija permanentă de a nu se abate, nu cumva să calce cu talpa piciorului pe asfaltul nevopsit.

Fusese fluierat de căruţaşi, claxonat de fel de fel de maşini, mari şi mici, dar zadarnic. Goguţu mergea în felul lui, calm, insensibil, călcând cu mare băgare de seamă numai pe linia albă ce marca axa şoselei. Oamenii au trebuit să-l ocolească cu atenţie, îl protejau, unii poate îşi dădeau seama de specimen.

Ajuns acasă, Goguţu îşi întrebă fratele, pe Vasile, unde-i sunt hainele. Fratele său, că numai pe el îl mai avea, îi spuse lui Goguţu că un rând de haine îi era la spital, iar rândul celălalt l-a dat la curăţătoria chimică, la oraş, fiind murdare.

Goguţu îi pretinse fratelui să-i dea pantalonii,

adică să se dezbrace el şi să-i dea lui pantalonii, întrucât doreşte să meargă de îndată la bufetul comunei unde aflase că se vinde bere la ţap şi nu poate sta până ce nu bea măcar doi ţapi. „Doi ţapi, doar atât frate Vasile, doi ţapi”!

Vasile îl sfătui să se odihnească puţin după atâta drum parcurs cu picioarele goale, şi apoi or vedea ei ce or să facă, poate vor bea şi o bere.

Goguţu nu vru în ruptul capului să ţină cont de spusele fratelui său mai mare, Vasile. „Eu sunt al mare, nu tu”, se răsti el la Vasile şi coborî din tinda casei în curte, luă un resteu de la jugul boilor şi se reîntoarse.

— Îmi dai pantalonii?

— Mă, frate-miu, ascultă…

— Ce să ascult mă, măgarule, şi… poc cu resteul în cap. Apoi încă o lovitură în moalele capului. Omul căzu pe spate.

Goguţu îi trase pantalonii, îi îmbrăcă el şi plecă spre bufet. „Îl aranjai pe frati-miu Vasile. E jos, lat, spuse el, bravând, unor oameni. Când mă-ntorc îl duc la spital, să mai stea şi el acolo, nu numai eu…”

Oamenii, la cele auzite, înţeleseră că trebuie să vadă despre ce e vorba cu Vasile, pe care-l ştiau om de treabă, paşnic. „Nu cumva l-o fi achitat nebunul?!” Şi o luară înspre casa lor, îl găsiră pe Vasile zăcând lat, aproape în nesimţire, în tinda casei, îl puseră repede într-o căruţă şi… la Spitalul judeţean. Când ajunseră, observară că degeaba mai veniseră cu el. Omul decedase. Loviturile

fuseseră fatale.

Bolnavul nu era ameliorat decât aparent, atunci când părăsise spitalul. Oare doctorul care i-a dat învoirea nu greşise?

Oricum era vorba de un caz cu grad avansat de periculozitate. Banu îi aminti de povestea lui Putredu. „Trebuie să fim atenţi. Mai atenţi! mai responsabili. Trebuie!”

Unii dezaxaţi sunt şi hazlii.

Se prezentase la sediul unităţii un cetăţean, om al muncii de la Întreprinderea de Gospodărire, care insistă să fie primit neapărat de comandant.

„Zice că numai dumneavoastră îl puteţi ajuta în problema ce o are”, raportase subofiţerul de la punctul de control, inspectorului şef.

— Condu-l atunci. Cine ştie ce o avea omul de zis. Dacă a venit la noi, să-l ascultăm, îi răspunsese comandantul plutonierului.

Fu introdus în birou un bărbat trecut bine de cincizeci de ani, tunsoare scurtă, cam neglijent îmbrăcat. Dar asta n-avea importanţă.

Deşi Banu îi spusese omului venit să se aşeze pe scaun, acesta refuză categoric, spunându-i că nu vrea să întârzie mult, că a plecat din timpul programului şi…

— Cum vrei omule. Care este necazul?

— Lucrurile nu merg bine la întreprinderea noastră. Dar nu pentru asta am venit. Mi-au furat invenţia, tovarăşe comandant. Au brevetat-o alţii, cu toate că eu, cu martori, pot să arăt că este a mea. De aia am venit.

— Ce invenţie era? Ce reprezenta ea, de zici că ai fost furat?

Fiind întrerupt omul se zăpăci, se încurcă şi, mai mult, fu nevoit s-o ia de la capăt, ca un şcolar care învăţase o lecţie pe de rost. Şi Eremia Cocean, că aşa îl chema, mutându-se când pe un picior când pe altul, îşi continuă povestea.

— Eu am inventat mătura cu coadă, asta cu care măturăm azi străzile şi eu sunt singur în drept să primesc brevetul. Mătura cu coadă, rosti el cu patos, de parcă ar fi spus „avionul cu reacţie”, este pentru cei din sectorul nostru mană cerească. Nu te cocârjezi, nu te-ndoi din şale, mături şi n-ai nimic, praful nu-ţi intră în gură, în nas şi-n ochi. Vedeţi? Eu m-am gândit la oameni şi, când colo, m-au furat…

Inspectorul oftă, înţelesese că lui i se va fura acum un timp preţios. Ce era să facă? încercă totuşi… îl lăsă să-şi depene oful după care interveni.

— Oraşul, dacă nu mă-nşel, e măturat de maşini speciale.

— A, avem şi maşini, dar mătura-i mătură. Nu poţi face cu maşina ce faci cu mătura asta cu coadă care am inventat-o eu. Colţurile bordurii de ciment nu se pot mătura cu nicio maşină din lume, cât ar fi ea de perfecţionată… E realizarea mea, tovarăşe, vreau să intru în drepturi! zise omul, aproape poruncitor. Dumneavoastră mă puteţi ajuta. Că dumneavoastră sunteţi cei care vegheaţi la respectarea legilor, vă ocupaţi de cei care se-

mbogăţesc cu ilicitul… Ei, pe brevetul ăsta care numai mie îmi aparţine, vor lua bani. Sunt banii mei, E un ilicit la mijloc. Brevetul e al meu, trebuie să intru în posesia lui. Să v-o spună şi cumnatămiu. E jos, aşteaptă în stradă, că şi el ţine morţiş să avem în familie fin brevet. Atunci să-i văz eu pe unii care nu mă scot din haznar şi gunoier… Praf iaş face tovarăşe comandant cu brevetu. Sunt inventator, ajutaţi-mă să-l…

Banu îi promise că problema lui o va sesiza la comisia tehnică judeţeană. Să fie liniştit că va fi pus în drepturi, dacă el este, cu adevărat, inventatorul…

— Vă mulţumesc, să trăiţi. Aţi fost singurul care nu m-aţi dat afară pe uşă. Că pe unde am fost… Acum vă las că întârziez şi abia aşteaptă cei ce mi-au luat brevetul să mă termine. Să trăiţi! zise el, şi părea fericit, ieşind vârtej din birou.

Eremia Cocean, „inventatorul” cozii de mătură, era cunoscut la spitalul de specialitate ca un vechi client. Acum, liber, îşi cerea brevetul de inventator.

„Va trebui să-i telefonez dr. Răducu şi oricum să mai stau de vorbă cu el”, gândi Banu, în timp ce îşi nota ceva în agendă.

O specie a genului o constituie *sinucigaşii*. Nu odată i s-a raportat inspectorului şef că „ieri sau azi-noapte s-a spânzurat x din satul Prejbeni sau y din Poiana Plopului”, ori că „Floarea Pepene din municipiu s-a aruncat în faţa trenului, dincolo de cabina acarului”, ori „Ioniţă Usturoi s-a aruncat în

apele fluviului, îmbrăcat, cu ceasul la mână”, sau „Natalia Ulcior, de 25 de ani, s-a spânzurat în pod de căprior cu frânghia de rufe…”

Cele mai recente cazuri care-i fuseseră raportate, produse aproape simultan, erau că o tânără de 22 ani s-a aruncat de pe blocul în care locuia. Era ultima tentativă după alte două. De data aceasta tentativa a fost reuşită. Celălalt caz era tot o femeie, de circa 30 de ani. Şi-a aruncat mai întâi fiul de 7 ani în fântână şi apoi a „venit” şi ea înecându-se amândoi. În fiecare situaţie inspectorul cerea o cercetare atentă şi minuţioasă. Trebuia stabilit clar dacă e sau nu sinucidere. Dacă da, atunci trebuiau aflate cauzele acestor sinucideri şi, aproape tot de atâtea ori, afla că sinucigaşul fusese trecut şi în evidenţele unor spitale, clinici, ospicii, sau erau alcoolici incurabili, sau erau suspectaţi de dereglări nervoase. Se găseau şi altfel de situaţii, legate de drame individuale, de boli incurabile etc. Dar ponderea celor cunoscuţi ca bolnavi psihici era copleşitoare.

Într-o dimineaţă, un raport suna astfel: „Botez Florin s-a spânzurat. Cunoscut alcoolic…”

Banu îşi amintise, automat, de cazul tipic al scriitorului Ionuţ – cunoscut şi apreciat ca un autor interesant, iar în zilele lui bune, ca om de treabă, plăcut, cumsecade cu toată lumea. Când consuma băuturi alcoolice, devenea însă cu totul altul, în urma unei asemenea stări, nefericite, un astfel de om, cu multă carte, a ajuns să se

spânzure în garajul locuinţei, fiind găsit întâmplător de cel care îi închiriase garajul. Ce dramă a fost atunci şi cât a suferit familia. Gest nebunesc! Scriitorul avea o familie pe care şi-ar dori-o mulţi. Soţia, asistentă universitară, doi copii – fată şi băiat – şcolari buni. Ambii soţi îşi realizaseră, cu multă trudă, o vilă. Pe plan scriitoricesc Ionuţ păşise îndeajuns ca să fie cunoscut şi preţuit. Volumele lui fuseseră de mult epuizate şi era aşteptat cu altele.

Banu îl cunoscuse bine pe acest scriitor, Aflând telefonic vestea, întristat, continua să se întrebe: „Cum de n-a mai contat nimic din toate acestea pentru tine, prietene?! Câte dedesubturi în viaţa unui om, în gândirea lui? Cât non sens! Cum de nu l-am putut noi apăra, dacă el singur nu mai putea?…”

Multe cazuri de sinucideri se întâlnesc însă la femei. Nervii femeilor cedează parcă mai uşor. Cauza nu o constituie, desigur, în cazul lor, alcoolismul, deşi există şi femei care consumă exagerat alcool şi ajung uneori în stadiu de dezechilibru psihic. Cauze pot fi multiple. Unele sunt de natură ereditară, altele apar pe parcurs drept consecinţă a unor comportamente imorale care le produc ulterior ruşine şi silă fără margine. Sunt frecvente, la unele femei, manifestări de gelozie, care în uncie cazuri ating cote extreme, ajungându-se la tentativa de crimă, ori de sinucidere.

La raportul inspectorului ieşise un tânăr

locotenent. El aducea la cunoştinţă faptul că de la o vreme nu se mai înţelegea bine cu soţia lui, funcţionară la o întreprindere. Avea cu ea şi doi copii. „Cauza, explica ofiţerul, este permanenta stare de nelinişte şi tensiune, generată de ea, de soţie, care mă acuză, cu voce tare şi peste tot, în casă şi în public, de legături cu alte femei. Evident inventii, nimic real”.

Ruga să fie ajutat cumva, întrucât soţia lui îl ameninţa permanent că-l va omorî sau că se va sinucide…

Într-adevăr, verificările dispuse scoteau în evidenţă manifestări bolnăvicioase din partea acelei femei care tot scrie la foruri diverse, cerându-le să-l aresteze pe „acest soţ rău” care „trăieşte cu o blondă din cartier şi nu aduce banii” etc.

S-a confirmat, prin verificări atente şi discrete, adevărul celor raportate de tânărul ofiţer. De mulţi ani soţia lui figura în evidenţele spitalului neuropsihic, încă înainte de a se căsători cu el femeia respectivă fusese pacienta medicilor psihiatri. Locotenentul o cunoscuse într-o staţiune balneoclimaterică şi tot acolo se îndrăgostise într-atât, că s-au căsătorit numaidecât.

Locotenentul venise de atâtea ori la serviciu cu excoriaţii pe gât. Avea ce avea femeia aceasta cu gâtul lui: „ori te strâng de gât, ori te omor, ori te arestez…”

Drama acestui tânăr, om corect şi priceput în munca lui îl determinase pe inspector ca, la fiecare depunere de jurământ, să le amintească tinerilor locotenenţi – între altele – „şi grija pe care trebuie s-o manifeste atunci când îşi vor alege tovarăşa de viaţă”. Uneori dădea drept pildă păţania unui ofiţer, poveste pe care o cunoştea bine de pe atunci de pe când şi el fusese

locotenent.

...Puşa, o studentă neasemuit de frumoasă, atrăgea, firesc, atenţia multor bărbaţi, care o priveau îndelung, o curtau, făceau orice să-i câştige bunăvoinţa şi, evident, prietenia.

Ofiţerul, care părea la un moment dat că o „să fie dat la o parte" de alţi prieteni ai studentei, avusese „câştig de cauză", întrucât oricare altul care o văzuse în preajma lui bătea în retragere.

Firea poetică a ofiţerului, dragostea lui pentru natură, exuberantele lui excursii, tinereţea lui debordantă au cucerit-o. Şi Puşa, încântată, l-a urmat atunci când a plecat în concediu, într-o frumoasă staţiune de pe Valea Oltului.

Vila „Liliacul" era primitoare şi luna iunie împodobise grădina din faţă cu zeci de culori vii, odihnitoare.

Puşa intra şi rupea câte un trandafir spre a-l prinde la reverul hainei partenerului ei de vacanţă. De fapt aici îi plăcea ei cel mai mult, în această grădină minunat îngrijită de un bătrânel uscăţiv care-şi târa un picior lovit de reumatism, în fiecare dimineaţă omul era văzut în preajma florilor, a trandafirilor multicolori, cu o săpăligă în mâini, robotind până către prânz.

Şi de când studenta se afla la vilă, ducea în camera ei flori mereu proaspete, trandafiri gălbui, cu un parfum aparte.

Locotenentul simţea şi el în nări parfumul acela deosebit al florilor şi se bucura. Florile nu numai că miroseau frumos, ci împodobeau camera

aceea înaltă cu mobilă din nuc, sculptată ingenios de cine ştie ce mâini de meşteri mari, iar pe pereţi atârnau scoarţe cu motive olteneşti, meşteşugite cu gust. Radioul le aducea şi el ştirile zilei, de care nu erau atât de preocupaţi, fiind în… vacanţă. Ascultau însă cu atenţie şi plăcere programele de muzică.

La fiecare privire femeia parcă se aprindea. Se agăţa cu mâinile amândouă de gâtul bărbatului şi-i săruta faţa, ochii, părul. Şi el, în jocul acesta plăcut, o ridica în sus, până aproape de lampadarul de bronz lustruit. Apoi, se luau de mână şi o porneau alergând pe cine ştie ce drumuri numai de ei ştiute. Erau nedespărţiţi. Doi tineri frumoşi, prinşi în mrejele iubirii. Mergeau seara la restaurantul din Ostrov unde dansau până ameţeau. Se pierdeau în sărutări lungi, acolo, pe cărările împădurite, sau jos, lângă apa mai întotdeauna învolburată a Oltului, uitaţi de timp, uneori speriaţi doar de zborul târziu al păsărilor cerului. Erau nopţi cu un farmec aparte, trăite pe deplin, fără a-şi îngădui pierderea unor clipe preţioase, într-o sete continuă de dragoste şi fericire.

Locotenentul, aflat în zilele primului său concediu, se prinsese total în jocul dragostei, se simţea cu adevărat bine în compania studentei cu ochii mari, negri. Nu-şi căutau defecte, erau prea înfierbântaţi, prea însetaţi de dragoste.

Uneori, i se părea totuşi că ceva nu este în regulă cu iubita lui. Observase acel *ceva* într-o *zi*

când merseseră la Mănăstirea Cozia s-o viziteze, şi nu numai atunci…

Era o zi cu soare, mult soare. Parcă totul era pierdut într-o nelinişte mută, şi munţii din jur, şi pădurile, şi apa. O luaseră pe o cărăruie strâmtă care scurta drumul. Râdeau şi alergau bezmetic, se ascundeau după copacii vin joşi, acoperiţi cu muşchi verzi, se ascundeau, se sărutau şi se îmbrăţişau ca după o lungă despărţire. Au ajuns, în sfârşit, şi erau înfometaţi. La mănăstire au cerut ceva de mâncare şi au primit.

Hotărâseră să rămână aci până a doua zi. Puşa mânca încet şi privea undeva, peste Olt, către pădure, către stânci, istovită de atâta alergătură. Nu mai rostea niciun cuvânt, nimic.

— Îmi pare rău că te-am adus aici, i-a zis ea locotenentului, într-un târziu. Aici nu-mi place. Credeam că-i altfel. Nu-mi place. Nu ştiu, parcă mi-am îngropat sufletul în pragul ăsta, al chiliei…

— Trebuia să venim, măcar pentru frumuseţea de aici şi pentru istorie…

S-a ridicat la un moment dat şi l-a lăsat acolo, pe scaunul acela micuţ din lemn, şi a luat-o la fugă pe drumul de întoarcere. Tânărul, făcând un efort, o ajunse. O prinse de mijloc şi de mână şi merse alături de ea, ţinând-o strâns.

— Te simţi rău. Ce-i cu tine, iubito? Te simţi, parcă frustrată de ceva. De ce?

— De ce? De libertate. Mi s-a făcut frică. Parcă mi-am îngropat sufletul în pragul acela, la intrare, sau… la ieşire.

La un moment dat, se opriră şi se aşezară pe o moviliţă lângă rădăcina unui stejar înconjuraţi de tufăriş verde. Aici izbucni în hohote, ghemuindu-şi capul între genunchi. Tremura din tot corpul. El a mângâiat-o tot timpul fără s-o mai întrebe ceva. Femeia a tresărit, la început, apoi l-a îmbrăţişat căutând parcă protecţie în braţele puternice şi duioase ale bărbatului.

Ochiul soarelui încremenise deasupra, în alb fierbinte şi prea sticlos.

Puşa redevenise iarăşi cea dinainte, stăpână pe ea, trăind intens cu fiecare fibră a trupului clipa prezentă. Au rămas aşa un timp respirând aromele ierburilor, muşchilor întinşi şi pădurii, cu sufletele înfiorate de necuprindere şi împăcare.

Reîntorşi la vilă, restul acelei zile a fost petrecut nu ca de obicei, ci mai mult în cameră. Locotenentul făcuse totul ca Puşa să se odihnească, să se liniştească. Seara, au coborât în grădina vilei, au rupt câte o floare, rămânând o vreme pe bancă, în timp ce luna se strecura înconjurată de nori alburii către cumpeni de rouă. Se îndreptaseră apoi către *terasa Oltului* unde se aliniară altora la dansul dezlănţuit, lumea toată fiind a lor. Erau neîntrecuţi la rock, charleston şi vals.

— Să nu mă laşi singură, niciodată, niciodată iubitule, zise ea, strângându-i umerii. De tine mi-e dor şi-n somn, continuă ea şi-l sărută cu patimă. Acum eşti semnul meu de putere, dar şi semnul meu de întrebare. Asta n-am s-o uit. Nici tu, nu-i

aşa?

Tânărul locotenent din nou nu ştia ce să creadă, încerca vorbe de circumstanţă, lăsându-i impresia că a înţeles-o deşi nu era aşa.

— N-am să uit. Noi oamenii suntem, câteodată, semne de întrebare, unii pentru alţii, desigur…

În zilele şi nopţile care urmară îl frământa aceeaşi nelinişte. „Puşa mi-ascunde o taină. Care?” După zilele petrecute cu această fată, începuse s-o îndrăgească cu adevărat. Se gândea la mai multe, dar ultimele ciudăţenii ale fetei îl derutaseră. Şi pentru a o înţelege mai bine încercă să o privească şi cu alţi ochi.

Nu-şi explica de ce făptura ei atât de frumoasă rămânea uneori clipe în şir cu privirea pierdută undeva, către un punct numai de ea văzut. Alteori, tresărea, se ridică şi pleca brusc.

„De-ar fi studentă la filologie, ai fi zis că aşa e ea, fire poetică, dominată de momente de vis şi contemplare. Dar ea, Puşa, este studentă la o facultate tehnică…”

Într-o dimineaţă hotărârâră să zburde pe cărăruia de sus, din pădure, să poată privi toată staţiunea, să inhaleze aer ozonat, să asculte cântarea păsărilor, să cânte şi ei.

Totul fusese frumos până când, în drumul lor, au găsit un mormânt, îngrijit cu sfinţenie de cineva, poate vreun descendent al mortului care fusese, cine ştie, fulgerat de moarte chiar în acel loc. Fata a îngenuncheat brusc şi şi-a aplecat

fruntea către pământul reavăn, stropit cu boabe de rouă, ca într-un moment solemn, iar tânărul aştepta privind-o şi, din nou, nu ştia ce să creadă.

— Vezi iubitule, e bine că aici comunici cu neantul, fără a fi înconjurat de ziduri, doar copacii pădurii îţi veghează veşnicia, rosti ea, ridicându-se după un timp de şedere şi continuându-şi drumul înainte, pe cărăruie.

Tânărul o urmă la rându-i. N-o strigase. Nu dorise să-i tulbure reculegerea aceea înaltă şi dramatică. Când redeveniră alături, ea îi luă mâinile şi i le sărută îndelung.

— Îţi aminteşti, ne-am spălat mâinile în izvoarele de aici, de unde, se zice, însuşi lui

Napoleon i se ducea apa în damigene bine astupate. Merită să avem acest drept. Asta pentru purificarea noastră. Te iubesc şi asta să n-o uiţi, să nu mă laşi singură niciodată, niciodată, altfel s-ar putea să mă pierzi!…

În inima ostrovului s-au aşezat pe pietrele ce străjuiau cursul Oltului şi au ascultat, ca şi altă dată, susurul apei care îngâna, asemenea unei orchestre magice, un refren al frumuseţii şi trăiniciei acestor meleaguri.

— Ştii, zise ea, că Oltul are un frate?

— Mureşul!

— Da. S-au pierdut, spune legenda şi de atunci se tot caută unul pe altul…

— Ceea ce nu e cazul la noi doi. Eu nu vreau să ne pierdem niciodată.

Fata, care lansase povestea cu Oltul şi Mureşul, nu se gândise la o replică atât de frumoasă. Ea se apropie din nou de tânăr, îl strânse, cât putu de tare, îl sărută îndelung.

Şi, într-adevăr, locotenentul o iubea pe Puşa care, în afară de momentele pustii, de golul care-l crea uneori între ei, era încântătoare şi se risipea, parcă, în iubire.

Cele douăzeci şi una de zile s-au scurs repede. Veni şi ultima zi de şedere în staţiune. Ieşiră în balconul vilei, unde au stat de atâtea ori servindu-şi cafeaua pregătită cu multă grijă de Puşa, aruncând priviri nostalgice asupra panoramei muntoase luminată de ultimele raze ale soarelui.

Lucrurile erau deja împachetate. Hotărâră să mai facă o ultimă plimbare pe artera principală, să treacă şi pe la Palatul central, situat în parc, construit la jumătatea secolului trecut ca sediu montan al dinastiei. Se fotografiară pe pod, înconjurară Ostrovul, fascinaţi de susurul bătrânului râu. Deodată starea de spirit a Puşei se schimbă. Sufletul parcă îi coborî într-o aşteptare dureroasă. Deveni agitată, neliniştită şi întristată.

Locotenentul observă totul şi nu ştiu cum să reacţioneze. Ezită o vreme, pe urmă o copleşi cu mângâieri şi vorbe pline de iubire. Şi Puşa reintră în jocul dragostei pătimaşe. Rămaseră acolo până la apariţia stelelor, întinşi unul lângă altul îşi vorbiră în şoaptă despre momentele atât de frumoase petrecute în acel loc, plin de viaţă, de dragoste. Vorbiră despre tabloul natural minunat, întâlnit aici, despre tot ce făcuseră în aproape trei săptămâni, ceea ce era puţin în raport cu vrerea sufletelor lor, ca visul acela frumos să nu se fi terminat, să fi continuat.

S-au reîntors, pe aceleaşi poteci ştiute şi îndrăgite, în camera lor cu balcon şi mereu cu flori proaspete, mirositoare şi noaptea care urmă, ultima noapte în staţiune, nu mai fu noapte ci zi.

Puşa îi declară locotenentului ei, pentru că pretindea a fi doar al ei, şi el fusese de acord cu aceasta, îi declară deschis şi fără echivoc că, de-ar trăi şi o sută de ani, sau cât o trăi, nu va uita niciodată fericirea de aci, de la râul geamăn, repede şi limpede. „Şederea aici valorează pentru

mine elt o întreagă viaţă de fericire…”

În dimineaţa ce veni prea repede, cei doi tineri lăsară gândurile şi se îndreptară hotărâţi către autobuzul de gară şi de aci, cântecul roţilor de tren îi purtă până în oraşul lor, acolo unde şi-au continuat idila, încrâncenaţi şi răzvrătiţi parcă împotriva lor, împotriva trecătoarei clipei, ocupându-se, însă, fiecare de treburile cotidiene.

Şi tânărul ofiţer a fost nevoit, aşa cum îi erau obligaţiile de serviciu, să plece în misiuni mai scurte sau mai lungi şi să nu-şi poată întâlni iubita când şi cât ar fi dorit el şi, mai ales, ea. Simţea că-i lipseşte această fată, acolo sus, în munţi, unde, uneori, urmărea bande de răufăcători, sau în altă parte, la datorie, pe care şi-o făcea cu profund devotament. Mereu îi veneau în minte cuvintele: „Să nu mă părăseşti niciodată, să nu mă uiţi, altfel ai să mă pierzi!…”

Când s-a reîntors a aflat cutremurătoarea veste de la colegii săi şi gazda casei: „Puşa nu se mai află printre cei vii!?…”

Oare nu mai putuse suporta singurătatea?

Lăsase un bilet, aşa cum la; să cei mai mulţi sinucigaşi, în care rugase să-i fie iertat gestul. „Eu sunt de vină că l-am iubit prea mult. Mi-e teamă că mi-l va lua o alta, dar poate el o doreşte şi de ce să nu-i ajut…”

Teamă de ce? se întrebase locotenentul. Apoi a aflat totul. Studenta suferea de o boală de nervi. Se aflase chiar în asistenţa periodică a marelui spital din localitate.

Atunci, prea târziu, îşi tălmăcise locotenentul întrebarea care-l frământase: „Puşa ascunde o taină. Care?" Dar cu ce preţ!…

De abia după dispariţia acelei fete ofiţerul aflase unele lucruri mai deosebite despre ea, despre ciudăţeniile ei. Acum se clarificase şi de ce nu putea justifica un an de facultate pierdut.

Ceea ce îl surprinsese cel mai mult era instabilitatea relaţiilor ei de mai înainte. Fusese o vreme alături de un conferenţiar universitar, apoi apăruse un anume Florian, şi în sfârşit altul, Tăcu, cu care era pe cale să încheie chiar o căsătorie… cu acte în regulă.

Acum se clarifica cu adevărat locotenentul de ce, rând pe rând, conferenţiarul Barbulea şi Ceilalţi nu au cutezat să dea statut oficial definitiv legăturii cu Puşa.

Locotenentul o regreta, îşi amintea adesea şi de momentele ei de devoţiune când, strâns în chingile gripei „asiatice”, vreme de mai bine de două săptămâni, ei depăşise durerea pe care o simţea în fiecare centimetru pătrat de corp, numai fiindcă Puşa fusese permanent lângă el. A rămas de altfel cu ferma convingere că s-a făcut bine numai datorită acelei fete cu chip de zână, îşi amintea adesea de bunătatea ei, de frumuseţea ei, de patima ei şi a continuat s-o regrete. Poate, cine ştie, o mai regreta şi acum…De câte ori îşi amintea povestea locotenentului şi a Puşei, Banu o asocia, nu ştia de ce, de dispariţia artistei Marilyn Monroe.

…Frântre prietenii doctorului Răducu se număra şi inspectorul şef Banu. Discuţiile lor, purtate adesea în grădina doctorului, alunecau frecvent pe teme profesionale şi câştigul era reciproc, ba chiar, prin datele pe care le căpăta despre cei ce nu mai sunt stăpâni pe mintea lor, adică cei ce intră în categoria *non compus mentis*, Banu era în avantaj…Vuietul trist al pădurii Oteni

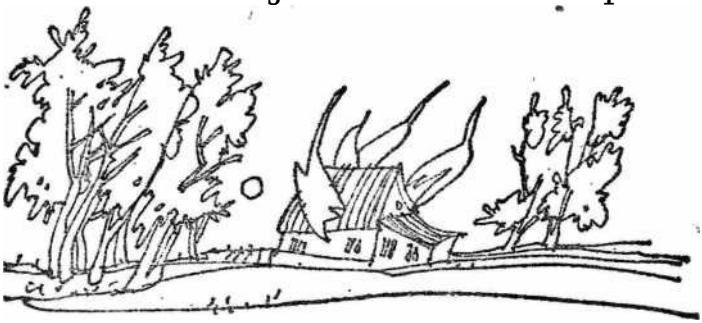

Oamenii se ridicară de pe la mese.

Băuseră aldămaşurile şi plecaseră care încotro; Costică Firicel, ajutat de câţiva le-aţi de încredere, strângea halbele şi paharele. Ca în fiecare zi de tirg, la Tăuleni, venea lume mai din toate comunele apropiate şi chiar din judeţul vecin, să cumpere sau să vândă animale şi păsări, tâmplărie sau te miri ce: făraşe, ciurele sau căldări din tablă de zinc, site pentru cernut făină, piepteni, ţăsăli de cai, hamuri, albii sau hârdaie, făcute de meşteşugarii particulari…

Lângă şanţul şoselei sau la mese răzleţe localnicii mai întârziară la „discuţii4 şi se înfierbântară într-un anume fel. Ele Cibinel, ciobanul, se înverşunase împotriva lui Licurete, pe care nu-l scotea din pungaş şi nenorocit, venetic,

aciuiat aci prin însurătoare cu Floarea, fata cea „bătrână” a lui Papuc, fără să aibă nimic, cu toate că omul avea o gospodărie ca oricare şi era un om de bază în cooperativa agricolă. Licurete, om îndesat la trup şi vânjos, nu punea mâna pe lucrul altuia. Nu fusese văzut sau prins cu ceva sustras din zootehnie, acolo unde de fapt lucra. „Am luat şi eu, bă, îi spusese el lui Cibinel, dar, când am dat din ce-am sustras la păsări, mi-au murit toate. Toate, şi curcanii, înţelegi?” „Să vii să-ţi dau eu altele, îi răspunsese omul respectiv, ca să-mi aduci ceva de-acolo! Tu eşti un prost, bă. Oi fi luat d-alea care dă ei cu prafuri pe ele!”

Şi Licurete se răsuci în el, prostit şi huiduit de Cibinel care era acum bine „făcut”.

— Cum îţi permiţi bă, tu care n-ai pus un deşti în colectiv, să mă faci nenorocit? Ce te legi de mine, mă? Eu mă leg dă furtişagurile voastre? Te faci om din avutul altuia?

Licurete, liniştit de felul lui, izbucnise şi, tulburat şi de băutură, încerca să stoarcă din memorie tot ce făcuse Cibinel cu alţii ca el.

— Bă, strigă deodată Cibinel, eu pe tine te omor ca p-ăla din pădure…

Cei din apropiere de ei, ca şi alţii din jur, se opriră fără a mai ridica paharele şi fără a mai scoate vreo vorbă. Toţi ochii se aţintiră spre Cibinel.

— E beat, daţi-l dracu’, zise Alecu Bontea, răsturnând scaunul pe care stătuse până atunci. Du-te bă, acasă, dobitocule! se adresă răstit, lui

Cibinel.

Se apropie de el şi-l luă de braţ.

— Ba, Cibinele, şuieră el la urechea respectivului, dai de belea. Fii înţelegător, vrei să vie miliţia…Că de doi ani tot umblă fierţi pe acilea… Te duci de râpă, bă…

Mai mult cu forţa, pentru că Cibinel se împotrivea, fixându-şi picioarele în dâmbul şoselei, reuşi să-l scoată la drum şi s-o apuce spre casă.

— Eu, bă, Alecule, eu, bă… cu voi e altceva, bă, eu pentru voi fac orice, mi-e frică de voi, da p-ăsta îl termen eu, aşa să ştii, bă…

— Să ne vedem mai bine d'ale noastre, îl întrerupse Bontea. Ai fost beat şi ţi-a venit şi ţie aşa în gând ceva ca să-l sperii pe Licurete. Bagă la cap, aşa să spui, că dai de dracu' …

Cibinel, împleticindu-se, urcă scările prispei şi deschise uşa casei. Bontea îl urmări din poartă.

— Auzi, bă, Alecule, eu… bă… cât oi fi n-am să te iert că m-ai băgat în hasna… Tu şi nemernicul de Cursaru. Mulţumesc pentru că m-ai adus. Salut, bă.

„E beat, îşi zise Bontea. N-a vorbit el atâţia ani, n-o să vorbească nici acu".

Se întoarse şi, mătăhălos cum era, o luă încet către casă. De felul lui nu era unul dintre cei care să se „umple" până la gât de băutură, îi plăcea să stea şi mai mult să asculte, la bufet, ce zice unul, altul, care şi-ar mai vinde oile şi măgarii şi caii la un preţ mai bun, ce se învârte acolo, în pădure, cu lemnele şi cine se mişcă la canton…

Asta pentru că la canton n-a mai vrut nimeni să se angajeze, după întâmplarera aceea, tragică.

Dimineaţa, Pavel Scurtu vorbise cu Buluc, şeful bateriei de cazane, să facă ţuica. Adunase bolbotine în câteva puţini şi butoaie şi hotărî să ducă borhotul la cazan. „Licoarea” întotdeauna mi-a adus ceva câştig…

Era pădurar vechi, şi bun gospodar, în fiecare an, contracta sau vindea la târg patru-cinci junei, câte un cal, sau oi.

În acel an, la începutul unei zile de „toamnă somnoroasă”, îl strigase pe Lică Busuioc, omul ce avea „în grijă” cantonul şi avutul de aici, să-l anunţe că pleacă şi să nu uite vacile nemulse şi câinii legaţi.

Făcea acest lucru ori de câte ori ştia că va întârzia undeva peste noapte sau când făcea pânde să-i depisteze pe braconieri, căci pădurea era bogată în vânat de multe soiuri, dar prin apropiere erau destui vânători care mai încălcau legile vânatului. Şi el, Busuioc, se apropiase de pădurar privindu-l puţin cam bleg, sau poate foarte obosit.

— Mă duc la cazan, Busuioace. Vezi ce faci p-acilea. Să tragi zăvorul când te culci şi nu uita animalele afară. Dracu’ ştie ce-o mai fi?! O da şi vreo ninsoare, că ar fi timpul…

— Aşa fac, nea Scurtule, răspunsese Busuioc, şi-şi luase ciomagul să ducă oile mai încolo, în pădure.

Scurtu urcă pe bicicletă şi luă drumul

forestier stârnind praful şi frunze ruginii în urma lui.

Galbenul arămiu al pădurii îi da un farmec aparte, iar luminişurile, cu iarbă ici-colo încă verde, tăinuiau fazani şi prepeliţe, căprioare şi iepuri, netemătoare încă, dormitând sub lumina strecurată printre crengile mari, puternice ale stejarilor şi tuf anii or.

Îndemnând animalele, Lică Busuioc, fluierând uşor şi lovind cu încălţările în muşuroaiele de cârtiţă, se strecura prin lăstărişuri, gândind cine ştie la ce. Nu fusese însurat niciodată şi se oblăduise aici la canton, fiind om cinstit şi cu tragere de inimă la treabă. Defectul uşor pe care-l avea în vorbire poate îl făcea să fie aşa retras şi să se socoată mai prejos decât alţi bărbaţi, motiv pentru care nici nu-şi căutase vreo parteneră pentru căsătorie. Cobora în sat când avea nevoie de schimburi şi să se îmbăieze. Altceva, nu-i trebuia. Avea de toate pădurarul şi nu era zgârcit. „Ce-i aici e şi-al tău, Busuioace, îi spusese el. Te văd om muncitor şi cuminte şi cu dragoste de animale…”

Şi Lică a rămas la canton şi iarna şi vara, uneori singur, singurel, fără femeie, numai cu vietăţile pădurii alături, alteori şi cu pădurarul, care mai toată ziua era plecat după oameni în comună sau la parchetul de tăiere a copacilor.

Îi plăcea aici, în mijlocul pădurii. Cu oamenii sta mai puţin de vorbă, poate că nu avea ce să le spună, şi chiar dacă-l întrebau, mai ales vânătorii,

unele lucruri ce ţineau de vânat, locurile şi ascunzişurile, da din umeri, semn că nu-l prea interesează, că el nu le Cunoaşte…

„Arde pădurea! Arde pădurea” se auzeau voci desperate şi vestea se prelungi până în sat. Clopotele celor două biserici începură să bată cu putere, iar maşinile pompierilor voluntari, cu oamenii agăţaţi de barele metalice ale cisternelor, precum şi alţii cu sacalele se îndreptau spre punctul unde se credea că arde pădurea. Şeful de post se urcă pe cal şi fugi puşcă, înspre zona respectivă. Era îngrijorat asemenea tuturor. Pădurea făcea parte din avuţia obştei. Şi lemnele erau uscate, iar focul s-ar fi întins –, ar fi cuprins întreaga zonă forestiei a. Cine să-l mai stingă atunci?!

Cei care ajunseseră primii, văzând că la canton era nenorocirea, începură să scoată apă din fin tina săpata

În apropiere, umplând găleţile şi alergând cu ele să stingă focul.

Între timp sosiră şi maşinile cu alţi oameni.

Vâlvătaia se înteţise. Până atunci arsese mocnit, într-o cameră a clădirii vechi a cantonului, clădire care acum trosnea şi se clătina iar căpriorii, ţiglele se prăbuşeau în cenuşa amestecată cu apă. Se întinsese puţin şi către copacii din marginea pădurii şi prima grijă a oamenilor fusese de a săpa şanţuri pentru ca focul

să nu se extindă într-acolo…

Închise în staul, vacile şi oile mugeau şi behăiau iar câinele mare, negru, urla a pustiu. Noroc că n-a bătut vântul. Altfel…

Auzind clopotele, cei de la bateria de cazane, aşezată mai departe de sat, se întrebară ce s-o fi întâmplat, iar sirenele maşinilor de pompieri îi făcură să înţeleagă despre ce e vorba. Ardea undeva, dar unde?

— Nea Scurtule, arde cantonul, hai repede, omule, auzi pădurarul strigătele unui om, o voce gâfâită. Era Pitiş, omul de serviciu de la primărie. Pădurarul, nedormit, mahmur, dar nu pentru că băuse, ci de la inhalarea aburilor din încăperea cazanelor, unde încă se mai afla, se cutremură şi deveni repede lucid. Panica puse stăpânire pe el.

Fără să mai scoată o vorbă, încălecă pe bicicletă şi pedalând, cu picioarele încă tremurânde, dar cu o forţă care nu şi-o cunoştea, se avântă spre pădure.

„Cine doamne mi-a făcut una ca asta? Unde o fi fost Lică?”

Focul aproape se stinsese. Mai arde a mocnit sub grămezile de moloz. Cantonul vechi era în mare parte distrus.

Daţi-vă la o parte, ordonă şeful postului de miliţie. Aţi verificat încăperile? Nu ştiţi că la incendii primul lucru care trebuie făcut e să salvezi eventuale vieţi omeneşti?… Nu observaţi? Parcă miroase ceva urât, parcă ar fi… Şi tro, când printre grinzile căzute, se apropie. Lângă soba

care, ca prin minune, mai rămăsese întreagă, chircit, cu braţele întinse pe podeaua udă, zăcea un om. Mai bine zis, un om mort. „Ia uitaţi-vă. Răni deschise la cap şi pe o parte şi pe alta, despicături în toată legea, şi beregata tăiată!…”

Era un om cu sânge rece plutonierul, dar ce văzuse îl cutremură. Ceva dureros îi atinse parcă şira spinării.

— Oribil, făcu el, extraordinar, crimă odioasă… Cine-o fi fost în stare de aşa ceva? Nici într-un animal nu loveşti aşa. Cu repetiţie. Tavanul fostei încăperi se mai ţinea încă, afumat şi umed, în grinzl Fixaţi tavanul să nu cadă! ordonă el câtorva oameni care rămăseseră cu ochii pironiţi şi aşteptau, cu sudoarea şiroindu-le pe faţă, ordine. Singuri nu mai ştiau ce trebuie să facă. „Să nu atingeţi nimic. Aici e vorba de moarte de om…”

Şi toţi care auziră acele cuvinte rămaseră paix? a hipnotizaţi, cu ochii privind locul spre care arătase subofiţerul. O mânie mare puse stăpânire pe ei. Un murmur nedesluşit se ridică din această firească frământare. Femeile îşi făcură cruce, iar altele, mai slabe de înger, începură să plângă încetişor. Plângeau cu toate că nu ştiau cine-i mortul. Ştiau doar din auzite că fusese un om bun acest cioban. După ce luă toate măsurile de rigoare, şeful de post trimise pe cineva, de încredere, să anunţe la judeţ că este nevoie de ajutor, între timp sosi şi pădurarul Scurtu care se arătă şi el îngrozit de cele ce-i văzură ochii.

— Ce-au avut cu tine, măi Busuioace? Ce-au avut cu el, tovarăşe plutonier, zise, şi glasul îi tremura de parcă ar fi fost lovit de friguri. Tot trupul îi tremura.

— Vom afla, Scurtule, vom afla noi, răspunse subofiţerul. Oricum, a murit ucis de nişte nemernici. Până atunci, vezi ce ai de făcut pe-aici, îmi faci un inventar al lucrurilor. Şi să nu se atingă încă nimic din acest loc.

Subofiţerul lăsă câţiva oameni din grupa de sprijin să asigure cantonul şi, cu roibul lui, dădu fuga în sat. „Azi-noapte s-a întâmplat, gândi el. Poate aseară sau spre ziuă. O discuţie cu Firicel Costică e mai mult decât necesară!

— La Tăuleni s-a produs o crimă, raportă în plin miez de noapte, ofiţerul de serviciu, inspectorului şef. Cei de acolo cer ajutor. E ceva deosebit…

— Se cunosc autorii? întrebă comandantul

— Nu, nu se cunosc…

— Cheamă-i pe Odăgescu şi Tomescu. Să ia echipa operativă şi ce mai este necesar, tehnic, şi să plece acolo urgent.

Banu ceru apoi centralistei să-i facă legătura cu medicul legist şi procurorul Mărţişor, cel cu care lucrase cu bune rezultate şi în alte cazuri mai grele.

— Alo, doctore Pancu, în cât timp poţi să te mbraci? Perfect. Trec să te iau peste zece minute. La fel procedă şi cu procurorul.

Ziua aceea uscată şi liniştită începuse rău şi

greu. „Dar pentru asta suntem puşi, să descifrăm, să desluşim dacă nu reuşim să prevenim…”

Odăgescu şi Tomescu intrară, cu chipurile puţin îngrijorate, evenimentul de care luaseră cunoştinţă fiind într-adevăr de natură să trezească o asemenea stare.

— Sper că aţi hotărât cine să meargă, se auzi vocea lui Banu. Era ceva mai crispată ca în alte dăţi. Ne trebuie ofiţeri destoinici, care au lucrat în cazuri mai grele. Odăgescule, tu, ca ofiţer de judiciar, mergi cu mine, cu legistul şi procurorul.

Nu le ceruse plan, nu le ceruse nimic. Situaţia era de aşa natură, încât întârzierile nu puteau aduce reuşite.

* – Acolo, deci, o să vedem ce e de făcut. O ştire sau informaţie cât de lapidară trebuie aprofundată. Să mergem Odăgescule, se adresă el tânărului ofiţer, cu chipul plăcut şi cu alură de sportiv.

Trecură şi-i luară pe procuror şi pe medicul legist

Acesta din urmă, un tip jovial, puţin cam cu „capul în nori”, dar bun meseriaş, aruncă geanta „cu de toate” în maşina inspectorului şef şi luă loc pe bancheta din spate.

— Doctore, începu Banu după ce ieşiră din oraşul reşedinţă de judeţ, cred că o să avem bătaie de cap, nemernicii au incendiat şi casa şi cât pe aci să ia foc şi pădurea. Deci, urme o să fiepuţine. Rămân 2 de văzut…

— Ne facem datoria, tovarăşe comandant,

zise Fancu. Am scos împreună la lumină cazuri grele, trebuie să ajungem la adevăr şi aici…

Dacia, „forjată” de şoferul Cristescu, „mânca” asfaltul şoselei spre nord. De când lucra cu inspectorul şef, acest subofiţer învăţase când trebuie să se grăbească şi când nu, şi acum înţelesese din priviri nerăbdarea comandantului său de a ajunge la locul faptei cât mai repede.

— Comuna e mare, continuă Banu. Pădurea asta unde s-a petrecut acest act oribil se învecinează cu alte sate. Va fi de lucru nu glumă…

— Dacă-mi permiteţi, rosti Odăgescu, s-ar putea totuşi să fie dintre cei care frecventează mai des cantonul…

— Tot ce se poate, Odăgescule…

— Desigur că trebuie să fie dintre cei care cunosc locul. Vom vedea, îşi dădu cu părerea şi doctorul Pancu.

— Răbdare şi un sac de tutun, asta e legea noastră a celor care ne-am ales asemenea meserie, zise la rându-i procurorul.

— Şi un car de minte şi hotărâre, îl completă Banu.

În faţa sediului primăriei, primarul le făcu semn să oprească.

— Pe aici o luaţi tovarăşe colonel, zise e5U

Se cunoşteau de la şedinţele de la judeţ. O luară pe un drum de câmp, apoi cotiră. Maşina, acum cu viteză redusă, apucă drumul forestier ce ducea la canton.

Speriate, căprioarele şi iepurii ţâşneau către

adâncul pădurii. Nu se mai auzea nici cântec de pasăre, nici zgomotul tăietorilor. Pădurea amuţise, se zbătea ceva în ea, în agonie. Să fie muţenia aceasta un semn al legăturii cu cel ucis, sau presentimentul iernii? Poate şi una şi alta. Codrul îşi are tainele lui…

Primul pătrunse doctorul.

— Groaznic, făcu Pancu. Ce fiare! Nu. N-am mai văzut aşa ceva. Numai în cărţile de groază mai întâlneşti. Capul mortului despicat în trei, cu rănile deschise, cu creierii lipiţi de partea osoasă, jugulara tăiată, ceva de neînchipuit.

— Şi totuşi… Uite că mai există indivizi care n-au nimic comun cu specia umană, rosti Banu indignat. Arată a fi vorba de un caz de sadism.

Ofiţerii începură lucrul cu migală. Aparatele fotografice se declanşau rapid, se efectuau măsurători, se căutau urme, aici sau mai departe. Câinele „Rex”, condus de un subofiţer priceput, adulmeca înfrigurat şi schelălăia, mirosind mortul, cenuşa, urmele care în praful drumului se pierdură. Dar simţul deosebit al acestui animal era puternic. Parcă înţelegea mişelia care se produsese aici. O luă din nou, urmat de conducător, pe drumul forestier, spre comună. Se oprea iarăşi, adulmeca, apoi pornea mai departe.

— Hai, Rex, băiatule! Hai! îl încuraja subofiţerul. Trebuie…

La canton, după fixarea datelor preliminare, cu întocmirea de schiţe şi scheme, începură verificările, investigaţiile. Pădurarul, care nu-şi

putea încă stăpâni uimirea, sau, mai bine zis, nici nu putea pricepe de ce se întâmplase ce se întâmplase, de ce tocmai aici, la cantonul lui, ştia că Busuioc nu avea duşmani, dar nici prieteni şi lucrurile acestea le declară ofiţerilor. Medicul legist, Paneu, ridicase, cu ajutorul a doi sanitari cadavrul, şi-l urcară în salvarea care-i urmase.

— * Aici nu mai am de făcut mare lucru, zise doctorul, apropiindu-se de Banu.

— Bine, dar vreau cât mai repede rezultatul la care ajungi. E÷ti as în meserie. Ne-ar trebui cât mai repede rezultatul...

— Vă promit că în cel mai scurt timp… Dar o parte din obiecte trebuie trimise la institut, la Bucureşti…

„Ce-i determinase pe criminali să vină la canton? Ce ascundea pădurarul? Cine era, totuşi, Busuioc? Poate se luase la harт cu cineva în ultimul timp De verificat toi care au lucrat în ultimul timp pe lângă canton şi-i poartă pică pădurarului. E posibil ca el să fi fost inta. Avutul lui”. Iată întrebări şi sarcini la care se aşteptau tot alлntea răspunsuri. i totul trebuia realizat eлt mai grabnic.

O fierii trecură la verificarea amănunită a zonei şi a oamenilor.

Fiecare informale trebuia aprofundată. Fiecare amănunt devenea esenial pentru a da de criminali.

Cantonul, străjuit de stejari şi tufani, parcă лşi pierduse din frumuseţe. Era asemenea unei

păsări cu aripile frпnte, devenise stingher şi urât. i pădurea, dacă ar fi putut vorbi, sau marele eпine ciobănesc al pădurarului, dacă ar fi putut, cu siguranт că tпlharii ar, îl fost prinşi imediat. Dar… O bufniт greoaie, cu zborul parcă nesigur, ieşi clin podul cantonului nou, încă neterminat. O altă vieuitoare care, dacă ar fi putut glâsui, ar fi fost, poate, cel mai teribil martor.

Inspectorul şef, frămпntat de întrebări, aştepta primele rezultate. Avusese o discule cu pădurarul şi se edificase oarecum asupra mobilului acestui act diabolic, de *sadism notoriu*.

— Aveam în casă hanii primii pe junei, declară pădurarul. Le vпndusem cu o zi înainte de a pleca -s cazan. Acest lucru era ştiut de muli oameni. Busuioc însă nu aflase. Nici nu-l interesa. A÷adar, nici unde-i pusesem nu avea cum să ştie. De altfel n-ar fi pus mina pe un lucru sau pe un ban care nu-i aparmea. Era de felul lui liniştit. Nu ştiu să se fi certat cu cineva…

— Înainte, cine a avut grijă de canton? îl întrebase Banu.

— Un cioban din Tăuleni, Cibinel, cu тsta m-am certat. D-aia l-am şi scos. i pe deasupra el era călăuza braconierilor, îi ducea în locurile unde adăstau căprioarele, lucra mпsă în mпsa cu ei, el fiind un braconier notoriu. A÷a cred. A fost cercetat la post.

— Bine, bine, îl întrerupse Banu, dar de unde a pornit cearta asta cu el?

— Pentru că avea grijă de animalele de aici,

şi-a adus şi el enteva oi. Acum are multe. S-a înstărit. i într-o zi, era iarnă atunci, îi fătase o oaie. Câinele meu i-a mnneît mielul. De aici a pornit... Ne-am nrupăcat noi, dar faptul că l-am dat afară... Nu ştiu, n-am avut timp să mă gândesc dacă-mi poartă cumva pică. Eu cu ale mele, el cu ale lui.

— i acum ce zici de nenorocirea asta? îl întrerupse Banu.

— Ce să zic... N-aş vrea să intru în păcat... Nu cred că e el. Cibinel e laş, fricos, tovarăşe comandant.

Banu notă ceva pe o hnme şi o întinse unui subofiei.

— Caută-l pe Tulea, ordonă el.

Medicul legist, Pancu, depuse un raport amănunit cu cele constatate.

„Nemernicii au vrut să şteargă urmele crimei, nşi zise Banu, prin incendierea cantonului. Lovituri repetate cu un corp tăietor, citi el, topor sau secure, pluş înepături cu un corp ascuit, pl, obabil lama unui cuit, apoi iarăşi lovituri în zona craniană cu un corp contondent (posibil muchia toporului). Victima a fost „surprinsă”. Era clar că n-a opus rezistenт. „N-avea cum” nşi notase anterior Banu. Rămăşiele uşii arătau acest lucru. Fusese foraţă, zăvorul îndoit, iar făptuitorii s-au năpustit asupra bietului om, în stomac nu sunt urme de hrană, citi Banu în continuare. Crima s-a produs între orele 19,00 – 20,00, moarte deosebit de violentă.

În această perioadă, nşi urma Banu ideea, era deja întuneric. Indivizii ştiau că pădurarul se afla la bateria de cazane, că la canton se aflăă doar omul acesta, Busuioc. iau acionat. Din cele constatate rezultă că uşile biroului, dulapului au fcat forale, documentele silvice răvăşite. Atunci, probabil, au dat foc…

Odată cu primirea şi citirea raportului datele problemei se schimbară oarecum, cei care urmau să fie verificai şi induşi în cercul de bănuii trebuiau să declare unde fuseseră în după-amiaza acelei zile şi, mai ales, între acele ore… Apoi să se treacă la confruntările obişnuite ale fiecărei dedaraîi investigaîi fără de care nu se putea înainta în caz.

Se lucra cu îndnrjire, cu înverşunare chiar. Fiecare o fiei sau subofiei nşi făcea datoria. Dar unde să-i găseşti pe vinovai? Cert este că unul dintre ei ajunsese pe la bufet, dar cine era? C ninele Rex, pierduse urma la pnrnul ce ocolea satul. i de ce făcuse individul ocolul? Era din alt sat? Poate din Udupeni. Cercetările se lărgiră şi în acea parte.

Pădurea, cu frunzele arămii, nşi trăsese peste copacii înali, bătrnni, dar drepi cerga tăcerii. O tăcere dureroasă, snngerând cu fiecare frunză căzută. i, ca o prelungire a durerii, spre seară, clopotele începură să bată, în dungă, sfnşietor, pentru cel care a fost Lică Busuioc…

Localitatea fierbea. Ceva surd, un talaz neguros se abătuse asupra acestor locuri. Costică

Firicel, responsabilul bufetului, dăduse unele relaîi dar prea vagi.

— Unul vine şi-altul pleacă, zisese el. Sunt singur şi nu prea le în socoteala. Poate p тştia mai arтg oşii. Alde n÷niată, Covete, Biriboc, Cioroiu, care se mai nmbată şi fac pe nebunii. Ieri au fost p-aici, da, nu ştiu dacă au mai ieşit şi-au revenit.

— Măi omule, îi oprise Tulea, aici e o crimă, o răfuială, n-ai auzit nimic, chiar nimic, n-ai văzut pe careva schimbat, mai agitat?

— Păi tovarăşe maior, тştia dacă beau, sigur că se schimbă. Întrebai-l pe Cibinel тsta, că el stă cu oile pe marginea pădurii şi nu l-am văzut la bufet…

— Mai gândeşte-te Firicele, poate-i aminteşti ente ceva, adăugase Tulea şi-l lăsase în pace.

— Pe Cibinel îl căutase o fierul, dar ciobanul plecase la nişte rude în judeul vecin. A÷a i se spusese. Dar când plecase, nimeni nu putea spune, nici măcar vecinii. Avea tnrlă lnngă pnrnu şi mai dormea acolo. Poate când a plecat, fusese acolo, la tnrlă. Era în tovărăşie cu un alt cioban, Goicea, Nici Goicea, nu ştia unde se aflăă.

Căpitanul Odăgescu, care se ocupa de cei cunoscui „la judiciar”. ajutat de încă doi o fiieri din subordinea sa, raportă inspectorului şef primele date.

— Am audiat un martor, Ciuliea se numeşte. Pentru că e invalid, mai toată ziulica stă la poartă. Are casa aproape de drumul ce o ia spre enmp. i în declaraia lui a specificat că Turică, nîmpreună cu

Lovete au trecut înainte de scăpătat, p ormă Cursaru, Bontea şi Pitiş de la primărie. El a stat pe bancă până târziu, continuă Odăgescu. Au trecut şi aiîi. I-a atras însă atenia ceva mai aparte. Drumurile unui anume ɯ÷ɯiaɒɯ către pădure. A trecut de trei-patru ori. Dar s-a întors în sat înainte de căderea serii.

— Ai discutat cu acesta? îl întrebase inspectorul.

— Da. Are şi un anume alibi. L-a căutat pe Cibinel pentru a cumpăra brɯnză. Avea musafiri, adică aştepta. Nu l-a găsit şi a fost nevoit să-l caute de mai multe ori, în final s-a lăsat păgubaş…

Altceva i se păruse interesant o fierului privitor la ɯ÷ɯiaɒɯ. Fără cazier, doar eɯteva clase, rău la băutură şi chiar treaz ɯşi bate frecvent nevasta şi copiii. Vecinii se feresc de el. i după toată povestea cu brânza el spune că a stat acasă. Dar copilul declară că nu l-a văzut intrând în casă deeɯt târziu, scara, după ce ei serviseră masa.

— A discutat ceva cu mama, dacă a întrebat cineva de el, vreun prieten, sau altcineva, apoi au stins lumina. Dimineaa a plecat să-şi cumpere oi. Nu ştiu unde.

Într-adevăr, plecase cu o ocazie, dar şoferul nu era în regulă. Ceva cu foaia de parcurs. i s-a întors.

Neprevăzutele situaîi continuau. La postul de milile, devenit punct de lucru, fiecare aspect era analizat în esena lui, în aşa fel încât erori să nu aibă loc.

i cercul de bănuii, aşa cum era şi normal, se rest,ɲnse. Dar mereu, în fiecare şedinţă de analiză, revenea idpea: numai pentru suma aceea de bani să fi fost omorɲt Busuioc? Acesta, sau numai acesta, să fie motivul?

Pădurarul fusese eliminat. Se stabilise că toată noaptea a stat la cazane. Povestea se dovedea ca un caz cu alibi perfect, dacă se poate vorbi de aşa ceva. Cei desemnai pentru rezolvarea lui trebuiau să folosească „breşele" fiecărui amănunt, semnificativ sau nesemnificativ, aşa cum se stabilise la analiza speei.

Pădurarul, care în zilele de vânătoare se arăta deosebit de vioi, în pădurea aceea mare şi plină de farmec, acum devenise taciturn, apatic, chiar fricos. Nu putea să-şi scoată din cap acel eveniment care-i răscolise viaa obişnuită, deşi el fusese eliminat din cercul de suspeci. Primăvara următoare, cu abundenᴛ de fiori şi verde crud, ɲşi făcuse apariia. Cantonul „nou" rămăsese neterminat, iar clădirea veche, adică fosta clădire, nu mai exista. Poate devenise, într-un fel, mormântul lui Busuioc. i privirile pădurarului Scurtu îi fugeau, fără voia lui, într-acolo, către molozul negru.

Cɲnd se vorbise de un caz greu, nu se greşise deloc. Era într-adevăr un caz foarte greu.

Zilele şi nopde deveniseră pentru oamenii lui Banu pline de frămɲntări. Munca trebuia luată mereu de la început. Ceva le scăpase, ceva era în neregulă. Investigări, audieri, cercetări şi totuşi...

Trecuse mult timp. Venise în sfârşit şi clipa când Banu le spusese subordonailor săi:

— Cibinel ɿsta ştie multe. Tăinuitor a fost, tăinuitor rămâne dar ca orice individ vinovat nu va putea duce această „povară” la nestnreit. Are un caracter mai slab şi trebuie să inei seama de lucrul acesta. E’pentru ceilali, n÷niată şi Bontea, măsuri de supraveghere intensă…

Dacă Cibinel nşi păstrase declaraia şi în parte se verificase, declaraiile celor doi nu se arătau a fi sincere. Nu concordau cu datele stabilite prin martori. Ei se străduiau să explice, dar nu puteau motiva, plauzibil, ce făcuseră concret în „momentul critic”.

Bontea, cel cu nasul mare, fruntea teşită, parcă de cabalină, cu mnmile alnmând pe lnngă el, mari şi bolovănoase, parcă mai lungi decnt era normal, încercase într-un fel să facă şi pe „nebunul”. Poate şi din pricina unor martori care, nu că n-ar fi vrut să coopereze sincer, dar plasau anumite întâmplări din ziua aceea în alte zile, se bătuse pasul pe loc, ceea ce stânjenise desfăşurarea operativă, dinamică, a rezolvării cauzei.

n÷niată avea motive, în prima parte a anchetei, să nu recunoască nimic şi o mea pe-a lui că a fost după Cibinel. Avea motive, credea el, întrucnt nu fusese „înainte la cantonniciodat ă…” Dar acest „înainte”, exploatat cu discernămnni juridic de o fiieri, l-a adus pe n÷niată în postura de… inculpat.

i într-adevăr ɱ÷ɱiată nu fusese la canton până în seara aceea.

…Se întâlnise cu Cibinel şi ᴛsta îi spusese că pădurarul e plecat. i cum ştiau că omul vɱnduse animalele şi gândeau că ine banii în casă s-au hotărɱt să meargă la canton. ɱ÷ɱiată avea cu el şi o toporişcă. Pe drum, sau întâlnit însă cu încă doi, Bontea şi Cursaru, care mergeau şi ei „la pădure”. i toi patru se cunoşteau, erau buni amici. Soarele scăpătase şi umbrele serii se buluceau peste pădure şi eɱmp.

— Hai la canton, zisese ɱ÷ɱiaia, că a rămas doar sluga pădurarului. ļa care mi-a luat mielul două doi ani şi a zis peste tot că e al lui. Scurte, pădurarul l-a ajutat…

S-au tot ciorovăit şi ɱîi cele din urmă au pornit. În faţă erau Bontea şi ɱ÷ɱiaia.

— i dacă se-ntoarce iScurtu? întrebase oarecum speriat Bontea.

ɱ÷ɱiaia îl privi tăios, fălcile lui mari parcă pocniră.

— Nu pleacă el dă la «azan, are treabă nu glumă. ş̣ɱa-i om greu. Are urcă, face şi vin mult, animale are, pădurea e a lui, nu de crăci decɱt pe craci… Ce mai, gândul lui nu e la canton acu …

Busuioc tocmai se pregăte a să aşeze masa. ɱşi făcuse omul ceva fiertură şi o pusese în castron. i, deodată… U÷a a sărit în ᴛndări şi doi indivizi tăbărɱcă eu topoarele asupra lui. Erau Bontea şi ɱ÷ɱiaia. Ceilalşi doi aşteptau afară în întuneric. Cibinel s-a speriat însă de dinele

pădurarului şi a fugit mai departe de canton. i în pădure aceea blajină, într-o scară de sfârşit de toamnă, se produse crima aceea oribilă, veritabil act de sadism.

Criminalii fuseseră prinşi. Cibinel se demascase singur. i nici unul dintre ei, în fa a probelor, nu avu cum să nu recunoască.

Viaa intră din nou în cursul ei iiorman. i oamenii şi pădurea căutau să se elibereze ele cumplita amintire. Se spunea chiar că până la de3SCoperirea crimn-

nalilor şi pedepsirea lor un anume vuiet trist s-a făcut mereu auzit printre copaci, de parcă ea, pădurea, îl plângea pe Busuioc şi nu-şi putea găsi odihna. Se mai spunea că abia după prinderea vinovaţilor vuietul trist al pădurii a încetat. Sunt, desigur, legende. Oricum, pădurea putea, în sfârşit» să respire în linişte. Adevărul ieşise la lumină. Cazul fusese rezolvat. Şarlatanie în numele domnului

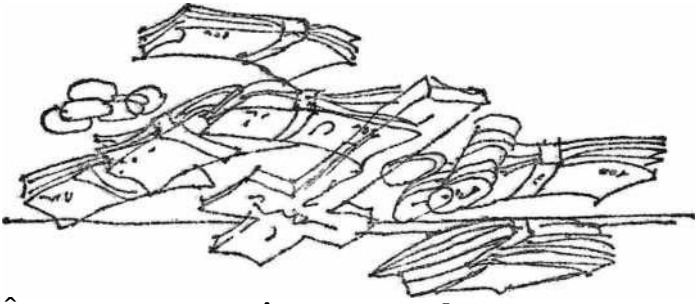

Într-o mare întreprindere constructoare de piese din metal fusese semnalat, de mai mulţi muncitori, cazul unui *controlor de calitate*. Gubernea, zis „Rătăcitul”, care „trece sub tăcere” piesele defecte, sub motiv că el nu vrea să facă rău nimănui, că el dă socoteală numai celui de sus, care-l „veghează”…

Avea şi tot felul de ciudăţenii: nu venea niciodată la manifestări culturale, adunări ale oamenilor muncii, la pregătirile gărzilor patriotice. Se făcea bolnav şi când nu mai avea încotro, „îmbolnăvea” pe alţii din familie. „Boala” era însă alta.

Omul ciudat şi-a dat arama pe faţă când a primit instrucţii de la un „frate” de-al lui să atragă

nişte „păcătoşi” pe calea cea dreaptă. Şi unde să-i afle, unde să-i găsească mai bine decât aici, la locul de muncă. Că doar avusese posibilităţi destule să-i studieze. Ştia, avusese timp să cunoască metehnelefiecăruia. Se gândise că, printre cei care rebutează piese, va găsi pe unul sau altul pe care să-l ia sub „aripa-i ocrotitoare”, să-l pregătească întru cunoaşterea căilor divine, a adevărului, a cuvintalui lui Dumnezeu-Jehova, şi să-l facă în sfârşit fericit.

Dar mare îi fu mirarea când cel pe care pusese ochii îi trase un perdaf pe cinste încă de la primele cuvinte. Ceea ce nu-l făcu însă să renunţe. Aşa îl învăţaseră şi pe el alţii, să nu renunţe. Să ducă la bun sfârşit sarcina dată. Măcar unul sau doi prozeliţi într-un an! Foloseşte, deci, omule al Dumnezeului Jehova, fiecare prilej, oriunde, numai să-l găseşti pe acela care să vină să împărtăşească taina „vieţii de dincolo. Adică să renunţe de bunăvoie la viaţa de pe pământ, „bare e păcătoasă şi nu te bucui-a cu nimic”. Să intre în rândul celor care-l iubesc pe Domnul şi să aştepte să vină, cât mai curând, sfârşitul. Căci atunci va ajunge la fericire. Cei care s-or ruga şi vor cânta întru lauda şi slava „Regelui Jehova”, vor fi cei aleşi, vor învia din morţi ei, fiii şi fiicele iubitoare… Să vezi atunci fericire veşnică! Numai cântece, numai bătăi uşoare de aripi şi zefir. Ce mai, trai nineacă, trai bun, că au scăpat ei, aleşii „Regelui”, de cei vânduţi lui Satan sau altui nevăzut prinţ al tenebrelor sau, de ce nu, al neantului.

Gubemea, C.T.C.-istul, om cu şcoală de altfel, devenit spiritualitatea întruchipată sub pretextul slujirii acelui nevăzut şi atotputernic duh, făcuse din serviciul său o tarabă mincinoasă prin care unii leneşi şi nepricepuţi, care-l mai aprobau până treceau de C.T.C., că de „fă-te frate cu dracu' până treci puntea", îşi făceau planul la rebuturi. Dar banul era ban

Chenzina era chenzină şi lichidarea mai ceva. Dar cum „şmecheria" se dovedi că aduce prejudicii secţiei,

Gubernea fu luat la întrebări de maistru şi de alţii. Scurt şi precis. Şi el, Gubernea, cel cu „apostolica” menire, a încercat să se apere. „Că-n vis i se arătase duhul Regelui şi-i poruncise să-i aducă la sânul fericirii veşnice pe învăţăcei”.

— Şi altceva? îl întrebase un om, abia stăpânindu-se să nu-l ia de gât.

— Atât mi-a poruncit şi a dispărut.

— Dar să munceşti ca toţi ceilalţi, să-ţi faci datoria aci, pe pământ, de unde iei leafa, mănânci şi trăieşti, nu ţi-a poruncit duhul? izbucni cu mânie un maistru mai în vârstă. Ruşine! Ruşine să-ţi fie!

Obsedat de viaţa de dincolo, cum ar fi un hoţ obsedat că va fi prins asupra faptului, şi chiar este prins, Gubernea, sub povara celor citite, scanda psalmi şi pilde din biblie şi tot felul de materiale religioase pe care le primise de la superiorul lui „frate”. Visase el, unsul adică, să iniţieze şi pa alţii în „tainele” sfinte. Adică să devii peste noapte mare credincios şi propovăduitor al unor idei şi credinţe pe care, în mod repetat, la anumite zile şi ore, să le reciteşti şi să le înveţi pe de rost. „Ele să-ţi fie în minte şi-n culcare şi-n sculare. Altceva e lucru diavolesc, să scuipi în sân nu alta, piei drace, că de aia se cheamă că ai apucat pe calea asta pentru care nu există întoarcere. Noi guvernăm lumea, n-a sosit încă vremea, dar o să piară state şi societăţi, iar cei iubiţi şi umblaţi în casele domnului, vor trăi şi va fi un singur guvern mondial”, îi sunau în ureche vorbele fratelui.

ISO

Adunarea în care a fost judecat Gubemea, s-a încins. Oamenii erau revoltaţi.

— Asta e şarlatanie, ba mai mult, propagandă antistatală, antiumană, spuse un tânăr inginer cu un păr cât claia, mare sportiv şi iubit de toată lumea. Pentru ei, pentru Jehoviştii ăştia, bombele cu neutroni, rachetele, toate armele de nimicire sunt bune şi necesare că aduc mai repede sfârşitul lumii. Şi iată-l pe Gubemea ai nostru că nu e doar şarlatan şi necinstit în muncă, dar propovăduieşte distrugerea şi războiul. Eu unul nu pot să tolerez. Cer…

— Şi aţi văzut ce fel de om este. Umblă să facă prozeliţi şi ştie să-i şantajeze cu C.T.C.-ul, strigă Matilda matriţera mamă a 5 copii şi muncitoare fruntaşă. Mare pezevenchi, Gubemea ăsta cu fraţii lui cu tot…

— Şi cu Jehova, se auzi o voce din sală care, completând pe Matilda, mai destinse un pic atmosfera.

— Vreţi să ştiţi cum arată un astfel de „martor al lui Jehova”? Să vă povestesc ce s-a întâmplat după inundaţiile din 1973, la Perieni:

„Au apărut doi indivizi îmbrăcaţi destul de sărăcăcios. Sandalele din piele de măgar le mai trebuiau, sau să călărească un măgar. Au rămas peste noapte la un cetăţean din marginea satului. Un om simplu, cu numai patru clase, care i-a primit şi i-a omenit cum se cuvine. La întrebarea lui, de ce se află pe aici, ce necazuri îi mină, rai

doi au răspuns ca ei sunt „vestitorii” Dumnezeului Jehova, că sfârşitul lumii e aproape şi duhul i-a îndrumat către sud, unde nu prea se ţine seama de cuvântul lui şi oamenii au uitat să i se mai roage. Şi când a auzit omul că inundaţiile sâni din porunca lui Jehova şi că sunt semne rău prevestitoare, s-a cutremurat şi a căzut în genunchi lângă cei doi. Şi le-a poruncit şi copiilor să facă acelaşi lucru. „Vestitorii” anunţau grozăvii nemaiîntâlnite, le băgaseră frica în oase şi bieţii copilaşi dârdâiau, de paică ar fi fost cuprinşi de friguri.

— Încetaţi! strigă omul. Mă fac ce vreţi, martor, da’ nu-mi băgaţi copiii în sperieţi…

Cei doi, auzind acele cuvinte, l-au îmbrăţişat, l-au pupat „frăţeşte” şi au scos din servietă două reviste: „Tumul de veghere” şi „Treziţi-vă”, pe care i le-au pus sub ochi, arătându-se mulţumiţi de osârdia lor şi de „înţelepciunea” omului.

— De-acum eşti fratele nostru, s-au pronunţat ei, trebuie să ne ajuţi, că şi noi te vom ajuta. Te facem chiar şef, dar să te apuci serios de studiu. Studiu permanent.

— Şi ziua şi noaptea, permanent? Atunci când mai muncesc? întrebă omul înmărmurit.

— Trebuie, trebuie să înveţi ce porunceşte Jehova Dumnezeul şi, pe lângă reviste, i-au lăsat şi o biblie ediţie nouă, scoasă la Londra… înţelegători aceşti vestitori, deocamdată nu i-au cerut bani.

— După studiu, vei fi botezat. Râu vedem că

aveţi aici aproape, dar atenţie, să nu sulei o vorbă, noi au suntem legali.

— Nu sunteţi...?

— Să jure pe Biblie, vorbi unul din vestitori.

— Da, făcu celălalt.

Replici. Ca 3 a teatru. Fiecare cu rolul său.

«Ce o fi, o fi», şi-a zis omul şi cu toţi ai lui au jurat pe biblie în cor, sub blestem că dacă vor sufla o vorbă, vor fi aspru pedepsiţi de Jehova, care va împărăţi lumea...

— Eşti fericit? îi întrebă un vestitor pe noul frate.

— Nu ştiu, mă simt aşa şi aşa, răspunse omul.

Şi începu instruirea, de două zile, din partea celor doi. Ce are dreptul că facă şi de ce nu, ce trebuie să respecte şi cum, pentru a nu călca cuvântul lui Jehova şi numai puterea lui s-o recunoască.

— Mie nu-mi place, tată, zise un copijL Sunt aiureli. La şcoală ne spune altfel, iar de mă-nchin, vor râde toţi de mine.

— La şcoală vă spune lucruri diavoleşti, fiule. Viaţa, adevărata viaţă este cea de după moarte. Acum suntem trecători... rosti profetic, calm, vestitorul. Albinele îşi urmează matca, continuă individul. Cele mai multe mor în spaţiu. Ele se regenerează în stupul întunecat, renasc şi-şi trăiesc viaţa adevărată. Aşa şi omul, dar numai omul care-l iubeşte pe Dumnezeul Jehova, filosofă mai departe adeptul «regatului mondial». Să n-ai nicio grijă din partea asta, adăugă individul

privind cu înţeles adânc spre capul familiei.

— Ziceţi că aşa-i viaţa asta… o să fac aşa cum porunciţi, s-o văd şi p-asta…

— Cum porunceşte Jehova, omule, de bine, întâi celălalt iubitor al noii stăpâniri de 1.000 de ani. Pentru că după stârpirea cetăţenilor planetei, domnia va fi a lui Jehova. Ea va fi peste tot, se va întinde pe distanţa a 1.000 de ani. Concret şi exact. Pe parcurs mai pot interveni diferite întâmplări, unele răbufniri sau scandaluri provocate de satanişti şi cifra va coborî, în funcţie de ce va dispune Regele nostru. Cei doi vestitori, după diferite «pilde» – aruncate şi «binecuvântări frăţeşti», şi-au luat tălpăşiţa în altă parte. Să semene sămânţa neagră a îndoielii, întunericului şi scârbei de viaţă. Nu înainte de a-i ameninţa cu pedepse înfricoşătoare. Atâtea blesteme şi spaime că unul dintre copii a zăcut bolnav mai bine de o lună”.

Gubernea era unul din „fiii” care îmbrăţişase mai de mult calea spre cele veşnice. Când se făcu şi[el de vârsta chemării sub drapel, să-şi satisfacă serviciul militar ca tot omul întreg, refuză să depună jurământul pentru apărarea gliei. „Să depună cine vrea, zisese el, eu am jurat pentru Jehova. Armă nu iau în braţe, că e foc… Am credinţa mea şi nu se cade…”

Dar pentru că nu se afla cu „fraţii” lui la un oarecare studiu, ci se împotrivea, prin fapta lui, prevederilor legale fu pedepsit conform legii. Până la urmă făcu şi armata.

— Aş crede că-i nebun „martorul” nostru, tovarăşe locotenent, raportă sergentul comandantului de pluton, încearcă să se strecoare printre noi, precum şarpele, lăsând în urmă-i mirosul stătut, de târâtură. Băieţii, militarii din grupa lui, pe care el tot încearcă să-l convingă de „convingerile” lui, zic că e în stare să vândă orice, şi pe mama lui. Asta voiam să vă raportez…

După ce învăţase o meserie, bineînţeles pe banii statului, Gubernea nu mai citise decât cărţile sfinte, mereu aceleaşi sau, mai bine zis, mereu aceeaşi: „Turnul de veghere”. El citea şi apoi se apuca să tălmăcească tot felul de idei, cui îi venea la îndera mă, încercă să fie cât mai metodic, fără măcar să se întrebe dacă în această lume mai există şi altceva, decât vorbele lui.

Treptat, treptat, cele citite şi fraţii care veneau să-i dea porunci îl acaparaseră cu totul. Nu-l mai interesa nimic decât „misiunea1 lui.

Adunarea continua în aceeaşi atmosferă.

— Şarpele ăsta veninos nu mai are ce căuta printre noi, spuse Tănase, un muncitor cu experienţă, care cunoscuse viaţa cu relele şi binele ei. Din ăştia ca Gubemea se formează trădătorii şi duşmanii. Sunt în stare să vândă orice, şi pe mama lor o vând. Ăştia îşi vând şi ţara din moment ce nu au niciun respect şi nicio iubire de ea. Şi pe noi toţi ne-a făcut de râs, ne-a murdărit. Acest şarlatan, oare mai are vreun rost să-l ţinem aici, în colectivul nostru? Asta-i un şarpe sau un lup. Diferenţa ar fi că şarpele se

târăşte şi-şi schimbă pielea, lupul, numai părul. Năravul este acelaşi: să pândească şi să atace. Priviţi-l cum se uită la noi!

— O fi coborât duhul în el, răsună puternic în sală glasul unui tânăr muncitor.

Sala în care se dezbătea cazul lui Gubemea, fierbea, dar la replica tânărului, izbucni în hohot de râs.

— Să se ducă la Jehova al lui, adăugă o femeie cu braţele puternice, să-l remunereze el. Să-i dea să mănânce. Ce să caute printre noi un astfel de individ, vestitor al vieţii după nimicire. Apoi femeia se întoarse către Gubernea şi se porni: Cum omule, adică noi, care nu-ţi îmbrăţişăm credinţa, murim şi în o să trăieşti?! Aştepţi să-ţi vină *guvernul mondial*! Stârpitură ce eşti! Du-te şi te roagă unde vrei, treaba ta, dar n-ai ce căuta printre noi, cu ipocrizia sufletului tău…

Vorbise înfocat femeia aceea şi vorbise bine. Sala simţea asta. Era limpede pentru toată lumea nu numai minciuna şi şarâatania, dar şi gradul de periculozitate al unor astfel de indivizi.

— Cei care propovăduiesc „teama sănătoasă 4, încrederea în sosirea momentului când „se vor încheia socotelile” – mai rău nici că se putea! – şi „se va da verdictul”, uită însă că astfel de gogoriţe le-a îngropat istoria cu toată nefasta lor înrâurire şi beznă. Marcel, inginerul, vorbea rar şi clar. Se vedea că-şi stăpâneşte revolta. Şi mai zic aceşti Guberniştі: „observaţi ce va urma, că trebuie de timpuriu întipărită în mintea copiilor credinţa în

Jehova, ajutaţi – să aprecieze şi să înţeleagă că Jehova este o persoană reală care aude şi răspunde la rugăciuni…” Cită ipocrizie, cită şarlatanie… Adică „teama sănătoasă” să intre copiilor până în măduva oaselor sau în ultima circumvoluţiune a creierului, că astfel se împlineşte dorinţa lui Jehova, de a fi o dată şi o dată „stăpâni în univers”. „Iar cei ce nu sunt «martori» o vor păţi la sfârşitul lumii, când Regele va da verdictul favorabil numai celor care cred în el”. „Verdictul favorabil”, „judecata exactă” – suprema satisfacţie a sectantului. Pentru că „Jehova are un catastif, în care trece flecare martor în parte şi notează câte rugăciuni face pe zi, câte greşeli îl bântuie etc. etc.” Dacă cumva în dreptul numelui din catastii se arată că nu execuţi studiul, că satisfaci serviciul militar, citeşti sau vizionezi altceva decât cele întocmite de rege, te-ai ars. Adio „regat mondial”, adio „stăpânire universală!” Deci martorul să aş

trepte mângâierea că „Turnul de veghere: îşi va arunca privirile în depărtări, va anunţa ce descoperă la orizont şi… poate, poate s-o arăta vreun extraterestru sau vreun avion inamic, de vânătoare sau bombardier, şi atunci să se roage sau să anunţe… Pe câne? Unde? La care adresă exactă? Nimeni nu ştie. Totul este minciună. O minciună otrăvitoare şi periculoasă. Legea o pedepseşte. Oameni ca Gubernea trebuie sancţionaţi de lege. Noi n-avem nevoie de ei!

De la masa prezidiului se ridică Vasile Trică,

cel mai bun om din secţia de turnătorie, întotdeauna era ascultat cu atenţie. Vorbea frumos, nu degeaba era mereu chemat ba la Universitatea populară, ba la club, ba la diverse xntilniri cu tinerii.

— Martorii lui Jehova, cei care aşteaptă cu răbdare şi bucurie cresc încă apocalipsul şi crearea unui nou Babilon din moloz, contopirea tuturor frontierelor, nimicirea tuturor guvernelor, deşi afişează blândeţe şi împăciuire în întreprinzătoarele lor acţiuni de îndoctrinare şi umilire a personalităţii umane, rămân duşmani înfocaţi, înrăiţi ai vieţii. Preamăritori ai morţii şi, posibil, ai învierii…

Treabă de ideologie, ce mai, o nouă ideologie din categoria celor lansate de curente sectante, reacţionare, care îşi propun nici mai mult, nici mai puţin decât să ia conducerea întregii lumi printr-un guvern mondial care să fie condus de un rege – Dumnezeu, ca Buda sau Jehova… Jehova a pregătit pentru aceasta şi nişte teoreticieni, bine plătiţi, o garnitură de „logicieni” pentru ca tacâmul să fie complet. Şarlatania mondială speră, astfel, să prospere, pentru că ici, colo întâlneşte creduli care se zbat şi nădăjduiesc, prin rugi fierbinţi, să vină *semnul*. Dar, se ştie, cine seamănă vânt adună furtună, sau cine seamănă deşertăciune cu ea se alege…

A promite obţinerea fericirii, adică „adevărata fericire” numai prin citirea unor reviste şi alte materiale editate în străinătate care

proclamă viaţa după moarte, iată printre altele cu ce se ocupă şi ce propagă „martorii lui Jehova”.

Caracterul antistatal, şi antiuman al sectei face ca ea să fie interzisă de legi, tocmai pentru periculozitatea şi monstruozitatea preceptelor sub deviza cărora servii acestei secte acţionează.

I s-a dat cuvântul şi lui Gubernea. Trebuia să dea socoteală, întrebările şi acuzaţiile îl striviră. Din toată făloşenia sa nu mai rămăsese nimic. Se făcuse mic, încercă să articuleze câteva vorbe, dar cuvintele ieşeau greu. Nu mai găsea nimic de spus. Uitase parcă totul. Frazele citite din cărţile „de căpătâi” la care avu acces prin grija conducătorilor să-i nu-i mai erau de niciun folos.

Acel muncitor în vârstă, Tănase, cunoscut pentru temeinicia vieţii şi muncii sale, pentru curăţenia lui morală, pentru sufletul său mare şi mintea lui ascuţită, pusese degetul pe rană, în picioare, Gubernea îşi aminti istorisirea lui Tănase.

— În secţia unde lucra Gubernea, din neatenţie, un tânăr fusese accidentat grav. Pierduse mult sânge, iar oamenii hotărâră să meargă în grup, la spital să doneze sângfe, adică viaţă, pentru cel aflat în impas.

Atunci, sau poate şi atunci, s-a văzut adevărata faţă a lui Gubernea, el care zicea că „vestitorii ajută, se ajută între ei, că au dragoste de semeni…”

Cuvinte goale, probabil ca să adoarmă conştiinţele şi să le atragă în păienjenişul

deşartelor speranţe. Vă amintiţi ce-a zis? Să vă amintesc eu: „Nu merg şi nici nu dau sânge. Îmi este interzis. N-are niciun rost. Mai bine să moară, că ajunge mai repede la sânul lui Jehova, Dumnezeul nost”.

Moare omul, mă Gubernea, i-am spus noi. Trebuie să dăm toţi. Şi ţie ţi se poate întâmpla…

„N-am voie nici să dau, nici să primesc. E împotriva credinţei mele”. A scos un cartonaş din buzunar cam cât o carte de vizită. Am citit cu ochii mei. Şi vocea lui Tănase continua să se audă parcă în sală, oricum ea răsuna în capul lui Gubernea. Dacă toţi ar fi ca tine, s-ar duce dracu’ de râpă planeta asta. Se poate face ceva cu aceşti indivizi? Cu nişte stârpituri, minţi bolnave, colcăind de ură? Neghina asta trebuie îndepărtată din lanul de grâu. Să crească sănătos şi viguros griul. E o datorie a existenţei noastre”.

Cine a spus că somnul conştiinţei naşte monştri, nu a greşit, a continuat Tănase. Gubernea nu gândeşte, el repetă şi rosteşte ce i se spune sau citeşte în maculatura aceea nocivă…

Gubernea nu putu rosti o propoziţie. Se bălăbăni de pe un picior pe altul şi până la urmă se aşeză, mic, ca un punct negru, pe scaunul ce-i fusese oferit. Toată lumea îl privea. Pentru un moment în sală se făcu linişte.

— Am să vă mai spun şi eu o poveste, zise, ridicându-se greoi, nea Grigore de la montaj. Este cazul lui Fane Fulgaru. Unii poate au auzit despre el. E bine ca să se ştie. El a trecut de la baptişti la

jehovişti, numai pentru că i se promisese un post de conducere. Se vede treaba că şi între sectanţii de toate culorile există o concurenţă; există ambiţii, neîmpliniri. Ideea de a deveni şef i-a surâs, aşa că trecu dintr-o tabără într-alta, în definitiv slujeau acelaşi Dumnezeu. Ce contează interpretarea!

Şi Fulgaru fu botezat în tăcere şi începu studiul sistematic, cu deosebită râvnă şi mare efort pentru un om de vârsta lui, dar ahtiat după măriri şi onoruri. După ce venea de la serviciu, se închidea în cameră şi începea să citească şi să cânte de unul singur. Femeia îl întrebase de câteva ori ce face şi de ce pierde nopţile închis în camera lui, dar Fulgaru o repezise scurt, că nu-i treaba ei, că are să vadă ea, într-o zi, surpriza…

Şi biata femeie a văzut ce-i poate pielea omului lângă care trăise o viaţă, chiar mai devreme decât se aştepta. Pentru că Fulgaru primise sarcina să „racoleze” servi şi, se gândise el cu cine să înceapă? Cu cei din familie. În primul rând soţia, apoi urmează ceilalţi, inclusiv cele două nepoţele care erau apostrofate că ştiu numai poezii despre ţară şi popor, şi nici măcar n-au învăţat „tatăl nostru”. Am să le dau eu lecţii, să mă pomenească în vecii vecilor, şi-a zis Fane.

Şi au început, pentru cei din familia lui Fulgaru, zile chinuitoare, ameninţări şi blesteme, din partea *vestitorului* care se vedea la dreapta lui Jehova dând „verdicte favorabile” sau nu, după cum îi venea la îndemână.

Pustiit, golit, de acel miez al omeniei şi simţirii omeneşti, Fulgaru, văzând că toţi ai casei îl ocolesc şi-l iau în derâdere se abătu ca o fiară asupra copiilor pe care abia îi aştepta să se întoarcă de la şcoală. Sub ameninţări copiii începură să înveţe cântece şi poezioare, iar noaptea vorbeau în somn, se zbăteau ca păsările otrăvite cu seminţele nevolniciei, întunericului şi nesăbuinţei. O frică de ceva nevăzut, necunoscut le pătrunsese în suflete şi-n gând. Copiii erau jtrişti, se ofileau în aerul stătut, îmbibat de miasmele răspândite de „unicul vestitor”. Învăţătoarea a sesizat că se întâmplă ceva cu unul din copii, dar nici prin gând nu i-a trecut că veninul unui şarpe picura la rădăcina acestui lujer abia ieşit în viaţă. Şi fetiţa, elevă în clasa întâi, începu să plângă pentru că îi era frică să spună ce se întâmplă, cu ea şi cu surioara ei, cum le chinuia bunicul, cum le interzisese să mai înveţe poezii sau să citească altceva decât ce spunea el. Un duşman întunecat se strecurase în lumina aceea nevinovată a sufletului de copil, închipuire nefastă a celui care-şi pierduse echilibrul şi se credea apostol venerat şi adulat de cei din jur. Pentru că asta este o altă idee ce le stă înfiptă în tâmplă, ca un spin, martorilor. Se cred năpăstuiţi, dar în acelaşi timp şi singurii care trebuie să trăiască pe acest pământ. Ei şi numai ei.

Nimic n-a contat. Fulgaru a reuşit să-i îmbolnăvească pe cei din jur. Fetiţa a pierdut un an de şcoală. Nevasta, după ce a fost internată, l-a

părăsit luând şi copiii. O casă distrusă. Suflete de copii rănite adânc şi totul sub semnul lui Jehova.

Ăştia sunt. Eu zic să cerem ca acum să-şi spună cuvântul legea. Noi ni l-am spus…

Inspectorul şef îşi ridică fruntea, în fereastră bătea lumina caldă şi blândă a zilei de vară. Se auzea zgomotul oraşului. Treceau maşini, undeva zbârnâia clopoţelul unei macarale, vocea unui om cerând ceva, sus, la etajul şase – şapte, cântecul senin, lipsit de griji, al unui copil…

Se gândea încă la adunarea la care luase parte. Parcă ieşise dintr-un vis urât. Chipurile lui Gubernea, al „vestitorilor" de la Perieni, al omului îngenuncheat de spaimă, al lui Fane Fulgaru îi jucau în faţa ochilor obosiţi, amestecându-se, schimbându-şi mereu trăsăturile, alungindu-se, turtindu-se, schimonosindu-se necontenit. Erau adevărate? Nu erau ele însele stârnite de cine ştie ce închipuire? Era posibil să apară asemenea specimene?

Da! Adunarea a fost teribilă şi Tănase a vorbit cum nu se putea mai bine. Dacă apar, şi iată că apar, asemenea indivizi, ei se pun în afara legii. Corpul sănătos al societăţii se apără. Ei, oamenii muncii, colectivul de la întreprindere şi-au spus cuvântul. Urmează să şi-l spună acum legea!

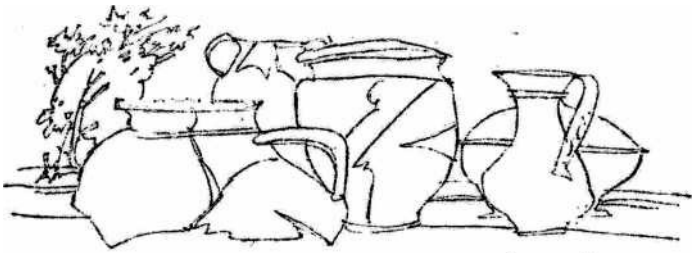

A cunoaşte locurile şi oamenii presupune nu numai a intra în contact cu spectaculoasele mulaţii prin care trece realitatea noastră contemporană, nu numai recepţionarea transformărilor de astăzi în întreaga lor diversitate, nu numai întâlnirea cu frumuseţile peisajului şi cu tradiţionala ospitalitate şi omenie a poporului nostru. A cunoaşte locurile, şi oamenii presupune a pătrunde în sufletul acestora, în universul de legende şi povestiri ce s-au perpetuat de-a lungul secolelor, a te bucura de înţelegerea probelor prin care se atestă continuitatea românilor peste secole şi milenii.

A cunoaşte locurile şi oamenii presupune a face drumul către rădăcini, către îndepărtatele izvoare şi a cuprinde şi preţui permanenţa acestora.

Aici, în sudul ţării, ca oriunde de altfel, pământul păstrează încă în adâncuri, ca pe o comoară de preţ, dovezi de o inestimabilă valoare. Unele dintre ele au fost scoase la iveală, altele îşi mai aşteaptă încă cercetătorii…

Aici, jos, în prispa Dunării, ca peste tot în ţară, pământul musteşte de istorie dacică şi romană, de istorie românească. Tezaurele scoase

la iveală tălmăcesc prezenţa noastră probând un înalt nivel de cultură şi civilizaţie, dezvăluind înalte calităţi morale, afirmând geniul, demnitatea, forţa de creaţie şi vite7 jia, patriotismul şi umanismul poporului român.

Găsim peste tot semnele celor care au zidit cu trupurile şi sângele lor, cu sufletele incendiate de dor şi putere de viaţă, o patrie din ce în ce mai prosperă, respirând în libertate şi independenţă.

Cine ajunge la asemenea sensuri şi adevăruri poate spune că a cunoscut locurile şi oamenii acestei ţări.

Dulce tărâm de izvor şi statornicie! între fire de apă şi lanuri de grâu, porumb, secară, orz, plante tehnice şi grădini roditoare, cu pepeni şi piersici aromind văzduhul, cu ei ocârliile zvâcnite în zbor incandescent, parcă simţi mai mult trăinicia, neclintirea acestui popor, în faţa vicisitudinilor ivite de-a lungul atâtor veacuri. Fiecare brazdă este un mormânt să străbunului care şi-a apărat pământul, copiii şi femeia, calul şi boul, vaca şi oaia. Aşa a fost şi va fi clintotdeauna şi întotdeauna. Sunt semne ale veşniciei. Prin veac, pentru veac şi peste veac.

Aşezările geto-dace descoperite aici, în sudul acesta mănos, în mare parte cetăţi întărite de apărare împotriva tuturor năvălitorilor, haini şi îngâmfaţi, însetaţi de sânge şi pofticioşi la roadele celui harnic şi paşnic, sunt semne ale nepieritoarei şi puternicei noastre seminţii, sunt testamente lăsate nouă moştenire.

Dacă în istoria lumii suntem ceea ce suntem, aceasta o datorăm şi străbunilor noştri, intraţi în conştiinţa popoarelor vremii.

O mândrie fără seamăn pentru lumina care se revarsă din praguri de început pentru viitor se ridică în triumful nostru asupra tuturor restriştilor, Noi nu venim, noi am fost, noi suntem! Altfel ne-am fi risipit în vânturile neprielnice ale vremurilor! Aşa cum se risipiră alţii şi alţii! Noi n-am duşmănit şi nici n-am ridicat sabia împotriva vecinilor sau altcuiva. Priveşte aceste cetăţi şi ascultă respiraţia celor care le-au ridicat! Într-un vas de lut găseşti un pumn de boabe de grâu. Într-un colind descoperi o tradiţie milenară şi simţi gândul şi fapta care s-au dovedit mai puternice decât timpul.

Istrul, din care dacâî sorbeau strop de apă înainte de bătălii, de înfruntări cu năvălitorul, loveşte cu val înspumat în zidul cetăţii care a devenit apoi castru de la Poiana, dar şi zidurile altor cetăţi aşezate de-a lungul său, până la vărsare în Marea cea Mare, legându-le dincolo de vreme şi distanţe.

Aşezările au fost nu o dată distruse, dar se ridicau iarăşi! Iar ei, oamenii, n-au fugit. N-au fugit din calea apelor, nici în faţa focului şi nici a năvălitorilor. Ei au luptat. Ei au rămas! Au fost şi pârjoliri, şi năvăliri au fost, au fost poftele celor care ne-au călcat hotarele, dar vorba poetului, voievod al spiritualităţii noastre, Mihail Eminescu, *veniră se făcură, toţi o apă şi-un pământ* J şi ai

noştri au stat în faţa for cu fierul de plug, cu lancea şi suliţa, cu arcul şi săgeata! Ei au rămas, cum tot Eminescu o spune: *iar noi locului ne cum am fost*, *aşa* rămânem.

Inspectorul şef, mereu în focul realităţii profesiei sale avea, din când în când, şi câte o „fereastră”. Tăutu, subordonatul său, ori alţi ofiţeri destoinici, care lucrau în preajma sa, ştiau că aceste „ferestre” reprezintă deschideri către atâtea preocupări dragi ale colonelului Banu.

„Orice întâlnire cu lumea înconjurătoare, peisaj, oameni, istorie şi artă, totul se acumulează, ne îmbogăţeşte, ne înfrumuseţează şi ne desăvârşeşte ca oameni în tot ceea ce facem şi-n ceea ce suntem”, îi spusese Banu lui Tăutu, în timp ce realizau sinteza unui caz de-abia încheiat. Răspundem, şi aşa ar trebui pentru fiecare individ să existe o lege interioară, pentru tot ce există şi se mişcă-n jurul nostru”.

Profesorul Velea se afla în lunca Dunării la săpături. Discutase cu Tăutu despre o posibilă vizită a inspectorului şef la acel şantier şi aştepta, din clipă în clipă, sosirea oaspetelui său. De mai multe ori, Banu în controalele lui obişnuite la posturile comunale, îi întreba pe subofiţeri ce cunoştinţe au despre zonele respective, ce puncte mai semnificative merită atenţia şi ce reprezintă ele pentru oamenii locurilor sau pentru eventuali cercetători.

Săpăturile de care se ocupa Velea scoseseră la iveală ceramică dacică, una dintre cele mai

frumoase descoperite în zona aceasta, cu incizii şi colorit deosebite, unele obiecte fiind într-o stare de conservare destul de bună. Se iviră şi monezi şi obiecte de cult şi, ceea ce era important, ele indicau chiar aşezarea dacică în sine, faptul că aici locuiseră strămunii şi aveau o viaţă înfloritoare, atât spirituală cât şi materială. S-au găsit aici şi mostre ale paleoliticului târziu, Săpaseră oamenii sub deal pentru pământ galben, pentru case şi…

Un om de prin aceste locuri îi spuse simplu lui Banu.

— Nici n-am săpat bine că, hop! se iviră nişte chestii nemaipomenite. Nicicând nu s-au văzut pe aici aşa obiecte de *silex*, cum le zice specialistul de la cetate, că lucrează şi acolo, e treabă serioasă, că dacă noi suntem aici, aşa a fost mereu. Ce crezi dumneata! Dacii au fost peste tot şi au rămas peste tot. Aşa înţeleg eu.

Profesorul Velea îi întâmpinase bucuros. Nu era totuşi un fapt obişnuit ca şeful unui inspectorat să se intereseze de vestigii, de săpături, şi nu ezitase s-o spună.

— Vă mulţumesc că aţi venit, tovarăşe colonel. Aveţi ce vedea aici.

— Mă interesează şi istoria profesore, nu te mira, aşa cum îi interesează şi pe alţii, şi cred că aşa e bine. Eu mă ocup de „istoria de astăzi”, dar mă simt în acelaşi timp legat şi de istoria de ieri. Am aflat că sunteţi un specialist bun în materie şi lucrurile de aici, cum mi-a spus şi Tâutu sunt destul de interesante. Le-aţi făcut poate şi

dumneavoastră să fie interesante punându-le în evidenţă. Meseria aceasta de arheolog este pe cât de interesantă pe, atât de nobilă. Dacă ar fi s-o iau de la început, arheolog m-aş face, Să pot scormoni pământul ăsta strămoşesc şi să arăt semenilor de peste tot că aici, din acest petic de pământ, descindem noi, românii.

— Cultura geto-dacică, pe care noi am găsit-o aici influenţează pozitiv şi viitoarele noastre cercetări, zise profesorul. Ceramica autohtonă lucrată la roată.

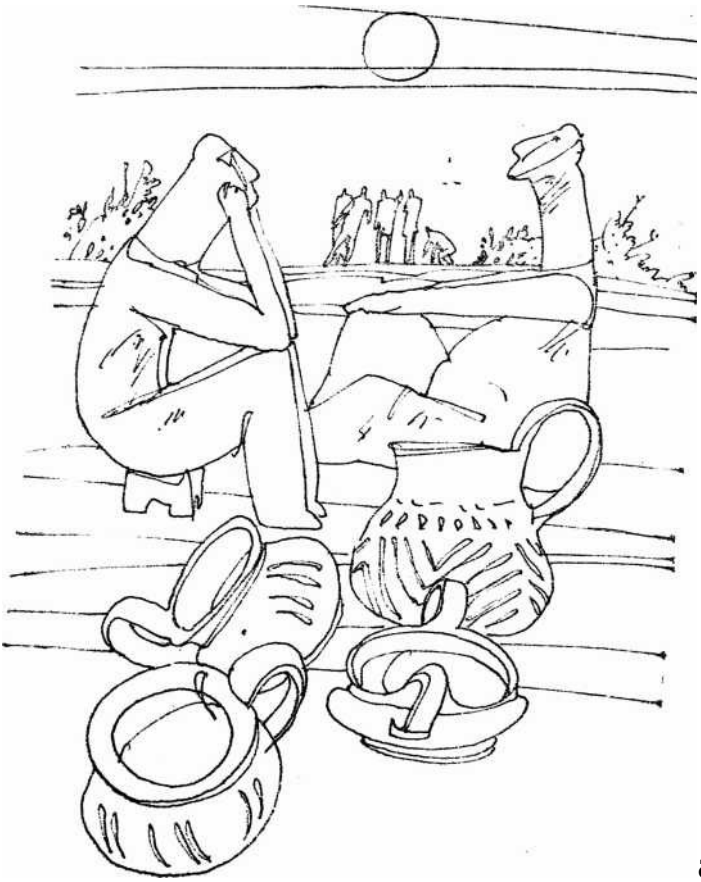

aşa cum se lucrează şi astăzi în mai multe părţi ale ţării, de neîntrecuţi meşteri olari, îmbină fericit, într-o unitate ornamentală deosebită, desenul şi culoarea, şi ne vorbeşte despre fantezia şi inteligenţa celor care l-au executat.

Diversitatea obiectelor pe care le-am scos la lumină mai arată şi un alt fapt: preocupările strămoşilor noştri, ale dacilor, pasiunea lor pentru frumos şi pentru util. Fiecare obiect are utilitatea lui. Uitaţi râşniţele şi vasele acelea mari de lut şi

obiectele de cult. Este vorba de o civilizaţie prosperă, aş zice eu, continuă Velea, de o cultură originală atât prin semnificaţie, cât şi prin forma lor.

Profesorul le arătă apoi toate obiectele descoperite dând şi alte detalii privind apartenenţa la cultura geto-dacică precum şi asemănările incontestabile cu alte descoperiri de pe raza judeţului, precum cele de la Bujoru, Fântânele, Lăceni, Peretu, Petroşani, unde ieşiseră la iveală piese deosebit de valoroase.

Banu avusese ocazia să vadă tezaurele de monezi de argint de la Moşteni şi Peretu, cuprinzând peste 50 de piese, de argint sau aurite, coiful, vase şi paftale, toate făcând parte din arta traco-getică, pline de originalitate şi de frumuseţe. Multe dintre acestea erau pregătite să ia drumul către Muzeul de Istorie al R.S.R. Cercetătorii, cei care se ocupaseră de aducerea în atenţia generală a unor vestigii aparţinând străbunilor noştri daci, munciseră cu pasiune, eu iubire de neam şi răspundere faţă de rădăcina noastră.

— Ceva caracteristic pentru judeţul acesta, continuă Velea, sunt mormintele de meineraţie. Nu atât olăritul, care este autohton, devine reprezentativ, cât obiectele de cult.

— Stimate profesor, îl întrerupse Banu, am trecut deseori prin aceste locuri şi am observat măgurile care parcă sunt aşezate într-o ordine nefirească. Vorbind de modul de grupare, cumva geometric, mi s-a răspuns, când am întrebat

localnicii, că ele sunt morminte, aşa cum şi par a fi…

— Am făcut şi noi cercetări la unele dintre acestea, reluă ideea Velea, înţelegând încotro îndrepta discuţia inspectorul. Dacă aţi observat, ele sunt aşezate în câmpii deschise, probabil unde au fost şi aşezări, cum sunt şi acum, şi oamenii se ocupau de agricultură, în alte părţi, unde au fost păduri, nu prea avem. Am descoperit tezaure şi morminte în unele din ele. Dar puteau fi folosite şi ca puncte de observaţie. E o idee pe care au susţinut-o şi alţii, în ceea ce mă priveşte, am această credinţă.

— E normal, e logic, îl aprobă Banu, având în vedere vicisitudinile vremurilor, puhoaiele de năvălitori. Asta demonstrează chiar şi prelungirea prin veac a modului de atenţionare a populaţiei asupra unor nenorociri, invazii…

Tăutu între timp intrase într-un chenar, o fostă încăpere în care se efectuau săpături, şi începu să vorbească cu oamenii de aici mai mult din curiozitate. „Îi interesau pe ei ce lucrau? Ce rost au săpăturile?” Cu asemenea întrebări, încercă să-i iscodească, să-i provoace.

— Păi n-am fi venit. Tovarăşul profesor ne-a rugat şi ne-a explicat. Am fost, sincer vorbind, şi curioşi. Noi ştim că avem aci ceva. Că învăţătorul cel bătrân a făcut chiar o monografie. A făcut, cu ani în urmă, şi un memoriu să vină cineva să sape. Că ne-am fi apucat noi, dar e cu dichis. Dacă sapi anapoda strici totul, distrugi obiectele.

Apoi omul care-i răspunse ridică de jos o ulcică cu brâu înflorit şi o atinse cu buzele. „Din ea poate a băut chiar Decebal sau un alt războinic sau, de ce nu, o femeie sau un copil. Cine ştie. Dar e bine că noi am găsit-o”.

Bărbatul acesta în vârstă care vorbise îşi continuă munca cu migală, cu dragoste.

Şi Tăutu îşi aminti cuvintele pe care Banu i le spunea înainte de a ajunge la şantier.

„Aici la noi, unde pui mâna şi sapi, scoţi la iveală dovezi de cultură şi civilizaţie. Şi e aceasta o certitudine a perenităţii noastre. Este cu siguranţă o mare avere de spirit şi o probă de obârşie. Ne putem chiar lăuda în lume cu această comoară…

— Unele descoperiri, îşi continuă Velea discuţia cu Banu, au fost întâmplătoare. Abia apoi au început cercetările. Aşa s-a întâmplat cu cele 13 tezaure greceşti şi macedonene, cu cele 12 tezaure republicane romane de la Furculeşti, Poroschia, Suhaia, Viişoara, Brânceni, Islaz, Fântmele sau altele, izolate, de denari romani, la Vităneşti, Alexandria, Mavrodin Moşteni şi-n alte locuri.

— Toate, dacă nu greşesc, aşezări ridicate lângă râuri, aproape de albia lor, zise mai mult pentru sine, Banu.

— E adevărat! Şi astăzi se mai păstrează această tradiţie, răspunse Velea. De aici, credem, şi denumirea unor localităţi. Vorbeam de acele tezaure care datează încă înainte de războaiele cu

romanii, ceea ce duce la concluzia că aveam relaţii şi schimburi comerciale înfloritoare cu vecinii şi alte popoare mai îndepărtate. Nu departe de aici, spre Bercelui, cum îi zic oamenii locului respectiv, s-au scos la iveală, acum câţiva ani, peste 70 monede romane, cu totul şi cu totul întâmplător. Se pregătea terenul pentru semănat. Şi nimeni nu ştia, nu avea de unde să ştie, că sub pământul care de atâtea ori fusese arat şi semănat, se afla un tezaur cu monede de argint. Accidental, nişte copii le-au văzut sclipind clin loc în loc de-a lungul brazdei.

Cei doi tăcură apoi, Banu îşi continuă un gând al său mai vechi.

— Se pare că aici ar trebui implicaţi şi mai mult profesorii de istorie, arheologie, învăţătorii, elevii chiar pot fi atraşi în cercetare. S-ar face mult şi pentru educaţia tinerelor generaţii şi pentru scoaterea din întunericul pământului a unor noi vestigii istorice.

— Unii mai fac, dar alţii sunt inerţi, se mişcă mai greu, răspunse Velea, privindu-şi mâinile pline de pământ. Poate le e teamă să nu strice cumva obiectele aflate acolo. Pentru că nu toţi au făcut arheologie sau sunt cunoscători. Dar vorba dumneavoastră, dacă ar exista mai multă preocupare ar fi poate rezultate mai bogate.

În acel moment se auzi glasul unei lucrătoare.

— Tovarăşe profesor, uitaţi ce vas am găsit.

Profesorul, urmat de Banu, se apropie repede de cea care-l strigase. Erau cu toţii marcaţi de

emoţie şi curiozitate. Lucrătoarea se apucă să-l cureţe. Gesturile ei arătau mai curând a mângâiere. Foarte curând structura de bază ieşi cu totul la lumină. Femeia ridică deasupra capului vasul de lut, acoperit cu un capac tot din lut, de o deosebită frumuseţe. Era foarte bine conservat iar culorile vii ţâşneau parca

din lutul ars. O artă demnă de oameni destoinici, înalţi la minte şi la suflet.

— Ce v-am spus, tovarăşe Banu? Imprevizibilul! Câte lucruri nu ascunde acest

pământ mănos!

Ridică şi el vasul de lut către soarele de amiază şi îl cercetă cu atenţie, îi întinse apoi vasul lui Banu care atinse cu degetele inciziile făcute în lut şi privi îndelung desenul, coloritul, întreaga formă, de parcă ar fi vrut să străbată timpul şi să-l vadă pe meşterul care făurise lucrarea.

Velea dădu o serie de sarcini celor care săpau şi se întoarse către oaspeţi. Stătură în continuare de vorbă despre aşezările geto-dace, despre vetrele dacoromâne, castre şi morminte, cercetate sistematic în ultimii ani, despre Drumul lui Traian, cum îi zic oamenii, adică *Limesul* transacare taie judeţul urmând direcţia şi amplasarea unor localităţi şi ape, urcând spre valea Cotmenei spre pasul Bran, până spre Braşov, şi câte altele.

Velea le aminti că tot în judeţ, la Bujoru, înti-o fostă vatră se descoperise acel faimos *car solar*, obiect de cult, dar şi semn al harului celui care-l lucrase cu mare meşteşug şi dibăcie. Bronzul veritabil, îşi trimite acum acea lumină specifică într-o sală a Muzeului Naţional de Istorie. Şi, din aproape în aproape, trecură în revistă cele mai importante descoperiri arheologice în această parte a ţării.

Aşa au ajuns să călătorească cu gândul şi la Olteni, şi la Dulceanca, şi la Sfinţeşti, la Orbească, la Atârnaţi, şi la Cemetu şi prin alte părţi de unde s-au scos la lumină nepreţuite piese, dovezi de netăgăduit ale existenţei şi ale gradului de cultură şi civilizaţie al strămoşilor noştri.

— Unii mai înceai că, într-un fel sau altul, spuse la un moment dat Velea, să ne conteste continuitatea. Să vină, să vadă. Aici, ca şi în toate colţurile ţării, pământul le pune la dispoziţie o carte adevărată de istorie. Să privească bine această carte, să înveţe s-o citească şi, atunci, cu siguranţă că vor renunţa la asemenea „basne*, cum ar zice cronicarul.

Şi Banu îl aproba pe acest tânăr profesor şi cercetător şi se simţea aproape, prin gând şi suflet, de el şi de toţi ceilalţi care-şi dedică viaţa şi munca studierii istoriei neamului. Nici n-a simţit când a trecut vremea. A sosit şi momentul despărţirii. Strângeri de mâini, îmbrăţişări, mulţumiri şi… altă invitaţie.

Fusese o zi de neuitat pentru Banu şi pentru Tăutu. Cu ajutorul profesorului Velea au făcut o călătorie în timp către rădăcinile fiinţei noastre. Se simţeau acum mai bogaţi, mai puternici, mai frumoşi.

De câtva timp, în mai multe puncte ale oraşului, apărură şi statuile despre care Banu aflase, în definitiv, un obiect de artă trebuie văzut, apreciat, la justa lui valoare, pe elt se pricepe fiecare.

— Tăutule, îi zise el tânărului ofiţer, poate ne facem timp să vedem cu ce s-a mai îmbogăţit zestrea spirituală a oraşului. Ar trebui şi tu să ai ceva iniţiative în privinţa aceasta şi să mă mai *scoţi* şi pe mine din avalanşa asta a treburilor zilnice.

— Da, tovarăşe comandant, aveţi dreptate, am să-mi fac autocritica prin fapte, să vă pot însoţi. Vă promit că voi avea iniţiative...

Tăutu era un ofiţer tânăr care îşi arătase cu prisosinţă destoinicia. Şi probase în dese rânduri, un în tores special şi competenţă în probleme de cultură şi artă. Banu îl aprecia nu numai pentru felul cum îşi rezolva activităţile profesionale, dar cu el se putea discuta practic aproape despre orice: sport, muzică şi, mai cu seamă, literatură.

Se impunea, de mai mult timp, ca oraşul, în dezvoltarea sa pe toate planurile vieţii sociale, să fie înzestrat şi cu lucrări de artă plastică care să înfrumuseţeze şi, de ce nu, să devină repere spirituale, pentru tineri şi vârstnici, întru frumos şi adevăr. Şi această nevoie şi-a găsit răspuns. Asemenea opere au început să apară. Titlurile lucrărilor erau interesante: *odă muncii*, *maternitate*, *geneză*... şi sugerau preocuparea creatorilor de a transfigura în piatră şi pe pânză unele teme generoase, cu adâncă rezonanţă în conştiinţa oamenilor. Achiziţionarea unor asemenea opere de către edilii oraşului trebuia făcută cu toată răspunderea, fiind totodată şi un semn de apreciere a talentului unor tineri artişti. Mulţi dintre cei asupra cărora s-au oprit factorii de decizie erau tineri creatori, unii chiar la primele lor împliniri artistice mm deosebite.

Tău tu*” păşea alături de inspec tonii Banu, discutând aprinşi pe marginea ultimelor expoziţii şi comentând câteva dintre sculpturile

achiziţionate.

Se opriră la scuarul de lângă piaţa centrală unde fuseseră amplasate două din operele recent reţinute de edilii oraşului. Una dintre ele atrăsese în mod vădit atenţia inspectorului Banu.

— Iată o sculptură plină de expresivitate care mi-a plăcut de la bun început, deşi parcă aş fi dorit-o ceva mai înaltă. Parcă artistul s-a zgârcit la soclu. Vezi, pare copleşită parcă de blocurile acestea gigant şi ea, *geneza*, iese mai greu în evidenţă…

Mai erau şi alţi oameni care priveau sculptura şi discuţia i-a cuprins şi pe aceştia.

— Lăsaţi tovarăşe, se auzi la un moment dat vocea parcă iritată a unui cetăţean. Nu le mai lăudaţi. Nişte pietroaie!… Le-a dat cu ei ocanu şi cu dalta ce le-a dat, le-a botezat numai ei” ştie cum, da’ parcă sunt nişte moţurloaie, nişte glugi de coceni. Eu, de m-aş apuca, cred că aş face o moţurloaie mai acătării… Le-a adus aci să se suie dracii ăştia de copii pe ele să cadă, cine ştie, să-şi mai rupă şi vreun picior, doamne fereşte. Mai bine primarul aducea în locul ăsta o tiribombă, ori un tobogan…

Banu se întoarse să vadă cine vorbeşte atât de naiv, dar atât de hotărât, de ai fi putut crede că este cine ştie ce specialist. Era unul cu o căciulă cu moţ, cu paporniţa plină cu raţe pe care probabil le negustorea în piaţa de alături. Nu se mai miră de reacţia bizară a respectivului.

— De ce te bagi, măi, omule, sări un răspuns

din partea unui alt cetăţean, dacă nu te pricepi? i

— Te-oi pricepe dumneata, care zici că nu mă pricep eu. Dacă te pricepi atâta, atunci poţi să-mi spui şi mie ce e cu pietroaiele ăstea p-acilea?…

— Asta-i artă, bă, emule, artă, sculptură… Ai auzit dumneata de aşa ceva? Cum ar fi un monument în mijlocul satului. Se uită lumea la el şi se gândeşte la epoca când a fost ridicat şi pentru ce a fost ridicat. Se uită, omule, şi pricepe nişte gânduri şi trăieşte nişte sentimente, ori îşi bucură sufletul şi mintea şi ochii. Asta e I

— O fi cum spui. Da! P-acilea este scris câte ceva. Că şi la noi la Vânători e unul. P-ăsta nu e scris nimic. Un pietroi ascuţit şi atât. Nu înţeleg eu, adică poate, nu numai eu…

— Spune-i cum vrei dumneata, dar să ştii că cel ce a făcut-o s-a gândit la ceva. A lucrat zile şi nopţi la ea şi dacă n-o pricepi dumneata sau eu, poate o pricep alţii Sau o s-o pricepem şi noi dacă vom mai veni şi vom mai privi o dată şi încă odată cu mai multă atenţie! Voi, măi copii, aţi face bine să vă urcaţi pe altceva, nu pe statui… Ele au rostul lor!

— Bună replică, se bucură Tăutu.

— Da, îi confirmă Banu, îmi place răspunsul şi poziţia acestui om. Statuile, sau cel puţin aceasta, şi-au mai câştigat încă un admirator. E bine! E foarte bine!

Părăsiră apoi scuarul, lăsându-i pe cei adunaţi în jurul statuii să-şi continue discuţia şi merseră să vadă şi celelalte piese răspândite în

alte puncte ale oraşului. Pe drum continuară să comenteze dialogul la care au luat parte cu totul întâmplător.

— Acea reacţie a omului cu paporniţa, cu siguranţă şi a altora, mă face să-mi amintesc o păţanie legată de Brâncuşi. Tot de la o neînţelegere a sensului artei, a deplinei sale autorităţi s-a pornit…

Banu tăcu un moment şi reveni. Opera de artă, să zicem, statuia, pe care am admirat-o împreună, dragă Tăutule, crezi că e atât de greu de descifrat, sau pentru urni e vorba de comoditate, de inerţie, de lipsa oricărui efort pentru a înţelege, de superficialitate în gândire *1*

— Aşa cred şi eu, parcă ar fi vorba şi de superficialitate şi de o anume lene, poate şi nişte deficienţe în pregătirea culturală. De altfel, cel puţin aici, oamenii n-au fost încă obişnuiţi cu asemenea lucrări. Cu timpul, când se vor familiariza cu ele, poate se vor schimba foarte multe.

— Bine zici, Tăutule. Oamenii, mai bine zis, unii dintre ei, nu-şi dau seama că aceste statui, odată amplasate, încep să facă parte din viaţa lor. Faptul acesta îmi aminteşte, cum îţi spuneam, de o întâmplare petrecută pe când eram copil, când am văzut prima dată o operă de artă a lut Brâncuşi, pentru că eu descind, poate că ştii, din aceeaşi parte a ţării, de unde e marele artist.

După ce cabrioleta trecuse cu zgomot pe străzile strâmte, pietruite ale oraşului, ne

opriserăm în târgul de Jii, în hărmălaia de oameni Deshămaserăm iapa şi îi puseserăm la bot traista cu ovăz, agăţată de după ceafă. Tata şi nepotul lui, Cofetara, care ne însoţea, plecaseră să vadă cum merge târgul. Eu am rămas cu grija Bălanei. Am ţesălat-o pe coamă şi pe coadă, am pieptănat-o, aşa cum mă învăţase tata, ca să luăm ochii târgului.

Veni un negustor, veni al doilea, mai veni încă unul. Se adunaseră trei, S-au uitat la Bălana, au studiat-o, m-au întrebat cât costă... Şi eu, intrat în joc, le-am spus că „nu ştiu precis, dar am auzit de la tata că ar fi vorba de vreo cinci mii şi cinci sute. Aşteptaţi să vină tata, e pe-aci, prin târg”... îmi sfârşisem deocamdată rolul de „negustor” cu un oftat. Până atunci mă mai mângâiasem cu gândul că nu va? veni nimeni s-o cumpere pe Bălana, îmi părea rău de ea.

Sosi şi tata cu nepotul Cofetaru, însoţiţi de încă un client. Erau acum patru muşterii. Se uitară pe rând în gura iepei, o bătură cu palmele pe trup, cu bătăi anume meşteşugite, ca să-i descopere viciile sau capriciile. Iapa nu trăda nimic, era foarte blândă. Toţi cei patru făcură însă aceeaşi descoperire: Bă-

liana avea peste cincisprezece ani şi niciunul nu oferi mai mult de trei mii cinci sute.

Tata, susţinut de nepotul lui, Cofetaru, a cărui gură se auzea mai tare ca toate, nici nu vru să audă. După multă vreme, mai lăsară din preţ cinci sute de lei. Niciunul dintre muşterii nu voia să mai dea însă un ban peste preţul spus la început. Nu se înţeleseră.

Până la urmă, tata se învoi cu un alt muşteriu, un sătean din Drăgoieni, cu care se găsise cunoscut din război. Drăgoianul îi oferi patru mii

cinci sute. Nepotul Cofetaru, amuţit deodată, îi făcu semn din ochi, să încheie târgul, ca nu cumva muşteriul cel nou să se răzgândească. Aşa că au bătut palma şi târgul a fost încheiat.

— S-o stăpâneşti sănătos, frate Drăghiţă, ia-o cu căpăstru cu tot! îi spuse tata cumpărătoi ului.

Eu am sărutat iapa pe bot şi am rămas cu ochii în lacrimi.

Apoi eliberaţi de o povară, dar cu o libertate care, parcă, ne apăsa şi sufletul şi mişcările, am luat-o prin târgul de Jii în căutarea unui cal tânăr. Ne-am oprit la zeci de animale, iscodindu-le pe îndelete. Tata ar fi vrut mai degrabă o mânză. Ar fi vrut, prin ea să-şi îmbogăţească „şeptelul" gospodăriei… Eu aş fi vrut un cârlan, pe care să-l învăţ călăria. Ne oprirăm la un cârlan de opt luni, gri-alb, cu o coadă lungă, învoltă, ca de păun. Ne învârtirăm în jurul lui, şi în ochii bătrânului meu desluşii că-mi înţelesese dorinţa. Proprietarul cerea pe el şase mii de lei. Cârlanul era frumos, dar de unde atâţia bani? Aveam doar patru mii şi cinci sute.

— Tată, şoptii eu înfrigurat, poate te înţelege omul ăsta să mai lase din preţ… Sau să-i dai restul când om mai face rost de bani. Asta va ajunge cal, nu glumă. Nepotul îşi făcu şi el auzită şoapta pe lângă tata.

— Moş Patrule, zău, copilul zice bine. Cârlanul ăsta o să ajungă cal bun. O să avem cu ce plugări, cu ce căra chiria. Şi-or putea face şi copiii călărie, aşa cum spune ăsta mic… Uite, îţi

împrumut eu 1.000 de lei, dar ce facem cu restul, dacă proprietarul?...

Am hotărât să nu-l slăbim pe stăpânul cârlanului, care, oricum, după legea târgului, trebuia să lase şi el ceva. Ne tocmirăm cu munteanul – era un ţăran de la Bumbeşti Piţic, care avea conac pe muntele Parângul, unde-şi ţinea şi caii. Biunbeşteanul lăsă doar 300 mai jos din preţ. Până la urmă s-a învoit cu tata ca celelalte 200 să-i fie trimise prin poştă.

— Să-ţi dăm hârtie la mână? întrebă tata.

Omul de la munte îl măsură de sus până jos, nu mult, doar cu o clipită a ochilor şi râse. Avea un râs larg, ca o păşune. El tot mirosea a fân:

— Ştii carte ca să-mi dai hârtie?

— Ştiu.

— Dă-mi-o.

Tata scoase din pieptul cămăşii, de sub chimirul din piele, un plaivaz, apoi se scotoci mai adânc dar hârtie n-avea.

— Mă duc să caut un petec, zise el.

— Lasă! – zise celălalt, cu ochii pe plaivaz şi cu un fel de respect:

— Dumneata eşti om, te văd eu, n-am grijă de bani...

Eu, beat de bucurie (mai c-o uitasem pe Bălana) le zisei că adăimaşul trebuia împlinit chiar acolo, la „prăjina" aia înaltă, ce stătea ca o pupăză de metalpeste târg. Că eu lot vreau să ştiu ce-i eu băţul ăla de „atinge cerul.

Oricât ai fi fost de prins în febra târgului şi în

treburile negustoriei, dacă îţi suceai gâtul cu ochii tot spre acea prăjină ajungeai să te uiţi. O luarăm deci, într-acolo spre tăpşanul din care ţâşnea spre cer prăjina de fler înaltă, noduroasă, buboasă, acel ceva fără noimă, spre care, totuşi, mulţi oameni priveau mereu, simţind, poate ceva, ea o furnicătură, de parcă prăjina aceea le-ar fi trecut prin şira spinării. Dădurăm la iveală sticla cu ţuică de prună, scoase nepotul Cofetara mămăliga rece şi ceapa, risipirăm pe câţiva mititei sleiţi aduşi pe-o tavă de lemn soios, de-un vânzător asudat ultimul mărunţiş de bani, pentru că aşa-i la târg, apoi ne apucarăm de înfulecat.

— Ce-or fi vrut ăştia! – râse unul – arătând spre băţul de fier. Io tot mă uit la el de când l-au pus şi tot nu pricep. Adică la ce e bun? Adică ce-i cu el?

— Cum mă, nu ştii? risc altul, un ins cu căciula moţ, lăsată de-o parte. Asta-i lu’ Tătărăscu… Ăsta a avut mulţi bani. L-a pus pe unu din Hobiţa, unul Brâneuşi, io-l ştiu, adică-i ştiu mai bine neamurile. Ăsta a lucrat-o. Ca să vadă şi-un prost ea ţine că Tătărăscu e ăl mai *iare* din toţi gorjenii.

Pe Tătărăscu îl ştiau toţi. Era politicianul liberal de la Poiana, fost şi prim-ministru.

— Bine mă, da de ce-i când gâtuită, când umflată?».

Cel cu căciula moţ tăcea. Ce să răspundă?

Unii beau rachiu, alţii înfulecau ce aveau în traistă, unii vorbeau, alţii tăceau, dar ochii tuturor

se ridicau într-acolo, spre taina aceea de fier, spre întrebarea aceea fără răspuns. Eu mai trăgeam din când în când, cu coada ochiului, la cârlanul ce păştea pe lângă noi, apoi, fără vrere, şi privirea mea se ridica tot într-acolo.

— Moş Pătrule, zise la un moment dat şi nepotul nostru, Cofetaru, ce or fi vrut ăştia cu a „prăjină”? Că, zău aşa, s-au băgat în ea şi bani şi muncă. La ce le-o fi trebuit?…

Tata, om cu „primarei terminată, tuşi adânc, ca să-şi dreagă glasul, îl usturase bine şi ceapa şi rachiul. Căută o clipă de linişte, ca să vorbească pentru toţi. Cercetase demult, din alte zile de târg, „chestiunea” şi îşi făcuse o idee a lui, pe care niciodată nu şi-o mărturisise cu voce tare. Acum voia s-o audă el însuşi, s-o audă cum sună, ea să vadă cât e de bună. Aşa cum asculţi când sună coasa, în prăvălie, când vrei s-o iei, încercând un ciocănit de deget.

— Mă nepoate, mă, ăsta a lu’ Cofetaru, chestiunea” e foarte simplă, eu mă mir că tu nu pricepi.

Vorbea rar, căutându-şi cuvintele, vrând parcă să le înflorească, să le facă frumoase, ca să le sape în celălalt şi în ceilalţi.

— Asta, bă. n-are treabă cu Tătărăscu, ăsta eşti tu, bă, sunt eu, suntem toţi de aci, ăsta-i românul… Românul, de când e el, a fost când strâns de boaşe când i s-a dat drumul. Adică vreau să spun, când *constrâns*, când *eliberat*

Ceilalţi înfulecau, înfulecau, dar urechile li se

făcuseră mari. Nimeni nu mai privea spre coloana de fier. Priveau la ei.

— De unde eşti, neică? – se întoarse unul spre tata.

Tata nu-i răspunse deocamdată.

— Iol ştiu, mă, am făcut amândoi războiul din 16, E de prin părţile Cărbuneştilor, spuse bumbeşteanul care-i vânduse calul.

— Aaa! Păi aşa zi. Mă miram eu, pe-acolo oamenii e mai deştepţi…

Şi tata, un ţăran oropsit, până când a murit a crezut în acea versiune a lui despre Coloană. Pentru el, ea a continuat să însemne când necazurile oamenilor, când bucuriile lor şi, oricum, dorinţa lor de a nu se da bătuţi, de a sta drepţi şi puternici în faţa vieţii şi de a tinde spre fericire.

Banu şi Tăutu trecură în revistă toate cele şapte opere care, prin compoziţia lor, exprimau, în primul rând, avântul muncii oamenilor de azi, îndemnul la meditaţie, la înţelegerea rostului fiecăruia în perimetrul vieţii. Una dintre ele, *romantica*, îndemna la visare, speranţe, dragoste vie, împlinire în toate câte sunt pe pământ.

— Aţi amintit mai înainte de o păţanie legată de Brâncuşi. Nu o cunosc. Dacă vreţi…

— Da, da, ţi-o povestesc pe scurt. Marele nostru sculptor a fost contestat, la vremea lui, de unii. Şi nu numai atunci, s-au mai găsit contestatari şi mai târziu. Şi în ce crezi? în piesele lui cele mai importante din deceniul trei, în schimb era venerat de alţii pentru noutatea şi

profunzimea ideilor sale tematice şi mai cu seamă a realizării artistice.

Cei care l-au contestat au făcuţ-o însă în modul cel mai brutal cu putinţă, culminând cu procesul intentat de el în Statele Unite ale Americii. Pusese denigrată arta sa şi implicit, artistul. Faptul însă avea a-l confirma, dacă mai era nevoie, ca pe un geniu al lu-xnia întregi. *Pasărea măiastră*, care a făcut obiectul principal al procesului, a rămas şi rămâne o lucrare de referinţă în sculptura modernă…

Ar fi bine, Tăutule, să treci prin Târgu Jiu să vezi o parte a operelor marelui artist. Eu de mic copil le ştiu şi de câte ori am prilejul trec să le mai văd. De fiecare dată simt că înţeleg mai mult. Ce vei observa acolo şi cele văzute în unele albume de artă te vor convinge de unicitatea lor. Brâncuşi va rămâne şi pentru tine unic şi nepereche, precum Eminescu.

— Şi marelui artist nu i-a luat nimeni apărarea?

— Bineînţeles că da, îi spuse Banu. Procesul acesta de la „Tribunalul vamal” s-a transformat într-un proces al diferitelor orientări în artă. A fost o adevărată dezbatere despre artă, consecinţele reale fiind, în cele din urmă, de recunoaştere a românului Brâncuşi. Am citit chiar stenograma procesului – pe care pot să ţi-o împrumut. Unul dintre martorii în apărarea sa, un artist de prestigiu, afirma că lucrarea ce constituia mobilul procesului „îl atrage graţie proporţiilor formei,

armoniei, mesajului şi măiestriei, precum şi faptul că-i stârneşte în suflet sensul frumuseţii şi îi stimulează imaginaţia”. Şi acesta este un fapt concret. „Măiastră” a inspirat pana unor mari poeţi, pentru că opera, prin frumuseţea ei, prin ideea de desprindere, de înălţare, de zbor, în definitiv, dă acest sentiment. Cu atât mai obtuză apare şi a apărut, în acea perioadă, părerea unui sculptor – expert că „*Măiastră* nu ar fi o operă de artă „pentru că e prea abstractă şi constituie un abuz al formei în sculptură”. Pentru acel „expert” doar operele lui erau valoroase…Trebuie să nu uiţi însă că la timpul acela opinia publică nu era într-atât de pregătită pentru a putea percepe şi interpreta la justa ei valoare o operă de artă. Tot aşa, păstrând evident proporţiile, puteam vorbi şi despre soarta operelor din oraşul nostru. Va voni cu siguranţă timpul când mulţi le vor aprecia şi chiar îndrăgi.

— Iertaţi-mă că vă întrerup, rosti Tâutu, dorind vădit să mai rămână în *atmosfera* brâncuşiană.

— Poftim, consimţi Banu.

— Poate că acel sculptor tradiţionalist, apăra o idee sau o şcoală, altfel…

Exact, zise Banu. Brâncuşi a spart nişte tipare învechite, a revoluţionat arta setilpturală. De aici şi controversele şi îndărătnicia unora de a-l recunoaşte ea atare. Şi ţine minte de unde venea Brâncuşi: din Europa, din România, Gorj. El revoluţionase mai întâi arta la el acasă, unde, din

păcate, a trebuit să treacă multă vreme pentru a i se recunoaşte geniul, apoi a ajuns la Paris, unde se întâlneau cele mai diverse curente în cultură. Lucrările sale, fiind treptat acceptate şi apreciate, deveneau un pericol pentru „bursa” sculpturii americane. De altfel unii, sub o formă sau alta, au recunoscut acest adevăr!

Deci, nici mai mult, nici mai puţin, acest „intrus” trebuia obstrucţionat într-un fel sau altul, chiar şi prin plata exagerată a vămii de către cel care achiziţionase lucrarea. S-a mers mai departe, prin a învinui şi a denunţa ca impudică şi imorală, chipurile pentru public, lucrarea *portretul principesei* care, după un timp însă, avea să-şi ocupe locul meritat într-un muzeu mare.

— Şi totuşi Brâncuşi nu s-a lăsat intimidat, rosti

Tăutu. El a văzut, a trăit cumva în viitor…

— În principiu, marile genii trăiesc în viitor. Şi astăzi pe soclurile marilor muzee din unele metropole ale lumii se află numeroase lucrări originale sau copii ale *titanului* din Carpaţi.

S-a mers până acolo, încât s-a intenţionat achiziţionarea operelor din ţară ale marelui artist. S-au oferit, ce-i drept, bani grei, valută forte. Niciun suflet de român n-ar fi aprobat acest act. Ar fi însemnat ca românul când îi era dor de *poarta sărutului*, *masa tăcerii*, *coloana infinitului* ş.a. să bată drumurile Parisului, Londrei, Philadelphiei şi altor metropole pentru a se întâlni cu arta naţiei lui. Nu! Aşa ceva nu se putea

accepta.

Pe tânărul Todan, învăţător într-o comună din judeţ. Banu îl cunoscuse, oarecum întâmplător, prin lucrările sale expuse într-o expoziţie anuală a pictorilor amatori. I-a apreciat câteva tablouri care defineau probabil linia evolutivă a artistului amator, în sensul desăvârşirii cunoaşterii şi acumulării bogăţiei stilistice, a culorii şi profunzimii tematice.

Şi cum din catalogul expoziţiei respective inspectorul aflase de unde este pibtorul, hotărâse să-i facă o vizită să discute cu el, să-i cunoască îndeaproape preocupările şi chiar mai mult, să-l vadă la lucru, îi stârnise interesul acest tânăr dotat, cu „mână bună”, căruia unii specialişti care d văzuseră expoziţia, îi preziceau un viitor în pictură.

Todan locuia într-o casă modestă, foarte modestă, din paiantă. Într-o încăpere mică îşi rânduise atelierul. De altfel, marii pictoxn ai lumii au fost sărad. Rămase surprins, totuşi, de vizită. Până atunci nu-l vizitase nimeni dintre personalităţile judeţului, nici chiar cei de la cultură.

— M-au încântat lucrările dumitale, îi spuse Banu. Şi mi-am zis că, dacă tot sunt prin preajmă, să putem sta de vorbă.

Todan se îmbujorase. Era vădit bucuros şi emoţionat.

— Poftiţi înăuntru, tovarăşe comandant, îl invită el pe Banu, în camera atelier, şi mă scuzaţi

de dezordine. Mai am pe aici câteva tablouri care n-au fost încă expuse.

Pe pereţi erau fixate peisaje, naturi statice şi, mai cu seamă, portrete, lucrate cu bun simţ, în creion, în peniţă sau în acuarelă, în ulei etc.

— Materialele cum le obţii?

— Mai greu, dar găsesc. Pentru aceasta lucrez mai mult pe carton. Pe pânză, deocamdată, mai puţin, răspunse Todan.

— Ar trebui să vă ajute cineva, mă refer la forurile culturale, vorbi Banu, după ce tânărul pictor terminase de prezentat lucrările sale. Sunt lucrări interesante, frumoase. Ce ai dumneata aici ar trebui, poate, să le valorifici cumva, să-scoţi cel puţin costul vopselelor.

Între timp intrase pe uşă fratele lui Todan.

— Nu prea vrea, tovarăşe, zice că lucrează pentru plăcerea lui, nu ca să le vândă, îmi amintesc că a venit la mine să-l dau astă-vară nişte bani c-a găsit nu ştiu ce tuburi de văpseluri. I-am dat şi atunci, ca şi altă dată. Da cu o condiţie, i-am zis. Să-mi facă un tablou. Şi mi-a făcut. Mă înţelegeţi, nu voiam să-mi dea banii înapoi, dar nici să se simtă dator…Todan îşi privi mustrător fratele. Probabil ar fi vrut ca acest amănunt să rămână numai între ei, nu dorea să-l afle cineva din afară.

— E bine, interveni Banu, că nu înstrăinează lucrările, dar plăcerea, cum îi zici dumneata, ar trebui să treacă şi dincolo, spre bucuria oamenilor. Un portret, o natură moartă, un peisaj sunt lucruri

preţioase. Arta trebuie să aparţină oamenilor. Cel ce le priveşte se va bucura şi aceasta va demonstra că truda celui care le-a făcut a fost necesară, n-a fost în zadar. Ca să te cunoască oamenii, trebuie să expui mai mult. Confruntarea cu publicul ajută, mobilizează chiar. Ca şi în literatură. Cartea bună nu rămâne în sertare sau prin rafturi de librărie, ea aparţine cititorului, se epuizează de pe piaţă. Necitită ea nu-şi realizează menirea. Aşa-i, după opinia mea, şi cu arta plastică şi cu alte arte.

— Ştiu, tovarăşe colonel, dar deocamdată eu m-am pregătit cu lucrările mele numai pentru nişte concursuri şi mici expoziţii. Desigur, aveţi dreptate. Opera trebuie să ajungă la oameni până la urmă, altfel…

Banu privi ultimul tablou la care lucra tânărul. Era un peisaj. O microsecvenţă a unui pământ plin de rod şi fumuseţe, ceea ce îi readuse în minte unul din aforismele lui Brâncuşi: „Nu voi fi niciodată îndeajuns de recunoscător faţă de pământul care ne-a dat totul”.

Şi din nou, ca de atâtea ori, gândul lui Banu a revenit la ideea de *rădăcină*, adevăratul izvor al oamenilor şi al artei lor. Dreptul la propria lucrare

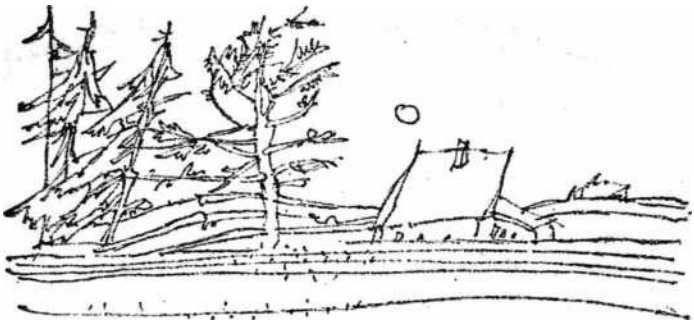

Vestea venise năprasnic. Uluitoare. Paixă din cerul înstelat se desprinse o stea mare, fără putinţa de a mai reveni.

Şi cum se întâmplă cu marile pierderi, vestea venise pustiitoare, gravă. De la capătul celălalt al firului cel ce o transmitea era cutremurat, plângea. „Am pierdut un mare savant. L-am pierdut pe prietenul nostru, se auzi glasul inginerului Mantu din Pietroşani, l-am pierdut”.

— E cu neputinţă, se trezi vorbind Banu. E imposibil. Aşa ceva nu se poate crede!

— L-am pierdut, adăugă Mantu. Şi o centralistă impertinentă interveni pe fir. Mantu o apostrofă, apoi reluă firul comunicării. Vreau să ne vedem, trebuie să ne vedem.

— Desigur, ne vom vedea, tocmai trebuia să ajung după-amiază în zonă. Ne vom vedea, desigur. Cu bine.

Vestea morţii omului de ştiinţă Mohor, om deosebit, prieten, îl copleşise pe inspector. O mare durere îl ţintuise pe scaun, în momentele acelea dorea să nu fie deranjat de nimeni şi ceruse acest lucru ofiţerului de la cabinet.

Aruncă o privire către masa din faţa biroului

la care se întreţinuse cu savantul în urmă cu câteva săptămâni. Şi Banu parcă-l văzu aşezat pe scaunul pluşat din capătul mesei de lucru, lângă bibliotecă, cu ochii vii, strălucitori, volubil şi încântat de revedere, de felul cum fusese primit.

— Niciodată n-am intrat într-un sediu poliţienesc, trebuie să-ţi mărturisesc, dragă Banule, niciodată. Eu am trăit în lumea mea, a ştiinţelor exacte: cercetări, cursuri, şedinţe la Academie, fel de fel de prezidii naţionale şi internaţionale ale oamenilor de ştiinţă… Câteodată, vacanţe, împreună cu neobosita mea soţie, care este nu numai un bun profesor, ci şi un conducător auto desăvârşit. Ea mă transportă încoace şi încolo…

— Suntem şi noi ca orice instituţie din angrenajul structural al statului, stimate profesor…

— Da, da, continuase Mohor, dar n-am crezut, îmi imaginam chipuri cumva întunecate, uşi negre, pereţi sumbri… zisese el apoi, râzând. Am venit aici special, vreau să zic în judeţul acesta, preciză academicianul, cu toate că puteam merge şi în altă parte, fiindcă sunt – nu mă socoti un lăudăros, dar asta e situaţia! – chemat pretutindeni, aşteptat să vorbesc despre cercetările mele şi ale Academiei… Prelegerea pe care o voi susţine o puteam prezenta oriunde înrepublică. Am ţinut să vin aici ca să-i mai văd şi pe cei doi prieteni ai mei: colonelul Banu şi inginerul Mantu. Nu vă văzusem cam de multişor, nu-i aşa? îmi era dor de

voi şi mie, şi nevesti-mii.

— Vă mulţumesc, sunt foarte bucuros… Nu trebuie să vă mai spun că şi nouă ne era dor! Că luaţi cu treaba, cu viaţa uităm să mai avem grijă şi de nevoile inimii, rosti Banu.

Simţi că roşeşte pentru ultima frază – cam „preţioasă”, cam căutată, dar respectul pe care i-l impunea savantul îl făcea, parcă fără voia lui, să-şi meşteşugească vorbele într-un fel anume.

— Uite, dragă, eu pot să mă felicit că am descoperit ceea ce încă nu ştiam, se adresă Mohor soţiei sale şi inspectorului de la învăţământ, Mitran, profesor, om de carte şi plăcut la vorbă şi la chip, care era de faţă. Dar nu despre asta aş fi vrut să vorbesc. Să ştiţi că aici, la voi, mă simt cu adevărat bine. Parcă v-am mai spus-o, nu? Ei bine, e un tic al meu de dascăl, să repet ce mi se pare important…

— Mie daţi-mi voie – reintră Banu în joc, în acelaşi fel „căutat” – să-mi exprim marea bucurie de a avea aici, acum, una dintre cele mai distinse personalităţi ale ştiinţei româneşti contemporane şi să mă scuzaţi… m-aţi luat prin surprindere…

— Prea multe amabilităţi, Banule. Nu încerca să mă flatezi, nu e cazul, zise familiar Mohor. Dacă mă iei aşa, n-o să mai plec… îţi convine să rămân aici?

— Depinde de oaspeţi, stimate profesor, spuse zâmbind Banu. Aici sunt situaţii când „se intră uşor, dar se iese mai greu…”

Mohor sesiză umorul colonelului, bătu din

palme şi izbucni într-un râs tineresc. Soarele se afla la cumpăna amiezii şi îşi trimitea darnic razele pe feţele lor prin geamurile largi a Se biroului. Lumina vie le juca în priviri aruncând umbre subţiri pe pereţii încăperii.

— Încă de la intrare, continuă Mohor, m-au surprins tablourile agăţate pe pereţii holurilor voastre. Credeam c-o să dau de mutre de pungaşi sau de bandiţi cu care vă făliţi că i-aţi prins… – sau, mă rog – iartă-mă Banule! – cu mutrele poliţiştilor voştri fruntaşi sau eroi, cum le-oţi fi spunând. Când colo, o adevărată lecţie de istorie a neamului! Aţi împodobit holurile cu chipurile omor înaintaşi ai ştiinţei pe care nu le întâlneşti nici în unele, instituţii de învăţământ! Gata să fac un şoc, când l-am văzut pe savantul Ţiţeica! Un slujitor al ştiinţelor exacte, respectat de oamenii din această instituţie.

— Păi şi noi suntem – sau vrem să fim – nişte slujitori ai ştiinţelor exacte! – râse Banu.

— Nu ştiu dacă mai e în lume – continuă Mohor, neluându-i în seamă întreruperea sau poate, nevrând s-o comenteze – vreun sediu de poliţie în care slujbaşii ei să se mai gândească şi la aşa ceva! Ca să nu mai vorbesc despre bibliotecă. Felicitări, dragă Banule! Eu vă credeam nişte oameni puternici, dar uite că aveţi şi slăbiciuni: o slăbiciune pentru ştiinţă şi cultură… Asta este o „slăbiciune” nobilă!

Faţa savantului radia, îi privea pe Banu, pe nevastă-sa, pe Mitran, dar, în acelaşi timp, privea

şi undeva, dincolo de ei. Parcă s-ar fi aflat într-un amfiteatru, vorbind studenţilor, sau la Academie, expunând colegilor această întâlnire cu Banu şi cu organismul pe care acesta îl reprezenta.

Inspectorul se bucura din tot sufletul că distinsul interlocutor făcea aprecieri elogioase la adresa instituţiei pe care o comanda. Nu era puţin ca un savant ca Mohor să spună că munca celor puşi să vegheze la apărarea vieţii oamenilor, a muncii lor, a avuţiei ţării, este înţeleasă.

— Buna mea soţie şi cu mine îţi adresăm

mulţumirile noastre, dragă Banule. Nu doar pentru că ne-ai ajutat când te-am solicitat, adică prin colegii dumitale ne-ai ajutat, dar eşti, într-adevăr, un om pe care-l stimăm şi-l iubim.

Lui Banu, care trăia (deformaţie profesională) sentimentul că Mohor vorbeşte nu doar cu el, ci şi cu cei pe care-i vedea peste el, nu-i rămase să spună decât:

— Şi eu vă stimez, vă respect şi vă iubesc!

Întâmplarea care-l făcuse pe Mohor să-i adreseze lui Banu rugămintea la care acesta se referise, pe care şi el, Banu, o transmisese la rându-i unor colegi din centrală, nu fusese ceea ce se cheamă un „caz foarte complicat”. La rugămintea lui Mohor,-Banu o reevocă, dându-i, firește, tenta de haz care se potrivea şi cazului şi discuţiei de acum.

Despre ce fusese vorba? Un hoţ pândise uşa apartamentului soţilor Mohor, aşteptându-i să plece de acasă. Ştia sigur că savantul merge la Academie. Soţia, pensionară, pleca după cumpărături. Pătrunsese în apartamentul lor şi sustrăsese tot ce era mai de preţ. „Tot ce agonisisem, dragă Banule, mai cu seamă podoabe pentru nevastă-mea. Copii n-am avut şi nici cheltuieli mai mari. O ştii doar. Deci, tot ce agonisisem erau aceste bucurii pentru ochii ei, de care măbucuram şi eu. Vă închipuiţi deci ce-a fost cu noi, când ne-am văzut jefuiţi…”

Inspectorul îşi închipuise… Bănuise ce se petrecuse atunci în sufletul celor prădaţi. Au fost

alertate, aşadar, organele de ordine. Hoţul fusese prins după o săptămână de căutări. Un tânăr debusolat, care se „îndeletnicea” cu furturi din case. Şi nu lua orice, ci mai cu seamă bijuterii şi obiecte din aur, pe care apoi le trafica.

— Nu pricep nici astăzi cum l-aţi prins aşa de repede! Înseamnă totuşi că hoţul s-o fi dat de gol! zise Mohor.

— S-a lucrat bine, stimate profesor, s-a lucrat, cum se zice, „calificat” şi, de ce nu, „ştiinţific”! Nu chiar cu rigla de calcul, cu compasul, dar pe – aproape. „Secretele meseriei”. Şi meseria asta are matematica ei…

Cu toţii au început să râdă.

— Cred că nu greşeşti de loc, Banule. Pe de altă parte, iată că şi voi aveţi nevoie de matematică, dar şi noi, matematicienii, ce ne-am fi făcut fără voi…

Banu îşi amintea întâlnirea descoperind că memoria sa înregistrase, toate amănuntele. Filmul pe care îl derula era precis. Nu erau tonuri estompate. Stătea cu ochii închişi şi revedea fiecare gest şi fiecare mişcare. Iar în urechi îi răsuna glasul puternic şi cald al bătrânului savant.

Îşi aminti că s-a discutat apoi despre importanţa instituţiei pe care el o reprezintă şi despre diversele atitudini care se manifestă faţă de ea.

Au vorbit atunci despre prejudecăţi, despre reaua intenţie a unora şi despre dezinformarea altora. Profesorul Mohor spunea (ceea ce ştia şi

Banu!) că şi unii scriitori, pe care îi cunoştea, întreţinuseră artifimcial, dintr-un anume „spirit de frondă”, o stare de spirit care putea descumpăni o parte a publicului faţă de organul securităţii şi de menirea lui. De fapt, se moşteneau, prin această artificială întreţinere a respectivei stări de spirit, amintiri ale unor vremi, de mult depăşite, în care se făcuseră, de către respectiva instituţie, erori flagrante, sub impuls extern, fapt cunoscut îndeobşte. Şi chiar mai mult decât erori…

Banu deschise ochii. Privi în jur. „A murit savantul Mohor!” Sesiză că a vorbit cu glas tare. Nu-i venea să creadă. Nu se putea împăca cu această idee. „Şi câtă tinereţe avea în el!

Atunci, în discuţia aceea, se aprinsese, se ridicase în picioare. Le vorbise despre inerţia în gândire şi despre orbirea unora care nu ştiu şi nu pot privi adevărul vieţii. Tot atunci, le spusese: „Mai sunt atâţia balauri cu care trebuie să luptăm! Unii sunt în afara noastră, dar alţii sunt încă în noi”.

„A murit academicianul Mohor! Am pierdut un om! Am pierdut un prieten!” repeta în gând Banu.

Prin fereastra deschisă, năvălise în birou aer proaspăt, mirosind a tufănică.

Dar, parcă îl vedea pe profesor, aci, pe scaunul acela de lângă bibliotecă, în urmă cu câteva săptămâni, când discutaseră despre multe, chiar şi despre manualele de matematică, prea greoaie pentru copii, şi despre câte altele. Nu-i

venea să creadă că acest bărbat trecuse în nefiinţă. Era imposibil! Şi totuşi…

Banu şi agronomul Mantu îl rugaseră pe savant ca, după ce-şi va susţine prelegerea în faţa profesorilor veniţi din tot sudul zonei, să petreacă, undeva, lângă Dunăre, în plină natură, câteva ceasuri împreună. Zisşi făcut. Ajunseseră cu toţii acolo. Timpul era splendid. E seară molcomă, de toamnă dulceagă. Pe terasa cabanei unde poposiseră se auzeau clipoceli de valuri mărunte. Savantul cu soţia sa, ţinută de braţ de soţia inginerului, tot profesoară şi ea, admirau asfinţitul sângeriu, coborât pe deasupra sălciilor şi plopilor din ostrovul Gâştei, confundându-se cu verdele pierdut al frunzelor şi ierburilor.

Venise acolo şi vicele Cărbunescu, dornic să-l cunoască pe Mohor. Cei ce conduceau treburile administrative ale judeţului ştiau, precum se vede, să-i preţuiască pe cei care le veneau în ospeţie… De altfel, Cărbunescu, om cumsecade, plăcut, unul dintre cei care ştiu multe şi de toate, bun povestitor, nu numai că nu a stânjenit cu nimic întâlnirea lui Mohor cu Banu şi Mantu, ba, poate, chiar o mai animase.

— Nu mi-aş fi dorit un popas mai bun, rosti entuziasmat profesorul Mohor, decât acest să-i zicem, refugiu în sânul naturii, în care m-aţi adus! Parcă ne-am afla într-un fel de Deltă în miniatură! Peisajul, păsările de aici, ba parcă şi mirosul şi aerul şi zgomotele locului – tot la Deltă te poartă cu gândul.

— Ne pare rău, zâmbi Banu, că dumneavoastră nu vedeţi aici decât o Deltă mai mică! Vreau să zic, comparaţia cu Delta zdrobeşte acest loc!

Se retrăseseră apoi, când soarele se pierduse dincolo, în marginea zării, către „palat”, fosta casă de ştiinţe agricole a Academiei, unde studenţii făceau altă dată practică. Era bine îngrijită şi dată în păstrare întreprinderii agricole condusă de iscusitul agronom Mantu.

— Poftiţi şi fiţi binevenit la noi! îi îmbie profesoara Camelia, soţia inginerului Mantu.

Era o atmosferă ce părea – şi chiar era! – sărbătorească. Profesorul, soţia şi ceilalţi invitaţi pătrunseră în sufrageria încăpătoare, bine aerisită, cu tapetul odihnitor şi duşumelele proaspăt spălate.

— Daţi-ne voie… să-i dăm cuvântul vicelui Cărbunescu! surâse Banu, răspunzând de fapt, unui surâs al acestuia. Protocolul judeţean abia aşteaptă să vă firitisească o dată ce aţi intrat într-un sediu al zonei!

— Da, suntem bucuroşi că sunteţi printre noi! N-ar strica să ne mai repetaţi asemenea „surprize”, îi preluă cuvântul vicele Cărbunescu. Trebuie să vă spun că nu numai profesorii vă apreciază şi vă iubesc, ci şi toată suflarea intelectuală din judeţ. Ba chiar şi noi, organele administrative, continuă Cărbunescu zâmbind. Fiţi bineveniţi!

Mohor şi soţia sa se plecară de mulţumire.

În pahare, vinul rubiniu, incendiar, cu miros de tămâioasă, aştepta să fie sorbit încet, „cu migală şi cu plăcere”, cum zise Cărbunescu când închină în sănătatea celor de faţă, pentru pace şi fericire…

În seara aceea de *adio*, savantul vorbise mult, se întrecuse parcă pe sine, era într-o stare de spirit deosebită. „Numai logică, logică, scânteietoare… şi, dacă se poate spune aşa, logică morală!” îşi aminti Banu.

Mohor, autorul a peste 180 de lucrări în domeniul ştiinţelor exacte, slujitorul constant, decenii la rând, al şcolii şi al academiei române, le-a spus atunci:

— Cercetătorul, cel dedicat cu adevărat ştiinţei, *trebuie* să se *implice în tot El nu* are voie să se îndepărteze de matcă, altfel nu mai are sevă, se usucă. Şi pentru savant, continuase Mohor, ca şi pentru oricare om, viaţa, şi nu o spun doar eu, înseamnă participarea la lucrarea neamului, la apărarea şi păstrarea neîntinată a avuţiei sale. Poate că lucrurile pe care vi le spun eu acum par adevăruri atât de ştiute, încât au devenit banale, cum s-ar zice, şi, într-un fel, chiar şi sunt, adică foarte mulţi le spun, unii cu credinţă în ele, alţii fiindcă „se poartă” să le spună… Dar important, vital aş zice, este ca fiecare să le practice… Da, da, să le practice! – asta o spun eu, un om a cărui viaţă a fost dedicată integral ştiinţei. Să le practicăm, să le aplicăm oricând şi oriunde, indiferent unde ne aflăm, în magnifica Deltă a

Dunării sau în ostrovul Gâştei…

Se întrerupsese şi se ridicase, se apropiase de Banu, cu paharul în mână. Banu se ridicase şi el urând profesorului viaţă lungă, sănătate şi noi realizări.

— Uite, inspectorul Banu, şi el om cu carte, specialist în domeniul dreptului, a crezut că e bine să rămână aici, în fruntea unor oameni chemaţi să apere valorile neamului, să ajute la perpetuarea averii materiale şi spirituale a poporului… Inginerul Mantu, dacă-mi daţi voie să-mi continui ideea, ar fi putut, desigur, să lucreze într-un minister, că, după câte ştiu, i s-au făcut deseori asemenea propuneri, dar l-a atras şi-l atrage pământul. Mantu a crezut că e bine aşa şi bine a făcut. Dacă era altfel, nu m-aş fi aflat printre voi. Mai ales că… rubiniul este excelent… Gata, am terminat cu protocolul! Dacă am vorbit prea mult, e vina voastră. Voi îmi daţi ghes…

Profesorul era formidabil în seara aceea!

— Noi, fiecare din noi, ne căutăm locul. Şi fiecare îl găseşte, dacă e cu adevărat cel chemat. Şi locul îl primeşte. Atunci se poate spune că „omul sfinţeşte locul”. Dar se poate spune şi invers. Poţi să puiun neputincios să conducă o lucrare Măreaţă? Nici gând. E, aşa cum zicea Mantu, ca şi cum „ai pune tiugi şi vrei să iasă dovleac…”

Au râs cu toţii. Profesorul nu uitase gluma pe care inginerul i-o zisese cândva.

După ce mai gustară din bucatele aflate pe

masa ovală, pregătite de profesoara Camelia Mantu, atenţia le-a fost furată de emisiunea de la televizor. Erau filmate luări de poziţie pe linia apărării păcii lumii. Profesorul, din nou, s-a simţit obligat, să vorbească să vorbească despre acţiunile oamenilor de ştiinţă români, despre comitetul înfiinţat recent, despre raţiunea marilor acţiuni închinate păcii. Chiar aşa zisese: „raţiunea marilor acţiuni”. Ceea ce în gura altuia ar fi părut un facil joc de cuvinte, la el, la Mohor, se legitima prin credinţa sa de o viaţă.

— Ceea ce se întâmplă în lume, cursa aceasta inexplicabilă, inumană, a înarmărilor, care înscăunează foametea, criza energetică, a materiilor prime, trebuie să devină pentru toţi oamenii de ştiinţă, de cultură, pentru moralişti, pentru toţi cei ce gândesc şi simt că au pe lumea asta o datorie, pentru toţi cei de bună credinţă, o preocupare majoră, adică o grijă de zi şi noapte. Banule, te rog, nu mă asculta chiar aşa, excesiv de atent, nu că m-ai inhiba, dar e păcat de vinul care ţi se învecheşte în pahar… Soarbe-ţi vinul şi gândeşte-te că vorbele astea ale mele, care par, aşa, un discurs de profesor obişnuit să vorbească, nu-s doar ale mele, sunt ale tuturor oamenilor din lumea asta! Să nu te fereşti de astfel de „vorbe mari”, să le spui şi tu altora, prietenilor tăi, copiilor tăi, subalternilor tăi… Până când vor intra în sângele lor… Pacea,

şi numai ea, explică mai departe, cu patos, savantul, îţi dă sentimentul deplin al existenţei. Ea rupe zăgazurile urii, ale neîncrederii, adică rupe ceea ce e dincolo de existenţa firească a omului.

Banu, vicele, inspectorul de la învăţământ şi inginerul Mantu ascultau privind ochii profesorului, cu gene poleite parcă de o lumină calmă. Nu era o prelegere. Era crezul unui savant şi al unui om adevărat.

Noaptea era presărată cu coroane stelare şi, în partea de răsărit, luceafărul de rouă, încă de rouă, se legăna la orizont.

Ieşiţi din „palat” pentru a respira aerul curat al nopţii, sub cerul cu toată lumea lui de stele, bărbaţii au tăcut multă vreme.

— Fiecare popor are *dreptul la lu’ crare*! – a zis într-un târziu, aproape şoptit, Mohor. Dacă acest drept ar fi dreptul stăpân al lumii, nevulnerat de nimeni şi de nimic, poate că şi pacea ar deveni o realitate absolută, universală, perpetuă…

Mai încolo, ape vineţii, cu nori în sanctuare de smalţ, tremurau nevăzute peste lumina fluviului, îndemnând iepurii şi vulpile şi toate vietăţile să se simtă fericite, împăcate cu lumea…”

Jungla” bivolilor

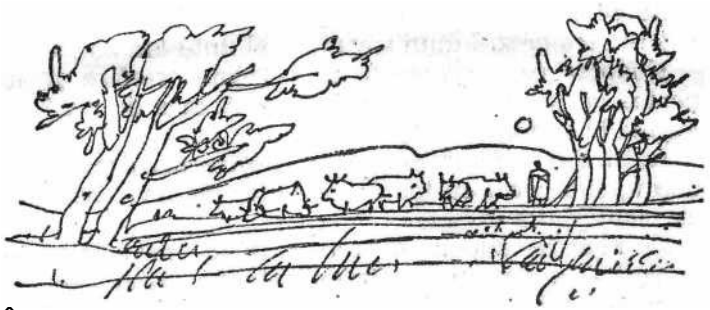

Într-una din zile, aflându-se în teren, lui Banuâi fu dat să vadă o spectaculoasă imagine, izvorâtă parcă din vechime. Se afla atunci în zona Măgurenilor, pe Valea Largă, botezată astfel, poate, datorită întinderii şi lărgimii ei, bogată în iarbă „stuf şi în izvoare. Tulburătoarea imagine era cireada sutelor de bivoli aflată în acel moment „la siestă”.

I-a cerut lui Cristescu, şoferul, să oprească şi, împreună cu ofiţerul Tăutu, a coborâi, în acea

întindere, copleşită de dealuri plantate cu vii şi pomi, tabloul era, într-adevăr, tulburător, aproape halucinant. Sub cerul plumburiu, gata să-şi scuture norii pe pământ, se îngrămădeau acele animale brune, enorme, cu coarnele lor groase întoarse şi ascuţite, cu capetele pleşuve şi ochii abia mijiţi, scrutând parcăzările. Respirau forţă, respirau linişte şi ceva greu de descris în cuvinte…

Deocamdată, nicio mişcare a maiestuoaselor animale. Banu şi cei doi însoţitori trecură podeţul aruncat peste acel fir de apă, din care se adăpau animalele care, pentru unii, sunt „rele, îndărătnice, puturoase, din moment ce se scaldă şi în noroi.

Un om, văcarul, se chinuia cu un turmac. Să fi avut vreo două săptămâni, turmacul. Voia să-l scoată dintr-o groapă cu nămol. „Ce naiba o fi? Porc sau vită? zise Tăutu care, deşi descindea de la ţară şi chiar din acest judeţ, nu mai văzuse o asemenea turmă de bivoli.

— Ajută-l, Cristescule, zise Banu, apropiindu-se.

Cel care se lupta cu micul animal făcu însă semn cu mâna că nu are nevoie de niciun ajutor. Şi strigă:

— Iese singur, tovarăşe, da nu când dorim noi, ci când vrea el! Eu vreau să-l văd cum se descurcă! Şi în timp ce se chinuia cu turmacul, acum totuşi mai supus, aruncă peste umăr:

— Asta-i plăcerea lor, să se bălăcească în apă

şi-n noroi! E cum ziseşi dumneata, domnule, parcă ar fi jumate vacă şi jumate porc…

În sfârşit, turmacul fu scos şi, mişcându-şi coada subţire, a bucurie, se scutură şi se îndreptă spre o bivoliţă. Devenise şi m-ar negru de cum era, îşi ascunse botul sub uger şi începu să lovească ritmic pământul cu picioarele din faţă. Sugea cu lăcomie, bătând cu botul ugerul. Bivoliţa întorcea capul din când în când, lingând spinarea odraslei.

— E un turmac destoinic, spuse omul care se luptase să-l scoată. Suge bine 1 O să-l vedeţi, când se satură, cum se zbenguie prin turmă 1 Dar pe nimeni nu supără. Precis c-o să-l oprească de prăsilă stăpânul lui!

Turmacul, lovind pentru ultima dată ugerul bivoliţei, o luă la *fugă* prin lumea lui mare, apoi reveni şi se culcă cu capul sprijinit de picioarele-i dinainte.

— Da5 văd că ţii la „fiarele” astea, omule! râse Banu.

— Sunt animale blânde şi văz că şi dumneavoastră vă plac! râse şi omul. Eu le iubesc de mic. D-aia m-am angajat să le păzesc. Eu şi surorile mele.

— Şi ele unde-s?

— Acu sunt plecate până-n sat. Au plecat să le dea copiilor de mâncare. Trebuie să apară.

— Ştiu şi ele seama la „fiare”?

— Ştiu, sigur că ştiu, da la bivoliţe nu se prea pricep. Eu sunt ăla care le aflu şi când se

îmbolnăvesc şi când trebuie mulse şi când le vin căldurile.

— Şi de unde ştii?

— Păi iaca, ştiu.

— Şi de când le păzeşti dumneata?

— Numa de fo cinci ani, înaintea mea a fost unul care le bătea. A schilodit multe. Oamenii din comună l-au dat la o parte, ba cât p-aci să-l dea pe mâna tribunalului. Şi m-au pus pe mine. Mă plătesc oareşicum bine, nu mă plâng. Mai mulg şi eu câte una. Nu pe toate, c-aşa m-aş îmbogăţi, adăuga el zâmbind, dezgolindu-şi dinţii galbeni de „mahoarcă”.

Fuma întruna văcarul ăsta, degetele între care ţinea ţigara erau galbene.

Oaspeţii priveau mai departe impresionaţi, turma cea mare de bivoli, zidită sub cor.

— Te-ai îmbogăţi, păcatele telle! îl apostrofă una din cele două surori, care tocmai se reîntorsese. Băutura şi ţigara or să-ţi ia sufletul. N-ai o zburătură de brânză să le dai şi dumnealor să guste, că, după cum văz eu, e de pe la oreiş, dumnealor dacă îs cu maşină d-asta, neagră. Toatcă brânza şi leafa o dă pe ţuică, păcătosul. Uitaţi-vâl, că are sticla în haină. Să mă iertaţi, păcatele mele», îmi e frate, dar nu ne prea

înţelegem, oftă femeia.

Bărbatului nu-i picară bine vorbiele soră-sii şi încercă să riposteze:

— Eu, fă?... Păi datorită cui ave ţi şi voi o slujbă, şi tu şi alaltă, a mică, nu datorită; mie? Altfel nu ştiu cum aţi fi putut trăi, mai eu’s iarnă tu, care te bate bărbată-tu cu ceasu’. Tocmai că eşti rea de gură... Beau şi eu, tovarăşe, zise către Banu, că nu ştiu cine sunteţi, da’ eu sunt cinstit, n-am anturaj rău, cu borfaşi, cu dă ăştia care vin acasă eu te miri ce de prin ceapeu sau de pe unde apiucă. Prietenii mei îs bivolii. Na, şi ce dacă-s prieten cu ei? Ori ei cu mine? N-am băgat mâna în buzunaru nimănui. Şi voi să tăceţi din gură, că vă ia dracu’ p-amândouă – se întoarse el către femeie. Iote, că veni şi soru-ta! Duceţi-vă mai încolo, că aici e o discuţie dă bărbaţi, dă tovarăşi, n-aveţi ce căuta voi, nişte prăpădite de muieri.

Cele două femei se retraseră mai într-o parte. Dar, fireşte, trăgeau cu urechea.

— Frumoase animale! interveni Banu. Aici aveţi, cum se zice, condiţii bune pentru ele: iarbă, apă, nimic nu le lipseşte. Se vede că în comuna asta, oamenii iubesc bivolii!

— Cum să nu le iubească, tovarăşe, că este animale dă faci toate trebile cu ele. Le pui la căruţă, la plug, trage, nu se joacă. Mai bune ca boii. Sunt puternice, apoi dau viţei şi lapte. Nu mult, cât o vacă, da gros. Ehe, să mănânci dumneata o brânză de bivoliţă!... Şi smântâna, mamă ce grasă e! nu ştiu dac-ai gustat-o vreodată!

Şi să-ţi mai spun io ceva, astea, adică bivoliţele astea, nu sunt, zău mofturoase la mâncare. Nu! D-aia zic şi eu că oamenii de p-acilea le păstrează.

„E bine că le păstrează, gândi Banu. Dar or fi mulţi ca ei? Numărul acestor animale, socotite de unii «inferioare», e destul de mic. Chiar prea mic. S-ar fi putut face mai mult, mult mai mult cu ele! Două-trei ferme, mergeau şi la cooperativă, sau la I.A.S., cel puţin pentru experiment. Pentru un experiment din care, oricum, ieşea ceva! Că experienţe se fac destule!" Ştia precis inspectorul că nicio unitate socialistă din judeţ nu avea astfel de animale. Această bogăţie, care nu este însă în atenţie, ar putea fi deosebit de folositoare, poate mai rentabilă decât *Holsteinul* importat, care, deşi consumă mult mai mult, nu dă randamentul scontat. Nu din vina Holstein-urilor, ci pentru că aici, la noi, în Câmpia Română, condiţiile sunt totuşi mai propice raselor locale. Căldurile de la noi nu le întâlneşti în Olanda… în schimb, bivoliţa românească, nu numai că nu se supără pe clima noastră, oricum ar fi ea, dar nu cere nici îngrijiri speciale, nici hrană de boieroaică.

— Dacă zici că bivoliţele sunt rentabile, *de ce n-or* fi încercat ăştia, ai voştri, de la cooperativa de producţie, să facă o fermă de bivoliţe? îl zgândări Banu pe văcar.

— Păi, nu b-a gândit nimeni. N-a zis, nimeni aşa ceva, deşi la toţi le place. Are şi unii care lucrează în sectorul zootehnic al cooperativei. Doar ei, cetăţenii, au câte două-trei bivoliţe de-

astea, şi dau câte una la contract, adică la tăiere, tovarăşe, că n-au timp să meargă la piaţă să vândă laptele sau brânza. Predau laptele la căşărie. Dai laptele, sau brânza, şi-ţi vezi de treabă. Dacă bivoliţele tinere care le-am predat ar fi fost oprite aici, ehe! ar fi fost treabă bună! Aveam în comună până acum peste 1.000 de bivoliţe.

„Cel puţin cooperaţia de consum ar fi putut avea o fermă, îşi zise Banu. Şi-şi îndeplinea sarcinile de livrare la lapte şi carne către consumatori…”

— Păi bine, continuă el cu glas tare, unde e gândul alor voştri de nu se uită şi la bivoliţele astea?

— Nu, tovarăşe, nu s-a gândit nimeni, nici de la I.A.S., nici de la C.A.P., zise văcarul. Ei poate are altceva de făcut. Am auzit acu de nişte iepuri, de gogoşi de mătase. E bune şi alea. Da bivolii e bivoli… Chestia e de conducere, tovarăşe. Apoi, mai zice ei, ce. n-are cine să le mulgă, că bivoliţa nu se lasă muls, decât de o singură mână, şi nu orice mână. E şi ăsta un adevăr, că a lui Spătaru, muierea, când se îmbolnăvi astă toamnă subit şi a stat trei luni în spital, în timpul ăsta a înţărcat bivoliţa, că nu s-a lăsat mulsă. Da totuşi, după mintea mea, n-ar fi ăsta un motiv aşa de mare, că muieri sunt multe aici, în Măgureni, unele taie frunză la câini, stau pe la podeţe şi toacă din gură. Apoi, să vă spun, nu-i bivoliţa mai proastă decât vaca, să nu se obişnuiască ea cu aparatul ăla, ilectric, de muls.

— Şi când se îmbolnăvesc, cum vă descurcaţi? Sau când intră în călduri, cum spuneai dumneata?

— A, păi oficiantul veterinar e prieten cu toţi, că-i om din sat. Numai ăla cu însămânţările o duce mai prost. Oamenii nu lasă bivoliţele pe mâna lui. Că bivoliţa tot la bivol trage. Iese viţelul mai sănătos. Nu că n-ar avea încredere în şmecheria aia, a lui, dă fier, da aşa e obiceiul. Duci bivoliţa la taur şi gata. Prinde viţel, e bine. Când nu prinde de prima dată, o duci a doua oară, că ei îi vine din nou. D'altfel, să vă spui drept, oamenii dă p-acilea nici nu mai au încredere în veterinari de când cu chestia aia de acu doi ani care au aflat-o toţi.

— Care?

— Păi, un bivol, uite-l, ăla de colo, se îmbolnăvise. Nu mai mânca, slăbise săracu'". Nu ştia omul, stăpânul, ce are şi nu ştiam nici noi, îi dădeam lapte să bea, da numa atât. Dar să ţii un bivol atât de mare cu lapte nu prea e bine. Bea de la o căldare încolo. Atunci omul s-a dus la veterinar. „De nu i-o reuşi doctorii sănătatea, îl bag la cuţit", a zis el. A stat animalul la staţionar două luni şi a venit tot cum se dusese, ba chiar mai slăbit, fără ca vreun leac să-i fi dat de rost. Cum credeţi că s-a făcut bine? Treceau unii pe colea, cum treceţi şi dumneavoastră acu. Se uitau la animale cum pasc, cum vă uitaţi şi dumneavoastră acu. A întrebat unul că ce are de nu mănâncă? I-am spus că de unde să ştiu eu, dacă nici dom' doctor nu ştie ce e cu el...

— Îmi dai voie să mă uit la el? – m-a întrebat omul ăla.

— Uită-te, omule, că e *animal* blând…

Se uită omul acela în gura bivolului şi ce credeţi? Mă trezii cu el că mă întreabă dacă am asupră-mi un cuţit. Nu cumva să-l tai, mă omule, i-am zis, că nu-i al meu şi n-am bani să-l plătesc. De unde să iau eu atunci fo 8 – 10 mii de lei, cât ar fi costat! El zise: nu, bă, nene, nu-ţi fie teamă, nu-l tai.

Luarăm animalul, îl legarăm strâns de parii ăia, care-i vedeţi. Stătea unde îl puneam noi şi cum îl puneam, ca la fotograf. Poate nici nu trebuia legat. Dacă nu credeţi, duceţi-vă la el, puteţi să-l luaţi şi de coarne, ori de coadă, că nu se supără şi omul acela îi cască gura şi mă puse pe mine să i-o ţin deschisă, îi băgai, să fiu sigur că n-o închide, şi un căluş pe latul gurii.

— Vezi? Are gingivită, adică o boală de dinţi, mi-a zis omul.

— Eee, gingevită! zisei şi eu după el.

Îi tăie rapid carnea crescută peste dinţi de aproape îi acoperea, şi animalul se smuci niţel, dar răbdă. După o zi, spre minunea noastră şi mai ales a stăpânului, animalul a început să pască iarbă şi uite cum arată acu de frumos. Asta-i cu veterinarii, tovarăşe…

— Şi omul acela ce profesie avea?

— Grădinar. Era grădinar la I.G.O. În oraş. Asta-i „tovarăşe. Atunci am aflat şi eu că sunt grădinari care ştiu mai mult decât veterinarii.

Cireada începu să se răspândească pe valea largă, păscând iarba verde, grasă, dătătoare de lapte. Trei oameni, trei văcari, stăpâni pe meseria lor, conduceau această mare turmă de bivoli şi bivoliţe. O păzeau, fără să aibă necazuri cu ea. Tabloul, îşi spuse Banu, părea, de n-ar fi fost oamenii, decupat dintr-o *junglă*. O junglă dominată de turmele de bivoli, care, dacă s-ar supăra... Ei însă nu se supărau, n-aveau de ce. Ştiau că acea „junglă" e a lor, e numai a lor. Că nu trebuie să lupte pentru supravieţuire, cu leii, cu tigrii, cu jaguarii, eu gheparzii „cu hiene şi alte fiare feroce. Şi nici omul nu le era duşman. Şi-atunci, de ce să se mânie, să se răzvrătească? Dar de ce n-ar exista ferme de bivoliţe, la unităţile obştei? Pe unde or fi oamenii care ar putea să le realizeze?... Gândul îl trimise pe Banu la Marin, un destoinic preşedinte, pe care-l cunoscuse mai demult.

Nu peste mult timp l-a căutat pe Marin. I-a descris cu amănunţime „întâlnirea" cu bivoliţele, sugerându-i să facă el o fermă cu astfel de animale.

— Trebuie numai o mână de gospodar, de om căruia-i plac animalele! Iar materiale de reproducţie, după câte ştiu, nu-ţi lipsesc... Ei, ce zici?

Nea Marin, aşa cum îl numeau toţi prin partea locului, s-a arătat sceptic. El avea o fermă de vaci bune, din rasa Bruna românească, mai eficiente decât Holsteinul importat pe valută forte,

pe care-l aveau alte cooperative. Avea şi oi în cooperativă, avea şi cai, avea destule, şi toate mergeau bine. Se mai gândi, rupse ici, colo, câte un pumn de spice (discuţia avea loc pe câmp), le frecă în palme, Căutând în boabele de grâu certitudinea recoltei bogate. Apoi zise:

— Mda. Cred că nu ar fi rău, am putea să începem cu un număr mai mic, deocamdată. V-aţi gândit bine, ce mai! Şi pe la noi, pe aici, sunt câteva zeci de bivoliţe… Când le priveşti venind de la păscut, cu ugerul plin, îţi creşte inima. N-ar fi rău, da, să încercăm… O să m-apuc de treabă, tova Aşe Banu. Mai ales că acum aş avea şi ceva spaţiu pentru animalele astea. Într-un an-doi aş putea, cred, să fac o treabă bună. Trebuie însă, aşa cum spuneaţi, o mână şi o inimă de gospodar. Eu, după cum v-aţi dat seama, şi dumnveavoastră, am gospodari buni la sectorul zootehnic…

Banu era convins că omul acesta, care realizase atâtea lucruri frumoase în cele trei decenii de când muncea în agricultură, va face, într-adevăr, o treabă excelentă şi cu cheltuieli minime.

„Trebuie acordată o şansă şi acestor patrupede” – îşi mai zise Banu. Nu se poate repeta cu ele, trista poveste a cailor, pe care îi regretăm acum… Ţăranul nostru are respect pentru animale, le îndrăgeşte, a suferit când caii s-au dus… A tras din asta o învăţătură pe care, iată, ar putea s-o aplice acum…”

Inspectorul şei se întorcea de la analiza unui

caz deosebit, un caz cu contrabandişti internaţionali, aciuiaţi pe un vas care acostase în „radele” judeţului. Cazul fusese rezolvat cu pricepere şi operativitate de lucrătorii săi.

Privea acum întinderile de porumb, asemenea unor mări verzi ce mărgineau şoseaua asfaltată. Oboseala adunată peste zi parcă i se risipea încetul cu încetul. Poate tocmai acel verde crud, nesfârşit, îi inspira prospeţime, putere… Gândul îl duse la preşedintele cooperativei, om pe care nu-l văzuse niciodată obosit şi care îi mărturisise odată că nicio altă îndeletnicire nu l-ar face fericit.

— Ce înseamnă, de fapt, pentru dumneata, această fericire? încercase să-l descoasă Banu.

Şi omul acela, încă în putere, se aplecase peste brazdele negre, din care ieşeau aburi, şi luase în palmele-i de ţăran învăţat cu sapa şi plugul (acum înarmat cu cunoştinţe agronomice…) „pământ de mii de carate”, cum îi plăcea să spună.

— Fericirea de a mă şti ţăran, rostise el.

— Adică?

— Adică, să fii faţă în faţă cu pământul şi cerul şi să te contopeşti cu fiecare rădăcină, sau bob, sau lujer de plantă… Ehe, mai zise el, mărunţind bulgării din palme, ehe, e mare lucru să înţelegi pământul! Cere dragoste, o mare dragoste. Cine iubeşte pământul odată, măcar odată, nu-l uită şi rămâne aproape de răsuflarea lui, îl ascultă cum respiră, cum vorbeşte şi cum se dăruie omului. Asta e…

Amintindu-şi de acest om, Banu se hotărî să

se abată pe la el, să-l mai întrebe de sănătate, de perspectiva recoltei, căci anul nu se arăta darnic în ploi, iar irigaţiile nu erau terminate în zona aceea.

La sediu i se spuse că preşedintele e la „Goruni”, să ia a treia coasă de lucernă, „că trebuie să facem fân mult”.

— Şi dacă nu-l găsim acolo?

— Atunci e pe-aproape, pe la mirişti, tot pe lângă punctul ăla, pe la „Goruni”, că semănăm cultura a doua. Pe acolo, peste deal, arătă bărbatul care-i dăduse explicaţii.

Banu îl găsi, într-un lan de porumb, pe preşedintele Voican. Discuta foarte aprins cu un bărbat înalt, între două vârste.

— Nu se poate, nu se poate, omule, aşa-i planul, aşa faci! – aproape că striga bărbatul acela. Eu ţi-am transmis-o demult, nu? Să nu mai încercăm să ne lămurim unul pe altul, că-i degeaba! Nu înţelegi? S-a analizat la comandament, s-a raportat şi sus, „ca suprafaţă pentru siloz”. Sarcina e sarcină!…

— Nu pot, dom’le, nu pot – se apăra Voican. O să scot ce-mi cereţi din cultura a doua. Din asta nu mă lasă sufletul, în concluzie, s-o ştiţi, eu nu pot să fac ce-mi cereţi. S-o ştiţi…!

— Treaba dumitale, dar să nu-ţi pară rău! zise ameninţător bărbatul cel înalt şi se întoarse, urcând într-un ARE ce aştepta pe mirişţea din apropierea lanului de porumb.

Banu coborâse şi aştepta, ceva mai departe,

să se termine discuţia. Nu voia să intervină. Aştepta. După plecarea celuilalt, preşedintele îşi puse palmele pe b tulpină de porumb cu ştiuleţii „în lapte”, încercând-o ca să vadă cât e de ţeapănă şi dacă poate.

O să dea, şi al doilea pui… „N-am voie, nu! Eu nu fac siloz din mândreţea asta de porumb”, rosti el surd, vorbind de unul singur, în timp ce mângâia cu taină şi bucurie mătasea încă gălbuie, aşa cum ai mângâia pletele unui copil sau ale unei femei dragi. „Nu mă iau eu după fel de fel de birocraţi. Mie-mi trebuie, recoltă, nu să mă acopăr în hârtii…”

Când îl văzu pe Banu lângă el, tresări şi faţa parcă

I se lumină.

— Nu-i aşa că e bun porumbul, tovarăşe Banu? întrebă el, strângând mâna inspectorului şef.

— Peste 8.000? întrebă Banu.

— Cum se prezintă acum, sigur, cred că… vagonul şi hectarul! Şi unii zic să-l tai, să-l fac siloz! auzi dumneata, aurul ăsta să-l fac siloz! Să-mi bat joc de munca oamenilor?! Cum o să mai apar eu atunci în faţa lor? Eu, care îi scol dimineaţa în zori şi-i ţin lângă mine până pică noaptea peste noi! Cum?

— Lasă, nene Voicane, zise Banu, luându-l prieteneşte de braţ, ai trecut dumneata prin multe, o să treci şi prin asta. O să rămână, sunt sigur, aşa cum zici. Le arăţi ce ai de arătat şi

altora mai mari, îi chemi la faţa locului şi ei or să te înţeleagă.

— Mai bine-mi tai o mână decât porumbul ăsta! Dar te face câte unul, dom'le, să te prăpădeşti de ciudă! Am început să nu mai pricep ce vor. Eşti între ciocan şi nicovală. Aproape că nu mai ştii cum s-o dai ca să iasă bine. El vrea să spună că ştie mai multă agronomie ca mine?

— Eşti necăjit azi, îl întrerupse Banu. N-am picat tocmai bine pe la dumneata.

— Îi dau la... doamne iartă-mă. De unde i-or mai găsi şi pe ăştia? Când vine unul, când altul, cu tot felul de teorii, dau dispoziţii fel de fel, dar niciunul nu-i cu pregătirea adecvată. Şi dacă nu merge producţia, dacă iese anapoda, cum uneori se întâmplă, cine răspunde? Chiar cine răspunde, tovarăşe Banu? Că poate chiar dumneata sau oamenii dumitale mă vor întreba unde am „dosit" producţia...

Preşedintele Voican se împotrivea să creadă că aceşti „nechemaţi", cum le spunea atât de plastic, ar putea să-l ajute mai mult decât se ajuta el singur.

— Tovarăşe Banu, eu dacă am tractoare şi tractorişti, şi tot ce trebuie *pentru maşini*, *adică* ulei şi motorină, nu mă doare capul. Dacă mă plâng, adică le cer, imediat mă iau în primire: „şi dumneata pui condiţii, şi dumneata vii cu probleme, şi dumneata..." Parcă aş face grâu, porumb, sfeclă pentru mine, nu pentru obşte, pentru ţară. Atunci cum să nu-i spui, tovarăşe

lasă-mă, sunt sătul de pisălogi, îţi fac mai bine un *umbrar stai acolo*, *sau du-te în* treaba dumitale, că ne descurcăm noi, cum am făcut şi altă dată.

— Au şi ei o sarcină, nene Voicane, încercă Banu să-l tempereze pe prietenul său.

Voican se uită într-o parte, parcă urmărind ceva numai de el văzut.

— A fost un timp, cam îndelungat, când agricultura, după mine, a fost lăsată pe ultimul plan al atenţiei. S-a văzut la un moment dat că „burta nu iartă pe nimeni” şi acu se trece în extrema cealaltă, se bagă toţi, se pricep, nu se pricep, toţi de pe la judeţ şi chiar de la centru se bagă… Da revoluţia în agricultură, nu se poate face de „muncitorii cu gura” tovarăşe. Or fi, nu am, ce zice, buni în doctrine filosofice, istorice, dar aici trebuie să ai pregătire agrotehnică, să ştii când şi cum trebuie să pui bobul, să-l întreţii şi chiar să-l aduni. Dau toţi cu vorba, şi pe la şedinţele alea nocturne, producţie-n sus, producţie-n jos, ameninţări… altceva nimic. Pământul nu de vorbe duce lipsă, ci de arătură bună, de îngrăşăminte, de sapă, asta e. Păi dacă n-ai grâu, porumb, n-ai nimic, tovarăşe Banu. Degeaba. Ar trebui ca unii să-i punem aşa, de experienţă, să mănânce vorbe…

— N-o lua chiar aşa şi dumneata, îi zise Banu, pornind alături de preşedinte prin lucemieră, înceresă te înţeleg, vorbeşti ca pentru dumneata. Dar poate sunt unii care acţionează numai când sunt „pisălogiţi”…

— Este adevărat ce spuneţi. Sunt, îi ştiu şi eu pe unii, că de ani de zile nu fac ce trebuie, sunt depăşiţi, şi n-au nici rezultate în comuna, în satul lor. Aşteaptă mereu ajutoare, soldaţi, studenţi, elevi sau muncitori, să le facă treaba. Dar nu ştiu de ce sunt toleraţi mai departe în funcţii de răspundere. De ce? Acu agricultura nu se mai poate face după ochi sau după ureche. Trebuie, în primul rând, pregătire, pregătire agrotehnică, apoi pasiune până la patimă... De ce n-aş avea dreptate?

Încet, încet, preşedintele deveni bărbatul stăpân pe sine aşa cum îl ştia Banu, încrezător în tot ce face, cu un zâmbet ascuns în colţul gurii.

— Să mergem să vă arăt ceva, se adresă el inspectorului.

Porniră spre lucernieră, unde câteva cositori mecanice puneau jos palele fragede de lucernă.

— Dacă vrei să-mi arăţi ceva din cooperativa dumitale, arată-mi sectorul zootehnic. De celelalte m-am convins. Ştiu că ai făcut grâu mult. Acum vei face şi porumb. Se vede. O să faci porumb de-o să-i baţi şi pe ăia cu irigaţii. Văd că ai şi furaje, dar trebuie strânse cu grijă.

— Niciodată n-am avut o coasă aşa de bună şi de curată! în două-trei zile se usucă toată lucerna, dacă nu cumva plouă. Mitică, strigă el un paznic, unde-ai pus, dom'le, chestia aia?

— Ici-şa, zise omul. Şi scoase de sub o pală de lucernă un pepene mare, verde.

— Da. Facem furaje ca lumea, zise

preşedintele, scoţând din buzunar un briceag cu prăsele albe, din sidef, îl am din război. Nu mă despart de el. O amintire…

Omul pe care preşedintele îl strigase „Mitică” aşează pepenele pe capul unei cositori, cu grijă, să nu-l spargă cumva. Voican deschise briceagul şi înfipse lama în pepene. Coaja pârâi şi câteva seminţe negre-cafenii, apoi un miez roşu, focos, ţâşniră bogat la lumină. E un pepene special, zise preşedintele, „creaţie” a noastră, fără prea multe seminţe şi dulce, ca zahărul de dulce. Şi gustos ca mierea!

Luară câte o felie şi începură să mănânce cu poftă.

— Într-adevăr, parcă se topeşte-n gură, aprecie Banu. N-am prea văzut pepeni aşa mari. Bag de seamă că aici e o zonă propice lor. Cum îi valorificaţi?

— Ca şi pe celelalte legume şi fructe. Când vine să-i ia C.L.F.-ul, e bine. Când nu, aşteptăm. Am mai valorificat prin chioşcul nostru, aci, în comună, dar apoi ni s-a interzis s-o mai facem. Avem contracte şi cu unele cantine, la şcoli mai mult. Cine n-ar vrea să aibă un pepene ca ăsta pe masă! Problema cea grea este cu transportul. Voican îşi roti privirile peste câmp. Nu mă feresc de dumneata: pierd multă producţie, că nu vin s-o ridice la timp, iar grămezile de pepeni se încing şi se strică…

Din lucernieră, din faţa cositoarelor mecanice, îşi luară zborul păsările câmpului –

prepeliţe şi ciocârlii. i

Amândoi bărbaţii făcură câţiva paşi pe câmp.

— Tot cu gândul la neîmpăniri eşti. Tot aşa ai rămas cum te cunosc eu, nemulţumit de ce faci. Şi să ştii că te admir pentru asta.

— Păi se poate altcumva? Că totul trebuie făcut bine, cu măsură, organizat, să mărim averea asta a noastră. Sunt şi lucruri care mă mulţumesc, numai zootehnia îmi face figuri…

Se opri şi se şterse pe mâini, cu un smoc de lucernă, de zeama roşietică a bostanului.

— Dar aici, exclamă Banu, când ajunseră în zootehnie, e ordine, e frumos! Ai şi grajduri noi, spaţioase!

— Da. Pe dinafară, într-adevăr, arată frumos, deşi au ferestrele cam mici. Am făcut însă cheltuieli mari. Aceste grajduri, cazematele astea, cu lumină insuficientă şi mult ciment, ne costă enorm. Peste douăzeci şi cinci de milioane. Şi ce am realizat? Ţii vaca între pereţi de beton, sub tavan de beton, pe jos tot beton… Şi, peste asta, o mai şi legi cu lanţul *la* o iesle tot din beton. Aproape toată viaţa ei, vaca şi-o petrece într-o cazemată din beton, legată de gât, ori de coarne… Uite, le merge mai bine celor care sunt în grajdurile cele vechi, fără atâta beton în ele.

— Poate că aşa e moda, cu toate aduse aci, la botul vacii…

— Da, dacă ar merge instalaţiile astea, dar… Aţi zis de *modă*. S-a zis de la conducere să facem modernizări. Şi s-a zis bine. Dar mulţi au înţeles să construiască „palate” pentru vaci şi s-au băgat datori la bănci. Noi am avut milioanele noastre şi am plătit, nu suntem datori. Dar nu toţi au atâţia bani…Poftiţi, poftiţi înăuntru, să vedeţi cum e cu betonul ăsta. Animalul este şi el tot un suflet şi e chiar mai fragil decât omul. Multe din bietele de ele, au căpătat reumatism. Altele, dacă le asculţi, auzi cum le hârâie plămânii. Unele nici unghiile nu le mai au întregi. Le-a ros cimentiil ăsta. S-a zis să facem slabulaţie liberă. Da, de acord! Dar asta nu aci, în faţa grajdului, şi tot pe beton. Dacă vaca

trebuie să se plimbe, să facă mişcare, apoi ş-o facă în câmp, nu aci lângă grajd. Nu ştiu cine o fi fost cu ideea asta „teribilistă” să le facă vacilor case din beton, metal şi sticlă, când se ştie că vacii îi este cel mai bine pe aşternut din pământ, cu paie pe el, sau pe o podea de lemn. Ţăranii făceau podeaua grajdului din lemn secţionat, dat pe jumătate, apoi prins la capete în cuie, cu rotundul dedesubt, ca urina să se scurgă pe sub podea, iar bălegarul îl scoteau cu lopata afară. Găsim la orice gospodar al satului sistemul ăsta. Grajduri de-astea nu costă nici mult şi sunt mai călduroase decât cele cu-atâta beton. Unele vaci gestante, deşi le-am hrănit bine, au avortat în iarna trecută. Sunt sigur că din cauza betonului ăsta pe care dorm. Apoi, ferească dumnezeu de o epidemie, că ne mor pe capete. Când am propus ca o parte din ele să le dau prin comună, la membri cooperatori, să le găzduiască în grajdurile lor să aibă grijă de ele, că doar e averea lor, şi să aducă la cooperativă cantitatea de lapte stabilită, mi s-a spus că, aşa cum gândesc eu, parcă aş vrea să desfiinţez rânduiala nouă!... Tocmai eu, preşedinte bătrân! Păi dacă eu am înfiinţat-o, cum s-o desfiinţez, tovarăşe?

— Ai terminat cu vacile? întrebă Banu, jumătate în glumă, jumătate în serios.

— Nu, n-am terminat! Nu v-am spus că în se ia cam des curentul şi „cade” sistemul de adăpare. Trebuie să le aduci vacilor apa cu găleata, sau cu sacaua, tocmai din valea aceea. Facem şi lucrul

ăsta, că nu le lăsăm noi să moară de sete, dar cum rămâne cu milioanele luate cooperativei pentru minunile astea?... Ori, cooperatorul poate să se ocupe cu uşurinţă de una-două vaci, să le pască pe unde poate, şi pe marginea drumului, şi în lotul personal, care ar trebui să-i die mai lăţit – sau mai lungit, că este încă destul pământ pârloagă. Şi.ce dacă le va înjuga şi el, pentru a-şi aduce un car cu lemne, ori să macine la omoară, ori să-şi ducă mortul la cimitir? De aia-i vită, să te foloseşti de ea. Numai să fie bine îngrijită „pentru a-i putea lua cât mai mult lapte. Şi a obţine greutatea necesară, dacă trebuie s-o duci la tăiat.

— Vaca face parte din viaţa ţăranului, face parte din familie. Ea are chiar şi nume! Ai auzit dumneata ca vacile astea din „casele de beton” să fie chemate pe nume şi alintate? Ţaţa lua şuba după el şi acoperea vaca atunci când gerul muşca. Şi eu o iubeam şi mergeam cu ea la spălat şi o tot dichiseam. Vaca – are nevoie, de afecţiune. Bună şi tehnica, dar fără, puţină dragoste, vaca nu dă lapte. Îţi spun e dumitale, acă le ştiu! fiu de ţăran şi nu se poate să nu, mă-mţeli.

— Interesant cum pui dumneata problema!

— Am spus-o şi altora care vin pe-ăici, dar... Uitaţi-vă, poate nu-mă credeţi, dar cei care, în sat, au vaci, nu le ţin toată ziua în grajd. Vara vacile lor nu intră niciodată în grajd, stau numai în bătătura casei. Nu le seacă laptele, prind viţel... Eu le-am înfundat în cazematele astea, în mirosul ăsta, ca la...

— Ei, poate nu-i chiar aşa de grav! îl întrerupse Banu. Dar cine vă opreşte să faceţi cum e bine? Ştiu că aveţi specialişti destui. De experienţă nu mai vorbim.

Voican înţelese încotro bătea Banu.

— Păi am şi făcut ce-am putut şi noi. Şi vom face. Specialiştii care au proiectat grajdurile nu s-au gândit însă şi la calorifere. Sau, dacă s-au gândit, nu au prevăzut „căderile" astea de curent, se auzi vocea puţin nostalgică a preşedintelui. Am încercat şi altceva. Şi a mers până când mi-a picat un control. „Ce faci, dom'le? Dumneata faci cum te taie capul?" M-am dat şi eu tare la ei, în felul meu de om simplu, dar n-am avut încotro.

Cu banii pe care i-am băgat în mastodonţii ăştia puteam face un număr mai mare de grajduri din nuiele şi pământ cu paie. Le acopeream cu coceni, stuf şi azbociment. Erau mai calde şi-mi rămânea bani să mai cumpăr vreo câteva sute de juninci. Aşa… Şi mai e ceva, hai să-ţi spun şi asta, că dumneata, în funcţia dumitale, trebuie să le ştii pe toate. Vorbesc pe ce am eu aici. Da să ştii că i-am auzit şi pe alţii, pe la câte o şedinţă la judeţ. Suprafaţa de teren pentru furaje nu este suficientă. Nu vrea să ştie nimeni de lucrul ăsta. Se dispusese mai deunăzi să fie mărită suprafaţa pentru pajişti şi furaje, asta prin decret. Au sărit, tot pe acolo, pe sus, cei de la „vegetale" şi au zis că „nu se poate diminua din suprafaţa arabilă! Lăsaţi, deci, suprafaţa care se dăduse pentru pajişti, tot la noi, să producă porumb, că vom da

noi porumb pentru animale”. „Cârnaţi”, vorba răposatului Marin Preda. Şi au spart legea, şi noi am rămas tot fără furaje destule. De-aia, poate, mă obligă acu să tai frumuseţea asta de porumb, să-mi închidă gura în privinţa furajelor... Cu grosiere şi paie, că astea-s baza, n-ai cum să faci nici lapte, nici carne ca lumea. Ori, aici, la şes, aproape tot pămɲntul e arabil. Suprafaa de pajişti n-ajunge ca să dai de mɲneare animalelor pe care se pretinde să le ai, în schimb, ştiu sigur că cei din judeele de munte au furaje multe şi bune, dar animale mai puine. Munîi noştri, podişurile noastre sunt pline de verdeaꞇ. Am fost şi eu în concediu în zona de munte şi am văzut clăi de fɲn de ani de zile. Oamenii le dădeau foc, ca să facă altele. De acolo ar trebui „să curgă laptele la vale”, să gonească cisternele precum cele cu petrol. i dacă cei de acolo, de la munte, vor şi grosiere, să le trimitem noi, că avem. A÷ vrea să mai ştii una. i poate mă şi ajutai în chestia asta. A÷ avea mare nevoie de doi tauri buni. M-am dus peste tot, dar nu mă înelege nimeni. Sunt socotit îndărătnic, însămiɲnarea asta artificială ɲnu face mari figuri. E adevărat ce v-am spus, că unele vaci au avortat şi din cauza şederii în frig, pe betonul îngheal, dar cred că o bună parte din ele nu sunt bine montate. Ori este de vină materialul însămiɲn ꞇtor, ori fierul ꞇla care-l bagă în vacă nu e bun, ori nu se pricep cei ce o fac. Eu cred că dacă aş avea doi tauri buni, aş fi sigur de o montă sănătoasă. Nu ştiu de ce s-a renunal aşa, total, la tauri, când

altă dată numai acesta era „mijlocul de montă”, şi aveam vite bune... Pentru că monta cu taurul nu se poate realiza decнt atunci când vita e în călduri. Altfel taurul nu o bagă în seamă. Pe când tehnicianul nostru bagă fierul тia în ea fără a şti dacă e momentul cel mai potrivit. El are de făcut un număr de monte şi, după ce-l rezolvă, raportează că şi-a îndeplinit sarcina...

Un vnni uşor mişcă frunzele verzi ale lanurilor de porumb. Soarele începuse să coboare, iar arşia parcă se mai domolise.

— Nene Voicane, ar fi bine să zici lucrurile astea, aşa cum mi le spui mie, cu mai mult curaj pe la consfătuirile la care eşti chemat. Că dacă este aşa cum spui şi cum văd şi eu că ai dreptate, ele se vor soluiona. Tocmai asta se doreşte prin noile măsuri agrare: diversificare, eficienт, continuă Banu. Eu trecusem pe la dumneata să te văd, că nu te-am văzut de mult, să mai stăm de vorbă, să-i văd şi realizările şi să-i zic ceva tot în legătură cu... zootehnia, adică despre bivoli. Am văzut că sunt şi pe aici, prin părde astea. Animale mari, frumoase... De ce n-ai organiza aici, la dumneata în cooperativă, o fermă de juninci? Poate că ele ar rezista mai bine în grajdurile alea de beton...

Preşedintele znmbi, tăcu un timp; se comportă cam în acelaşi fel ca celălalt preşedinte, Marin.

— Păi ideea n-ar fi rea, că, într-adevăr, şi pe la noi sunt bivolie. Nu multe, dar sunt. i e mai

economicoasă bivolia decnt vaca. Am aflat de curând că o bivolit se vinde pe la bnleiuri cu 15.000 lei. De două-trei ori mai mult ca o vacă! Dar de ştiu eu… Să mă mai gândesc. Cnnd or auzi de treaba asta unii pe la jude, pe care-i ştiu eu, iar o să-mi zică: „Ce faci, dom'le, dumneata iar procedezi cum te taie capul?…"

— Nu ştiu dacă vor zice aşa. Kevoluia în agricultură presupune, ştii şi dumneata, tocmai o viziune nouă, măsuri diversificate pentru a obine eficient economică. Ori, cu o fermă de bivolie pei obine, se pare, mai mult decnt cu una de vaci.

— Da, dar ce să fac? Cum să fac? Că bivolia e învăaţă cu libertatea, îi place enmpul, balta. Dacă o leg de ieslea asta… Oricum, o să studiez chestiunea. Parcă văd că într-o zi vă invit să-mi vizitai ferma de bivolie…

— Ar fi o zi frumoasă în viaa mea, nene Voicane. Cu bine. Ţine-te tare! ni urez să ai rezultatele cele mai bune din jude!

i Banu, ca şi după discuia cu celălalt preşedinte, nşi spunea mgând: „Nu se poate repeta şi cu bivolii trista poveste a cailor…"

În m-aş mă, în drum spre sediu, inspectorul se gândi la în ninirea cu preşedintele de pe valea Călmăuiului. Impresionant cum judecă un tran, un tran pe care nu-l arde averea lui personală, interesele lui, ci ale întregii colectivitâîl i ent de deschis spune ce-l arde! De altfel, tranul, întotdeauna, a fost sincer cu el şi semenii lui. El a fost cel care a ştiut să rabde, dar să se şi exprime

deschis când a putut s-o facă. Azi poate s-o facă. Azi, ca niciodată, i se îngăduie, ba chiar i se cere acest lucru, cu toate să mai sunt şi cazuri când, aşa cum spunea preşedintele Voican, unei atitudini pe laт i se întoarce una „pe dos”, dură, neavenită: „Ai luat-o razna, dom’le!” Se întreba şi el, Banu, de ce-or fi trebuit mastodonîi aceia din beton şi metal, din moment ce nu servesc cauza eficienei zootehniei. De ce aiпta ciment, metal, cărămidă, geamuri, azbociment şi altele, care costă milioane şi milioane, când vacii i-ar merge mai bine într-o coşere cu perei se nuiele пmpletite, driscuită cu pământ amestecat cu paie, pe deasupra acoperită

cu coceni, paie, ori stuf, că avem destul în balta Dunării, iar pe jos pământ cu aşternut de paie ori o podea de lemn spart! i când te gândeşti că aproape peste tot întâlneşti această „modă” nouă! i Banu îşi aminti, ca fiu de ţăran, că şi tatăl lui ţinea boii şi iapa, pe Bălana, tot într-o coşere din nuiele şi pământ.

După ce terminase ce avusese să zică pe tema cunoaşterii şi aplicării legilor, la adunarea aceea de la Căminul cultural din Valea Mărului, Banu urcă pe o pantă, să vadă vestita grădină legumicolă.

Pentru tânărul specialist, venit de pe băncile facultăîi contactul cu oamenii, cu pămпntul, da, cu pămпntul ce trebuie arat, semănat, îngrijit, cu culturile aflate în diferite stadii de dezvoltare, este uneori drept, fără ocolişuri, dar alteori întortocheat, neconcludent.

— Dacă dai peste un preşedinte descuiat, norocul este dublu. Atɲt pentru cooperativă, eɲt şi pentru tine, îi spusese lui Banu inginera M. Beianu, care, de la repartile, ceruse să lucreze în părde ei de baştină, unde „pămɲntul e bun, darnic şi pentru grɲu şi porumb, dar şi pentru legumicultură”.

Am vrut, continuase inginera, să vin aici, aproape de-ai mei, să muncesc într-un mare bazin legumicol. i s-a ştiii că nu e uşoară agricultura pentru o femeie. Să ai în răspundere o sută de hectare cărora să le smulgi, într-adevăr, roade bogate, ca urmare şi a efortului tău, de specialist, să conduci oameni care de multe ori au părerile lor şi pe care să nu-i pei schimba uşor…

Fata aceea zâmbitoare îl invitase pe Banu să viziteze grădina pe care oamenii o alcătuiseră după ideea ei.

Inginera Mioara B. fusese primită bine aici. Punându-şi în aplicare cunoştinele, lucrând atent cu oamenii începuse să aibă rezultate dintre cele mai bune. Erau şi dintre cei ce se îndoiau c-o să răzbată, dar, până la urmă, aveau să-şi dea seama că se înşelaseră.

— În facultate se învaт carte, tovarăşe Banu. Eu însă, am avut, aş zice, încă un avantaj. Am crescut la ară, între oameni cărora le place să muncească, să „mɲnuɲle” plantele sădite. Este mai greu pentru unii colegi care seɲni „transplantai” la ară. Şi care, o parte din ei cel puîn încă mai sunt cu ochii spre oraş. Dar să lăsăm asta, zisese

inginera, înciudată cumva…

— Ba să nu o lăsăm! Ce voiai s-a spunei?

— Păi, văd şi eu, aud cina’snntem chemai la e nte o şedinţă de analiză, pe resortul тsta al nostru, al legumiculturii, că avem şi din cei ce duc o activitate formală. Care încă nu pot deosebi răsadul de varză roşie de cel cu varză albă, ardeiul gras de cel iute… Eu cred că gândul lor nu este la muncă. Le fuge, cum vă ziceam, la oraş. De aceea sunt criticai că n-au rentabilitate. i când aud astfel de lucruri, încerc parcă să-i înеleg pe cei ce-au rămas barmani, sau altceva, prin Capitală, nemaiprezentându-se la post. Decnt un specialist slab, mai ales în horticulture, e mai bine ca\ respectivul să facă orice altceva. Că, până la urmă, pămnntul, plantele, şi mai ales, oamenii îl vor respinge. Dar asta mai înseamnă, desigur şi altceva. Că ai înşelat un interes general. Ai

păcălit pe alţii şi te-ai păcălit şi pe tine. Dintr-un agronom, de care ţara are nevoie atâta, să te transformi în barman, e un drum care te poate duce cine ştie până unde... Până ajungi să-nveţi chiar să furi. Aici, n-ai cum să furi pământul... Unii colegi ziceau încă din facultate că vor rămâne ca ospătari sau barmani, că vor câştiga bani mai mulţi decât un specialist agronom şi... sunt în Bucureşti. Eu cred, aşa cum crede marea majoritate, că dacă n-ai pâinea şi altele din cele ale gurii pe masă, şi, mai cu seamă în cazul

agronomilor, dacă nu ai participat la producerea lor, degeaba ai bani. Ce faci cu ei? Poţi mânca bancnote sau monede?! Şi când nu găseşte, să zicem, pâine, sau altceva, acest individ, pus pe căpătuială, este în stare să se ia la harţă cu toată lumea... A văzut el, sau altul, care trebuia să lucreze la ţară, cum se ridică firul de grâu, cum creşte răsadul, ce-i trebuie? Ştie, veţi zice, dar nu înţelege că menirea lui e aici. „Conştiinţa* lui arde doar la vederea cărţilor de joc, a sticlelor colorate şi aromate, a unei afaceri sau alteia...

Mioara era unul din specialiştii *de multe carate* din zonă. Cu ajutorul oamenilor pe care-i conducea, vreo sută la număr, de fiecare dată, în fiece an, scotea producţii mari de trufandale, primele pe pieţele din judeţ şi din ţară.

Avea ochi bun, cum se spune, şi intuiţie, şi cunoştinţe tehnice. Dacă multe se schimbaseră în acest bazin legumicol, începând cu diversitatea culturilor, terminând cu producţiile şi, bineînţeles, cu câştigurile mari obţinute de cooperativă, se datorau şi acestei fete cu ochii vii, subţire la trup, emanând un farmec aparte, cu zâmbetul ei discret, dar niciodată umbrit pe chipul ei ars de soare şi vânt.

Şi Banu, însoţit de ingineră şi de o economistă, pătrunse în imensa grădină.

— Avem 15 hectare de varză timpurie, de pe care trebuie să dăm 400 tone, pentru că figurez cu 20 hectare. Eu am vrut să le demonstrez că, pe o suprafaţă mai mică, prin modul cum am amplasat

plantele, prin densitatea lor, pot să fac cantitatea impusă. Am livrat deja planul şi mai scoatem încă o sută de tone în plus.

— Excelent. Dacă-i aşa, înseamnă că dai peste cap teoriile unora!

— Da. Dar ştiu că n-o să le convină. Deşi eu nu-i oblig să aplice sistemul meu. Eu m-am convins. Pentru că şi anul trecut am obţinut, pe aceeaşi suprafaţă de 15 hectare, cantitatea prevăzută pentru 20 de hectare. Este adevărat, trebuie efort mai mare pentru întreţinerea plantelor, dar merită…

— Dar, de ce nu expediaţi şi cantitatea care a mai rămas? Uite câtă recoltă stă aici, iar piaţa plânge după legume!

— De ce? Tocmai ăsta e necazul nostru. Că ne străduim să facem produse cât mai timpurii şi nu ne „onorează” nimeni cu mijloacele de transport. Aşa am păţit şi anul trecut. Acelaşi lucru se petrece şi acum. Stăm cu producţia în câmp şi nu vine nimeni s-o ridice. Dacă le-am transporta cu maşinile noastre, ce bine ar fi…

— Şi de ce nu le transportaţi, cine nu vă lasă?

— Poate ne-ar lăsa, dar contractele, vedeţi, le avem cu Centrul Judeţean de Legume şi Fructe. Şi transportul depinde, legal, de dumnealor. Când le spunem că ne trebuie mijloace, ei, la rându-le, zic că au contract pentru transport cu I.T.S.A.I.A. Saul. T.A., că acei de-acolo sunt de vină că nu vin maşinile la grădina noastră… Un fel de lanţ al slăbiciunilor, tovarăşe Banu! Iar de pierdut,

pierdem noi. Nu dumnealor, intermediarii, care n-au ce pierde…

Un legumicultor mai în vârstă, nea Mitru, care-i însoţea, tot dădea din cap, în semn de aprobare la spusele inginerei.

— Noi am putea, tovarăşe, zise el, să livrăm dublu pe piaţă. Şi oriunde. Că marfă e şi e păcat că se strică. Iar când nu se strică, tot îşi pierde calitatea, în loc s-o dai la calitatea I, ajungi cu ea la a doua. Că vine şi-un reprezentant de-al lor aici, dar nu face mare lucru. Ia şi el o leafă, „mănâncă o pâine”, cum zicem noi, da măcar s-o ia pe drept. Să-şi facă datoria, cum ne-o facem şi noi. Că pe noi ne aduce aici domnişoara ingineră de cu zori şi lucrăm zi-lumină să facem produse. Şi, uite, nu-s ridicate, timpul trece. Şi-apoi, ţi se trece şi marfa la calitatea a doua, a treia…

Şi parcă vrând să arate că el, nea Mitru, legumicultor bătrân, nu se văicăreşte, că nu-i stă în fire s-o facă, omul trecu la o altă chestie, asupra căreia, probabil se vedea bine, meditase îndelung.

— Legumele noastre, chiar dacă sunt plătite la preluare la categoria la care sunt plătite, adică la a doua, sunt vândute la alt preţ. Cică „să iasă comisionul”. De ce, tovarăşe?

Banu asculta, îi plăcea cum vorbea omul. Drept, cinstit, fără ocolişuri… Se aşezaseră cu toţii pe nişte lăzi răsturnate.

— Păi, tovarăşe Banu şi tovarăşă ingineră, să vă spui şi altceva. Fiu-meu e la zootehnie, că-i place animalele şi aşa e bine. Fiecare să fie unde-i

e locul… Că dacă n-ar fi aşa, dacă s-ar întâmpla să fie toţi funcţionari, sau mai ştiu eu ce, atunci agricultura, zootehnia le dăm de paraginǎ… Vedeţi? Dar alta-i chestia. Eu mă mai duc şi pe la oraş, mai mult pentru un nepot care-i acolo la şcoală. Şi-l scot în târg la cofetărie, îi place să bea pepsi şi limonadă, deh, apă colorată. Şi cât credeţi că face o sticlă de-o litră, cu apă d'asta colorată? Trei lei. Cât un kil de lapte. Mie, să mă iertaţi, mi se pare cam pe dos.

— Şi cum ai vrea dumneata, să se scumpească laptele? îl întrebă inginera.

— Să se ieftinească apa asta colorată. Că nu e normal ca un kil de apă colorată să fie 12 lei, că atâta ar veni dacă o litră e trei lei. Fiu-meu are vacile în primire, le hrăneşte, le mulge, şi laptele iese mult şi bun. Da văz că la plată ia mai mult aia care vinde îngheţată, că şi asta e la fel de scumpă ca şi apa colorată, o lingură doi lei, adică un cornet dă ăla. Şi doar apasă pe un buton şi iese îngheţata. Cum dracu' dom'le?… Nu înţeleg!…

Într-o zi când se deplasă spre Schela Videnilor, spre nord, inspectorul, alese drumul tot prin Valea Largă ca să mai vadă „jungla cu bivoli". Coborî din maşină şi rămase, ca şi altă dată, cu privirea pironită asupra văii înţesată de patrupedele negre.

— Cristescule, se adresă el însoţitorului, dacă ar fi să alegi între a face o cercetare sau mai multe cu escroci, trădători sau bande de hoţi, şi a rămâne în preajma animalelor astea, chiar şi

atunci când le-ar apuca supărarea şi năbădăile, când s-ar răzvrăti, ce-ai prefera?

Cristescu se uită un timp la şeful său.

— Să fiu sincer, tovarăşe comandant, aş prefera – adică aş fi preferat dacă aş fi fost mai tânăr, ultima treabă… Şi nu numai ca să privesc, dar să am şi grija lor. Dar vă rog să consideraţi că nu v-am spus nimic.

Banu râse:

— Ţie frică să nu te transfer aici?

Râse şi Cristescu:

— V-am spus, nu mai sunt tânăr… Dar de frumos, zău că-i frumos aici! Parcă simţi că trăieşti!…

Ascultând răspunsul lui Cristescu, Banu continuă să privească turma de bivoli.

„Oare n-ar fi bine ca toate văile noastre să fie pline cu turme de bivoli?” Banu se uită mai departe la mândrşle animale şi încercă să-şi imagineze roadele concrete ale unui răspuns afirmativ la întrebarea ce-i trecuse prin minte. „Oare n-ar fi bine…?”Birocraţia şi… condiţia umană

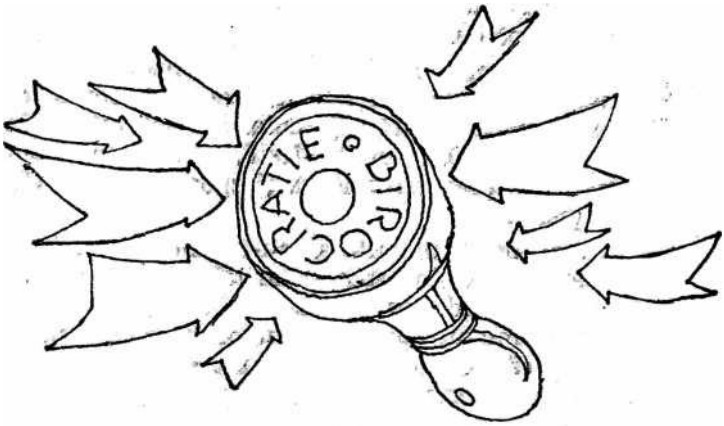

De ce s-or fi construit aşa, „sumare”, apartamentele acelea?

Inspectorul Banu mersese să vadă un apartament, să se convingă cum arată unul de tip confort IV, să ştie dacă sunt îndreptăţile cererile insistente ale unor subordonaţi de asprimi altă locuinţă. Dar când a intrat într-un astfel de „apartament” pur şi simplu a amuţit. A văzut că apartamentul acela (oare să-l numească chiar „apartament”?) despre care se zicea că e de două camere „avea în realitate numai una, din moment ce nu avea uşi despărţitoare, n-avea bucătărie, iar „toaleta” (la care de asemenea nu craprevăzută uşă!) se compunea dintr-un W.C. turcesc, un duş şi chiuvetă cu un singur robinet. S-ar fi afirmat că (unii *factori administrativi* chiar o spuseseră!) „cine vrea uşi, n-are decât să-şi pună”. Şi cei mai mulţi chiar îşi despărţiseră „camerele” printr-o perdea mai groasă ori mai subţire: după cum a vrut fiecare sau după cum l-a ajutat buzunarul.

Dar parcă numai despre uşi era vorba! Bieţii

tineri căsătoriţi! Cum s-or mai iubi ei, când copiii lor le pot auzi orice şoaptă! Şi chiar se pot uita prin perdeaua aceea! Dar cei în vârstă, care nu mai pot să-şi ţină răsuflarea anevoioasă şi zgomotoasă!... Cât priveşte igiena...

Ce să mai zică? Se uita şi nu-i venea a crede.

Când oamenii au întrebat şi au tot întrebat, pe la primărie şi pe unde au putut, cine a fost cu ideea acestor apartamente sumare („amare", se corectă în gând Banu), că, ziceau ei, blocul tot s-a făcut, deci s-au cheltuit materiale şi efort, şi încă nu puţine, o dată ce a fost ridicat până la etajul 4,8 sau 10, răspunsurile au venit, de fiecare dată, cam în acelaşi fel: „economii, tovarăşe, economii! ..."

Banu era profund afectat de cele văzute. Se plimba agitat prin cameră şi gândul i se zbătea, ca o aripă frântă de pasăre. „Tocmai aici, unde e vorba de viaţa oamenilor, să se facă astfel de... economii! Iar pentru vaci – risipă, şi încă ce risipă: de beton, metal, sticlă şi altele, în fel de fel de grajduri alambicate! Şi de-ar fi măcar spre binele bietelor patrupede! Dar, cum spunea şi preşedintele Voican, milioanele ţării sunt aruncate uneori în vânt, sau pe apa sâmbetei! Grajduri costisitoare, dar nefuncţionale, pe care animalele le refuză, care de fapt chiar le sleiesc puterea, dar care le dau unora prilejul de a se împăuna cu nişte „realizări" somptuoase!

E vorba de nişte încurcă-lume, de nişte birocraţi şi nu o dată de nişte „profitori ai

socialismului”, proţăpiţi, cine ştie cum, în diferite posturi de decizie; analişti, consilieri, şefi ai unor departamente centrale, ministere… Poate că unii din ei au beneficiat şi de nişte stipendii, poate că sunt chiar posesorii unor brevete pentru „inovaţiile” de tipul acesta; poate că unii, gândindu-le, au fost, într-un fel, bine intenţionaţi, dar faptul că din calculele lor au exclus realitatea nu-i justifică. Oricum, ceva nu e în regulă. Asemenea oameni nu trebuie să decidă sau să judece asupra realităţii, a vieţii vii. Ei – cu sau fără voia lor – înşală, compromit o idee, un proiect, o aspiraţie!

Gândul lui Banu fugi către o imagine care multă vreme îl obsedase. Faptul îi fusese raportat de comandantul municipiului. Unui tânăr subofiţer, proaspăt căsătorit, i se repartizase locuinţă. Se manifesta o astfel de grijă, firesc, chiar de la comandantul judeţului, pentru toate cadrele. Serviciul *spate* nu avusese cum să onoreze cererea acelui tânăr de a i se repartiza un apartament cu două camere.

Subofiţerul locuia, astfel, într-un apartament „la comun”, cu o altă familie, a unui forjor. Holul, baia şi bucătăria erau comune. După câtva timp, poate trecuseră două luni de la instalarea tinerei familii în acel apartament, militarul veni, deprimat, la raport, solicitând o altă locuinţă, întrucât din cea repartizată „am plecat pentru totdeauna*…

— De unde, tinere subofiţer, o altă locuinţă, şi

încă separată? îi zisese – nu aspru, dar nici condescendent – comandantul său. Nici unitatea nu are, nici primăria nu are!…

— Vă *rog* să mă înţelegeţi, *adică să ne înţelegeţi*, că vorbesc şi pentru soţia mea, adică şi pentru Angela, care a rămas afară, fiindcă îi e ruşine să vină la dumneavoastră, să dea explicaţiile necesare.

— Nu înţeleg. De ce tovarăşa Angela trebuie să dea „explicaţiile necesare”, şi nu dumneata?

— Fiindcă, tovarăşe comandant, ce s-a întâmplat, ei i s-a întâmplat! Şi ea e cea care nu mai vrea să intre în casa aceea, orice aş face eu!

— Dar ce s-a întâmplat?

Subofiţerul, (care, desigur, abia aştepta întrebarea) se execută, raportând întâmplarea care, mai cu seamă pentru „Angela lui”, reprezentase o adevărată dramă…

Tânărul subofiţer, revenit într-o zi „din post”, îşi rugase soţia (o „alertase”, declară el) să grăbească gătitul, „întrucât foamea îl apăsa”, mai ales că fusese şi într-o misiune de noapte. Până ce avea să termine nevastă-sa cu gătitul, se gândise că n-ar fi rău să facă un duş. Baia era, însă ocupată. Ce să facă? Hai, îşi zise, să coboare, până ce va fi masa gata, până-n stradă, să cumpere ţigări şi câteva sticle cu bere…

Terminând, între timp, treburile ei de la bucătărie, Angela se duse în baie, unde ştia că e bărbatul ei, ca să-l cheme la masă. Intră fără sfială în baia înceţoşată, toată, de aburi fierbinţi.

— Ce, tot nu eşti gata? Hai, că-i gata masa!

Celălalt nu răspunse, nu vru sau poate nu auzi, prin clipocitul apei şi prin pânza groasă de aburi.

— Uf! exclamă Angela. Hai, omule, să te ajut, să termini odată!

Şi începu să frece cu mâinile spinarea bărbatului…

— Ai cui sunt – gânguri ea – umerii ăştia…?

— Ai mei, doamnă! auzi ea o voce groasă. Ai ţinut chiar să mă vezi cum arăt în costumul lui Adam, vecinico? Uite că mă văzuşi!…

Femeia explodă într-un ţipăt. „Gicule, ce mi-ai făcut? Gicule, ce mi-ai făcut?!…” Şi repetă vorbele astea, parcă înnebunită, ieşind val-vârtej din baie.

Auzise însă, chiar dacă nu foarte desluşit, şi alte vorbe ale „îmbăiatului”…

Câteva minute mai târziu, tânărul subofiţer a tot încercat să-şi liniştească femeia. Prăbuşită pe patul din camera ei, ea repeta, hohotind într-un plâns fără istov, aceleaşi vorbe: „Ce mi-ai făcut, Gicule?!… Şi-a revenit într-un târziu, cu greu. Poate că întâmplarea prin care a trecut nu-i chiar o dramă – a convenit ea – eu un surâs palid, alb, fără viaţă, dar, oricum, în apartamentul acela, ea nu mai putea să locuiască.

Bariu îşi aminti şi de alte întâmplări care-i fuseseră reclamate – certuri degenerate în scandaluri între unele familii care locuiau „la comun”, suspiciuni de infidelitate ale soţului sau ale soţiei etc. etc.

Şi iar îşi zise: cine o fi fost cu ideea asta a apartamentelor în care nu poţi să te mişti unul, de altul, străini unul de altul fiind?! Cine sunt cei ce ignoră *condiţia umană*, şi de ce o fac? Cine vrea să compromită idealul nostru de viaţă? Cine aplică „economiile" acolo unde nu trebuie?

Imaginile se suprapuneau. „La comun", „confort IV" – iată soluţii pe care mintea lui Banu nu le mai accepta.

De la subordonaţii săi Puşcanu şi Moldovan, inspectorul aflase că astfel de proiecte, ca şi cele pentru zootehnie (nu-i ieşea din cap această apropiere cu zootehnia!), sunt emanaţia unor departamente centrale „specializate". „Dacă proiectanţii erau de pe-aici, îi scărmănăm noi, tovarăşe inspector şef! Că prea îşi bat joc de banii ţării!"

— Şi de oamenii ţării, Puşcanule!

Banu luase, între timp, legătura cu directorul întreprinderii Judeţene de Construcţii şi se lămurise pe deplin că lucrurile stăteau chiar aşa cum le văzuse el. Era vorba şi de apartamente, un număr uriaş de apartamente plasate într-un oraş care, practic, n-avea nevoie de ele nici acum, nici în viitorii câţiva ani; sute de apartamente erau goale; în schimb, în alte oraşe, unde era o nevoie acută de locuinţe, construcţiile de acest fel lâncezeau. Era tot *opera* unora de pe la centru... „E plan de stat, tovarăşe, nominalizat, şi trebuie să-l faci...!" se spunea, ca un verdict fără drept de apel, când unii se arătau nedumeriţi faţă de astfel

de situaţii.

Se duse şi la vicele de la judeţ, pentru a cerceta problema aceasta, a locuinţelor.

Îl găsi pe vicele Traian atât de cufundat în hârtii, încât acesta nici nu sesiză că a intrat în birou. Abia când fu din nou salutat, cu voce mai tare, îl observă pe inspector.

— Iartă-mă, tovarăşe Banu, sunt înnebunit! Uite ce am colea. Şi arătă maldărul de foi de pe birou. Numai azi primii 34 de hârtii. Uite mapa, da, mapa, de azi: ordine, circulare, observări – sau să le zic observaţii? – că n-am raportat aia, n-am făcut aia, îmi vine să-mi iau câmpii. Şi mai trebuie să plec şi la consiliul agro-industrial care-mi e repartizat. Sunt probleme, unele reale, e-adevărat, dar cum să te împarţi? Şi hârtiile astea care vin şi tot vin! Şi teancul creşte şi tot creşte! Ce să fac?

— Şi eu primesc multe, dar ce văd aici, la dumneata, bate, zău, toate recordurile! Dar de ce oare atâtea hârtii? Dacă ar fi să ne luăm după ei n-am face altceva decât să stăm prin birouri.

— Şi măcar dacă-ar fi toate necesare – continuă cu obidă celălalt. Unele apar însă – vă daţi seama – din cauza centralizării excesive. Mulţi, de pe la departamente, nu cunosc situaţia reală şi vor să „rezolve” lucrurile din birou. Şi să se şi acopere, nu? Atunci – ce fac? – trimit hârtii. Să facem una, să informăm despre alta şi tot aşa. Tot luându-ne după hârtiile astea, ajungem şi noi, ca şi ei, nişte birocraţi, ne lipim fundul de scaune şi dreptele de creioane. Că necunoscând viaţa

adevărată, aici, pe teren, se mai poate ajunge şi la abuz, şi la greşeală, cine se gândeşte? Uite, să vă amintesc una. Noi am propus să facem centrala termică, de la marginea oraşului, pe bază de combustibil solid. Ei – adică unii de la „centru” – au zis „nu”. Faceţi-o pe lichid, au hotărât. Am făcut-o aşa. Iar acum nu e combustibil lichid…

— Nu numai la noi, în toată lumea nu este, îi luă vorba Banu.

— Da, aşa-i. Dar, mă rog, nu chiar în toată lumea… Uite ordinul lor de atunci şi uite-l şi pe cel de acum. De data aceasta ne cer să trecem pe solid. Şi ne avertizează că de nu… Sunt milioane cheltuite de două ori pentru aceeaşi treabă? Sunt sau nu sunt?

Uite, reluă vicele Traian, noi am făcut, adică s-a dispus să facem o uzină de recuperare a cenuşilor, o ştii, acolo jos, la fluviu. Până aici nimic rău. Dar

Z45

la cheltuielile de producţie nu s-a gândit nimeni. Sau, de s-au gândit, nu ne-au spus ce necazuri vom avea. Acum sunt nevoit să dau telefoane peste tot, să cer combustibil. Şi peste tot mi se spune: Nu avem, de unde atâta cantitate de păcură? Căutaţi altă soluţie… „Dar dumneavoastră aţi proiectat-o aşa nu eu, cum să mă descurc?” „E la dumneata în judeţ, răspunzi!”, îmi zice câte unul. „Păi eu fac păcura tovarăşe?” „Aţi fost de acord şi voi, cei de la judeţ, s-o facem aşa”, zice

altul şi mi se închide gura. Pentru că, într-adevăr, şi eu am semnat. Dacă semnaseră toţi, şi ăia cu funcţii mai mari, de la centru, am semnat şi eu… răspund deci. Da, atunci răspundeam, aşadar, mai mulţi, acum răspund numai eu… 25 de vagoane înghite într-o singură zi instalaţia asta! Om fi noi o ţară cu petrol, dar de ce să-l aruncăm pe apa sâmbetei? Şi dacă am putea scoate cât cheltuim ar fi totuşi bine…

— Faceţi-o să meargă. Poate cu gaz metan, ştiu că e pe aproape conducta „e la doi paşi, zise Banu.

— Uşor de zis. E greu acum, dacă nu s-a făcut atunci, se pronunţă vicele. Trebuie înlocuite cuptoare, injectoare. Muncă nu glumă, dar nu este o nouă cheltuială?

Concluzia era clară pentru amândoi: de vină era birocraţia practicată de unii.

— Şi poţi să te duci şi la alţii ca mine, zise Traian; uite, sunt aci, pe acelaşi culoar, îţi vor spune şi ei acelaşi lucru. Sunt îngropaţi în ordine şi circulare. Ne batem cu hârtiile!

— Bine, dar tot nu ne lămurirăm, de ce atâta birocraţie? Care crezi, totuşi, că e cauza, rădăcina răului?

— De ce? Nu cred că nu ştii şi dumneata, inspectore, de de! Dar vrei să mă auzi şi pe mine. Aşa sunteţi voi… Dacă insişti, îţi spun, îţi spun şi fără să insişti! Până una alta, hai să bem cafeaua asta, că tot apăru, nu ştiu când, pe masă… Iartă-mă că mă cam dădui în petic cu necazurile mele.

Dar vicele, într-un judeţ (şi nu numai vicele) este unul, iar hârtiile sunt... multe! Şi până la urmă, totul ar fi cum ar fi, dacă hârtiile astea, deseori, nu s-ar bate cap în cap! Pe unele din ele nici nu le înţeleg, te-ncurcă pur şi simplu. Acu pricep eu de ce Crăineanu, îl ştii, a refuzat postul ăsta de vice... Omul, ca inginer şi director de întreprindere, se ocupă de producţie şi se simte bine. Eu sunt, după cum ştii, tot inginer. Vreau să mă duc în producţie, vreau să mă duc şi eu de aici! Am chiar promisiuni în sensul ăsta! M-am cam ajuns, nu? Ei, bine, acum, iartă-mă, hai să lăsăm hârtiile! Spune-mi, ce vânturi te-au purtat încoace? Ceva trebuie să ai notat pe agendă!

Au discutat multe. Banu i-a pus problema locuinţelor, a celebrelor „confort IV" şi „la comun". Vicele Traian a discutat cu Banu, pe tema asta, timp îndelungat. Din discuţie au reieşit dacă nu soluţii globale ale problemei, măcar nişte soluţii în acele cazuri concrete pe care inspectorul le avea de rezolvat. Important este totuşi, conveniră amândoi, că, în România de azi, nu se mai construiesc locuinţe cu „confort" uman redus. Când s-au făcut acele triste locuinţe, acele exerciţii arhitectonice scrise pe caiete de piatră, care din păcate nu se mai pot ascunde, nici rupe, era nevoie de adăposturi pentru o uriaşă masă de oameni care, abia ieşită din revoluţie, avea, firesc, pretenţii mici. Acum, oamenii României socialiste, săltaţi... într-un alt orizont de viaţă, au alte pretenţii, pe care statul nostru se străduieşte a le

satisface.

Iar în ce priveşte chestia cu hârtiile, de! Vom mai vedea!…

Dar apropo de competenţă. Să-ţi mai zic ceva, dragă inspectore, că tot m-am apucat. Să-mi dau în petic până la capăt… Vrem dezvoltare, emancipare? Vrem. Atunci trebuie, neapărat, ca primul criteriu de selecţionare şi promovare în funcţii de conducere, cu atât mai mult din astea, mai mari, să fie cel al competenţei.

Uite, eu am nevoie de inginerul X – chiar îţi spun, am un caz real – vreau să-l promovez tocmai pentru că este competent şi îl ştiu ca fiind şi loial. Nu pot. Cei de la comisia de cadre îmi spun că să-mi iau grija. „Omul are bube în cap… are o rudă care a avut ceva pământ şi a făcut ceva politică, nu se poate!” Vederi obtuze, ce mai! Să-l pui, aşadar, pe unul şi pe altul să conducă numai aşa, că are dosarul imaculat? Păi o avea, asta nu e rău, dar dacă şi în capul lui nu întâlneşti atâta acurateţă…? Lasă-l dom’le acolo unde-i stă bine, nu-l aşeza ca pe un buboi în frunte, că plesneşte odată şi se face de râs. Noi nu edificăm societatea cu rudele pătate, să zicem, ale inginerului Trancă, doar despre el e vorba, ci cu el care îl ştim toţi că e alături de cauza noastră.

Nu merge numai cu autocritica, stimate Banule, adică nu mai trebuie să meargă aşa, pentru că unii s-au obişnuit atât de mult cu ea, încât au ajuns s-o folosească în toate împrejurările, ca pe o haină de protecţie. Deci, de

aia zic, că tot ea, competenţa, trebuie să domine peste tot. Altfel, dacă operăm şi azi ca în deceniul 50, înseamnă că degeaba s-ar mai afla printre noi minţi asemenea unor Kogălniceanu, Alecsandri, Titulescu, Iorga, sau vreun colonel Cuza, sau un Ghica – marele economist – sau alţii şi alţii de talia lor. Ori, ce s-ar fi făcut neamul nostru fără asemenea minţi de bărbaţi iluştri, patrioţi, cărora noi le datorăm atât de mult? O ştim bine!

Se înfierbântase iar viceie Traian. Şi asta pentru că se lovise adeseori de unii incompetenţi cărora li se urcaseră şi gărgăunii la cap, făcând fel de fel de ăbuzuri, în numele cui? În numele imunităţii dosarului imaculat?!…

— E păcat, conchidea viceie, avem oameni minunaţi, pricepuţi, demni de toată încrederea şi respectul, dar umblăm să ne folosim mai mult de scheme, canoane, uneori parcă vrem să fim „mai catolici decât papa”. Dar aceasta, mai cu seamă azi, afectează, nu-i aşa, condiţia umană.

— Dumneata, tovarăşe vice, n-ar trebui să stai aici, în acest post.

— Am vorbit prostii sau… Deci şi dumneata eşti de acord cu mine, că trebuie să plec în producţie…

— Nu. Aş crede altceva. Vreau să zic, că ar trebui să fii mai sus, pe: suprastructură. Acolo ar fi locul dumitale, după cum văd că gândeşti.

Apoi Banu s-a retras.

La despărţire, vi cele i-a mai spus:

— Cred că m-ai înţeles bine. Sunt împotriva

birocraţilor, indiferent cine sunt ei şi a incompetenţilor. Sunt pentru şefi competenţi. Ceea ce înseamnă să fie şi buni patrioţi...

— Aşa am înţeles şi eu, şi sunt de acord cu dumneata. Omul e mai tare decât hârtia, nu-ţi face probleme. S-au câştigat ele bătălii mai mari şi mai grele decât asta..." Alarma" de la pichet

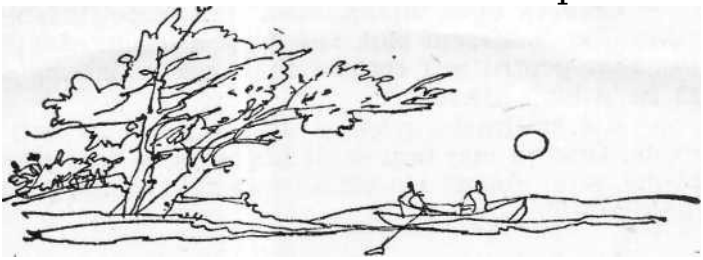

Dimineaţa era înaltă, cu răsfrângeri violete peste zarea parcă devenită mai orbitoare, scăpărând scurt în apele marelui fluviu. Mecanicul şalupist Vaideanu înainta încet, cu precauţie, manevrând cu autoritate ambarcaţiunea.

Cele două maluri ale fluviului, îmbrăcate în strălucitoare şi nebănuite minuni de chiciură, îmbrăţişau drumul lin de apă.

În această atmosferă calmă, în josul apei, perdele de argint se strecurau fantastic dincolo de porţile sufletului, bântuite de albul care te înconjura halucinant.

— La vremea asta, altă dată, deschise vorba unul dintre ofiţerii care-l urmau pe inspectorul şef către gospodăria unităţii, Dunărea era îngheţată. Un pod de gheaţă unea cele două maluri. Cei mai bătrâni îşi amintesc de plimbările cu sănii pe Dunăre. Banu întoarse capul către cel care vorbise

şi care.a rândui privea, ocolind întinderea de ape, către ridul mat, alb, al pădurii încremenite.

— Cum, cum zici că era Dunărea altă dată în anotimpul ăsta?

— Da, rosti maiorul Nicu, iernile erau mai grele şi mai geroase şi zăpada se ridica până la canatul ferestrelor. Eu sunt de pe aici şi ştiu. Se produce, poate, o schimbare a ciclurilor. Şi natura are necunoscutele ei…

Înaintau încet, pe aproape de mal. Deasupra fluviului, ţigănuşi şi cocostârci, cu bătăi sincopate de aripi, cu ţipătul lor scurt, rar, asemenea unui plâns sughiţat, tăiau văzduhul aproape de imaginarul mijloc al cursului apei, speriaţi, pesemne, de zgomotul şalupei.

Banu, admira această neistovită operă a naturii, într-o ordine numai de ea ştiută, parcă desenată cu dibăcie şi har. Ciorchinii albi de chiciură odihneau în crengile sălciilor mari, aplecate, ale plopilor foarte înalţi şi micilor arbuşti, cu rădăcinile înfipte până în marginea apei.

Şi câteva perechi de raţe speriate tot de zgomotul motorului se ridicară oblic, asemănător unor săgeţi, cu bătăile repezi de aripi. Şi după ele altele, şi altele, parcă înotând în aerul străveziu din faţa şalupei. Se pierdură apoi peste vârfurile copacilor din ostrovul Gâştei, mici puncte negre în nemărginirea aceea albă, încărcată de linişte, de prea multă linişte. Numai bodârlăii, acele răţuşte, minuscule, rămâneau pe loc, se scufundau şi iarăşi

ieşeau la suprafaţă. *Totul* era ca o blândă rostire, picurată pe suflete, vibrând la această frumuseţe aibă, neclintită.

Barm privea sorbind adânc priveliştea ce i se înfăţişase şi care părea coborâtă parcă din basmele copilăriei. Dar grijile sale erau mai mari. Una din ele era tocmai aceea pentru care plecase către gospodăria unităţii unde erau animale şi păsări şi unde nea Ion „Castelanu”, cel care anunţase prin grăniceri că este înconjurat de ape,

îi aştepta să-l scoată de acolo, cu vietăţi cu tot. Nu na A lăsa pe mine, aici, tovarăşul comandant. Nu m-a lăsat nici acu doi ani când iar se revărsase Dunărea într-o clipă de nebunie.

Fluviul îşi târa apele, impasibil, într-un cântec aparte, tulburat doar de zgomotul motorului.

— Şi cum zici că erau plimbările pe Dunăre cu săniile, Nicule? întrebă Banu, curios să audă o poveste petrecută cândva pe aceste meleaguri copleşitor de frumoase.

— Să vă spun eu, tovarăşe inspector, care de mic stau în malul Dunării, adică de vreo şaizeci de ani, zise nea Nae, cabanierul de la Craca, venit şi el pentru a-l ajuta pe Ion, colegul lui, aflat la ananghie. Şi Ion îl ajutase altă dată pe nea Nae, când o furtună îi luase micile ambarcaţiuni de pe Dunărica, cu greu recuperate de cei doi temerari ai bălţii. E mult de atunci, al bătrân al meu, cu noi, cu copiii şi alţi oameni ai bălţii, coboram cu săniile duminica, la Bobotează, din dealurile Surăii, până la pragul de gheaţă al fluviului. Caii scoteau vălătuci albi pe nările lor mari, mărginite de o brumă subţire, trăgând săniile scurte şi uşoare în care se îngrămădeau oamenii. Mai ales pentru cei mici era o mare bucurie Gerul era năprasnic, dar beam din ploscile cu vin roşu sau negru, veseli nevoie mare, fericiţi de a păcăli cumva frigul ce ne muşca obrajii, ca şi acum.

Eram dornici de joacă şi petrecere, şi oamenii chiuiau în fuga săniilor ce alunecau pe podul de gheaţă al Dunării. Şi apoi aprindeam focuri mari şi

frigeam miei sau chiar câte un mistreţ… Alţii, cum erau alde Ochişor şi Păstârnac, vânători renumiţi, rămâneau noaptea în sălcii, pe malul Dunării, şi vânau lupi, că pe vreme de gheţuri pline, lupii treceau din Balcanii vecinilor către Carpaţii noştri, veneau chiar în haite. Luau cu asalt coteţele nevoiaşilor, că aveau şi ei câteva oi acolo. Vânătoarea de lupi şi de mistreţi era pe vremuri ceva obişnuit în malul Dunării.

Banu îl urmărea pe nea Nae, cunoscut ca mare povestitor, şi parcă se văzu într-o sanie împreună cu taică-său, îndemnând iapa aceea albă, Bălana, să alerge mai iute, mai iute, prin puzderia de fulgi mari, albi şi pufoşi. Şi ce ar mai fi vânat şi ei lupi, ori mistreţi…

Şalupa făcu un ocol mai mare pentru a nu se ciocni de nişte buşteni groşi, purtaţi de apă.

Mai în faţă, două luntrii pescăreşti înaintau lin şi doi oameni din ele opreau la vârşele puse probabil cu o zi-două în urmă, pentru a le controla şi a lua peştele prins.

— Bună recoltă? se adresă Banu celor doi bărbaţi care ridicaseră o vârşă până aproape de marginea luntrei.

— Câţiva somnotei, tovarăşe, şi nişte plătică. Şalău deloc, parcă s-a ascuns în mijlocul fluviului, zise unul din ei cu năduf, unul Bumbu, cunoscut ca un desăvârşit pescar.

Prin ochiurile mărunte ale vârşei, sclipeau solzi argintii, curaţi şi când unul din oameni apucă un peşte, introducându-i degetele în bronhii, toată

acea imagine de argint parcă se tulbură inundată de fire sângerii.

— E mai puţin acu tovarăşe colonel. L-a gonit apa şi de când e eu chimicalele astea, parcă nu se mai prăseşte, vorbi acelaşi Bumbu, ridicând plătica destul de măricică şi aruncând-o în barcă. Da noi nu putem trăi altfel. Pescari au fost ai bătrâni ai noştri, noi tot pescari rămânem, până om închide ochii…

Bumbu cu braţele lungi, ca două crengi, cu mâinile lui mari, ca două lopeţi, că ar fi putut şi fără vâsle să pună în mişcare luntrea, făcu semn mecanicului să apropie mai mult şalupa.

— Tovarăşe colonel, să vă dăm şi dumneavoastră câţiva paşti, din ce-am prins şi noi până acu. Om găsi mai mulţi la alte vârşe…

— Păstrează-i Bumbule, nu te supăra, aveţi voi mai multă nevoie de ei, îl refuză Banu.

— Cum vreţi, glăsui pescarul, dacă nu chiar supărat, cu o nuanţă de reproş în voce. Mă gândisem că n-ar strica o ciorbică şi o coadă de peşte cu zeamă de varză…

— Altă dată. Acum aveţi şi aşa puţin şi planul e plan.

Apoi, adresându-se pescarilor:

— S-ar putea să avem nevoie de luntrile voastre. Trebuie să scoatem animalele dincoace de dig, la drumul acela forestier.

— Suntem în preajmă, tovarăşe colonel, să ne dea mecanicul un semnal de şalupă şi-am venit.

Şi altă dată aceşti oameni ai apelor, cum le

plăcea să li se spună, răspundeau prezent la asemenea acţiuni de salvare. Pentru că pescarii sau marinarii au un simţ al lor de solidaritate omenească, ba chiar „frăţie, care este o lege de fier.

Apa nu este întotdeauna liniştită şi, ca să-ţi câştigi pâinea, trebuie şi pe ploaie şi pe vânt să ieşi cu luntrea, cu năvodul în pânza apelor, să scoţi din adtoc acel „argint viu" care „este îndărătnic şi nu trage", aşa cum îi zicea lui Banu un pescar bătrân, pensionar, dar care nu se retrăsese din activitate şi-i urma pe cei mai tineri în „raidurile lor pescăreşti". Treaba nu era simplă şi pentru ei întrajutorarea era ceva normal, ca şi viaţa, ca şi dragostea.

— Spor la treabă şi noroc mult 1 le strigă Banu. Şi cei doi pescari ai Dunării de mijloc mulţumiră, ridicând căciulile lor mari, cu clape, în văzduhul străveziu.

— Ce buni ar fi fost ciortanii ăia de o ciorbă aici pe şalupă, că avem ceapa, cartoful, până şi pătrunjelul. De ce i-o fi refuzat şeful nostru? zise mai mult pentru sine mecanicul Vaideanu, apăsând cu nădejde acceleraţia.

Şalupa zvâcni înainte, ridicându-se puţin deasupra apei, într-un zbor scurt, superficial.

— Opriţi la ponton, ordonă Banu. Se pare că Ion s-a îngrijorat prea tare, s-a speriat. Fluviul rămâne liniştit, chiar dacă e în creştere uşoară.

Mecanicul opri aşa cum i se ordonase. Ion, îmbrăcat în pantaloni şi manta militară, de care

făcuse rost de pe la vreun rezervist, încălţat cu cizme de cauciuc, sări pe ponton şi apucă frânghia aruncată pentru a „priponi” ambarcaţiunea.

— Ce necaz te pândeşte Ioane? Că Dunărea n-a crescut încă atât de mult, încât să te înece, întrebă Banu.

— A buşit peste mine, tovarăşe comandant, prin lunca, p-acilea, prin plopi. De la canal se trage totu’.

— Care canei?

— Ăla de-l săpau astă toamnă. N-au lăsat dop şi-a intrat Dunărea-n luncă. E locu jos. N-am pe unde să le mai scot, de aia v-am anunţat!

Banu împreună cu cei care-l însoţeau trecură pe ponton, apoi urcară panta până la pichet.

Într-adevăr, apa ajunsese aproape de adăpostul vietăţilor şi de casa pichet a gospodăriei unităţii.

„Avusese totuşi dreptate Ion, nu se putea intra pe fostul drum, îşi zise Banu. Cine-o fi gândit treaba asta cu canalul?” se întrebă el, înciudat.

— Dacă ne inundă şi acum, închidem prăvălia, trebuie să ne retragem mai la deal, poate tocmai acolo, pe Gorgan, se adresă el lui Nieu.

Îl încercuiseră apele pe Ion, care, supărat, înjura de mama focului, că n-au făcut ăia de la irigaţii treaba bună, că şi-au bătut joc, că dacă ştiau c-o să fie aşa, de ce-au scos dopu!

— Ce-i dai zor cu dopu, măi Ioane, îi zise Nicu. Care dop?

— A, a, făcu Ion. Partea aia care leagă canalul

de Dunăre. Trebuia s-o lase, până aranjau malurile la canal, până în primăvară. Acu le-a astupat şi canalu. În loc să se scurgă apa din mlaştina Făţanei în Dunăre, e tocmai invers. Lucru fără cap, „dă mântuială”, mama ei de treabă, că mă inundară şi ce facem cu vietăţile astea?

Banu trecu în „revistă” animalele, îl întrebă pe Ion dacă mai are hrană pentru ele şi cât, dacă şi el mai are de-ale gurii.

— Ai mai putea rezista până vin bărcile să te scoată de aici?

— Eu zic că pot, dacă până la prânz nu începe să se retragă, înseamnă că e musai să mă luaţi de-aici. Sau cel puţin jigăniile astea mai sperioase. Apoi, ia uitaţi-vă, stau grămadă, speriate, se aşteaptă la ceva grav şi ele. O să vie şi vulpea. Că e a dracului, când nu mai găseşte în pădure, vine la om. Ştiţi că data trecută, după ce ne-a omorât vreo zece orătănii, nebuna nici n-a mai plecat. A rămas acolo lângă ele, pe cuptorul acela.

— Bine Ioane, dacă-i aşa, s-o rezolvăm pe loc. Ducem cât putem cu luntrile pescăreşti şi cu şalupa, iar de nu scad apele, te scoatem şi pe tine

Şi mecanicul dădu semnalul pe care Bumbu şi ceilalţi pescari îl aşteptau.

Abia acum începură ţipetele şi guiţăturile mai dihai. Căci animalele şi păsările trebuiau trecute în luntrii şi munca nu era chiar uşoară. Se predară însă, liniştite, oamenilor de care parcă ştiau că aceştia le doresc binele.

Intervenţia fusese oportună. Spre seara

aceleiaşi zile, apele invadaseră casa-pichet şi tot ce era în jur.

Banu şi ai lui puteau fi mulţumiţi. Salvaseră averea unităţii. „Alarma” lansată de la pichetul Gâştei fusese întemeiată. Achizitori, pentru cine?»

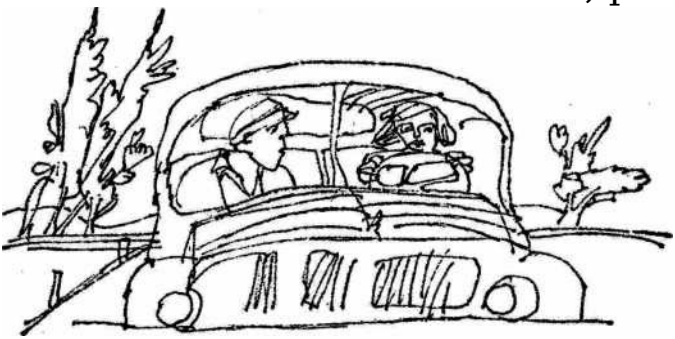

Trecuse aproape o săptămână de la primirea sesizării şi nu se prea conturase mare lucru. Ordinul sunase să se lucreze discret, „nu cu surle şi tobe se rezolvă asemenea caz”. Locotenent colonelul Amza, şeful miliţiei, şi căpitanul Moldovan sintetizaseră cele câteva aspecte mai deosebite din sectorul cooperaţiei, în special al achiziţiilor. Fuseseră verificaţi acei *comis-voiajori* cărora li se dăduse marfă spre a fi vândută în schimbul unor produse. Ieşiseră la iveală şi nişte „găinării”, dar datele erau neconcludente. Trebuia pornit din altă parte. Nu cumva chiar de la cooperativele care îşi îndepliniseră planul şi unitatea coordonatoare nu le trimisese marfă îndeajuns? Era şi acesta un punct de vedere. Ipotetic. Chiar dacă s-arti introdus revizii contabile în toate cooperativele, timpul s-ar fi scurs în avantajul făptaşilor. Pentru că totul se

tranşa cu bani gheaţă, iar documentele, în cazul când se obţineau mărfuri din unele întreprinderi, nu aveau cum să ajungă în evidenţele contabile.

Într-o şedinţă fulger de analiză, inspectorul şef Banu ceru celor care se ocupau de caz să descindă la cooperativele unde se produseseră *salturi* prea evidente, să stabilească furnizorii din judeţ şi din alte localităţi din ţară, trimiţând totodată, oameni de-ai să-i pentru verificări. Şi ipoteza căpitanului Moldovan de a se verifica maşinile folosite, foile de parcurs etc. fu aprobată.

— Avem câte ceva conturat, dar nu suficient. S-a pierdut timp, trebuie recuperat, le spuse inspectorul. Tot ce întreprindem să fie bine gândit, bine coordonat. Cu aspectele deosebite veniţi de îndată, nu aşteptaţi data analizei. Sunteţi liberi şi… succes.

Rămas singur, Banu începu să „măsoare” iarăşi de-a lungul şi de-a latul biroul. Privi iarăşi afară. Albul imaculat al florilor de cais şi măr din curţile apropiate, violetul liliacului tremurau în spuza străvezie, de aur, a zilei.

Trenul accelerat de după-amiază părăsise şuierând frumoasa gară a oraşului de cânipie, lăsând pe peron pasagerii care coborâseră şi-şi rânduiau încă bagajele, ca şi pe alţii, veniţi să conducă o rudă sau un cunoscut plecaţi cu treburi sau, pur şi simplu, în concediu.

Sub umbrele castanilor de lângă clădirea gării se mâncau mici şi se bea bere. O fată cu o talie elegantă îşi făcu apariţia şi se aşeză la o

masă, rugând chelnerul, un bătrânel linguşitor, să-i aducă un pahar de bere şi câţiva mici.

De cum se aşezase, nişte ochi iscoditori, înceţoşaţi de alcool, se abătură asupra ei. Asta n-o deranjă câtuşi de puţin, îşi fixă poşeta mai bine sub braţ şi-şi trase mai aproape geanta de voiaj.

Bătrânul chelner veni mai repede decât se credea cu cele comandate.

— Poftă bună, domniţă frumoasă, îi ură el cu acel zâmbet „profesional" atât de caracteristic.

— Cât mă costă? întrebă fata întinzându-i o bancnotă.

— Trebuie să vă dau restul şi n-am mărunt, făcu chelnerul.

— Păstrează restul. Poate am să mai vin în raionul dumitale, pentru că-mi pari cunoscut şi ai ceva de maestru în dumneata…

— Eu? făcu individul holbându-şi ochii, de altfel mici şi inexpresivi, râzând cu un anume sâsâit.

— Da. Chiar dumneata. Ai ceva deosebit, îţi place şi ştii să serveşti o femeie.

— O, vă rog să mă iertaţi, am uitat şerveţelele. Şi bătrânelul alergă spre bar.

Fumându-şi ţigara, locotenentul Dragu aştepta lângă maşină, privind insistent către grădina bufetului. Era curios cum se va descurca această fată în atmosfera aceea pestriţă. Şi mai ales îl interesa omul pentru care ea se afla acolo.

— Drăguţă femeiuşcă! se auziră până la el cuvintele unui vlăjgan care tocmai dădea pe gât

paharul lung cu bere.

— Stai cuminte, Isosele, că tu eşti aprins şi dăm de dracu', îl opri companionul de băutura.

- Eu, mă? se ridică acela, căruia i se zisese Isosel, păi eu mă duc la ea ş-o să vezi, sunt onorabil…

— Să stai jos, beţivule, se auzi glasul chelnerului. Eu n-am nevoie de scandal în sectorul meu şi trecu în fugă să ducă şerveţelele promise.

— Scuzaţi-mă, domniţă frumoasă, zise,

precipitat, chelnerul, din neatenţie, ştiţi aici… dar nu mai continuă.

Lângă masă se proţăpise totuşi Isosel şi-i pusese bătrânului mâna pe umăr.

— Adică, mă, eu beţiv? Ce crezi? Te fac praf?

Ridică pumnul şi încercă să lovească. Omul se făcuse mic, se eschivă, i se mai întâmplaseră lui dintr-astea, dar nici chiar aşa.

N-apucă însă să lovească Isosel, că Dragu care se apropiase îi prinse fulgerător mâna şi-l făcu să geamă de durere.

— Dacă te mai agăţi de bărbatul şi fata aceasta, te fac una cu pământul. Te-am auzit ce spuneai, îi fixase braţul pe speteaza scaunului şi Isosel, înnebunit de durere, dădea din cap că a înţeles.

— Acu pleacă! îi strigă Dragu, făcându-i vânt. Să zbori de-aici până termină dumneaei de mâncat. Altfel, o să te vezi la 9. Clar?

Isosel nu aşteptă să-i zică de două ori şi, buimăcit, mergând de-a-ndărătelea, luându-şi geanta diplomat, se îndreptă spre staţia de autobuz.

— Mulţumesc, zise fata şi începu să mănânce în linişte.

Locotenentul Dragu, urmărea cu privirea mişcările individului ce părăsise scena deloc prielnică lui în acea zi.

Ridică mâna în semn de salut către un alt coleg, aşa cum stabiliseră şi trase maşina aproape lângă trotuarul din faţa bufetului. Reveni la masa

fetei.

— Acum pot să spun, salut, vestalo!

— Salut, îi răspunse ea strângându-i mâna, încet, încet adăugă ea râzând, nu vreau să-mi aplici şi mie figura de adineauri.

— Mergem? o întrebă Dragu, invitând-o în maşină.

— Stai puţin, îl opri fata. Pune pe cineva să aibă grijă de bătrânel. Să nu-l vedem cu oasele rupte. Poate…

— N-ai nicio grijă, tovarăşa Anca, deveni Dragu oficial. Ştie el să se apere.

Fata îl privi parcă cu reproş, oarecum fără încredere.

— De acord, am să trimit un băiat de-al nostru să-i fie în preajmă un timp. E bine? conveni Dragu.

Locotenentul Anca dădu din cap în semn că a înţeles şi e mulţumită de răspuns. Colegul său era de-al locului. Ea venise doar pentru conlucrare.

În timp ce rulau pe strada principală a oraşului de provincie, către centru, Dragu îi zise:

— Vei, merge singură, aşa cum s-a stabilit. Predai ce ai şi te retragi. Eu te aştept la intrarea în bloc.

Fata îi zxmbi şi Dragu rămase surprins. Mai târziu avea să înţeleagă de ce.

Oraşul se schimbase. Nu mai era aşa cum îl cunoscuse Anca în anii copilăriei. Sub deal apăruseră blocuri de locuinţe, o mare întreprindere, un *scuar*, câteva magazine. Nu

regreta însă că venise aici pentru cooperare într-un caz dificil, cu tentacule întinse pe o rază destul de mare.

Conform înţelegerii, intră în bloc şi sună la uşa unui apartament. De dincolo de uşă o voce somnoroasă de femeie întrebă:

— Cine e?

— 11 caut pe domnul Juncu, sunt din partea doamnei Irma, răspunse Anca.

Uşa se deschise şi în cadrul ei apăru o femeie obişnuită, poate puţin cam obosită.

— Nu este acasă, doamnă, vorbi ea după ce o măsură un timp pe noua venită. E foarte ocupat. De când ne-am căsătorit şi de când a renunţat la meseria lui de la întreprindere pentru a intra în comerţ, niciodată n-a fost ocupat aşa de mult ca acuma. Trebuie să facă planul, umblă după marfă…

— A, da, e greu, zise Anca, a cărei voce încerca să fie compătimitoare, îmi pare rău că nu l-am găsit. Aveam ceva pentru dânsul, adăugă făcând semn cu privirea către geanta de voiaj.

— Atunci poftiţi înăuntru. Mi-a lăsat vorbă pentru aşa ceva… Era îngrijorat că nu primise răspuns de la o doamnă economistă.

„Cred şi eu, gândi Anca, n-avea cum să se justifice”.

Intră în apartamentul familiei Juncu, bine chivernisit, semn că locatarii se „zbătuseră” mult pentru mobilarea şi aranjarea lui.

Piei albe de ied punctau din loc în loc covorul

veritabil, original, lucrat manual.

— Foarte plăcut la dumneavoastră! aprecia Anca. Totul este aranjat cu gust.

Femeia zâmbi măgulită. Ar fi dorit să-i arate Ancăi şi haina aceea de astrahan, pe care i-o cumpărase Juncu cu 28.000 de lei, dar pe care n-o îmbrăcase decât aici în apartament.

— O cafea, o dulceaţă? întrebă gazda pe interlocutoare.

— Nu, mulţumesc, poate altă dată. Să vă las totuşi lucrurile pe care le aşteaptă domnul Juncu.

Deschise geanta de voiaj şi scoase de acolo baticele promise. /

— Acesta vă aparţine doamnă, zise Anca, întinzându-i un batic deosebit de frumos. E din mătase naturală.

— Mulţumesc, e un lucru pe care şi l-ar dori orice femeie.

— Nu vă mai reţin, doamnă, zise la un moment dat Anca. Trebuie să plec. La revedere.

— La revedere, şi vă mulţumesc.

Juncu, întreprinzătorul merceolog de ocazie, devenit la un moment dat oficialul şi nelipsitul „ajutor” pentru anumiţi preşedinţi de cooperaţie din câteva comune, reuşise în timp record să fie cunoscut, să-şi facă relaţii şi, mai ales, să învârtă afaceri la care nici în vis nu s-ar fi aşteptat.

Irma, doamna aceea elegantă pe care o cunoscuse şi căreia îi intrase în graţie, era cea care-l „iniţiase”, care îi alimenta mereu dorinţa de a scoate cât mai mult din afacerile sale şi care îi

procura uneori, prin „posibilităţile” ei, marfa necesară. Bineînţeles, cu un avantaj substanţial.

Pe Manea Burlă din Leşca, Juncu îl cunoscuse întâmplător, atunci când omul se dădea de ceasul morţii că rju are marfă destulă, în special ciorapi şi batice, care se căutau al dracului şi fără de care nu-şi putea face planul la achiziţii de păsări, ouă, chiar şi de pene.

Şi lui Juncu atât i-a trebuit. Omului din faţa sa mai-mai să-i fie rău de bucurie, că, dacă nu-l „ajuta” merceologul de ocazie, ar fi căzut lat, dar nu de râs, ori şi-ar fi lăsat vreo mină amanet pe scările acelei instituţii unde se întâlniseră. Au urmat apoi planuri, inundate de şampanie, că se găsea în oraş, pupături chiar şi câteva mii de lei pe care Burlă i le-a îndesat amicului în buzunar pentru a-i obţine marfă cât mai repede cu putinţă.

— Frate Juncule, mană cerească eşti pentru mine! Ai venit la ţanc, clopoţea Burlă, la urechile celui care trebuia să-l scoată din impas.

Juncu jubila şi-şi pipăia buzunarul plin de hârtii albastre, foşnitoare.

— Gând la gând cu bucurie, nene Burlă, peste o săptămână ai marfă, să pic eu jos, dacă n-o fi aşa.

Şi-au bătut palmele şi, copăcel-copăcel, că le cam căzuse şampania în cizme şi bocanci, fiecare a plecat în treaba lui cu bucurii ascunse în priviri.

A doua zi, Juncu, în mână cu pelipsita-i geantă diplomat, urcă în tren şi se înfiinţă la poarta întreprinderii unde lucra doamna Irma,

pentru a lua legătura cu ea.

Se cunoscuseră cu câteva luni în urmă, când el mai ridicase marfă, ciorapi şi helănci, şi atunci au pus pe picioare trustul „Juncu”. Şi cum din afacerile de acest tip n-aulipsit niciodată şi femeile, începutul a fost de bun augur, amândoi – Juncu şi Irma – având câştig dublu, datorită credulităţii unor naivi şi aceştia la rândul lor stârniţi de vârtejul unor afaceri în stil mare.

Doamna Irma se înfiinţă imediat la poartă şi Juncu îi sărută mâna cu afecţiune şi parcă cu grijă ca nu cumva buzele unui păcătos ca el să strice pielea catifelată a mâinii întinse spre oficierea acestui ritual.

— Domniţă, trebuie să stăm de vorbă şi să mă ajuţi, e ceva care nu suferă amânare…

— 20% rosti eleganta doamnă, în faţa căruia Juncu se simţea şi vinovat, dar şi puternic, şi mârţoagă şi om, scăldat în ape tulburi, fără putinţă de a mai ieşi la mal. N-am marfă, adăugă ea. Trebuie să mergem la un prieten al meu în oraşul S. Şi rezolvăm. Ne vedem la gară peste 2 ore. Biletele să fie la clasa I. Până îmi iau eu o delegaţie ai destul timp.

Şi Juncu se întoarse după ce îşi mai îndoi puţin şira spinării în faţa Irmei şi-i sărută cu aceeaşi sfioşenie mâna catifelată. Apoi direct la gară. Avea bani la el, parcă ar fi luat de la bancă salariile muncitorilor unei secţii din întreprinderea unde lucra Irma. „E bine şi aşa, nu mă lăsa cu ochii în soare, gândi Juncu. Două sticle de Whisky

şi un cartuş de Kent deschid şi poarta raiului…”

Se felicită tot în gând, plescăindu-şi limba de cerul gurii, şi luă primul troleibuz în direcţia indicată.

Căpitanul Moldovan avea informaţia că unele magazine comunale sunt invadate de ciorapi şi helănci. Dar… când verifică dacă marfa e repartizată de unitatea coordonatoare, răspunsul fu negativ. „Nu avem şi nici n-am avut în depozit cantităţi mari”, i se comunică.

„Deci există marfă dar nu ştim de unde. Ar mai fi o posibilitate, gândi Moldovan. Şi cei din teritoriu mai primesc repartiţii directe prin contractele încheiate cu unele întreprinderi din ţară”.

Ceru astfel celor de la oraşe să stabilească acest lucru, şi tot în informaţie se menţiona că „abundenţa” este numai în câteva comune destul de îndepărtate. Raportă aspectul.

— Încercaţi să stabiliţi, prin sondaj, care sunt comunele în care avem asemenea cazuri. Identificaţi posibilii furnizori şi persoanele desemnate să ridice marfa, în ce condiţii, mijloace de transport…

„Da, avea dreptate şeful când spunea: cazul e într-adevăr mai aparte”, îşi zise Moldovan.

Se confruntau acum cu infracţiuni economice de alta factură decât cele să le zicem „obişnuite”. Infractorii îşi mutaseră zona de acţiune în sectorul cooperaţiei de consum, bazându-se poate pe lipsa de vigilenţă din partea unor factori de control, cât

şi pe necunoaşterea de către unii funcţionari a prevederilor legale ce reglementează activitatea comercială în sine. Poate mai era şi realizarea planului, fără prea multă bătaie de cap, şi, de ce nu, obţinerea unor câştiguri ilicite.

Apăruse totuşi un nou mod de a opera al infractorilor: cu bunuri de consum. Cum le obţineau însă?

Şi, aşa cum ordonase inspectorul şef, echipa operativă constituită pentru elucidarea tuturor aspectelor din acest nou caz, trecu la treabă cu meticulozitate şi dăruire. Muncă multă, foarte multă muncă şi gândire.

Juncu se întoarse din oraşul S. cu marfa promisă amicului Burlă care într-o săptămână îşi făcu planul la păsări, ouă şi pene, şi încă mai obţinu ceva şi pe deasupra. Se putea mândri că realizase o prietenie cu acest Juncu, Nu mai avea să fie criticat că e ultimul la achiziţii. Dar cum cererea era maro şi mai avea loc de întors, iar Juncu îi promisese în continuare ajutorul, i se făcu chef de întins până dincolo de plapumă, şi se hotărî, într-o zi cu cer senin şi soare optimist, să ia din nou drumul către Juncu.

— Ştiam că ai să vii, îl primi acesta căscând, îmbrăcat încă într-o pijama scumpă de mătase, deşi prânzul era aproape. O să mai facem noi destulă treabă împreună. Mai am ceva, adăugă el ridicându-se şi prelungindu-şi căscatul, am ceva de rămâi ţuţ, ca la dentist. Şi cu o mare lene în mişcări deschise uşa de la balcon. Uite, pachetele

de colo. Totul veritabil, mă înţelegi, veritabil. Aici, batice de rupi inima târgului, nu numai a femeilor din Leşea… Am adus şi ciorapi de import, pentru femei tinere, cu miros de parfum de trandafir.

— Cât? făcu Burlă, simţind că i se usucă gâtul.

— Mai pui 4% şi ploconul pentru doamna.

— E mult, domnule, da nu mă dau în lături. Iau! zise hotărât achizitorul căruia, poate de necaz sau poate de plăcere, i se ridicase câte o gâlcă de fiere lângă inimă şi una de plumb în creier. Ştia el ce ştia, pofta vine mâncând, cu asta avea să-şi facă planul şi în lunile viitoare.

— Lac să fie domnule, că broaşte avem destule, filosofă Juncu, plesnindu-şi genunchii. Merită o votcă, de acord?

— Păi se poate dom Juncu, o am în geantă. Mai am şi altceva, un pachet pentru mătăluţă, că de nu se cădea să viu cu mina goală. Scoase din geantă sticla de votcă şi o aşează pe măsuţa din hol. Juncu aduse două pahare şi Burlă le umplu ochi. – în prosperitate şi ce ni s-o mai năzări pe parcurs! improviza un toast Juncu.

— Cum zici mătăluă, dom Juncu, şi pentru a ajuta şi alţi prieteni. Am unul la Tălpeni, coleg de şcoală, plecat după nevastă acolo, însurat, mă înţelegi, şi are nevoie de marfă…

— Departe al dracului, zise Juncu, dând votca pe gât. Cum ajung eu până acolo?

— Nu e nevoie să ajungi dumneata, dom Juncu. Vine el. Şi are cheag omul. Trebuie să-l

ajutăm.

— Îl ajut nene Burlă, îl ajut, e şi interesul meu. Cât dă?

— 20.000 bară gheaţă.

— Şi dumneata cât ai adus pentru ce ţi-am arătat?

— Tot atât, restul după. Aşa ne-am înţeles.

— Bine, se învoi Juncu, turnând iarăşi în pahare. Mâine veniţi amândoi la mine. Azi n-am timp, că mă refac. A fost obositor al dracului. 300 de kilometri.

Burlă dădu din cap că aşa e, îşi bău paharul şi plecă.

„Al dracului şi nea Burlă ăsta. Domnul Juncu în sus, domnu' Juncu în jos. Dar parcă nu e rău individul, a început să mă simtă de şef". Îşi mai turnă un pahar şi se băgă sub plapumă. „Dar parcă eu pe madam Irma nu o simt de şef? se întrebă el lăsându-şi leneş capul pe pernă. O s-o mai respect drept şefă, până oi vedea-o aici, sub plapuma asta. Apoi o să mă respecte ea pe mine. Asta, dacă mi-o ţine..." Şi Juncu depănă mai departe un „film" nou.

Doamna Irma, ridică receptorul.

— Sărut mâinile, domniţă, scuzaţi-mă de deranj la ora aceasta târzie, dar am nevoie de câteva mii de perechi.

— Mii de perechi! izbucni ea. Eşti nebun? De unde? Trebuie bani lichizi băiatule şi…

— Nu face nimic, domniţa mea, veni răspunsul. Să nu depăşim o sută de mii.

— Bine, răsuflă ea uşurată. Ne întâlnim din nou la S. Reţii camere la hotel, în cât timp poţi veni?

— Mâine dimineaţă, zbor acolo.

— Perfect. Mă aştepţi în hol. Noapte bună.

— Sărut mânuşiţele domniţa mea şi somn dulce…

„Pe dracu’ somn dulce”, zise ea, pentru sine.

De când pusese pe picioare afacerea cu ciorapi şi eşarfe încerca un sentiment nou, straniu, fiind prinsă parcă permanent în chingi de care nu mai putea scăpa. Juncu îi alimenta însă cdalaltă stare, de lux şi înavuţire, de trai pe picior mare. Şi doamna Irma începuse să-l dorească pe Juncu, să-l câştige prin farmecul ei feminin, deloc neglijabil, fapt încă neobservat de Juncu. „Păcat că este mai tânăr decât mine îşi zisese ea, după ce închisese telefonul, atunci ar fi fost altceva”.

Adormi şi se visă în braţele lui Juncu, pe un pat de hârtii foşnitoare albastre. Vruseseră apoi să le strângă amândoi, dar Bălceştii zburau prin cameră, parcă ferindu-se de mâinile lor. Şi geamul se spărsese, şi Irma, scăldată în sudoare, se trezi speriată, ţipând. Nu mai reuşi să adoarmă până către dimineaţă. Avea ochii încercănaţi, obosiţi. Intră în baie şi se privi în oglindă.

„Ai îmbătrânit niţeluş, frumoasa mea, îşi zise ea. Trebuie neapărat să treci pe la cosmeticiană”.

Se îmbrăcă la fel de elegant, cum obişnuia de la un timp, şi ieşi din apartament.

Răcoarea dimineţii o învioră parcă. Dar o teamă imprevizibilă i se strecurase în suflet. „De ce”? se întrebă ea urcând în acceleratul de S. Ar cam trebui să termin cu afacerea asta”.

Aşa cum stabiliseră, Juncu o aştepta în holul hotelului, îi sărută mâna curtenitor şi luară liftul către camerele lor.

Verificările şi controalele se desfăşurau concomitent la depozite şi magazine. Achizitorii şi contabilii cooperativelor în marea lor majoritate

fuseseră găsiţi bine. Alţii, fie că nu aveau toate bonurile de predare-primire a mărfii sau produselor puse la punct, fie că întârziaseră cu predarea, începură să dea din colţ în colţ.

Manea Burlă, aflase că se întâmplă ceva pe la cooperativă, dar nu intră-n panică. Deocamdată. Verificări fuseseră şi în alţi ani. Ce putea să se întâmple acum? O să primească o amendă şi cu asta era la adăpost încă un an. Ce nu ştia încă Burlă era faptul că verificarea o făceau nişte oameni cu tragere de inimă, meticuloşi şi necruţători cu cei care încalcă legea şi de care ar fi trebuit să se teamă. Aştepta telefon de la Juncu, îi dăduse peste 100 de mii, din care mai mult de jumătate reprezenta achiziţiile.

Locotenentul major Burcin continua verificările aci, în comună. Investiga. Nopţile nedormite, zilele petrecute febril în căutarea adevărului, nu-l făcuseră să dezarmeze. La fel ca el lucrau şi ceilalţi colegi. „Dacă ţi-ai ales meseria asta, atunci mergi înainte cu convingerea că serveşti o cauză dreaptă”. Erau cuvintele inspectorului şef şi în memoria tânărului ofiţer se fixaseră bine şi definitiv.

— Tovarăşe locotenent major n-aţi mâncat nimic de azi dimineaţă şi se apropie deja miezul nopţii, se auzi vocea lui Radu, şef al de post. Ar fi bună o pauză. Reluaţi după ce serviţi ceva. Asta e părerea mea... Ofiţerul rămase cu Stiloul în aer şi privi către cel care vorbise.

— Ai dreptate, Radule, zise el, aşezând stiloul

pe masă, poate cu regret. Cel ţ? e care-l căutăm poate se distrează acum de minune şi i noi... Să mergem, totuşi, adăugă el ridicându-se.

Burcin, economist de meserie, devenise cunoscut şi apreciat pentru intuiţia şi priceperea lui, dar mai ales pentru sârgul ce-l depui-ea în aflarea adevărului.

Nu reuşise încă să iasă din sediu.

— Două minute, Radule, mai întârziem două minute, după aceea putem să mergem şi la masă şi la culcare.

Şeful de post care deschisese uşa să plece stingând neonul, se execută. Făcură calea întoarsă.

Burcin răsuci comutatorul şi lumina izbucni din nou, vie, albă, răscolitoare diii tubul acela alb agăţat de tavan, începu apoi să răsfoiască notele de comandă, fişele de magazie, aflate acolo, pe masă şi parcă nu-i veni să creadă. Aică da! „În faţa unui fals, trebuie să n-ai niciun dubiu”, îşi zise el. La unele fişe de magazie la report fusese adăugat câte un zero. Şi greşeala se repeta după alte cinci-şase fişe. Deci nu putea fi o eroare dtcalcul.

Intenţia achizitorului, bine camuflată, acoperea, probabil, aşa gândise el, o delapidare considerabilă. „De când o fi folosit individul acest seci et?”

— Mănâncă singur, tovarăşe plutonier, eu m-am răzgândit. Acum parcă nu mai mi-e foame şi nici gând de somn.

Şi ghemul acestui caz începu să se deruleze.

Doamna Irma şi Juncu părăsiră hotelul după o „convorbire” cu furnizorul. Se puteau ridica eşarfe şi ciorapi.

Tinerii ofiţeri Anca şi Dragu îşi continuară aici, la hotel, investigaţiile.

„Sunt clienţi vechi, le răspunse recepţionera. Au venit pentru contracte…”

Deci Burlă nu minte, îşi zise Dragu. Juncu e aici şi încă în companie *à la J.R.*… Rămânea de văzut dacă achizitorii ceilalţi îl caută pe „merceolog”, aşa cum au stabilit.

Hotărâră să mai rămână acolo, în acea localitate, două zile. Juncu avea bani la el şi se simţea bine. Relaţiile cu Irma deveniseră extrem de apropiate. Plăteau însă două camere…

Peste două zile Juncu deveni însă nervos. Era în prea mare întârziere. De felul lui era calm ca un bou, îşi purta numele cum şi-l poartă cucul, trebuia să-şi ţină cuvântul faţă de prietenii lui. Din acest punct de vedere, jos pălăria! Locotenentul Dragu, care urmărea fiecare mişcare a lui Juncu, nu fu surprins. Se aştepta la o asemenea reacţie din partea acestuia. Raportă aspectul.

La cooperativele unde achizitorii intraseră în plug cu Juncu, se trecuse la efectuarea de revizii şi expertize contabile. Cazul căpăta conturul ultim şi se impuneau măsuri noi.

Şi pentru că acestea aveau să dureze mai mult decât se stabilise iniţial, inspectorul şef hotărî mutarea finală, spre a întrerupe mai devreme şirul infracţiunilor.

Juncu petrecuse noaptea împreună cu Irma. A doua zi urmau să ridice marfa. O maşină a unui prieten de-al lui Juncu avea să fie aici în câteva ceasuri. Supărarea lui Juncu trecuse. Ei sărbătoriseră evenimentul cu fast, în devenirea lor de oameni descurcăreţi şi cu pretenţii... Şi mai aveau ceva de sărbătorit!

Locotenentul Anca se întorsese cu misiunea îndeplinită. Jocul, „prinsese", cei pentru care fusese organizat apucaseră momeala. Juncu şi Irma şi încă alţii, care făcuseră ilegalităţi, trebuiau să plătească aşa cum se cuvine pentru prejudiciul adus, pentru înşelarea încrederii unor oameni.

Spre dimineaţă, în holul hotelului, se înfiinţă un bărbat între două vârste şi întrebă la ce cameră îl găseşte pe Juncu.

Recepţionera formă numărul de telefon şi-l anunţă pe acesta că este căutat.

— Vin imediat, se auzi vocea precipitată, de buhai, a lui Juncu. Să mă aştepte.

— Aştept domnişoară, mulţumesc.

Locotenentul Dragu, îl remarcase pe individ. Fost gestionar, scăpat ca prin urechile acului de câţiva ani buni de popreală, pentru că un medic, cu inima „bună" şi „subţire" când e vorba de cineva „larg" la mână, îl făcuse nebun, iresponsabil... Şi acum iată-l în scenă. Roşu în obraz, cu burtă răsfrântă peste curea. Era acest individ „nebun"?

Bărbatul şi femeia cu mâini catifelate şi mers de felină, coborâră. Fostul gestionar îi întâmpină,

se salutară, ca nişte buni cunoscuţi, şi ieşiră din clădirea hotelului. Afară îi aştepta un autoturism Dacia 1.300.

La rândul său, locotenentul Dragu luase legătura cu tovarăşii săi.

— Se îndreaptă spre întreprindere sau depozit. Recepţie.

— Revino la bază.

— Trebuie să mă duc după ei. Dacă mi se permite. Recepţie.

— Bine. De acord. Dacă se-ndreaptă spre depozit.

— Înţeles!

Irma urmată de Juncu intrară în depozit.

— Plăteşti ca şi data trecută. Nu avem timp să ne tocmim şi aşa e destul de târziu.

Cel cu care trataseră mai înainte factură semnă hârtixie întinse de Irma şi primi banii. Nu-i mai numără.

— Puteţi să ridicaţi marfa, zise el. Coletele sunt deja făcute.

Cei trei din autoturismul Dacia luai a coletele şi le puseră în portbagaj. Apoi răsuflară uşuraţi. Parcă li se luase o piatră de pe inimă.

Ofiţerii Anca şi Dragu, urmăriseră şi filmaseră desfăşurarea tranzacţiei, chiar şi feţele zâmbitoare ale celor trei care urcaseră fericiţi în autoturism.

— Totul e perfectat, transmise Dragu.

— Vor fi reţinuţi la barieră, primi răspuns.

Juncu observă o maşină staţionată în

apropierea barierei, dar nu-şi făcu probleme. I se mai întâmplase. Va spune că vine din concediu dacă, sau…

Fostul gestionar opri în faţa maşinii albastre. Din spate se mai apropia încă o maşină albă.

— Actele la control! se auzi vocea ofiţerului care se apropiase de maşină.

Fostul negustor se uită la Juncu, apoi la Irma, uimit.

— Prezintă-le, ce mai stai, vrei să stăm aici? făcu Juncu, fulgerându-l pe şofer.

— Poftiţi, făcu acesta, înmânând ce i se ceruse.

— De unde veniţi? mai întrebă ofiţerul, politicos.

— Am avut câteva zile de concediu, răspunse dintr-o răsuflare Juncu.

— Vă rog să coborâţi puţin, adăugă ofiţerul. Din cealaltă maşină, albă, coborâră Dragu şi Anca.

— S-a întâmplat ceva? întrebă Dragu privind către fostul negustor care, uimit, nu ştia ce să creadă.

— Ne-au dibuit Juncule, ne-am dus, ţipă et

Ofiţerul deschise portbagajul plin de colete.

— Ce transportaţi? Aveţi acte?

— Bineînţeles, răspunse Irma puţin iritată.

— Atunci pentru verificarea formalităţilor veţi merge cu mine. Şi la volan trecu un subofiţer.

Lui Juncu nu-i venea să creadă. „Cum de n-am observat nimic?!” Dragu îi puse mâna pe umăr.

— Ne-ai tras clapa şi rândul trecut. Urcă

dincolo, îi zise. Fără mofturi.

Dar Juncu se aruncă şi lovi cu sete încercând s-o rupă de fugă. Dragu făcu o eschivă uşoară şi-i prinse mâna.

— Eşti şi agresiv. Eu credeam că eşti doar escroc…

Se putea zice în acel moment că se ajunsese la final. Se făcuseră şi greşeli, în prima parte mai ales.

Căpitanul Moldovan şi echipa sa găsise la domiciliul făptaşilor adevărate depozite de mărfuri mult solicitate, mai cu seamă în mediul rural, din care îşi asigurau profituri mari. Cei în cauză în loc să facă schimb de marfă, „trocul”, dând helanca pentru produse alimentare, ouă, păsări, etc., vindeau aceste mărfuri la preţuri de ei stabilite. Produsele „achiziţionate” erau de fapt „donaţii” ale oamenilor, fiind o condiţie pentru a obţine produsul de care aveau nevoie.

Dosarul „Juncu el, comp”. putea fi înaintat organelor de procuratură. Puşi în faţa probelor de necontestat, făptaşilor nu le mai rămăsese decât; să recunoască totul. Lacrimi în valea Tupşei

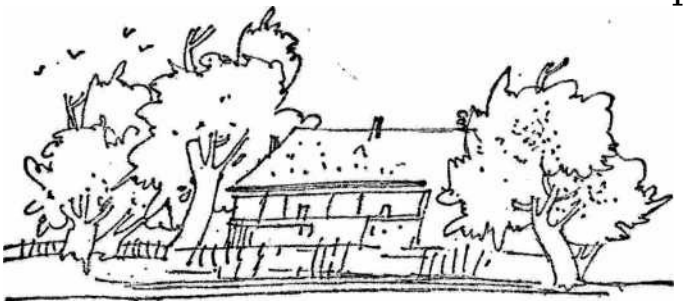

„Omule, încearcă o clipă să te despovărezi de

griji, încearcă să devii piatră sau copac! Omule, strigătul tău peste veac se-aude, se perindă prin lucruri şi tu, omule, fiinţă deplină, înalţă-te în zenitul valorilor tale adevărate…”

Unde mai auzise Banu asemenea cuvinte? Unde se găsea înţelesul lor?

Vasil, un preot tânăr, cu ochii înlăcrimaţi, da, înlăcrimaţi, rostea aceste cuvinte şi Banu, bântuit de durere, sfâşiat, privea chipul fratelui său, nu-i venea să creadă că trecuse dincolo, în lumea umbrelor, nu-i venea să creadă adică, pentru această ultimă clipă, că el, Bibel, n-o să-l mai aştepte în pragul casei bătrâneşti, cu zâmbetul său larg, de frate iubitor şi înţelept, să-l strângă la piept, să se îmbrăţişeze şi să bea o ţuică, să se-ntrebe unul pe altul de sănătate, de copii, să-şi amintească, aşezaţi unul în faţa celuilalt, pe scăunele mici făcute din lemn de cer sau gâmiţă, despre copilărie, despre părinţii lor buni, iar el, Bibel, să depene întâmplările, câte mai avuseseră loc aici, în sat, în timpul trecut de la ultima lor revedere.

Vocea aceea uneori tremurată şi întrebătoare, alteori puternică, se ridica peste capetele descoperite ale bărbaţilor, peste capetele acoperite cu barişe negre ale femeilor, ca o chemare sau ca o răzvrătire.

Bărbatul acela tânăr, îmbrăcat în odăjdii specifice îndeletnicirii lui, venise fără să fie chemat, dar nu se putea altfel, căci îl cunoscuse pe cel mort, de care se simţise legat prin

prietenie, căci, mai de mult, până a nu se hirotonisi, lucraseră împreună la cooperativa agricolă.

Satul întreg, îndoliat, dăruit la începutul de ianuarie cu ceva zăpadă, nu cu multă, petrecea către liniştea şi taina adâncă încă un trup. Neliniştit, covirşit, bronzul clopotului despica aerul, zvârlind ecouri triste.

„Omule, fii tu însuţi lumina ce ţi se aşază la tâmplă în întunericul ne întoarcerii! Omule, tu eşti lumina lumii!”

De unde scoate acest bărbat cuvintele? Parcă n-ar fi din citaniile slujbelor pentru morţi, se întreba Banu copleşit, împietrit de durere, privind, cu ochii umezi, florile cu petale risipite în durere şi chipul fratelui rostogolit în neant, în nefiinţă.

Venise aci, noaptea târziu, cu soţia lui, Aniţa, şi cu cei doi copii. Nu pentru a mai sta de vorbă cu el, cu Bibel, ci pentru a-rl petrece pe ultimul drum.

O ultimă sărutare, o ultimă îmbrăţişare, asemenea unui strigăt aruncat peste toate furtunile Toate erau făcute pentru ultima oară. Acum nu aveau ce să-şi mai spună. Cu el, cu Bibel, acum cu pleoapele închise, ascunzând verdele, până ieri viu, al ochilor cel cu care trecuse prin atâtea necazuri şi cu care împărţise puţinele bucurii ale copilăriei, Banu va vorbi de acum înainte numai în gând. Pentru toţi fusese o pierdere grea, neaşteptată. Cu chipurile îndurerate, cei mai apropiaţi, fraţii şi surorile,

copiii şi nepoţii, aflaţi în juru-i, se întrebau parcă din priviri, fără ca unul din ei să rostească „De ce se întâmplase? Cum oare se putuse? Suferise Bibel de ceva?”

„O răceală deosebit de puternică, netratată, auzise Banu pe unul şi pe altul. Aşa spusese şi doctorul, la autopsie, un enfizem…”

Banu venise târziu, în noapte, fusese plecat la o analiză condusă de chiar ministrul său, iar vestea primită parcă-l paralizase. I-o făcuseră cunoscută în prima pauză. Şi primi imediat aprobarea să plece la înmormântare, să fie alături de familie.

În maşină, pe drumul spre casă, îşi aminti că în urmă cu mai mulţi ani? un alt ministru, nici nu vrusese să audă de o învoire într-o situaţie similară, îşi aminti vorbele: „Ce-nseamnă Banule sentimentalismele astea, de piorţi stăm noi acum?”

Şi nu plecase. Pe nea Simion, bărbatul surorii sale, cea mai mare din toţi fraţii, numai el din toţi apropiaţii nu l-a însoţit pe ultimul drum.

Continuă să depene amintiri şi să judece. Câtă deosebire! De data aceasta, omenie şi înţelegere. Atunci…

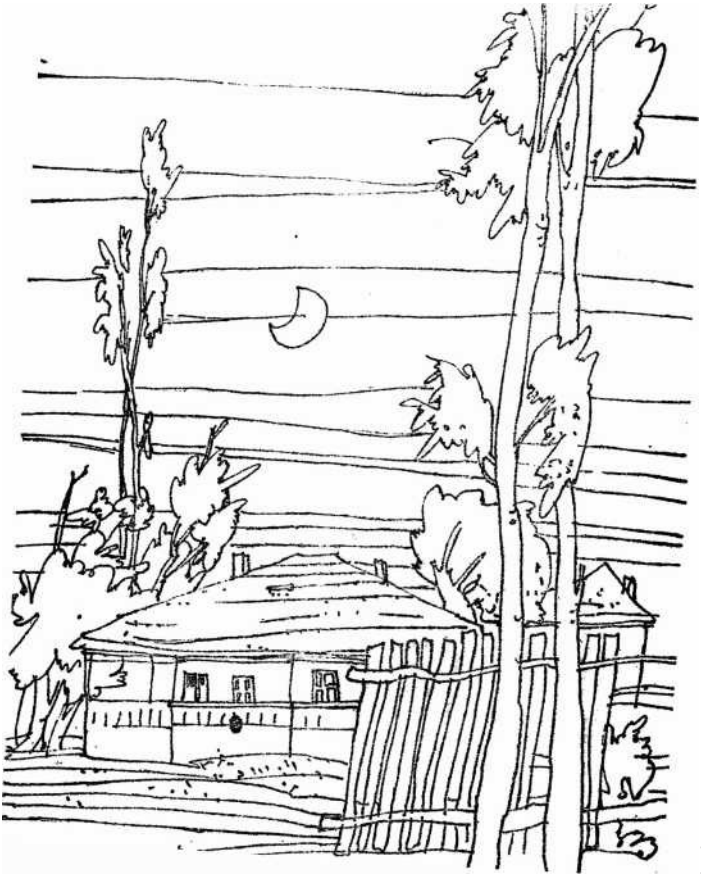

Bibel fusese cel care rămăsese în casa părintească. Din puzderia de copii, că doisprezece au fost, după legea pământului, casa i-a rămas lui.

Şi după aceeaşi lege avea să fie îngropat lângă ai săi, regretat şi plâns de toţi.

— Îl îngropăm cu popă, Banule? îl întrebase femeia lui Bibel, împietrită.

— Cum vreţi, cum e tradiţia. Din câte ştiu, el nu era omul care să mai fi călcat pe la biserică de când eram copii…

— Te înţeleg, nene, dar cine o să vorbească?

rostise încet fiul celui dispărut. Primârul? Doar nu e adunare generală. Ţaţa a fost şi el, într-adevăr, membru de partid. Dacă l-am mai putea întreba?! Şi să mai ştii una, chiar dacă nu-l chemăm pe popă, tot vine, că a lucrat cu tata şi îl respecta, ba chiar îl socotea prieten.

Cele spuse de fiu s-au adeverit. Venise ca orice om. Să aşeze la tâmpla lui Bibel o lumină şi o lacrimă. Pentru un prieten, pentru un om.

Cineva, parcă Tofler, a scris odată despre degradarea relaţiilor dintre oameni pe măsură ce societatea avansează. Poate are dreptate sau nu, poate ce spune el este inspirat din alte zone ale lumii unde stările de spirit i-au creat această imagine. Pentru aceşti oameni însă nu are dreptate. Cât vor există oameni precum cei din Cărbunari sau din Valea Tupşei, oameni ca Bibel, niciodată n-o să se petreacă acea ruptură dintre indivizi, acea îndepărtare de rude, prieteni şi chiar părinţi şi fraţi. Ce de lume se adunase!

Printre bărbaţi schimburile de cuvinte erau scurte, încete. Femeile, aşezate afară, în pridvorul bătrânesc, boceau şi ecourile vocilor chemau împrejurimile acelea albe, ninse. Numai femeia lui Bibel, împietrită, cu obrajii căzuţi şi ochii adânciţi în orbite, privea fără să rostească vreun sunet, dincolo de chipul şi trupul bărbatului. Există astfel de stări, există momente când durerea te blochează, îţi îngheaţă şi lacrimile şi vorbele şi gesturile. Abia după un timp, se vor revărsa şuvoaiele de lacrimi. Şi aceasta va dura mult şi în

fiecare zi. Aşa va face şi femeia lui Bibel. Va plânge atunci cina va petrece un timp Ungă mormântul bărbatului, să-i aprindă o lumină, să-l jelească, să-l „cheme” acasă…

O lăsase singură, fără sprijin, pentru că ea în bărbatul ei ştia sprijin, în braţul, şi-n vorba, şi-n ochii lui.

Banu rămăsese cu nepotul său, Ion, undeva afară, prin curte. Acum regreta că nu-l mai văzuse pe Bibel încă din vară. Nu avusese timp, îl chinuia gândul că fratele şi familia acestuia ar fi crezut că el, Banu, i-a uitat.

— Tata nu v-a uitat pe niciunul, rosti băiatul. Ştia că matale ai treabă, adică prea multă treabă. Uneori se întreba cum de rezişti, îmi zicea „uite, frati-meu are atâţia ani în cizmă şi nu s-a pixns niciodată. Când era locotenent şi umbla prin munţi, în misiuni, stăm toţi cu inima chircită, mai cu seamă muma. Ne era teamă. Mă duceam să-l văd dacă vine, dar el nu venea şi grija noastră era şi mai mare”.

— Aşa era, Ioane, Bibel a fost un suflet mare, un iubitor, pentru mine a însemnat mai mult decât un frate. L-am respectat şi l-am iubit întotdeauna. Îi respect şi memoria. Am fost şi mai apropiaţi de mici. Poate şi greutăţile ne-au legat mai mult, împărţeam fiecai e bucătură. Ştiu că ţi-a povestit că-i plăcea să colindăm dealurile astea, ale Tupşei, mai cu seamă când erau pline cu struguri şi pometuri. Mă doare pierderea lui, mă doare tare de tot. Trebuia să trec mai des pe la el, pe la voi.

Ne-am risipit cam mult, rosti apoi, ca un regret. De faptul ăsta, al risipirii, se temeau mai ales ambii noştri părinţi. Când ei trăiau, e un adevăr, ne întâlneam mai des în jurul lor, în vară arăta destul de bine Bibel şi când am vorbit la telefon n-a zis nimic, că ar fi cumva bolnav…

— Tata n-a spus la nimeni că e bolnav. Dar acu m-am convins că era. Fuma mult şi acolo, la serviciul lui, la pază fiind, pierdea nopţi multe, acasă nu prea dormea, că se lua cu treaba. Poate de asta a insistat să revin lângă el, să devin din constructor factor poştal, dar să fiu pe-aproape. Ştiu că matale, nene Banule, te-ai supărat pe faptul ăsta, pe bună dreptate, matale mă duseseşi la acea şcoală şi voiai să mă vezi un muncitor serios, să fac ceva mai aparte, mai special şi îţi spun sincer că mi-a părut rău să mă despart de meseria aceea. Tata nu m-a slăbit şi nici mama. Să vin, să vin acasă, că şi aci se poate câştiga un ban, în pragul casei… Ce să fac, i-am ascultat, mai cu seamă că m-am şi îndrăgostit de Maria lui Romică, femeia care acum îmi e nevastă, făcurăm şi doi copii şi tata se bucura că suntem aci, lângă el. Acu ne părăsi. Parcă nu-mi pare rău de meseria aia, mai ales acum când mama şi soră-mea, Milica, au rămas singure.

— De ce n-a spus la nimeni, Ioane? De ce? întrebă Banu, parcă să-şi despovăreze sufletul de oarecari remuşcări. Poate l-am fi salvat.

— Cine să ştie ce avea el în trupul lui, în sufletul lui. La mine, la vale, venea seară de seară,

înainte să intre în postul lui. E adevărat că în ultimul timp se cam gălbejise, am văzut şi eu, dar mi-am zis că aşa e iarna… Acu mai circulă nişte vorbe că l-ar fi otrăvit nu ştiu cine, o târfă de pe la Bustucheni cu care ar fi lucrat pe la cooperativă. Tata a fost curat în căsnicie. Şi muma n-are de ce să creadă în basme.

I-am spus şi eu mumii, care tot îşi pleca urechea la bârfe, să nu se ia după muieri, după gurile rele. Am văzut, la autopsie, nu e vorba de otravă. „Plămânii aprinşi”, ei au fost de vină. S-a sufocat. Ăia cu autopsia mint?

— De ce-ar face-o Ioane, răspunse Banu. Ar însemna să mintă şi organele statului care se interesează de el. Faptul că a fost găsit acolo în ghereta aia, pare ceva suspect. Dar… Bibel a fost un om de omenie. Nu putea duce o viaţă dublă. Altfel nu mai ţinea atât la voi, la casa lui.

— Şi eu zic la fel şi satul zice tot aşa.

Banu şi Dănuţ, fiul lui, cu fraţii mai mari – Costică şi Milică – plecară spre cimitir conduşi de Ion. Crucile albe, cele mai noi şi altele înnegrite de vreme, cu înscrisuri diferite, arătau cine se „odihneşte” acolo, cu vârsta şi ascendenţii neamului lui. Aşa este tradiţia. Şi pe la ţară se respectă. Şi e bine că se respectă. Cei de un neam să aibă colţul lor, bucata lor de pământ pentru veşnicie.

De pe gardul scund al cimitirului puzderie de vrăbii zgribulite îşi luară zborul încolo, spre piscul pe unde Bibel, Banu şi Cornel, eu tei copni lui

Patru, şi purtau paşii în anii copilăriei către şcoală şi de la şcoală spre casa lor din Tupşa. Zăpada era moale şi se mai sub încă!

Pentru Banu acest moment deveni solemn, dar şi greu. Mai intrase de câteva ori în acel cimitir, pentru că aici odihneau părinţii săi – Pătru şi Nicoliţa – şi alţi fraţi mai mari seceraţi mai de mult de molima sărăciei. O linişte mare se trăsese, asemenea unei cortine, peste acest spaţiu al celor plecaţi dintre vii.

Şi Banu refăcea *în* memorie, citind numele de pe cruci, imaginea chipurilor celor care au fost. Pe unii şi-i reamintea foarte bine. Cimitirul devenise un spaţiu al amintirii. E bine câteodată să mai trecem prin aceste locuri, să nu le uităm! Poate că oamenii, confruntaţi cu amintirile, cu mai vechi imagini, cu figurile celor de care s-au despărţit pentru totdeauna, ar deveni mai înţelepţi, mai atenţi unii faţă de alţii. Cimitirele nu trebuie scoase din viaţa oamenilor.

Banu o luă înaintea celorlalţi şi se lăsă purtat de gânduri. Durerea se aşezase adânc în ei şi dorea să fie puţin singur.

— Pe aici, să o luăm pe aici, îi zise lom cane se apropie din spate, acolo e locul. Patru oameni lucrau de zor la rostuirea locului de veci, patru oameni ai familiei, care săpau şi plângeau: Gorel Popazu, Gogu Popazu şi doi fii ai lor.

Scoseseră afară scheletul, intact, al mumei Nicoliţa. Erau încă în stare bună pantofii cumpăraţi de Banu cu 12 ani în urmă când

bătrâna îşi dăduse sfârşitul, Erau, aproape intacte şi alte lucruri. Oamenii se opriră din lucru când îi observară pe cei veniţi şi rostiră, după obicei, un „Dumnezeu s-o ierte!”

— Biata muma! rosti Banu. A născut 12 copii. Acum, fără Bibel, mai suntem şase. Pe ceilalţi i-a secerat nenorocita de pelagră de mici. Numai Margareta a murit tânără, la douăzeci şi opt de ani. Era cea mai bine făcută dintre toţi. Şi Bibel moare acum, la 50. A fost atins şi el de pelagră. Să fie oare vreo legătură cu ce a fost?

Şi Banu revăzu scena aceea, de demult, când Bibel se luptase eu moartea, iar buna lor mumă cu cearcăne mari la ochi, neodihnită de câteva zile şi nopţi, se zbătea şi se mai şi ruga să-i fie salvat copilul. Nicoliţa şi-a iubit copiii şi ei au iubit-o. În cercuri din ce în ce mai mari, ca într-o apă de mătase, tremurau imaginile acelui chip al mumei, pe care Banu, la plecare, ori la întoarcere, în faţa pridvorului, îl săruta cu dragoste, fericit şi bucuros că ea, Nicoliţa, îi vedea tot ca atunci, când erau mici, cu hainele strâmte, dar îngrijite, purtate, la nad de fiecare dintre ei…

„De ce nu mi-a spus că e bolnav? De ce nu mi-a scris despre faptul ăsta, sau să fi dat fuga la mine cum a mai făcut altă dată. Ce-a fost în capul lui? se întreba Banu. Ar fi putut să mai trăiască cel puţin două decenii, socotind o viaţă activă, în mişcare deplină, cu muncă, ar fi fost firesc”.

Era ziua înmormântării, o mare mulţime se adunase în şosea, curtea fiind deja plină. Toţi

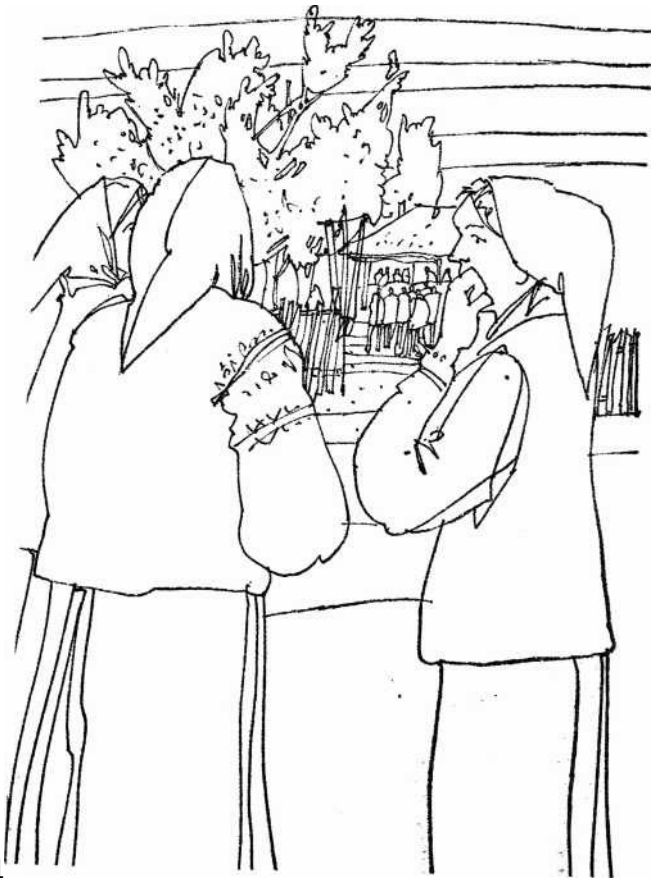

voiau să-l vadă pe Bibel, să-l mai vadă odată, să-l conducă pe ultimul drum.

Cortegiul se porni din faţa casei. Femeile ţipară îndelung. Se producea momentul cel mai greu. De pe casa lor şi a vecinilor ţâşniră câteva perechi de porumbei, uluiţi poate de mulţimea adunată, de ecoul vaietelor, poate şi ca un ultim salut pentru cel care în fiecare dimineaţă le arunca un pumn de grăunţe.

Veniseră oameni din toată comuna şi toată

Valea Tupşei.

Colegi, cunoscuţi sau nu, oameni care, poate, vreodată în viaţă, se întâlniseră şi-şi dăduseră „Bună ziua” sau „Bună seara”. Atât, dar îl ştiau ca pe un om de omenie cu suflet bun.

Veronica, sora lor, sprijinită de nepoţi, plângea. Şi mai cu seamă Milica, fiica lui, jelea într-un fel aparte, cutremurând asistenţa. Veronica, avea cehii arşi parcă de atâtea lacrimi vărsate.

Ai plecat fratele nost
Bun şi drag.
Am venit cu toţii Tar la tine-n prag.
Dar n-am mai găsit
Fratele nost drag.

Te duci la tata şi la muma Dar ei nu te aşteaptă acuma.

Bibele, frate Bibele.
Ai lăsat în urma ta Jale şi durere grea.
De ce pleci frate Bibele.
Bibele, fratele nost drag.
Î

Banu mergea alături, strângându-se de braţ cu toţi ceilalţi, apropiaţi, toţi cu lacrimi în ochi. Era, desigur, o descărcare sufletească. Pierduseră încă unul dintre fraţi, stâlpul casei părinteşti. El îi ascultase. Consimţise să rămână acasă, lângă părinţi, atunci, în urmă cu ani. „Trebuie să rămână unul din noi cu părinţii”, ziseseră ei, şi Bibel îi înţelesese.

— Omule, încotro se îndreaptă paşii tăi,

omule! îl striga femeia lui. Ai privit şi ai trăit viaţa, împărăţia tuturor lumilor! Omule, ridică-te şi rămâi cu noi, omule!

Ceremonialul din faţa bătrânei capele, veche de peste 300 de ani, declarată monument istoric, fusese simplu. De mult nu se mai adunase atâta mulţime în faţa acelei bisericuţe din stejar bătrân. Unul dintre vorbitori fusese colegul lui Bibel, – unul din cei şase care duseseră sicriul cu corpul neînsufleţit pe braţe, pe o distanţă de mai bine de un kilometru. De unde scotea ţăranul ăsta cuvintele atât de potrivite adresate celui ce plecase pentru totdeauna. „A fost doborât un brad frumos din această vale a noastră…” Acel brad era el, Bibel. Ţăranii ştiu să găsească cuvintele cele mai potrivite şi le rostesc într-un fel aparte, firesc. Firesc ca viaţa şi ca moartea. Urmă momentul cel mai din urmă, când fiecare, în felul lui, îşi luă rămas bun de la Bibel, cei mai mulţi îi sărutară faţa lui rece, şi încă de mai multe ori. Apoi îl duseră aceleaşi braţe vânjoase până la groapa zidită, unde fu introdus, împreună cu rămăşiţele mumei lui.

2.95

Peste dealurile din jur începuse să curgă din nou, uşor, ninsoarea. Dar peste oameni se cernea dureroasă această intrare în pământul străbun a unui om, a unui om în plină forţă, a unei fiinţe iubite. Plângea Valea Tupşei.

Şi ca un semn al îmbrăţişării cu pământul, osemintele mamei care crescuse atâţia copii aveau

să „vegheze” somiul noului venit… întâmplări nebănuite

În acea după-amiază cu lapoviţă şi ninsoare, subofiţerul care asigura ordinea pe peronul gării se mişca de colo-colo, încercând să cuprindă întreaga zonă din răspunderea sa şi să se dezmorţească oarecum. Până la schimb mai trebuiau să sosească două trenuri personale şi un mărfar, dar datorită vremii nefavorabile, ori aveau să se suspende, ori vor avea întinderi.

Ar fi intrat el în bufetul gării să bea un ceai sau o cafea fierbinte, dar postul e post, altfel… unde ne aflăm, cum respectăm haina şi gradele de pe umăr, îşi aminti el cuvintele şefului său direct, Roşea. Dacă n-ar fi fost întârziate trenurile şi dacă vremea n-ar fi fost aşa de rea, atunci îngrijorarea sa ar fi fost poate numai pe jumătate. Şi apoi, împreună cu cei de la C.F.R., trebuia să verifice vagoanele de marfă, sigiliile şi încuietorile.

— Să nu ne înregistrăm iar cu vreun A.N., măi Căline, acum, la sfârşit de an, că s-a dus calificativul care l-ai merita până acum, îi zisese maiorul Roşea. Ştii doar cât atârnă asta pentru noi.

Călin înţelesese. Nu era el omul care să fugă de greu. Aşa că şi de această dată suportă cu stoicism, ca de atâtea ori, vremea devenită dintr-odată neprielnică.

Între timp sosiseră şi cele două personale întârziate. Din vagoane coborâră oameni grăbiţi strânşi în hainele pe care apucaseră să le închidă doar la câţiva nasturi, zgribuliţi de frigul ce-i întâmpina. Călin îşi continuă patrularea, în sfârşit, sub dealul râului, se auzi ţipătul strident al locomotivei mărfarului pe care-l aştepta.

Îmbrăcaţi în şube îşi făcură apariţia şi cei doi oameni de la căile ferate pe care subofiţerul trebuia să-i însoţească în acţiunea de controlare a sigiliilor de la vagoane şi a altor puncte vulnerabile din staţie.

— Aţiângheţat nu glumă, tovarăşe Călin, rosti, unul dintre ei privind subofiţerul a cărui faţă parcă nu mai avea culoare.

— Timp nenorocit, tovarăşe Căruţă, răspunse el, dar nu cine ştie ce, în munţi, ştii atunci, era mai al dracului, dar eram mai tineri…

Garnitura oprise departe de gară, dincolo de barieră. Mecanicul numai în pulover scoase capul pe geam şi salută.

Cei trei începură controlul obişnuit, cu atenţie, fără grabă, în urmă cu câteva săptămâni avuseseră surprize. Cineva lucrase „metodic”. Se cunoştea că avea experienţă şi numai datorită perspicacităţii lui Călin s-a observat că un vagon are sigiliul rupt. Şi de astă dată găsi uşa deschisă

la un vagon. Cineva, unul sau

mai mulţi, umblase la vagoane. Se cunoştea că nu e dintre „meseriaşi”.

„Sunt începători, gândi Călin, dar cu atât mai rău”.

— Unde s-o fi întâmplat, la noi aici, la alţii? întrebă el cu voce tare.

Pe podina vagonului se observau urme şi se pare că un obiect greu fusese împins sau tras afară. Probabil o ladă sau mai multe din cele care mai rămăseseră.

Cei doi însoţitori aşteptau un cuvânt de la Călin, o hotărâre.

— Să vedem ce lipseşte, apoi îl sigilăm. E necesar să avem fişa vagonului. Şi aşa garnitura pleacă peste zece – douăsprezece ore. Am avea timp…

În acea zi, inspectorul şei se înapoia de la o expoziţie internaţională din Capitală, la care economia noastră era prezentă cu cele mai noi şi diversificate produse din toate domeniile. Predominau însă maşinile, diferitele utilaje şi obiectele de uz casnic. Fusese plăcut surprins de cele văzute şi se bucura din inimă.

Cristescu, conducătorul auto al autoturismului, îşi exprimase chiar dorinţa de a cumpăra pentru fiul său noul autoturism „Oltcit”. Autoturismul produsese o bună impresie şi îşi atrăsese elogii din partea vizitatorilor şi a specialiştilor.

— Tovarăşe colonel, sunt şofer de o viaţă şi am umblat cu multe maşini, dar asta mi-a rămas la inimă. Consumul este bun în raport cu capacitatea, confortul nu mai vorbesc. E mai ceva ca ale japonezilor, sau ale altora cu tradiţie în materie. Am să-i cumpăr lui ăla mic, studentul, una de asta, dacă oi apuca.

— Cumpără-i, Cristescule, că merită, îi zise inspectorul şef î.nourajându-l. Acesta ceru permisiunea de a deschide radioul.

— Bineînţeles Cristescule. Este pasiunea dumitale să asculţi muzică şi să te destinzi când

conduci. Fie!

Răsuci butonul aparatului. Muzica se revărsă dintr-odată înăuntrul maşinii, iar şoferul începu, aşa cum îi era obiceiul, să bată cu degetul arătător în covrigul volanului, în ritmul sacadat al melodiei.

Banu privi amuzat, pentru a câta oară, scena.

Şi dintr-odată, afară începu să fulguie şi Ei istescu opri să pună ştergătoarele.

— Noroc că timpul a fost bun când am vizitat târgul, zise şoferul după ce maşina îşi reluă rulajul.

— Am văzut lucruri deosebite Cristescule, a fost o adevărată lecţie de economie politică. Industria românească poate în curând să concureze cu oricare industrie avansată din lume. Un adevărat miracol pentru noi cei care ştim de unde s-a pornit. Toate sunt «le ridicată valoare, aprecie Banu.

— Şi mie mi s-au părut toate bune, dar parcă tot la „Câtcit” mi-a rămas gândul. Deformaţie profesională, tovarăşe comandant.

— Desigur, îl aprobă Banu. Asta înseamnă că, pe lângă instalaţii petroliere, pentru chimie, de minerit sau agricole de mare productivitate, suntem în stare să producem şi altceva. Acum, iată, autoturismul. Greu, dar merită…

Maşina mergea cu viteză moderată. Fulgii mari, pufoşi parcă se lipeau cu tot mai multă insistenţă de parbriz.

— Ne-a luat iama cam repede, constată nu fără regret inspectorul, ştiind că pe câmp mai sunt

bucate de adunat. De altfel, de o parte şi de alta a şoselei se aflau oameni care se grăbeau să încarce în remorci sfeclă ori porumb…

mvizitase expoziţia într-o „fereastrã” pe care o avusese şi nu lipsise din judeţ decât puţin, începu sã rãsfoiascã prospectele pe care le luase şi unde erau prezentate calitãţile tehnice, randamentele diferitelor maşini şi utilaje, precum şi desenele unor produse casnice, de mobilã şi îmbrãcãminte. Abia acum îşi explica mai clar de ce acestea sunt atât de cãutate în ţarã şi la export.

Privea cu mândrie şi satisfacţie echipamentele hidraulice, puternicele excavatoare de 50 şi 100 t, tractoarele şi combinele de mare putere, care în scurt timp aveau sã lucreze pe marile şantiere şi ogoarele ţãrii spre a uşura munca oamenilor.

— Cristescule, se adresã el şoferului, cred cã ai dreptate şi dumneata cu „OIteit”-ul acesta. Este o creaţie inteligentã şi foarte actualã prin consumul redus. Cred şi eu cã ar trebui sã mã gândesc la înlocuirea T.S.-ului cu o asemenea bijuterie.

Echipa operativã sosise la scurtã vreme la faţa locului. Din vagon lipsea o ladã din care, aşa cum se putea citi în fişele celorlalte lãzi, se aflau obuze.

Ce sã facã cu obuzele? De ce le-au luat?

Se fixarã urmele, se fãcurã fotografii, dar de altundeva trebuia pornit. Unde se produsese spargerea, adicã în care loc şi când? Şi acolo, mai

ales, trebuie să se caute urmele. Indivizii nu puteau transporta obiectul acesta greu decât cu un mijloc, sau poate. T:

Fănicã, maiorul cãruia inspectorul şef îi încredinţase clarificarea cazului, cunoştea zona, ştia oamenii, îi ştia şi pe cei certaţi cu munca, cu legile. La spargerea de rândul trecut se sustrãseserã haine din piele, porumb, ţigări şi bãuturi strãine º.a. Banu îiceruse atunci sã verifice în amãnunţime dacã cineva din zonã poartã asemenea haine, dacã ţigările au fost plasate la baruri şi restaurante, sau dacã porumbul e vândut prin târguri.

Trecuserã de atunci douã sãptãmâni, dar nicio urmã. Şi iatã cã o nouã spargere se produsese.

De data aceasta infractorii se pãcãliserã, cã sigur nu obuze le trebuiau, ci altceva…

— Mãriţi cercul! Extindeţi cercetãrile şi în comunele din împrejurimi, ordonã Banu. Cãutaţi peste tot. Şi încã ceva, Fănicã, ce-ţi spune numele de Tivii?

Maiorul se grãbi sã rãspundã.

— E omul cu… porumbul, din primãvarã.

— Şi de atunci ai mai auzit ceva de el?

— Da. Eu personal l-am verificat periodic. Merge la serviciu, îşi vede de treabã.

— Deci Tivii al nostru s-a fãcut om de treabã. Bine, prea bine, Fănicã, dacã-i aşa. Şi crezi, adicã eşti sigur eã el n-ar şti nimic de cele întâmplate?

— Sigur nu vã pot raporta, dar…

— Verificã-l încã o datã şi pe ãlãlalt, legãtura lui, Lefericã. Dar Gulie, spãrgãtorul, mai este în oraş?

— Sunt toţi, vã raportez.

— Atunci, la treabã. Trebuie sã gãsim obuzul, altfel cine ştie pe unde ajunge şi… consecinţele nu le mai discutãm.

Dupã discuţia cu inspectorul şef, care fusese într-un fel o analizã preliminarã a cazului, maiorul Fãnicã îşi reluã verificãrile. „De ce mi-o fi zis şeful de Tivii, de Gulie şi de ãilalţi? Oricum, nu degeaba…”

Un fir îmi trebuie şi-l voi gãsi, mama lor a dracului, cã aici nu e treabã de unul singur, îşi continuã el gândul.

Roşea, maiorul celãlalt, şeful lui Cãlin, se fãcuse pãmântiu când auzise de spargere şi mai ales de dispariţia unui obuz. Era sectorul lui şi… „dacã nu-l gãsim!…” Organizã pânde pânã la pod şi dincolo de pod unde credea cã se pot produce spargerile, când trenurile reduc viteza, sau opresc la semnal.

Curios, se constataserã spargeri numai când trenurile întârziau şi erau nevoite sã opreascã prin halte sau erau dirijate pe linii moarte. Se impunea astfel chestionarea mecanicilor şi conductorilor de tren.

Un mecanic de locomotivã declarã cã oprise la semnal mai mult de o orã, iar la punctul zis Crucea, în apropierea unei halte din judeţul vecin, peste 20 – 30 de minute. Nu auzise zgomote sau

voci omeneşti în preajma trenului. La fel declarase şi însoţitorul sãu.

Sosit la faţa locului, în ziua urmãtoare, Banu a fost informat de maiorul Roşea asupra desfãşurãrii cercetãrilor.

— Dragã Roşea, îi zise parcã dojenitor Banu, ştii cã eu nu sunt adeptul hârtiilor inutile, dar când ai declaraţii cum sunt acelea ale mecanicului şi însoţitorului sãu, nu trebuie sã le pui de o parte.

— Tovarãşe colonel am crezut…

— Vom mai discuta aceste lucruri la analizã. Procedaţi la verificãri şi în punctele *Crucea* şi *Vedeni*. Imediat ce aţi descoperit ceva trebuie sã mã informezi.

Deşi ninsoarea şi lapoviţa încetaserã încã din timpul fiopţii, gerul devenise din ce în ce mai greu de suportat. Inspectorul ordonã lui Cristescu sã aducã ceai fierbinte pentru oameni.

Fãnicã îl gãsise pe Tivii la „Pierdetren”. Se cinstea cu încã doi înşi de ai lui. Când îl vãzu pe maior pe care-l cunoşteau drept „Colombo”, Tivii se ridicã de parcã nu bãuse nimic pânã atunci.

— Sã trãiţi dom Colombo, fac eu cinste, tunã cu vocea lui groasã, rãguşitã de tutun şi bãuturã.

— Pãi la ora asta oamenii sunt la lucru, mãi Tivile, nu la crâşmã, îl luã din scurt maiorul. Aniversezi ceva? Ţi-a nãscut iarãşi nevasta?

Tivii îşi scãrpinã ceafa şi, fãrã entuziasmul de la început, se adresã maiorului.

— Dom maiur, ştiu ce cãutaţi. Dar n-am fost eu. Jur pe copiii mei. Ce-mi trebea mie belea pe

cap, ziceţi şi dumneavoastrã.

— Ce sã zic eu. Nu zic nimic, se auzi vocea calmã a ofiţerului. Dacã nu eşti tu poate e altcineva…

— Dom maiur, nu e de aici, poci sã fac şi prinsoare. Ce, nu aflam eu!… Pãi cine dracu’ face fãr sã ştiu eu, se umflã Tivii ca un curcan în pene.

— Dacã te aflu cã ştii ceva, sau ai fost acolo, nu mai scapi, chiar dacã ai atâţia copii, te-ai nenorocit. Bagã de seamã, îl avertizã maiorul, împungându-l în piept cu degetul arãtãtor.

Se întoarse pe cãlcâie şi ieşi de la „Pierdetren”. Omul cãutat nu era Tivii, dar maiorul ştia cã acesta, vãzând cã e bãnuit, are sã-l ajute.

La mai puţin de o jumãtate de orã Tivii pãrãsi cârciuma.

Locotenentul major Avram, reîntors de la nişte cursuri, primise ordin sã se deplaseze în cel mai scurt timp în oraşul din noi d.

— Ia legãtura cu Roşea şi Fãnicã. Cunoşti aceastã zonã la fel de bine ca şi ei. Este un caz dificil de rezolvat, trebuie sã descoperim pe autori pentru cã numai aşa se vor curma furturile din vagoane.

Banu îşi fãcuse o socotealã clarã, încercând sã stabilească cea mai adecvatã strategie. Dacã o parte din boţi ar fi fost descoperiţi, ar fi cãzut întreaga reţea, pentru cã rezultase clar cã nu putea fi vorba numai de „o singurã minã”. Şi, ceea ce îl frãmânta pe comandant cel mai mult era sã-i

prindã cât mai repede cu puţinţã. Se interesa personal de caz. Furturile din vagoane le aprecia ca infracţiuni deosebit de periculoase prin toate implicaţiile ce le aveau: mãrfurile de la furnizori nu mai ajungeau la beneficiarii care le aşteaptã pentru fondul pieţii, fie cã era vorba de terţi interni sau externi, speculã, punerea în circulaţie a unor produse periculoase, scãpate de sub control, şi câte şi mai câte.

Urmele începurã sã aparã. Pe un drumeag de pãdure au fost descoperite bucãţi de tablã şi sârmã, identice cu acelea care se vedeau pe celelalte lãzi. Şi nu mare le fu surpriza când observarã cã urmele duceau înapoi, cãtre râu, şi nu cãtre localitate.

— Eu aş propune, sugerã Avram, sã efectuãm o scotocire şi în partea cealaltã a terasamentului şi prin lanurile de coceni.

— Da, nu ar fi lipsit de interes ce spui tu, Avrame, îi zise maiorul Roşea. Raportarã la bazã cele constatate pânã aci, faptul cã urmele duceau şi peste râu.

Primirã ordinul sã purceadã de îndatã ce le vin ajutoarele – o grupã de ostaşi şi doi câini pentru urme – la o scotocire a împrejurimilor, inclusiv a lanurilor de coceni încã netãiaţi. Nu-şi punea Banu mari speranţe în aportul clinilor, pentru cã trecuse cam multişor de la ora evenimentului şi cãzuserã şi ceva precipitaţii, dar mai fuseserã cazuri când câinele „Orban” depistase urme şi mai vechi. Maiorul „Colombo”

îşi continua investigaţiile în Vederii, deocamdatã însã fãrã folos, întrebase în dreapta, în stânga, fãcuse inventarierea cãruţelor şi a cailor, cu ce se îndeletniciserã proprietarii lor în noaptea când se produsese furtul. „Parcã am fi de la registrul agricol”, exclamã el subofiţerului care-l însoţea, fãcând haz de necaz, pentru cã era încã de muncã nu glumã. Nu e uşor sã iei om cu om, sã-l scarmeni, ce şi cum…

Urmele pe care ceilalţi le comunicaserã aparţineau unor roţi de cauciuc aproape şters. „Cam toate cãruţele au roţide astea, alte detalii nu mai sunt?” întrebase el pe celãlalt maior, Roşea, prin radiotelefonul maşinii. Acesta îi rãspunse cã nu are alte date şi cã „numai timpul va aduce cu siguranţã noi elemente…”

„Pãi atunci n-am prea fãcut mare lucru” completã Fãnicã, înciudat. Şeful de post raportase şi el cercul de cãruţaşi care ar fi fost suspect. Indivizi care mai aveau la activ fapte infracţionale. Dar culmea, toţi aveau cãruţele la adãpost, unii chiar descompletate.

„Tot Tivii trebuie sã-mi vinã cu bomba, gândi Colombo, ca sã-mi demonstreze cã nu el ori ai lui sunt vinovaţi”.

Obosit, abia trãgându-şi cişmele de cauciuc prin noroaie, maiorul îşi valea de muncã. Aproape pe nesimţite înserarea se aşezase peste localitate.

— La lumina lanternelor n-o sã putem observa ceea ce ne-ar putea interesa, se adresã el şefului de post, Grigoriu, care-l urma îndeaproape.

La cooperativã aveţi atelaje pe roţi de cauciuc? întrebã el, întorcându-se spre şeful de post

— Vã raportez, tovarãşe maior, cã avem câteva, dar îngrijitorii sunt oameni la locul lor, garantez…

— Hai ia post, Grigorâule. Viaţa a demonstrat cã mai trebuie sã pui şi capul la contribuţie, sã reflectezi puţin, filosofã el. Cum ajungem, trimiţiajutorul dupã îngrijitori şi paznici.

— Am înţeles.

Roşea urmãrise urmele pânã aproape de râu. Malul era înalt şi abrupt. Apele crescuserã şi creşteau încã pânã aproape sã atingã buza albiei. Aci se opri. „Sã fi aruncat nemernicii obiectele furate în apã? De ce ar fi fãcut-o? Sau poate au venit pânã aici sã deruteze”.

— De ce? Poate au vrut sã ascundã în apã obiectele. În definitiv dacã sunt bine ambalate în material impermeabil, stau foarte bine pe fundul râului. Când se retrage apa, fãptaşii le pot scoate cu uşurinţã… îşi dete cu pãrerea locotenentul major Avram.

— Poate ai dreptate Avrame. Poate surpxânşi de cineva, au vrut sã scape cât mai repede de *corpul delict* şi nici cã se putea o soluţie mai bunã. Le-au aruncat în râu.

Între timp, grupa de soldaţi trecuse râul cu ajutorul câtorva bãrci, începurã scotocirea lanurilor de coceni, desfãşuraţi în linie de trãgãtori, în faţa lor subofiţerii cu cei doi câini. „Orban”, câinele cel mai exact, o şi luase tare la

fugã, trãgând dupã el, în zigzaguri, pe subofiţerul conductor... „Eee, Orban al meu nu adulmecã degeaba” şi îi prelungi lesa cât mai mult. „Ia veei, Orbane, tatã, poate mã premiezi din nou, mi-ar pica bine...” Şi Orban, ca şi celãlalt câine, Ficus, sdrmând cu labele în vrejuri de dovled şi costreie netãiate, parcã ar fi vrut sã spunã: „ad cãutaţi!”...

Ostaşii se apropiarã. Dupã un timp dãdurã la ivealã lãzi cu sticle, sticle cu bãuturã, cartoane de whisky, baloturi de stofe, haine de piele şi zeci de cartuşe de

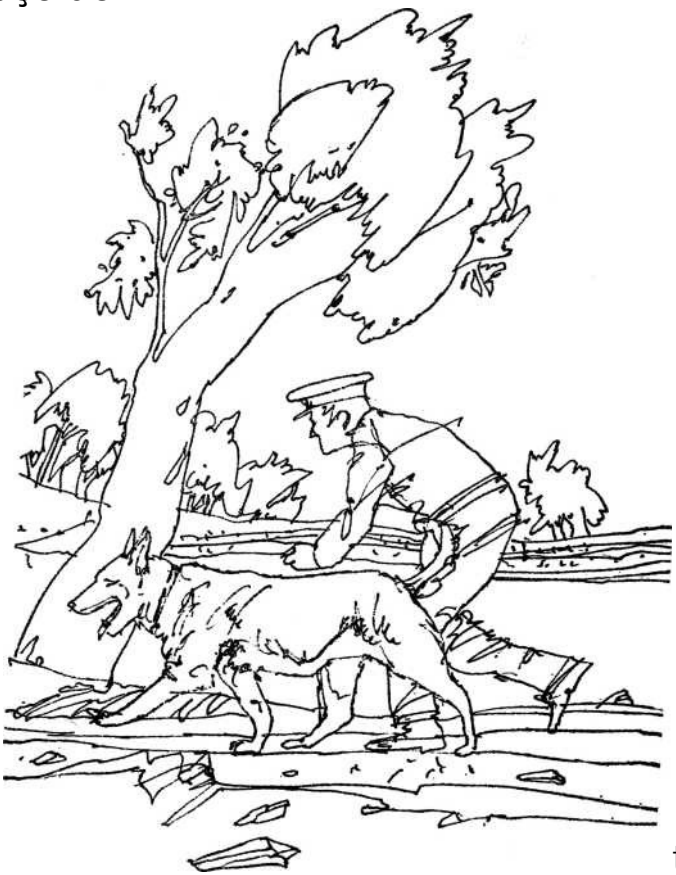

ţigãri,

îngropate superficial şi acoperite cu resturi vegetale.

Descoperirea era un avans în soluţionarea cazului, dar unde poate fi obuzul, unde şi cine sunt autorii?

Dimineaţa, cerul continua sã fie închis. Ceaţa domina întinderea şi vizibilitatea era mult redusã.

Inspectorul Banu primise rapoartele de la toţi oamenii. Acţiunea se desfãşura organizat şi se înregistrau câştiguri.

Prin telefonul scurt transmise lui Roşea şi Avram însãrcinarea sã se ocupe de îndatã de cei care au deservit garniturile de marfã.

— Pentru personalul respectiv garantez eu tovarãşe comandant, îi cunosc, nu cred sã…

— Nu te grãbi, nu absolutiza, dragã Roşea, îl întrerupse inspectorul, în primul rând e necesarã o discuţie cu ei. Ne trebuie explicaţii. Cum de a fost posibil ca din garniturile pe care le deserveau sã disparã atâtea bunuri? Unde au fost ei? N-au vãzut chiar pe nimeni şi nimic? Şi de ce sã; nu credem cã ar putea fi chiar mâna unuia, sau unora dintre ei, ori nişte mijlocitori, tãinuitori º.a.

— nţeles tovarãşe comandant. Trecem la executare, poate am exagerat… Vã rog sã mã scuzaţi.

Colombo, care se afla pentru un scurt timp la sediu, raportã şi el ce fãcuse pânã atunci, îi reţinuse atenţia faptul cã urmele unei cãruţe ducea de la râu cãtre sectorul zootehnic al cooperativei.

— Cei care ar fi putut face aşa ceva sunt mărginaşii... Tivii i-a vizitat, zice cã erau foarte „risipiţi” şi n-a prea scos mult de la ei. Am sã scot eu în schimb. Trandin şi cu fraţii lui o sã-şi aminteascã de mine.

— Vezi sã nu-i „sperii”, dragã Colombo.

— Nu. Sunt ei şi aşa speriaţi. Nu ştiu cine le-a bãgat în cap şi lor şi altora cã-i bat la tãlpi. Ştiţi bine cã eu n-am bãtut pe nimeni... Arma cu care-i bat eu pe infractori este numai legea. Treaba lor, creadã ce vor...

— Bine, Fãnicã, mergi la Vedeni şi pânã în searã sã lãmureşti pista aceasta, cu „mărginaşii”, cum spui tu.

În acel moment telefonul sunã prelung, obositor. Maiorul salutã şi ieşi.

Banu ridicã receptorul. De la postul de miliţie Algele i se raportã: „A luat foc un elicopter. Sunt şeful de post”.

— Unde Vlade, unde?

— La marginea satului, arde ca un rug, tovarãşe comandant.

— Venim! împreunã cu oamenii de acolo luaţi urgent mãsurile cele mai potrivite.

Inspectorul lãsã receptorul în furcã, exclamând: formidabil, asta mai lipsea!... îi luã cu el pe maiorul Fãtu şi pe cãpitanul Tomescu de la cercetãri şi se deplasã urgent la faţa locului.

Elicopterul luase foc la impactul cu şoseaua. Cel care anunţase şi vãzuse primul vâlvãtaia dãdu primele amãnunte.

Lumea se adunase. Şeful de post, Vlad, încercase, cu pompierii voluntari din sat, sã stingã incendiul şi sã se deschidã mãcar o uşã a aparatului de zbor care, din nefericire pentru membrii echipajului, se blocase. Aceştia, la rândul kw, fãceau şi ei eforturi desperate pentru a scãpa din vâlvãtaia care mistuia aparatul. Neputinţa lor se transformase în certitudine. Bãteau

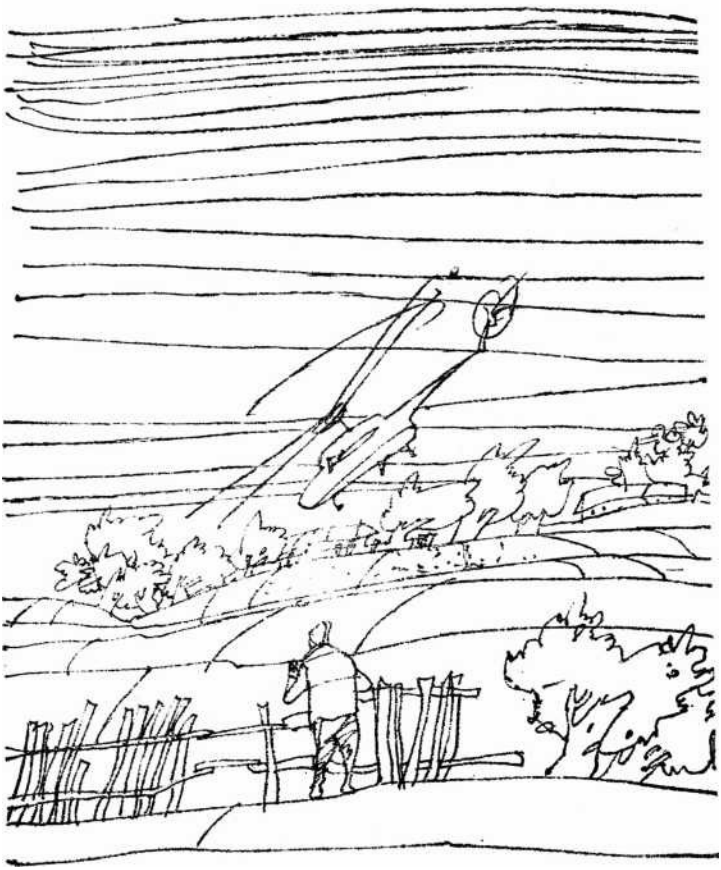

cu pumnii în geamurile laterale, dar plexiglasul refuza cu îndãrãtnicie sã cedeze. Când limbile de foc pãtrunserã în cabinã ţipetele de

groazã devenirã cumplite.

Câţiva oameni mai întreprinzãtori se repezirã într-un gard smulgând pari cu gândul sã aplice lovituri de berbece spre a sparge geamurile. Flãcãrile cuprinserã întregul aparat şi efortul de pânã aci rãmase fãrã niciun rezultat, fiindu-le imposibil sã se apropie.

Deodatã se auzi vocea puternicã, a ajutorului şefului de post, Fineã, „daţi-vã la o parte oameni buni, la o parte”! Subofiţerul cu încã doi oameni ai satului îşi croirã în grabã drum prin mulţime şi izbirã cu un lemn lung de 8 – 10 metri, ce servise drept prãjinã la o claie de fân, în parbrizul lateral spãrgându-l. Îşi fãcu imediat apariţia capul unui om al echipajului ţipând, cu chipul desfigurat, care se agãţã înnebunit cu mâinile de capãtul lemnului întins. Dupã eforturi insistente, dar şi periculoase, au reuşit scoaterea omului din interiorul aparatului incendiat. Alţi cetãţeni aruncarã pe el o pãturã pentru a i se stinge hainele care-i ardeau şi încercarã, mai cu seamã femeile, sãi uşureze durerile ungându-l cu ulei pe arsuri şi udându-i buzele cu şervete ude.

Subofiţerul şi cei doi oameni, la care se alãturaserã şi alţii mai curajoşi, încercau sã-i scoatã în acelaşi mod şi pe ceilalţi. Apelurile lor rãmãseserã însã zadarnice. Cei din interior nu aveau cum sã-i mai audã. Se repezirã pe bolidul arzând aruncând pãturi ude şi cergi, reuşind sã pãtrundã cu riscul unor arsuri, apucarã sã smulgã uşa şi sã-i tragã afarã. Unul, maiorul, şeful

echipajului, tatã a trei copii, era în comã, se reuşise scoaterea lui vâu, dar decedã la scurt timp pe marginea şoselei unde fusese aşezat. Ceilalţi doi, un maistru şi un mecanic e rău deja morţi.

„Nu s-a putut mai mult!” raportã inimosul subofiţer Firicã inspectorului Banu. Dacã nu s-ar fi blocat uşile, poate…

Trebuiau cercetate şi descoperite cauzele care determinaserã evenimentul acesta nefast. Se luase între timp legãtura cu unitatea de care aparţinea aparatul de zbor precum şi cu cei de la utilitarã”.

Dupã primele informaţii rezultase cã elicopterul fusese repartizat sã execute lucrãri importante în agricultura judeţului şi, dupã cum era programul, echipajul îşi îndeplinise o parte din misiune.

Poate tocmai aici se defectase ceva şi aparatul nu mai putuse fi stãpânit. Ce ar fi putut determina cãderea? se întrebã Banu. Când el ajunsese, focul era deja stins iar oamenii se învãlmãşiserã. Un singur supravieţuitor, dar şi acela cu arsuri destul de grave.

— Ca nişte miei copţi în spuzã, auzi Banu în spatele sãu, o voce de femeie.

— Doamne, cum an putut sã ar zã aşa! exclamã o alta şi Banu vãzu cum lacrimile o podidirã. Lacrimile le podidirã şi pe altele, poate chiar pe toate femeile care veniserã la faţa locului.

Într-adevăr, trupurile celor doi se comprimaserã într-atât încât deveniserã şi ca

formã şi ca greutate, asemenea unor miei.

— Cât trebuie sã fi suferit oamenii aceia ale cãror trupuri erau comparate, firesc, cu ale mieilor! Câtã suferinţã!

Bãrbaţii, strânşi în jurul rãmãşiţelor aparatului, comentau. Unele femei începuserã chiar a jeli cu privirile în lacrimi. Poate pe cei morţi de aci, poate pe morţii lor… Apãruserã luminãri şi le aşezaserã la capul fiecãruia. Venise şi preotul sã se minuneze, sã dea o minã de ajutor. O slujbã pentru cei ce trecuserã în nefiinţã ar fi fost în acest moment neavenitã.

Mecanicul, care scãpase deocamdatã, fu dus imediat cu maşina inspectorului la spitalul din oraşul cel mai apropiat. Dupã primele îngrijiri acordate acesta fu expediat la o clinicã specialã.

Va supravieţui…

Cei care ar fi putut da cele mai bune relaţii despre modul cum se produsese catastrofa, despre eventualele defecţiuni sau greşeli de pilotaj, erau ei, cei care pilotaserã, cei care fuseserã acolo în capsula aceea a elicopterului, dar…

Membrii comisiei tehnice, specialişti în domeniu, sosiţi la faţa locului, verificarã grãmada de fiare, atât cât se mai putea verifica. Dupã câteva ore de calcule şi zãboveli cãzurã de acord cã accidentul s-ar datora unul cablu ruginit de la elicea secundarã şi a blocãrii unui scripete, din care cauzã comenzile nu se mai sincronizau normal Asta şi pentru cã aparatul era într-o stare avansatã de uzurã…

— Cam repede a concluzionat comisia cauza accidentului! exclamã Banu faţã de colaboratorii sãi, Fãtu şi Tomescu.

Cei doi îl aprobarã tacit. De ce nu s-au fãcut înlocuiri de piese sau sã se fi scos din dotare aparatul, dacã era atât de vechi, continuã Banu. Oamenii aceştia au copii, familii… Dar una este a constata, aşa, privind o grãmadã de fiare arse şi pipãindu-le, şi alta este sã pãtrunzi în miezul problemei. Nu trebuie, desigur, sã scoţi vinovat un om… sau un utilaj, în meseria noastrã trebuie fãcutã o selecţie mai precisã, concretã. Inspectorul discutã cu şeful comisiei tehnice, cu cei trimişi de la utilitarã, dar mereu reveneau în discuţie aceleaşi aspecte. Ele sunau stereotip: cablu ruginit, elice, scripete…

— Constatãrile noastre, astea sunt, de naturã tehnicã, spusese şeful comisiei.

— Deci trebuie sã înţeleg, se adresã contrariat Banu, cã aici se încheie, pentru dumneavoastrã, dosarul privind acest grav accident. Dar dincolo de motivãrile tehnice, nu se mai face nimeni vinovat?

Acelaşi om care dialogase cu inspectorul rãspunse puţin încurcat:

— Dupã noi, nimeni. Pe cine poţi sã faci rãspunzãtor pentru un accident stupid ca acesta! …

Maiorul Fãtu şi cãpitanul Tomescu începuserã cercetãrile. Privirã panorama locului, discutarã cu oamenii, se interesarã la ce orã se ridicase

aparatul în aer de la bazã, în ce perimetru trebuia sã arunce erbicidul, cum apãruse în zona aceea º.a.

Aflarã cã elicopterul trebuia sã se afle la lucru în ziua aceea în altã zonã, mult mai departe de locul cãderii. „De ce s-a aflat în zona aceasta, unde se pare cã au vrut sã aterizeze? Sã se fi rãtãcit?”

— Coincidenţã, zisese unul din comisia tehnicã. Este tot ce v-am spus noi: defecţiuni tehnice. Timpul nefavorabil i-a determinat sã caute un loc mai potrivit, rãspunse, neclintit în concluzia sa, acelaşi specialist.

— Chiar şoseaua sã fi fost locul cel mai potrivit?

Se apropie, auzind dialogul, cetãţeanul care locuia cu casa în marginea satului. El semnalase accidentul.

— S-au învârtit de multe ori pe acolo, deasupra de vii, dar parcã mi s-a pãrut cã vor sã coboare aici pe şosea, pe aci pe lângã tabla cu numele satului. Gata s-o lovească de câteva ori. Apoi, la puţin timp, a cãzut pe şosea. Am vrut sã mã duc sã vãd ce e, dar n-am fãcut nici cinci paşi cã am auzit o pocniturã, apoi fum şi flãcãri. Am fugit la post şi la primãrie sã anunţ. M-am dus şi la clopotniţã, am tras clopotul şi am alergat sã alarmez satul.

— Prostii omule, ţi s-a pãrut. Ce sã caute peste viile de acolo, ce sã caute lingã tabla asta, adicã lingã sat? Ai avut vedenii... interveni unul

din comisia tehnicã.

— Trebuie ascultat omul acesta. El a vãzut ce s-a întâmplat şi ce interes ar avea sã inventeze acum poveşti, replicã Fãtu.

La acestea şeful comisiei se adresã lui Banu.

— Pentru dumneavoastrã poate constituie chiar un caz de piraterie aerianã, terorism, mai ştiu ce credeţi. Noi excludem astfel de ipoteze. Nimeni din echipajul acesta n-ar fi nutrit gândul evaziunii. Dumneavoastrã vreţi pânã la urmã un ţap ispãşitor, nu-i aşa? Adicã un vinovat…

— Defel. Dar o explicaţie trebuie sã existe. Şi pentru aceasta trebuie sã analizãm totul. Fiecare indiciu, trebuie luat deocamdatã în considerare. Nu putem lua ca dovadã numai susţinerile dumneavoastrã cu „firul acela ruginit” pe care nici nu mai avem posibilitatea sã-l vedem, sã-l expertizãm…

— Cum credeţi dumneavoastrã. Pentru noi problema e închisã.

— Pentru noi, încã nu, rãspunse hotãrât Banu.

Înapoiat la Vedesni, maiorul Colombo, începu discuţia cu cei aduşi de ajutorul şefului de post.

— Sã între întâi paznicul! E imposibil sã nu fi auzit ceva, în camerã îşi fãcu apariţia un bãtrân mãrunt. Trãgea un picior.

— S’ã trãiţi, salutã, cât putu de corect, omul.

— Şi dumneata sã trãieşti şi încã mult, nene, rãspunse ofiţerul.

Maiorul se uitã la paznic mai cu atenţie şi-l invitã sã ia loc. „Dupã ce cã bãtrânul ãsta e

şchiop, mai are şi ochiul stâng beteag", gândi Colombo.

— Ştiţi, poate, pentru ce v-am chemat aici, începu maiorul.

— Am aflat de la tovarãşul plutonier, vorbi oarecum îngrijorat bãtrânul, dar…

— Şi aveţi ceva de declarat în legãturã cu cele întâmplate? întrebã el, privind cu insistenţã pe bãtrân.

— Tovarãşe maior, eu, la vârsta mea, chiar dacã sunt aşa cum mã vedeţi, am auzul încã bun şi vederea, deşi am doar un ochi, e încã bunã. Dar acu douã nopţi n-am auzit niciun zgomot suspect.

— N-a venit nimeni pe la dumneata, în control, sã-i zicem? reveni ofiţerul cu o altã întrebare.

Bãtrânul pãru descumpãnit. Nu ştia încotro bate maiorul cu întrebarea lui. Se hotãrî sã rãspundã.

— Pãi sã vã spun ce ştiu eu, cã n-am nimic de pierdut. A venit la mine nepotul lui Trandin şi ne-am cinstit, tovarãşe maior. Adicã m-a cinstit el pe mine. Avusese nu º ce chilipir şi am bãut cu el. D-aia… poate, n-am auzit.

Colombo aproape tresãri.

— Poftim? întrebã el din nou. Mai repetã odatã.

— Aşa cum vã spusei. A venit… Şi bãtrânul paucã se fãcu mai mic în scaun, derutat.

— Şi ce zici cã n-ai auzit?

— Pãi, zgomotul… se justificã bãtrânul. Cã

dimineaţa, căruţa pe care o căutaţi nu era la locul ei, ci

SIS

În altă parte. Şi caii erau legaţi în alt grajd şi plini de noroi.

— Susţii dumneata chestia asta? Ai martori?

— Cum să nu, răsuflă uşurat bătrânul. Pe Panfilică, îngrijitorul. El mi-a dat în primire. Eu am constatat doar cum stăm cu atelajul…

* – Şi de ce n-aţi anunţat şeful fermei, pe cineva din conducere? îl întrerupse maiorul.

Bătrânul tăcu, vădit încurcat. Altă dată anunţase, dar şeful fermei îi zisese să tacă din gură, că nu-i treaba lui. Da’ eu ce păzesc, întrebase atunci bătrânul, stau aici de florile mărului? Păi eu, tovarăşe, am făcut războiul în Tatra… La care respectivul şef replicase: „oi fi făcut războiul dumneata nene Radule, dar aici suntem în altă vreme. Vezi-ţi de treabă, ţi era urât în postul ăsta?…”

— A, să dau declaraţie, se auzi vocea tremurată a pazniculuiu. Şi vă rog un lucru, fiecare să-şi primească partea lui, adăugă bătrânul.

— Din ce?

— Din ce a făcut, răspunse omul din faţă sa.

— Sigur că fiecare va primi ceea ce i se *cuvine*, se pronunţă ofiţerul. Legea e una pentru toţi. Şi bătrânul începu să-şi scrie declaraţia, încet, câteţ, cu înfloriturі.

Maiorul se putea bucura că nu pierduse timpul cu un asemenea om.

Panfilică, îngrijitorul, declarase că el îi dăduse în primire pazniculuiu, şi era întocmai cu declaraţia bătrâmalui. Căruţa, caii şi hamurile nu se aflau la locul lor. Şi, pentru că maiorul se edificase în privinţa dispariţiei căruţei, hotărî să sisteze audierea celorlalţi oameni. Bătrânul, care îşi încheiase declaraţia, aştepta cu ea în mână până maiorul urma să-l cheme din nou.

— Să vedem acum ce surprize ne-a făcut nenea Radu, paznic cu aviz în regulă dat de miliţie. Să vedem declaraţia lui, zise cu voce clară maiorul.

Într-adevăr erau lucruri de interes operativ pentru cazul în lucru. Şi maiorul Fănică stabilise cert că furturile se făceau cu ajutorul căruţei din sectorul zootehnic, aceasta fiind luată de la locul ei tocmai în timpul când se produceau furturile din vagoane.

Trandin fu găsit şi adus în faţa maiorului. Dar nepotul lui nu fusese încă găsit. Era navetist pe vagoane „de marfă şi personale”, aşa cum se exprimase subofiţerul care-l căuta.

— Trandine unde îţi este nepotul? Pe unde umblă? Văd că nu te prea ocupi de el!... îl admonestă ofiţerul.

— Ce să-i fac dom maiur, e al dracului, a văzut filme multe, a văzut „Om bogat, om sărac”, pe Aleine Delun, pe Falconeti, el dă „găuri” când nu mă aştept. Aşa e el, vine şi pleacă. E îmbrăcat bine, ca şi „Sfântul”, cafteşte în dreapta şi în stânga, are bani şi trecere la muieri.

— Dar e al naibii nepotul ăsta. Şi tu chiar nu ştii unde se află acum?

— Nu ştiu, pupa-ţi-aş steaua de pe umăr. Ce nu ţi-aş zice eu, te cunosc eu pe matale, de când fuseşi şărif aici în Ruşi de Vede. Când făceai raziile, cine mai sta în faţa matale. Eu mi-am rupt pantalonii într-un par, peste pârleazul ăla înalt al dracului, când te văzusem. Că erau şi lupii ăia cu botniţă. Era bine cum făceai matale că nu mişca unul în front, încerca să-l flateze Trandin pe ofiţer. Acum, de când plecaşi matale şi-au luat lumea-n cap. Da, dom maiur nu te mint, şi ăsta, nepotu-miu, pe care-l căutaţi.

De la început maiorul observă ca Trandin are chef de vorbă şi încercă să i-o reteze. Timpul lui era măsurat.

— Şi de ce aţi luat, mă, căruţa de la C.A.P? Dacă te prindeam atunci!…

— Ştiu dom Colombo, vorbi Trandin, ne turnai un plumb în cap, să fim mai grei…

— Care plumb, măi Trandine? Ala de la sigiliu, sau celălalt?

Întrebarea căzu din plin asupra celui interogat, Trandin deveni întâi stacojiu, apoi străveziu.

— Păi… eu, cum să-ţi spun matale, nu înţeleg, nu ştiu carte, dom maiur, eu ziceam de un cartuş…

— Ce carte? Aici e vorba de carte? Apoi, se adresă şefului de post: ia-l de aici. El e unul. Şi ia-l şi pe Geralim, lăutarul. Şi ăsta e „încurcat”.

Trandin, auzind cele zise de maior şi văzând

ce intenţionează, se trânti pe podea, începu să ţipe, să urle, să-şi strige copiii şi nevasta, ba chiar să ţipe după ajutor.

— Încet, încet, măi băiete, îţi cunosc eu felul Ridică-te frumuşel, derbedeule, şi treci în camera de alături. Vom discuta când te potoleşti şi poate nu aici…

Geralim recunoscu şi el. Chiar el fusese cu ideea.

— Dacă domă mecanic la care cântai acu un an trei zile şi trei nopţi, că era nunta lu' ăla mie, şi îs acordeonist, nu mă ispitea, n-o făceam dom maiur. Jur pe ce am mai scump, pe copilaş şi muiere, ba chiar să nu mai am parte de ei şi de acordeon, dacă te mint…

Iată că ancheta releva lucruri noi, interesante. Deci, hoţii din vagoane, sau poate numai o parte din ei, erau aci, captivii maiorului Fănică. Sustragerile le făceau sub oblăduirea unor mecanici şi chiar conducători de garnituri de tren.

— Cum îl cheamă Geralime? întrebă Colombo.

— Nu ştiu dom maiur numele, aşa pe dinafară, dar ştiu unde stă. Stă bine, ăla care mă ajuta pe mine, are casă mare cu verandă şi aţilpilduri multe pe lângă ea. Obiectele, de vă duceţi acuşi, le găsiţi în pod sau pe balcon. Haine de piele şi altele, că le împărţeam ca… fraţii.

Chiar dacă cel anchetat nu ştia numele mecanicului, acesta fu uşor identifisiat.

Subofiţerul Pelin fu trimis, însoţit de Geralim, să-l aducă pe fostul şef de tren, Graure.

— Şi cu obuzul cum a fost? De ce l-aţi aruncat în apă, Geralime?

— Păi ce să facem cu el dom maiur. Noi wiziki căutam, ţigări din alea străineşti. Cum am văzut că în ladă nu e wiziki şi nici altele ce căutam, ne spăriarăm şi am strigat: „Oleu, mă Trandine, ăsta e un obuz”. Ştiam, că am fost şi eu în armată, ştiam că e un obuz. Dacă plesneşte ne-am dus. Hai să-l ducem la post, ziceam noi, dar Trandin s-a opus. Ce ai înnebunit? hai să-l ducem mai bine îndărăt că Tribunalul meletar ne mănâncă…

— Cum să-l mai duci mă acolo? Dacă a venit potera când a auzit că am dat găuri…? Ce crezi că n-a observat nimeni? zisese Geralim. Mai bine hai cu el la râu, să-l ia apa la vale…

— Prostule, cum să-l ia apa dacă are peste oO de kile. Cred că era de tun. Se duce la fund, zisese celălalt. Suntem mai siguri aşa, că nu explodează şi se pierde urmele…

După ce îl aruncarăm în râul care era umflat, întorsărăm căruţa şi pe podeţul care-l ştiţi trecurăm alelalte obiecte dincolo, în coceni. Asta-i tot dom maiur.

Maiorul însă nu se grăbi. Mai puse câteva întrebări, pentru edificare, lui Geralim.

— Şi de câte ori aţi furat din vagoane, Geralime?

— Da cine, mai ştie dom maiur. Că e mult până te aveţi şi apoi… Poate ştie păcătosu de Trandin sau f un ceferist…

— Ce făceaţi cu marfa furată?

— Le vindeam la muşterii care aveau biştari. Nouă nu ne plăcea wizikiul, are miros de ploşniţă. Ţigări mai opream şi noi.

— Cine sunt muşteriii aceia?

— Nu ştiu. Nepotul lui Trandin le plasa, pe la capitală. Le vindea cum ajungea în Gara de Nord.

Maiorul ordonă reţinerea, lor, înainte de a ieşi însă, lăutarul se adresă ofiţerului.

— Dom maiur trăiţi-ar copiii, poimâine trebe să cânt la nuntă. Luaţi-l pe tata până atunci. Pe urmă vin eu singur. Altfel mi se strică firma.

— Da? făcu maiorul. O s-o cam amâne pe altă toamnă, dacă te vor numai pe tine…

Inspectorul şei se afla încă la locul accidentului de avion când primi, de la Fănică şi Raşca, vestea că parte din infractori fuseseră deja prinşi.

— Foarte bine. Aţi muncit ceva, dar nu zadarnic, zise el. Acum trebuie scos şi obuzul. Dar nu voi, sau nu numai voi. Luaţi legătura cu unitatea de geniu: Raşca să se ocupe de aducerea unei dragline.

— Înţeles, tovarăşe comandant, se auzi în radio? telefon vocea groasă a maiorului Fănică.

„Cum evoluează lucrurile, de la o extremă la alta, Fiecare caz trebuie înţeles în esenţa lui, în profun-i zime. Chiar dacă îţi face plăcere sau nu!* gândi Banu;

Povestea cu elicopterul avea alte dimensiuni, în discuţiile ce fuseseră purtate cu comisia tehnică, inspectorul îşi spusese clar punctul de

vedere. Pentru el şi oamenii săi dosarul rămânea încă deschis. Totul trebuia judecat cu temeinicie, chiar dacă alţii au o atitudine mai superficială şi nu vor bătaie de cap.

La întoarcere, purtă cu cei doi ofiţeri o discuţie pe această temă.

— Pe noi ne interesează adevărul şi numai ade? vărul, spusese el ofiţerilor care se ocupau de cercetarea acestui caz deosebit. Unora le e teamă să-şi recunoască greşelile. Aţi văzut şi voi. Dacă aparatul nu mai corespundea pentru zbor, de ce nu l-au scos din tiz? Era necesar să moară, tragic, nişte oameni că nu – ştiu cine să-şi dea seama de anumite lucruri? Dacă de la început ştiau că „datorită unor defecţiuni s-a produs accidentul" de ce-or mai fi venit până aici, ce să constate? Le trebuiau justificări L. Dacă mecanicul acela va avea şansa supravieţuirii, lucrurile se vor lămuri cu certitudine. Şi se pare că va trăi…

La râu fuseseră aduse două dragline, nu una. Când Banu sosi, operaţiunea de recuperare se declanşase.

— Trebuie lucrat cu atenţie să nu înregistrăm vreun aeddent.

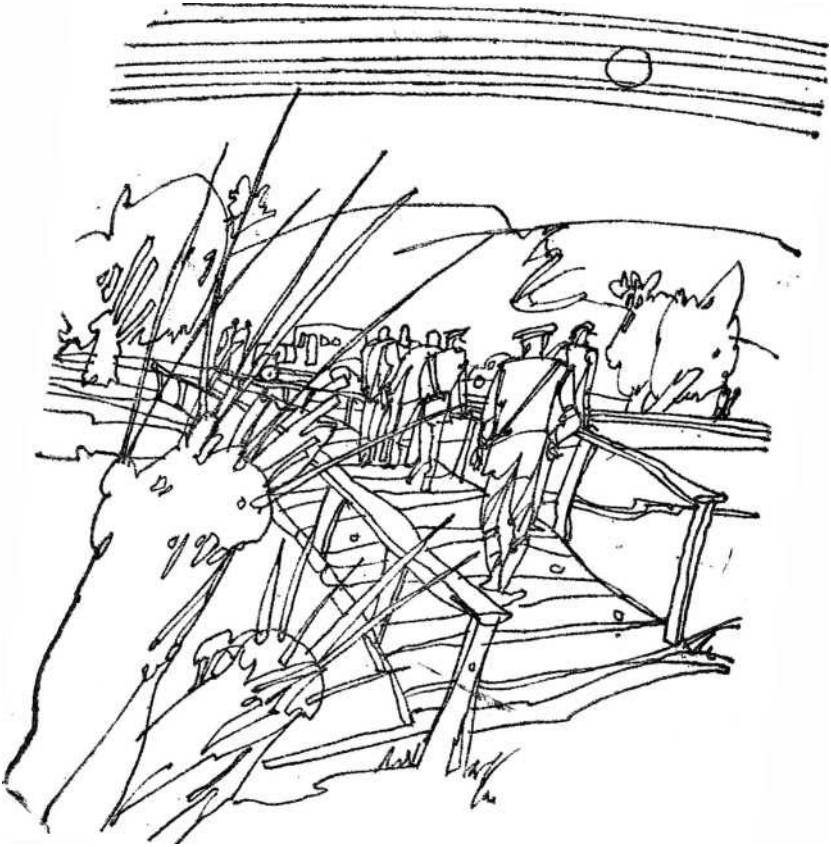

— Nu, nicio grijă tovarăşe colonel, nu prezintă niciun pericol, atâta timp cât nu este atinsă capsa, zise maiorul.

— Unde sunt „eroii” care l-au scufundat?

— Acilea suntem, dom comandant. Eu îs unul, Geralim mă cheamă, iar el e al doilea, Trandin. El m-a băgat în bucluc, „să ne pricopsim cu wiziki, kent şi altele. Acu intrarăm pe mâna lui dom Colombo. Oameni ne face!…

— Chiar aci, unde se caută, l-aţi aruncat?

— Ici-şa, dom comandant, adică acilea unde

sapă maşinăriile astea mari cât vagonul. Da l-o fi luat apa, că văz că nu e.

— Îl vom găsi. N-are cum să-l ia apa.

După câteva ceasuri de trudă obuzul a fost scos.

La întoarcere Banu avu o convorbire scurtă cu Fătu şi Tomescu.

— Făptaşii nu sunt doar cei pe care mi i-aţi arătat. Aici trebuie că a acţionat un grup. Furturile arată că s-a lucrat sistematic şi au fost mai mulţi.

Trecuseră trei luni de spitalizare. Mecanicul supravieţuitor, Nanu T, scăpase. Trăia. Era în perioada de recuperare. El putea acum să explice amănunţit ce se întâmplase şi *cum* se întâmplase.

„…plecasem în misiunea noastră, spre Scheleni. Timpul nefavorabil, cu nebulozitate, ploaie şi vânt. Eram cu cei doi ofiţeri şi maistrul militar. Ofiţerul pilot a pierdut orientarea şi, pentru U a găsi un punct de reper, a coborât aparatul jos, aproape de pământ, apoi iar a urcat şi iar a coborât, nu ştiu de câte ori, aşa, pentru a putea citi ce scrie pe tabla de lângă sat. Coborând prea mult, aparatul de zbor fiind greu şi timpul nefavorabil, s-a lovit de o denivelare a terenului şi ştiu că a luat foc. Noi am apucat să mai zicem: „adio fraţilor, am sfârşit cu viaţa”.

Miracolul trăirii mecanicului, aduse lumină într-un caz greu, în care se emiseseră, firesc, mai multe ipoteze privind cauza dezastrului. Oricum nu şnurul metalic de la fuselaj a fost cauza, aşa

cum comisia tehnică dăduse eronat verdictul, ceea ce ar fi deplasat răspunderea în seama celor care dăduseră aprobare de zbor elicopterului.

Între timp, prin Trandin şi Geralim s-a identificat un întreg grup de hoţi care vămuiau trenurile. A fost prins. Banu avusese dreptate. O „licitaţie” periculoasă

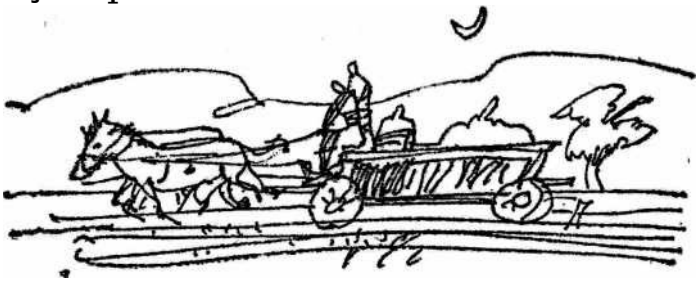

Primăvara venea cu paşi de melc, sfioasă, şi iarna se uita, din când în când îndărăt, cu nopţi uneori geroase, cu ploi reci şi lapoviţă, cu vânturi zăpăcite învolburând apele Dunării pe care pluteau sloiuri într-o zbatere continuă, ca nişte vietăţi ce ar fi vrut să scape din lanţuri.

Pe mal, cu toată vremea câinească, era o forfotă continuă de oameni şi maşini, de buldozere şi tractoare, o mişcare permanentă, zgomote de motoare întărâtate, în lupta cu şleaurile adânci, cu noroiul lipicios, vâscos şi consistent. Şi, ca şi cum toate astea n-ar fi fost de-ajuns, bătrânul Danubiu îşi întindea degetele peste maluri, ameninţând a revărsare.

Cei de pe şantier erau cu ochii pe calendar şi pe cer. Lucrările erau întârziate iar de mai continua vremea aceea uricioasă, care numai

primăvară nu se putea numi, munca avea să meargă greu şi încet şi marele combinat n-ar mai fi putut intra în exploatare la data fixată…

Şi-ntr-o dimineaţă, deodată, ca o lovitură de teatru, primăvara şi-a intrat în drepturi şi munca a început să-şi arate roadele. Se muncea din greu pentru a se recupera zilele „negre”. Oamenii parcă uitaseră ce este aceea odihnă. Se ridicau schele, se turnau fundaţii.

…Ca din pământ halele imense prinseră contur, apoi schelele fură demontate şi când începură lucrările de finisare, apărură şi primele utilaje care trebuiau montate.

„Aşa se face istoria”, le spusese oamenilor să-i maistrul Iftene, privind halele ridicate în timp record. Cuvinte simple, ale unui om simplu ce străbătuse ţara-n lung şi-n lat şi ajunsese să lucreze chiar prin străinătate. Om dintr-o bucată, înalt, cu o privire deschisă, inteligent, căruia nu trebuia nici să-i spui de două ori să facă o treabă, dar nici să-i promiţi ceva şi să nu te ţii de cuvânt. În peregrinările sale învăţase destul de bine franceza. Aşa se face că, în primele săptămâni când apăruseră pe şantier specialiştii străini, a trebuit să fie folosit ca interpret. Nu era deloc încântat maistrul Iftene. Lui îi plăcea munca pe şantier, meseria lui, nu să repete ce spuneau unii şi alţii.

„Sunt ca un papagal, frate-meu, zău aşa”, sq destăinuise el alor să-i şi toţi făcură haz de nea Iftene franţuzul, că aşa îl şi porecliseră. Iar Iftene

nu se supără. Râse şi el şi încă din toată inima…

Leon sosi pe şantier cam pe la începutul verii şi fără să piardă timpul se prezentă la rezidenţa firmei. Era aşteptat încă de la începutul lunii mai, dar „uneleafaceri”, după cum explicase el, îl siliseră să-şi amâne venirea.

Acum venise la post, jovial şi plin de sine.

— Voi sta aici, în România, cât va fi nevoie de mine. Am de gând să impun anumite condiţii părţii române, dar şi firmei care m-a trimis aici. Astea au fost primele lui vorbe.

Venise la volanul unui „Mercedes” negru, decapotabil, ultimul tip, adunând de pe străzile oraşului toate privirile şi, în acelaşi timp, invidia colegilor săi.

A fost prezentat şi părţii române unde s-a întreţinut destul de cordial, mai cu seamă că se descurca destul de bine în româneşte. Aşa că translatoarea Marcela nu avea decât să asiste, să privească şi să-i corecteze în gând greşelile inerente de pronunţie.

Leon se îmbrăca elegant şi se mişca degajat. Avea alura unui om care a reuşit în viaţă şi căruia nimic nu-i este imposibil.

Directorul complexului industrial, îl întrebă ce funcţie va îndeplini şi unde doreşte să-şi stabilească biroul: în şantier, în oraş? Dar locuinţa?

— Sunt electronist, domnule director, răspunse el, în ceea ce priveşte biroul şi locuinţa, voi găsi, cu ajutorul dumneavoastră şi al şefului

nostru de aici, ceva potrivit. Nu sunt deloc pretenţios. Un lucru însă v-aş ruga, domnule director, oamenii eu care voi lucra să pună întrebări puţine şi să facă treabă de calitate.

— Foarte bine, domnule Leon, sunt sigur că o să cooperăm bine. Sunt sigur că oamenii n-au să vă sâcâie. Numai în cazul când va fi de lămurit ceva... E logic, nu?

— Desigur, desigur, n-am să mă supăr, domnule director, dar nu pentru orice fleac să mi se pună întrebări. Asta am vrut să spun când m-am referit la întrebări...

Afară era cald. Aerul tremura subţire în lumina aurie a soarelui iar sălciile de la marginea fluviului moţăiau leneşe.

Reprezentantul firmei îl conduse pe noul venit, la birourile repartizate partenerului străin, arătându-i încăperea în care urma să lucreze.

— De fapt o să fiu mai mult pe şantier, zise Leon după ce-şi aruncă ochii prin biroul spaţios, mobilat elegant, în primul rând aici e linişte... relativă linişte, se corectă el grăbit şi scoase pachetul de ţigări din buzunar şi bricheta după care îşi aprinse o ţigară. Trase un fum cu sete şi privi pe fereastră, afară, spre şantier.

— Şi în al doilea rând, sau al treilea rând?... îşi încreţi fruntea reprezentantul firmei.

— Se poate observa totul de aici, adică spre incinta şantierului...

— Domnule Leon, i se adresă Iftene în franceză, rugămintea noastră este să nu faceţi

rabat calităţii montajului, vă rugăm să respectaţi contractul aşa cum şi noi îl respectăm şi să participaţi efectiv la montaj. Erau în cuvintele maistrului Iftene un reproş nedisimulat, o nemulţumire vădită faţă de calitatea muncii specialistului străin. Şi Iftene avea dreptate. Leon venise câteva zile la rând cu ochii cârpiţi de somn, cu cearcăne vinete, duhnind a alcool şi se încuiase în biroul său fără să-i pese că era nevoie de el pe şantier, acolo, la montaj.

Venise toamna, bucate se făcuseră destule, se făcuse şi vin, mult vin.

În satele din jur nunţile se ţineau lanţ, iar domnul Leon, căruia îi plăceau petrecerile, dădea curs cu politeţe invitaţiilor care i se făceau, de cele mai multe ori prin intermediul Marcelei, translatoarea, pentru care Leon avea o mare slăbiciune.

Marr, reprezentantul firmei, încercase, în câteva rânduri, să-l atenţioneze, dar domnul Leon i-o tăiase scurt: „domnule Marr, eşti dumneata rezident în acte, dar în realitate eu sunt, îmi cunosc atribuţiile şi vă rog să mă lăsaţi în pace. Cred că este şi interesul dumneavoastră”.

„Deci, maistrul acesta care vorbeşte şi limba ţării mele mă ia la întrebări?!… Binev* şi Leon îl privi printre pleoapele îngustate pe Iftene care, după ce îi spusese ce avea de spus, aştepta răspunsul străinului.

— Cât câştigi dumneata? îl întrebă pe ton inchizitorial străinul.

— Destul ca să-mi cresc copiii şi să pun şi ceva de-o parte, răspunse Iftene, puţin agasat de tonul insolent al străinului.

Leon începu să râdă.

f – Şi pentru atâta te speteşti dumneata? Eu câştig de câteva ori mai mult.

Maistrul care nu se descumpăni, îl privi drept în ochi pe străin şi-i vorbi calm, stăpân pe el:

— Ascultă, domnule, eu aici, adică noi, construim ceva extraordinar pentru noi, pentru ţară, ca să nu ne mai ploconim la alţii. Cunoşti cât de cât istoria românilor? Să ştii că la noi e un proverb plin de înţelesuri: „Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face!* v „Al dracului individul”, îşi zise Leon şi surâse (Stingherit.

— Înţeleg, zâmbi el, că nu prea aveţi motive să fiţi mulţumit de mine, de activitatea mea. Cred însă că vom conlucra mai bine de acum încolo… Aveţi cuvântul meu.

— Va fi bine dacă va fi aşa, zise Iftene. Fiecare să-şi facă datoria. Este, domnule Leon?… Cu bine. Vă aştept în hala de montaj. Se întoarse scurt pe călcâie şi părăsi biroul.

Rămas singur, Leon scoase agenda din buzunarul hainei şi notă, oarecum intrigat, „Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face” – maistrul Iftene. Ar fi trebuit să mi-l apropii. De avut în vedere, închise agenda de care nu se despărţea niciodată şi pe care o păstra cu sfinţenie.

Se ridică şi ieşi. Hala de montaj nu era departe. Ajunse curând lângă tablourile ce

trebuiau montate. Oamenii lucrau drăceşte. Broboane de sudoare le înfloreau pe frunte şi se scurgeau pe obrajii încinşi de efort. „Nu-mi pot explica în ruptul capului patima asta cu care muncesc… De ce oare?”

Se apropie de Iftene şi-l întrebă în ce stadiu se află cu montajul, dacă a avut necazuri, după care se apucă să lucreze.

„Li umblă mâinile” constată Iftene pentru el, admirativ. Avea însă ezitări, se oprea din lucru chibzuind prea mult, pentru un specialist ca el. Sau era prea absent, după atâtea petreceri. La un moment dat îşi aprinse o ţigară urmărind munca celorlalţi. Nimeni nu-l băgă în seamă.

Locotenentul Mircescu văzu lumină în biroul directorului Martin şi se îndreptă într-acolo. Trebuia neapărat să discute cu el despre aportul străinilor la montarea agregatelor precum şi despre probleme legate de comportarea lor în obiectiv şi în afară. Ştia câte ceva despre fiecare tehnician. Colaborarea, după părerea sa, „nu era ca la carte”. Pe undeva scârţâia ceva, parcă cineva încerca să pună beţe în roate. Urcă pe scări la etaj şi bătu în uşa biroului directorului.

— Intraţi, vă rog, se auzi vocea guturală a directorului.

— Bună seara, tovarăşe director general. Am văzut lumină şi am trecut pentru câteva minute pe la dumneavoastră, zise Mircescu.

— Sunteţi binevenit oricând, tovarăşe locotenent. Vă rog luaţi loc… O cafea?

— Ooo, nu, mulţumesc. Este prea târziu pentru cafea.

Directorul, deşi mult mai în vârstă decât tânărul său interlocutor, se simţea bine în compania acestuia, îi plăceau optimismul său, încrederea în viaţă, luciditatea în tot ceea ce spunea sau făcea.

— Tovarăşe director, întrebă Mircescu, sunteţi mulţumit de calitatea lucrărilor de pe şantier?

Directorul Martin nu se aştepta la această întrebare. „Deci, Mircescu are informaţi că pe undeva scârţâie ceva şi el încă nu ştie unde”…

— Sincer să fiu, specialiştii noştri nu s-au plâns până în prezent de calitatea montajului, ci doar de unele întârzieri şi câteva defecţiuni pe care firma străină le va remedia. La fabrica III se pare că avem unele greutăţi. Am discutat cu reprezentantul Marr şi m-a asigurat că va lua măsuri imediate. Mi se pare un individ corect. Prin el rezolvăm toate celelalte probleme ale specialiştilor care, trebuie să recunosc, nu sunt nici uşoare, nici puţine.

— Într-adevăr, nu sunt uşoare, tovarăşe director. Nu ştiu ce mă face să cred, dar întârzierile de care am luat cunoştinţă parcă ar avea un scop anume… Care ar putea fi acel scop?

Între cei doi bărbaţi se lăsă tăcerea. Se auzea doar bâzâitul ventilatorului, ca zumzetul unei insecte uriaşe. Directorul Martin privi, oarecum nedumerit, chipul ofiţerului. Oare vorbise serios?

După timbrul vocii şi după chip, se pare că da.

— Din câte cunosc, tovarăşe Mircescu, întârzieri mai mari avem, într-adevăr, la fabrica III. Nu ne-au fost livrate încă toate utilajele. Mai ales cele la fabricarea cărora participă o serie de furnizori. Problema este oficială. Nu au ascuns-o nici ei pentru că nu au interesul. Altceva nu văd. Ştiţi dumneavoastră mai mult? întrebă la rându-i directorul.

— Profesii diferite, aţi zis dumneavoastră, foarte bine, fu de acord Mircescu. Eu, deşi sunt implicat direct în construirea acestui complex industrial gigant, deşi trăiesc mai mult aici, trebuie să văd asemenea omului de afară, dar care cunoaşte totul din interior. Şi interesul nostru cred că-l înţelegeţi, fără îndoială: valori mari… Fireşte, nu putem încă acuza pe cineva de lipsă de loialitate. Departe de mine gândul acesta, în acel moment se auzi soneria telefonului. Mircescu tăcu. Directorul ridică receptorul.

— Vă caută centrala industrială, îl informă operatoarea. Vreţi să vorbiţi?…

— Bineînţeles.

— Aveţi legătura, se auzi din nou vocea plăcută a acelei femei nevăzute.

— Alo, da… Martin. Bună seara… Operativă, la Centrală? Mâine dimineaţă? Păi, nu se putea amina?… Nu? Am să încerc totuşi. Dar dacă trimit pe inginerei şef?… Nu se poate V Bine, am să fac tot posibilul să vin. Se închise. O nouă zi chinuită, adică pierdut a, se plinse el lui Mireescu.

— Cred că mai puteţi apuca câteva ceasuri de somn... Trebuie să fiţi odihnit mâine! îi avertiză, în glumă, ofiţerul, ridicându-se. Eu am plecat. Noapte bună!

Ştia că Martin dormea aici, la sediu. Avea o garsonieră în oraş, dar mergea foarte rar acolo.

— Am să vă conduc eu. Şi aşa, la ora aceasta, nu mai este nicio cursă către centru. De acord? întrebă Martin.

— De acord, rosti Mireescu.

Marcela luase parte şi ea la cheful organizat de Leon şi acum revenise să facă ordine în apartament. „Vai, mai rău ca porcii”! exclamă ea. Pe jos, pe fotolii, pe scaune, zăceau sticle goale, pachete de ţigări mototolite, aruncate la întâmplare, scrumul de ţigări risipit pretutindeni. „Mai bine luam o femeie să mă ajute, îşi zise ea. Dar dracu’ ştie dacă n-o să împânzească oraşul cu fel de fel de bazaconii. Şi aşa aed că cei de la miliţie au pus ochii pe mine. Poate şi pe „Leon, pe toţi care vin aici noapte de noapte”. Se apucă de treabă cu nădejde, astfel că după câteva ore reuşi să pună casa la punct. Luă din debara o sticlă de „Metaxa”, o desfăcu şi o duse la gură sorbind încet. Simţi lichidul parfumat cum îi cuprinde cerul gurii cu o căldură plăcută. Puse sticla la loc şi intră în bucătărie să pregătească ceva uşor pent tar ei doi. Era duminică şi ea era liberă. Blocul cu o singură scară fusese repartizat specialiştilor străini care, în marea lor majoritate, veniseră şi cu

familiile.

Administratorul blocului, Staicu, care avea un birou improvizat în uscătoria de la parter şi mai tot timpul se afla acolo, fiind pensionar, bătu la uşă.

— Imediat! ciripi Marcela. Dând cu ochii de administrator, tresări surprinsă. Aaa, dumneata erai, nene Staieule! Poftim, intră, şi deschise larg uşa, închizând apoi în urma musafirului.

— Ce face domnişoara Marcela? întrebă administratorul familiar, încercând un surâs binevoitor, în timp ce se aşeza pe scaun. Ehe,

tinereţe, tinereţe! oftă el clătinând din cap.

Marcela era îmbrăcată într-un capod decoltat care-i dădea la iveală pieptul plin, pietros şi aţâţător. Staicu trase cu coada ochiului, mai mult decât s-ar fi cuvenit, spre decolteul Marcelei, după care oftă iar, uşor, a regret.

— Mulţumesc, destul de bine, auzi glasul femeii. Vrei un coniac grecesc sau o ţuică de-a noastră, nene Staieule?

— E bun şi coniacul grecesc şi cel franţuzesc, da' să ştii că ţuica, dacă-i veritabilă, n-o bate nimeni şi nimic. Şi după aia o cafea şi-o ţigară bună. Domnul Leon a plecat undeva? strigă el.

— Nu, răspunse Marcela din bucătărie, unde pregătea cafeaua. Adică nu e plecat din oraş. S-ar putea să fie la club sau pe şantier, în ultimul timp s-a cam ei ondănit cu Marr, şeful lor.

— Nu-i nimic. Ei se ceartă, ei se mpacă. Afacerea cu noi să meargă bine, după aia pleacă fiştecare de unde a venit, explică concesiv Staicu.

Între timp Marcela aşează pe masă paharul cu ţuică, cafeaua şi un pachet de Kent.

— Şi ce are cu dumnealui? se interesă curios Staieu.

Nu prea-l înghite, asta-i, decretă Marcela, ridicând din umeri. Leon, ca specialist, e as la ei. Aşa că acest Marr ar cam trebui să nu-şi bage nasul în distracţiile lui… Adică ale noastre, completă ea cu jumătate de gură. L-a ameninţat că o să-i scrie soţiei lui Asta l-a enervat pe Leon. Singurul lucru care-l deranjează, ăsta-i.

— N-are a face, fetiţo. Dacă ăsta o să-l trimită înapoi? Ce faci? Se discută, de la o vreme, pe seama voastră, adăugă mustrător Staieu.

— Nu-mi pasă, replică Marcela indiferentă. Şi ce i dacă are familie şi discută lumea pe seama noastră? [Mie îmi place să fiu lângă el. Nu-i nicio crimă. Leon e un gentleman. Mi-a promis ceva şi cred că se va ţine de cuvânt…

Staieu dădu din cap şi mustrător şi neîncrezător în acelaşi timp şi se ridică de pe scaun.

— Mulţumesc domnişoară pentru trataţie şi sper să ne mai vedem. Ehe, bătrâneţea asta!… zise el păşind greoi, cu paşi târşâiţi, bătrâneşti. Când văd pe alţii că se bucură de viaţă… Ai ceva împotrivă dacă iau ţigările cu mine? întrebă el, băgând deja pachetul în buzunar.

— Te rog, nene Staicule, şi să mai treci pe la mine. În definitiv, blocul acesta este ca şi casa dumitale…

Staieu era văduv de câţiva ani. Singurul copil îi murise de scarlatină. Pensionar de doi ani, fostul şef de gară, Staieu, luase în primire, încă din primăvară, administraţia blocului. Trăia din pensie şi din ce mai primea ca administrator şi ceva peste de la unii locatari ca să „închidă ochii şi să n-audă” când era de auzit sau de văzut ceva… Dar singurul străin la care intrase în apartament era Leon, o fire deschisă, „larg la mină” cu care, într-un fel, devenise un pic prieten. O ţigară bună, o băutură fină îi plăceau bătrânului. Administratorul

ştia câte ceva despre fiecare şi, mai ales, despre unele din soţiile noilor locatari, care deja îşi creaseră „relaţii” în afară…

Coborî în „biroul” său şi se apucă să citească ziarul, pufăind mulţumit din ţigară.

— Bună ziua, domnule Staicu! îl salută cineva;

Bătrânul ridică ochii din ziar şi răspunse, nu fără plăcere.

— Să trăiţi, domnule Leon, gata slujba pe ziuă de azi?

— Gata, domnule. Mai dau şi eu câte o mână de ajutor, chiar şi duminica. Trebuie să recuperăm… Nu vreţi să urcaţi până la mine puţin? îl invită el cordial.

— Lăsaţi pentru altă dată, veni răspunsul. Apoi, parcă deconspirând un secret, vă aşteaptă domnişoara Marcela, sus.

— Atunci, mă duc. E păcat să fac să aştepte o făptură atât de drăguţă un întârziat ca mine… Dar o să cobor la dumneata, zise el, făcându-i ştrengăreşte cu ochiul şi îşi continuă urcatul scărilor.

Aşa cum promisese, Leon coborî la bătrânul Staicu. Luase cu el câteva sanvişuri, o sticlă de ţuică şi ţigări. Nu era pentru prima oară când aveau loc asemenea întâlniri amicale. Obişnuiau să stea la taifas în faţa unui păhăruţ de ţuică, Leon li pe vestea despre ţara lui, despre locurile pe care le văzuse în călătoriile sale de afaceri, despre oameni pe care-i cunoscuse, despre obiceiurile lor.

Pentru Leon era şi o şansă, după cum îi explicase Marcelei, aceea de a vorbi româneşte. Leon reţinuse din cele ce-i povestise, la rândul său, bătrânul că acesta participase la lămurirea ţăranilor pentru a se înscrie în gospodăriile agricole colective, cum îi se spunea pe-atunei.

— A fost greu la început, zise bătrânul, dar oamenii au înţeles că e mai bine să fie aşa, să se lucreze în comun şi în mod egal să aibă toţi.

Leon observă că interlocutorul său fusese expeditiv în apreciere. Adică n-ar fi fost chiar aşa, şi-l întrebă:

— Nu s-au împotrivit deloc?

— Unde am lucrat eu, nu. Unii mai înstăriţi au oscilat. Poate că-n sufletul lor n-ar fi vrut, dar şi-au dat seama că ar rămâne în afara satului şi…

Leon turnă din nou ţuică în paharul lui Staicu.

— Şi acum ce se întâmplă? întrebă insinuant Leon.

— Mulţumesc bine… Toate bune şi la locul lor. Numai că mulţi ţărani migrează către industrie care se dezvoltă puternic şi mi-e teamă că vom rămâne fără ţărani. Dar se va găsi o soluţie. Mecanizarea acu e peste tot. Mai bine se lucrează cu tractorul decât cu plugul tras de boi…

„Bătrânul e şiret, şi bine informat, se gândi Leon. Ţăranii din România-n-o duc rău deloc. Nunţile la care am fost, casele în care am intrat îmi spun că oamenii de-aici sunt înstăriţi, au ce le trebuie”.

— Înseamnă că o duc mai bine ca înainte, reflectă Leon cu voce tare.

— Ohoo. Păi se poate! Au program ca şi la întreprindere, zâmbi maliţios Staicu. Acu nici chiar dacă i-ai da înapoi pământul, adică aşa ca înainte, şi nu l-ar *mai lua* ei.

Ciocniră şi băură. Era o ţuică curată din prune dulci, pe care Leon o primise cadou duminica trecută de la un nuntaş pe care-l luase în automobil.

— Domnule Staicu ştii pe cineva, în oraşul ăsta care cunoaşte bridge? întrebă fără nicio legătură cu cele discutate înainte, Leon. Marcela care, m-am convins, are destule relaţii, nu a putut să-mi prezinte pe cineva.

— Ce-i ăsta, un joc? întrebă curios Staicu.

— Da, un joc. Şi încă unul foarte frumos. Sunt şi campionate şi Olimpiade. Un singur coleg de-al meu şi cu soţia lui îl ştiu. M-ar interesa dacă dumneata cunoşti pe cineva, insistă Leon, altfel voi fi nevoit să merg aproape mereu la Bucureşti. E foarte greu, obositor şi costisitor dar pentru pasiune nu te uiţi la bani…

— Păi să văd ce pot face. O să încerc să vă ajut, cu plăcere. Am un cunoscut, doctor, s-ar putea să ştie el. N-aţi întrebat şi pe colegii români dacă-l ştiu juca?

Leon rămase puţin încurcat. La lucrul acesta nu se gândise. „Dar cu cine să joci? Cu Iftene, care nu poate scăpa de grijile familiei şi probabil cade mort de oboseală după atâta alergătură prin

şantier? Cu Berbec, inginerul de la instalaţii, sau poate cu cel de la compresoare?”

Marcela terminase liceul din localitate cu medie destul de bună, doi ani la rând dăduse examen de admitere la facultate, dar fără succes. Apoi, se înscrisese la şcoala de stenodactilografie, unde învăţase să vorbească destul de curent italiana şi franceza pentru care obţinuse şi atestat de traducător. Ar fi rămas în Capitală, dacă nu ar fi avut o încurcătură cu un coleg, soldată cu naşterea unui copil, pe care, acum, îl avea la părinţi. Cu toate că acel coleg voise s-o ia în căsătorie, ea refuzase. Gândise în cele din urmă că o căsătorie i-ar fi blocat posibilitatea de a urma o facultate, lucru la care nu renunţase încă.

După absolvirea şcolii se înapoie în oraş şi fu angajată ca translatoare. O ajutase şi un unchi, care lucra în Centrala industrială.

Părinţii uitaseră şi ei de necazul pe care-i avuseseră cu fiica lor şi sperau într-o revenire la o atitudine mai realistă şi, desigur, la o căsătorie. Dar Marcela avea alte gânduri, îi plăcea viaţa, era dornică de plăceri, îşi căuta distracţii. „Să mă bucur de anii mei, de tinereţea mea”, spunea adesea prietenilor ei. Era înaltă, avea ochi verzi, cu genele lungi şi sprâncene perfect arcuite, iar părul blond, tăiat scurt, îi dădea un aer ştrengăresc, de fată fără griji, care iubeşte nespus de mult viaţa. Avea mersul elastic cu o uşoară legănare discret incitantă. Fără îndoială avea un farmec deosebit.

Trupul mlădios, figura detaşată, gura frumos desenată nu-i scăpaseră lui Leon, chiar dacă o privise, la început, în treacăt. „Este un exemplar reuşit”, constatase el, ca un „expert”. Se interesase apoi printr-un alt tânăr translator cine este fata, aflase ce-l interesa şi începuse s-o curteze cu asiduitate. Prilejuri erau destule. Se obişnuia ca translatorii să meargă la club, spre a fi cât mai mult timp utili străinilor.

Într-una din seri, Marcela a fost invitată cu încă o colegă la masa lui Leon. Acesta le-a tratat cu băuturi fine şi ţigări străine, au vorbit, au dansat. S-au despărţit târziu.

— Mi-ar face plăcere să vă mai întâlnesc, rostise Leon, persuasiv, ţinându-i mâna în palma sa fierbinte şi privind-o în ochi pe Marcela. Păcat de timp, şi-i sărutase tandru mina, sorbind-o din ochi, oftând cu eleganţă.

Marcela rămase uimită câteva secunde. După care acceptă nonşalant invitaţia lui Leon.

— Comme vous voulez, monsieur, au revoir! rostise ea.

— A bientôt! răspunse satisfăcut străinul, care-şi dădu seama că uşile către o idilă cu Marcela sunt deschise…

…Leon se întâlni cu Marcela şi în cursul săptămânii şi nu-i fu greu să-şi dea seama că femeia îl acceptă şi-l simpatizează, îi făcu câteva mici cadouri iar la întoarcerea din concediu îi dărui o brăţară pe care Marcela încercă să i-o plătească. Leon însă făcu pe supăratul: „Această

nimica toată, pentru priete –, mă noastră, e prea puţin…”

Marcela, când nu era invitată la club, rămânea cu prietenii ei vechi, cu care se distra, dar gândul îi alU: neca tot mai des spre Leon.

În raportul pe care locotenentul Mircescu îl înaintase şefului său, menţionase şi faptul că Leon „este un om inteligent, volubil, pasionat jucător de bridge, li interesează viaţa ţăranilor, are neînţelegeri repetate eu Marr, reprezentantul firmei”.

De unde interesul ofiţerului pentru acest cetăţean străin? Leon îşi crease relaţii interesante, curioase, prin eterogenitatea lor: administratorul Stai cu, medicul dispensarului din Complex, translatoarea Marcela şi alte persoane din localităţile din jur, în plus, prietenia cu acel Dornea din Centrală, cu o anume literată, Varga, şi amicii ei, ieşirile pentru divertisment pe fluviu, în amonte şi aval, fără un punct precis…

În afară de faptul că Marcela era o femeie frumoasă, ce altceva îl tentase pe Leon să şi-o apropie? Poate unchiul ei, care lucra la Comerţul exterior? Paravan? Ce anume?

Mircescu fusese obligat să-şi aleagă o pistă îndrăzneaţă, dar sigură, pentru elucidarea preocupărilor acestui Leon, destul de tenace, răbdător chiar (montajul doar avea să dureze mai mult de doi ani) cuprins subit de poftă de muncă şi de relaţii. „De ce se prezentase mai târziu?”, se întreba Mircescu. Avusese, într-adevăr, de primit

şi rânduit o moştenire, aşa cum îşi motivase întârzierea? Sau era altceva? Dacă da, ce anume putea fi? Ipoteze, ipoteze, nimic cert”.

Deşi tânăr, locotenentul Mircescu simţea că pe undeva bate un vânt uşor, care putea deveni furtună…? Dar pe unde?

…Raportul a fost citit cu atenţie de şeful său, care, 2 a rândui, a adnotat câteva probleme ce trebuiau detaliate. Până acum erau doar suspiciuni. Totul trebuie verificat în amănunţime. De aceea ataşă la raport o serie de indicaţii: „Leon are mână liberă şi se pare că are indicaţia culegerii de informaţii (de văzut contactele sale). Atenţie la lucrările celor care se află în anturajul său… etc.”

— Mircescule, raportul tău e bun, dar nu-i complet, îi spuse şeful tânărului ofţier, de cum îl văzu. Trebuie să mai fixăm anumite linii prin care să zădărnicim activitatea domnului Leon. Rezolvă problemele adnotate pe raport cât mai repede. Numai după aceea vom discuta. În câteva zile trebuie să fim cu lucrarea la tovarăşul comandant. Dacă ai nevoie de ajutor, îţi dau pe locotenentul Mincu, însă numai pentru puţin timp. Are şi el destule pe cap.

— Am înţeles, tovarăşe căpitan, în ce priveşte ajutorul, poate mai târziu, adăugă Mircescu. Să trăiţi!

Se retrase în biroul său şi citi cele ordonate de şef, „Mai avem mult de lucru, dar mărşăluim. Prietenul meu, nea Staicu administratorul îmi va fi

de un real ajutor. Chiar în seara asta îi voi face o vizită acasă. Mă cunoaşte de când eram copil, de când mergeam în gară să văd cum vin şi cum pleacă trenurile. Bătrânul poate să-mi dea şi alte relaţii…”

Notă în agenda de lucru problemele urgente de rezolvat. Trebuia să acţioneze cu grijă, să ţină seama de fiecare amănunt, de fiecare nuanţă.

…Continuarea convorbirii cu directorul general Martin se tot amâna. Locotenentul Mircescu era ocupat până peste cap cu rezolvarea sarcinilor încredinţate de şeful său. Fiecare problemă ivită pe parcursul verificărilor trebuia soluţionată temeinic şi operativ. Dar cum? încercase de mai multe ori să construiască un scenariu punând cap la cap toate itinerariile de deplasare, lista persoanelor cu care a intrat în contact şi locul de muncă al acestora etc. Simţea că se află pe un drum corect, dar încă nu putea închega nimic definitiv.

Leon, însoţit de Marcela, se deplasase în nordul ţării, prin zone care, desigur, îl interesau, înnoptase la moteluri retrase, unde, de cele mai multe ori, recepţionerii, în schimbul unor oacşişuri grase, nici măcar nu-i treceau, cum se obişnuieşte, în registrele de cazare. Şi, aceea ce era curios, zonele respective fie erau cunoscute ca bogate în diferite minereuri rare, fie erau tocmai supuse unor cercetări geologice. Se găseau destui gură-cască care, să scape tot felul de informaţii despre unele şi despre altele, aşa numai ca să pară

grozavi în faţa lui Leon. De altfel, Leon, cel distant faţă de specialişti la complexul industrial, era în toate aceste excursii vesel, generos, prietenos şi risipitor.

Tocmai aceste deplasări au dat de gândit celor care se ocupau de caz. Cu toate că încerca să-şi şteargă urmele pe unde trecea, totuşi activitatea nu-i putea rămâne neobservată, începuse să se lege ceva. Erau în mişcarea aparent haotică a lui Leon câţiva „paşi" obligatorii. Nu era un dans absolut întâmplător. Un asemenea pas a atras iar atenţia: vizitele la reprezentanţa ţării sale, după fiecare deplasare „pe teren".

Marcela era prea mulţumită de „iubirea" cu care o înconjura Leon ca să poată bănui ceva rău.

În de-iinitiv, ea nu era altceva de ext partenexra de drum a străinului, translatoarea.

— Să ştii, Leon, că a început să se vorbească pe seama noastră, îi zisese ea odată. Mi-a spus nenea Staicu.

— Şi tu ce-ai răspuns? o întrebase el turnând coniac în pahare.

— Că nu-mi pasă. Că lumea vorbeşte multe, că d-aia-i lume, dar dacă n-o bagi în seamă, până la urmă, te uită şi te lasă în pace.

— Da. Înţeleg! Leon părea puţin iritat. Am să văd ce-i de făcut. De-ar fi numai atât... rosti ca pentru sine. Cu unchiul tău ai vorbit? o întrebă el. Trebuia să-i facem o vizită.

— N-am vorbit încă cu el. Când va reveni, vom merge la el. E plecat într-o delegaţie, undeva, într-o ţară orientală.

Marcela, îmbrăcată într-un provocator neglijeu, se ridică de pe canapea şi-i puse mâinile uşor pe umeri în timp ce îl privea blândă şi supusă ca o sclavă, cu o neascunsă tandreţe.

— De acord, de acord, o asigură el. Avem timpul înainte, sau tot timpul... Apoi se lăsă îmbrăţişat, mângâiat de Marcela. La rândul lui, Leon îi mângâia faţa, trupul, picioarele, bucurându-se de frumuseţea şi ti –, nereţea femeii de lângă el. Cred că-i un chin pentru tine să-ţi depilezi picioarele în fiecare zi. Trebuie să ştii că-mi plac mai mult femeile nedepilate, chiar dacă ele, sau unii bărbaţi, cred că nu sunt prea estetice... Te vreau aşa, naturală. Nu-mi plac nici femeile care-şi pensează sprâncenele, nici cele cu gene false. Pe scenă se admit, în viaţa de toate zilele în niciun caz. Nu suntem sătui de toate lucrurile astea sintetice care ne înconjură?

Marcela se gândi că totuşi Leon o iubeşte cu adevărat şi că neliniştile ei nu erau motivate. Un val de bucurie şi plăcere o cuprinse şi închise ochii lăsându-se purtată de beţia unor noi vise.

— Aş vrea să-ţi cer ceva, foarte simplu de altfel, zise Leon, mult mai târziu, pe când fumau

amândoi, cocoţaţi în acelaşi fotoliu.

— Orice, îi răspunse femeia, bucuroasă că, în sfârşit, i se cere ceva. Era bărbatul faţă de care se simţea, de la un timp, obligată să-i fie utilă.

Administratorul Staieu trebăluia pe sub bolta înaltă de viţă pe care se legănau ciorchini de struguri neculeşi încă. Se auzi poarta şi, nu după mult timp, locotenentul Mircescu apăru.

— Bună scara, nene Staicule, şi sănătate! îi ură tânărul locotenent.

— Bine aţi venit, se bucură sincer bătrânul. Mi-e tare urât în singurătatea asta a mea. Dacă aş fi mai tânăr cu câţiva ani, mi-aş lua o muiere să mai am cu cine schimba o vorbă.

Râzând, locotenentul Mircescu se aşează alături pe banca din lemn.

— Nene Staicule, dacă eu aş arăta ca dumneata la vârsta dumitale, chiar că mi-aş lua tuia, şi-ncă tânără…

Bătrânul râse cu poftă dezvelindu-şi dinţii sănătoşi. Apoi intră în casă şi după un timp se întoarse cu un coş din nuiele în care se lăfăiau struguri aurii cu boabe mari, parfumate.

— Din producţie proprie, se lăudă bătrânul. Vă pot servi şi cu altceva, dar ştiu că nu vă prea îndemnaţi cu băutura. Un strugure, ehee, face mult. Vă rog să serviţi.

— Nici vorbă, nea Staicule, încă n-am ieşit din serviciu. La noi serviciul e douăzeci şi patru din douăzeci şi patru…

Întunericul se întinsese peste tot şi răcoarea

alungă căldura de peste zi.

— Să intrăm înăuntru, propuse administratorul. Nu mai merge să fac pe viteazul, cu oasele mele bătrâne…

Intrară în casă şi după un timp, în care discuţia se concentrase în zonele de interes ale lui Mircescu, bătrânul remarcă:

— Sunt treburi necurate la mijloc J Domnul Leon dispare zile la rând, sub pretextul că se află la un ştiu ce centrală. Dar, pasămite, nu sunt decât vorbe. Adică, minciuni vreau să zic. De câteva ori l-am auzit eu discutând cu Marcela, cum îi spunea să se pregătească şi să revadă itinerarul. Colindă prin ţara, aiurea, aşa s-ar părea, că nu dă pe la mănăstiri sau locuri istorice. Caută şi el alte locuri, că, slavă domnului, frumuseţe şi bogăţii sunt peste tot. Nu-i aşa?

— S-ar putea, răspunse locotenentul căzut pe gânduri. Când aţi discutat, v-a propus ceva?

— Păi de asta v-am şi chemat, preciza bătrânul. El crede că suntem de acum prieteni vechi şi ar îndrăzni să-mi ceară ceva, dar n-a făcut-o încă. Probabil, în funcţie de ce-i voi spune eu, îşi vor face un alt itinerar. În schimb, am aflat ce-l interesează şi cred că-i bine să cunoaşteţi şi dumneavoastră.

— Ce anume? întrebă Mircescu, stăpânindu-se să nu sară de pe scaun. Spera că relatările bătrânului vor completa fişa preocupărilor străinului… Şi Mircescu nu era departe de adevăr.

— Pe unde avem noi mine de cupru şi alte

minereuri rare, începu să explice bătrânul. Şi fabrici. Mi-a şi spus o poveste despre prima lui pasiune, cea de geolog. Eu l-am ascultat şi-am văzut unde bate… Şi-o târăşte şi pe fata asta după el. O s-o bage în bucluc şi pe ea. Eu i-am zis Marcelei, dar ei nu-l pasă.

Între cei doi iarăşi se lăsă tăcere. Bătrânul, îngândurat, îl întrebă pe Mircescu.

— Ce vrea în definitiv, Leon ăsta, tovarăşe locotenent? Specialiştii şi familiile lor îl evită, şi-apoi am observat că parcă le-ar fi teamă de el.

Au discutat până seara târziu. Mircescu aflase lucruri importante de la bătrân. Acum se putea trece cu toate forţele la acţiune.

Începuseră iar ploile. Asfaltul drumurilor era acoperit cu mâzgă. Într-o asemenea zi, mohorâtă, cu ploaie şi vânt rece Leon revenea dintr-una din „excursiile” sale. Alături de el dormita Marcela, obosită de drum şi nopţi pierdute. Mercedesul înghiţea lacom kilometri, roţile fâşâind monoton. Leon conducea bine, dar riscant. Curbele „furate” dovedeau îndemânare, dar şi imprudenţă. La intrarea în oraşul de pe malul fluviului, maşina nu mai putu fi însă în stăpânitã şi o luã razna, sãrind peste şanţul şoselei şi oprindu-se în casa unui cetăţean. Scena era cumva. Şi de râs şi de plâns. Nu e un nimic sã te pomeneşti cu ditamai Mercedesul în vatrã şi, totodatã, sã te vezi, pe timpul ãsta nãbãdãios, La început de iarnã, fãrã adãpost

Marcela fusese accidentatã, nu se ştia încã dacã era grav sau nu. Leon pãrea afectat de accident. Sau cel puţin aşa cãuta sã arate. Ieşi cum putu din „Mercedesul” boţit şi adresã gazdei:

— Domnule, plãtesc totul. Nu vreau tam-tam. Adicã mult zgomot. Vã rog să aveţi încredere în mine, rosti el, încercând sã potoleascã omul. Acesta, dupã ce se linişti din spaima trasã fu cuprins de mânie. Iarna bãtea la uşã şi el era-fãrã adãpost.

— Bã, unde dracu’ te afli, bã, de to dai aşa mare! Cine ţi-a pus, mã, covrigul ãla în minã, cã-l mãnânc, aratã-mi-l. Nu puteai sã intri la altul mai cu stare i Ai pus prinsoare cu fâşneaţa asta sã mã laşi cu ai mei în ploaie, lua-te-ar dracu9 de neisprãvit, cã nu vã mai potoleşte nimenea de când cu maşinile astea. Bine cã nu nimerişi în coşara cu mãgãriţa, cã mã lãsai lefter. Ce mã fac eu acum?

Omul suduia şi se vãita, Marcela plângea, vecinii se cam adunaserã, iar Leon nu mai ştia cum sã dea s-o scoatã la capãt mai cumsecade.

„Scãparea” veni din partea subofiţerului de miliţie, sectoristul, care reuşi sã rezolve pe loc câte ceva. Marcela fusese expediatã la spital pentru îngrijiri, iar ceilalţi devenirã mai puţin gãlãgioşi, mai cu seamã cã omul supãrat fusese discret cu un teanc de Bãlceşti, pentru reparaţiile imediate.

Se ceru apoi, de cãtre acelaşi subofiţer, ajutoare pentru a se cerceta accidentul.

Lui Leon situaţia creatã nu-i convenea deloc. Deveni nervos, dar cãuta sã se stãpâneascã.

Fiind vorba, totuşi, de un specialist strãin din cadrul complexului industrial, la locul faptului veni şi Marr, reprezentantul firmei.

Înaintea acestora sosise însã cãpitanul Puşcanu cu o echipã operativã de cercetare. Totul trebuia sã decurgã normal, „fãrã zgomot”, dar conform legii. Vinovatul trebuia sã plãteascã.

Leon îşi aminti cuvintele notate cândva în agendã, cuvintele acelea pe care le rostise supãrat maistrul Iftene: „Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face!”

*

Inspectorul Banu fusese informat de cele întâmplate. Era zilnic la curent cu evoluţia acestui caz. Pentru un moment nu se putea deplasa la faţa locului, aşa că îl înştiinţa pe căpitanul Puşcanu că va veni abia a doua zi la Complex... Stabili câteva măsuri ce trebuiau luate imediat urmând ca întregul material să-l primească la sosire.

— Să vină şi locotenentul Mircescu, ordonase el. Verificaţi maşina amănunţit. Discret, dar temeinic.

— Tăvarăşe comandant, vă solicităm o echipă tehnică.

— Nicio grijă, Puşcanule, e pe drum, trebuie să sosească. Multă atenţie! „Omul” nu trebuie să intre la bănuieli. Şi nu uita, trimite-l pe Mircescu la mine pentru detalii. Bună seara.

— Am înţeles! Să trăiţi ibanu puse receptorul

în furcă, se ridică şi ieşi din birou. Era plin de gânduri. Şi fiecare în parte constituia o problemă distinctă de care nu se putea dezlipi, şi toate la un loc rotunjeau conţinutul şi semnificaţia cazului cu toate implicaţiile lui. Ieşi apoi din sediu şi o luă încet, însoţit de un subordonat, ca de obicei, făcând un tur al străzii principale. Pe şantierele din jur se lucra intens la construirea locuinţelor şi a edificiilor social-culturale.

Oraşul de reşedinţă era un adevărat şantier. Se muncea pretutindeni, cu sârg. O bună parte din magherniţe fuseseră demolate, iar acum se turnau fundaţii noi.

— Unde duce nepriceperea, se auzi vocea lui Banu. Dacă palatul culturii, care tocmai era pe sfârşite, este bine proiectat şi rostuit, priveşte, dragă Stanică, magazinul acesta. Seamănă cu o broască ţestoasă, deşi l-au botezat cu nume de floare, se adresă el însoţitorului.

— Cred că e vina celor care au acceptat proiectul. Este într-adevăr ceva ciudat. N-am mai văzut până acum magazin fără ferestre. Parcă ar fi o cazemată, tovarăşe colonel.

— Şi cazematele mai au ferestre pe unde pătrunde lumina. Aici nu este nici lumină şi nici aer. Risipă de materiale şi de muncă.

Banu trecuse de mai multe ori pe străzile principale ale oraşului, mergea în piaţă, se informa şi direct de la oameni. Aşa putea el cunoaşte mai bine viaţa, pulsul oamenilor şi doar aşa îşi putea face pe deplin datoria.

Acum era însă cu gândul la cazul „Leon”. Analiza mişcările ca un jucător de şah. Era ca o pauză provocată de întreruperea partidei şi acum trebuia pregătit finalul.

— Uneori, toate vin când nu le aştepţi, băiatule, îi spuse el lui Stanică. A veghea I Iată starea noastră de a fi. E de datoria noastră să-l descoperim pe cei care atentează, într-un fel sau altul, la valorile ţării. Şi alei-o valoare nu-i mai mare pentru noi ca securitatea ţării, a independenţei ei.

Loon era neliniştit nu de accidentul în sine, ci de urmările lui. Nu faptul că dărâmase o casă şi-şi stricase maşina îl neliniştea, ci cu totul altceva. Aşteptase încordat până ce terminaseră măsurătorile şi se luaseră declaraţii de la martorii oculari. Trebuia să dea şi el o declaraţie în acest caz. Şi Marcela…

Directorul general al complexului, la propunerea celor de faţă, hotărî să trimită o echipă de dulgheri şi zidari să-i repare omului casa. „Noi suportăm costul lucrării4 spuse Marr, reprezentantul firmei.

Cuâănţa lui Marr îl făcu pe Puşcanu să devină şi mai atent la discuţia acestuia cu directorul general Marr nu se afla în relaţii prea strălucite cu Leon şi acum îi arată acestuia o bunăvoinţă de excepţie, şi-l apăra. Putea fi ceva normal. Comportarea şi situaţia unui specialist, membru al firmei, implică firesc şi firma. Dar parcă aici lucrurile au un alt caracter. Leon se poartă rece şi

distant, iar Marr nu îi adresează niciun cuvânt. Şi totuşi e plin de generozitate îl Tot felul de aspectă îşi cereau explicaţia. Oare Marr îl consideră pe Leon prea puternic? îi este oare teamă de el? Posibil…

După ce s-au stabilit datele cele mai importante şi s-au luat primele măsuri, cei veniţi la locul accidentului au urcat la maşină şi s-au îndreptat spre Complex. Directorul Martin înjura parcă, în gând, cele întâmplate şi pe autorul Iot.

Marr, om* trecut de 50 de ani, cu nasul lung şi puţin strâmb, cu faţa zbârcită şi ochi mici, verzui, îmbătrânâse parca subit. Toate aveau să se spargă în capul lui, deşi nu el era vinovatul, îi atrăsese de nenumărate ori atenţia lui Leon, de câteva ori chiar de faţă fiind şi ceilalţi specialişti. Dar cele spuse de el parcă alunecaseră pe lângă urechile lui Leon. La urma urmei „exportul” nu era copil mic să fie dădăcit… E-adevărat, dar el, Marr, trebuia să aibă grija şi să răspundă de tot în faţa firmei care-l investise eu o asemenea funcţie de răspundere. La aceste gânduri Marr se şi vedea cu telexul în mină şi înghiţind pastilele verzi şi roşii de care de la un timp începuse să nu se mai despartă. „Voi fi nevoit, iarăşi, să-mi iau alte obligaţii solemne faţă de partener”, şopti el îngândurat, ea pentru sine.

La rândul său, căpitanul Puşca nu se întreba: „Doar Leon să fie oaia neagră? Din câte ştim, până acum, el e singurul care a creat şi creează probleme şi nouă şi firmei. Este înintei esul firmei

să-l tolereze? Sau al altora? De ce?”

Peste puţin timp se clarifică şi atitudinea firmei. Ea considera „minoră” fapta lui Leon, iar Marr, în sfârşit, nu a mai fost nevoit să-şi ia multicolorele sale pastile. „Procedase bine”, aşa i se comunicase. Primi şi o primă. Numele lui Leon nu era trecut în telex. Leon făcuse Marcelei câteva vizite la spital, încolo, nimic important pentru cazul în sine de care se ocupa Mircescu. Numai discuţia lui Leon cu bătrânul administrator i se păru locotenentului interesantă. Deşi Staicu cunoştea tot ceea ce se putea cunoaşte despre accident, se prefăcea că nu ştie mare lucru. Dar, de la bun început, şi-a dat seama că Leon era cam abătut.

— Nu, nu mi s-a părut trist, precizase el, în discuţia cu Mircescu. Dimpotrivă, părea pornit…

— Cum aşa? îl întrerupse locotenentul. Parcă mi-aţi spus că era abătut…

— Da, da, exact cum vă spun eu, continuase Staicu. Era pornit împotriva lui şi abătut de cele întâmplate. „Cu toate că nu s-a făcut scandal, mi-a spus Leon, probabil vor veni şi alte necazuri. Poliţia dumneavoastră însă a fost corectă în tot. De la firmă vor veni, sigur, ceva ordine pentru sancţionarea mea, dar de concediat n-au cum să mă concedieze…”

„Deci va fi numai sancţionat. Ei bine, de concediat „am să-l concediez eu”, gândi Mircescu”.

De fapt, cât timp duraseră cercetările, în

starea aceea de încordare se mai întâmplaseră destul de multe lucruri „interesante”. Mircescu se putea de –, clara mulţumit de reuşita lui. „Să vedem acum cine are deschiderea şi cine licitează, primul, îşi continuă el gândul. Parcă aşa se petrece şi în jocul de bridge. Numai că jocul acela are reguli precise şi nu acceptă înşelătoria. Acolo trebuie să anunţi dacă vorbeşti cifrat. Aici??…”

Mercedesul lui Leon conţinea lucruri care nu erau lipsite de valoare. „Ce mult aş fi dat să intru în posesia agendei, îşi manifestă el dorinţa. În „Polaroid* nu se găsise însă decât un film „netras”. Unde s-ar putea afla filmul sau filmele „trase”? se întrebase ofiţerul. Să le fi predat? După harta în posesia căreia intrase şi pe care erau notate localităţile vizitate, nu-şi putea încă fixa o idee asupra acestui fapt, mai ales că localităţile erau prea îndepărtate de centre mai mari. Să se fi întâlnit cu cineva de la reprezentanţă? Tot ce era posibil, în sfârşit, Marcela trebuia să-l ajute! Numai ea putea să aibă cheia răspunsului la această întrebare. Să fie, deci, supravegheată mai strâns”.

Împreună cu trei muncitori, maistrul Iftene plecase ceva mai târziu din sala de montaj. Şi asta pentru că observase că unul dintre tablourile montate de Leon nu era în regulă. Aşteptaseră plecarea specialistului străin şi începuseră verificările. Metodic, fără să le scape nimic. „Trebuie să fie pe undeva un scurtcircuit, îi spuse el unui muncitor electronist. Altfel, legăturile sunt

normale, conform schemei. Dar dacă…”

— Dacă, dacă ce? întrebă electronistul.

— Să mai verificăm încă odată, ocoli un răspuns direct Iftene. Să începem cu fişele principale, propuse el. Aci trebuie să fie… Poate, din neatenţie, s-a Inversat, vreo legătură… t.

Afară ploua mărunt. Parcă cernută prin sită, ploaia de sfârşit de toamnă, cu vânt subţire, rece, îşi făcea de lucru. Rar, câte o basculă mai trecea la această

*

oră pe aleile asfaltate. Maistrul Iftene îşi strânse mai bine pelerina şi-şi aşează gluga pe cap. Lumina aibă, puţin difuză, a neoanelor se revărsa peste asfaltul ud, care, lucea ca şi cum ar fi fost uns eu untdelemn. Dincolo, la birourile străinilor, înene observă lumină. „O fi uitat-o deschisă femeia de serviciu, se gândi el, şi îşi continuă drumul. Dar, parcă ceva îl făcu să întoarcă încă o dată capul spre fereastra biroului luminat, mai înainte, şi observă, nu fără mirare, că acum lumina era stinsă. „Ei drăcie, sunt obosit. Cred că are dreptate tovarăşul director, să-noi mai văd şi de odihnă, se certă ei… Dar dacă…” Se opri locului…

Ceilalţi colegi se depărtaseră binişor şi se apropiau de poarta principală. Picăturile de ploaie băteau ritmic asfaltul. Şuviţe de apă se prelingeau pe faţa maistrului, preocupat de ce se întâmplă „acolo”, contrariat şi neliniştit totodată.

Mai făcu câţiva paşi şi se adăposti în spatele unor plăci din beton. Stătuse un sfert, o jumătate

de oră? Nici el nu mai ştia. Deodată, văzu ţâşnind o umbră din clădire şi îndreptându-se către halele fabricii HI.

— Hei! strigă el. Stai! şi ţâşni pe urmele fugarului. Deodată se împiedică şi căzu, încercă să se ridice, dar o durere ascuţită îl ţintui locului, încercă să se târască mai aproape de alee. Probabil că strigătul său fusese auzit de cei trei colegi, pentru că nu după mult timp aceştia se aflau lângă el.

— Ce naiba faci, maistre? spuse unul din ei. Ne-apucă dimineaţa. Dar când se aplecă şi văzu sânge, înq emni.

— Mai repede, zise el celorlalţi. Maistru e rănăfe îl ridicară şi-l conduseră la poartă, iar de aici, cu

Brekul de intervenţie, la spital. Iftene avea nevoie de serioase îngrijiri medicale.

Mircescu aflase în primele ore-ole dimineţii de necazurile maistrului Iftene. Capătul unei sârme groase, rămase înfipt în pământ, cine ştie de când, îi sfâşiase pur şi simplu pulpa piciorului drept, îi atinsese şi osul dar omul nu era în comă şi nici de fractură nu era vorba, aşa cum se răspândise zvonul.

Într-adevăr, pierduse mult sânge, dar tovarăşii lui se şi înfiinţaseră ca donatori. „Cum şi ce s-a întâmplat?” întrebă din capul locului Mireescu pe unul dintre muncitorii cu oare Iftene lucrase până târziu.

Acesta, învâxtindu-şi căciula în mâini, povesti

de ce părăsiseră hala la ora aceea şi de ce maistrul rămăsese mai în urmă. „Probabil îşi uitase ceva”. Nu-şi putea explica de ce o luase în partea aceea, a complexului. Ei au auzit strigătul şi aul’ugit într-acolo.

— Bine, mulţumesc, îi spuse Mircescu. Te rog să vii, în cazul în care îţi mai aminteşti şi alte lucruri, să-mi spui. Până atunci, vreau să nu se afle că ai stat de vorbă cu mine. Merse apoi la o cabină telefonică şi formă numărul căpitanului Puşcanu.

— Tovarăşe căpitan, raportă el, nimic deosebit până acum. Vreau să stau de vorbă cu maistrul Iftene.

— Nu, asta nu! Adică… nu acum. N-avea nicio grijă. Cum stai cu bridge-ul? adăugă el, întrebarea se rostogoli asemenea unei bile de plumb pe spinarea lui, sau cel puţin aşa simţi Mircescu.

— Insist… Să trăiţi, tovarăşe căpitan. Dacă-mi dă Iftene o *pică*, pe cealaltă o… licitez eu. Pentru că e ceva la mijloc, necurat, cum ar zice bătrânul Staicu. Nu uitaţi ce au făcut băieţii cu Iftene în hală. Şi doar peste două zile instalaţia va intra în probe, în legătură cu ce «ram raportat aştept şi eu, dar să nu fie prea târziu. Mai avem patruzeci şi două de ore…

— Chiar le-ai numărat Mircescule? se auzi glasul şefului său, parcă nu tocmai aprobator, mai degrabă ca un reproş, în receptor. Sau aşa i se păru locotenentului.

— Sunteţi supărat? îndrăzni el să-l întrebe.

— Dimpotrivă! Mă bucur că eşti la zi, că trăieşti viaţa Complexului... Ne întâlnim la sediu. Şi pune ibricul cel mare, să facem o fiertură bună, cum zice tovarăşul colonel. S-o coacem ca lumea. Ce dracu', de când cu atâtea sarcini nu am mai băut o cafea cum scrie la carte. N-a avut timp să se fiarbă... Noroc!

„Şi eu care credeam că e supărat pe mine!", îşi zise Mircescu, uitând să mai pună receptorul în furcă. La sediu! făcu o mişcare bruscă şi era să rupă şnurul telefonului, înjură năprasnic. „Vrei şlem în pică, domnule Leon. Bine! Atunci cu contrez! Salutare, dragul meu Leon".

Radiografiile, intervenţia chirurgicală duraseră destul de mult. E) după ce totul s-a terminat, Iftene fusese dus la reanimare. De acum se putea spune că este în afara oricărui pericol.

În camera de gardă aşteptau soţia, copiii şi prietenii săi cei mai apropiaţi. Dintr-odată, uşa se dădula o parte şi în cameră intră un bărbat înalt, îmbrăcat în alb.

— Gata, tovarăşi, problema s-a rezolvat! rosti el.

Era medicul chirurg Vătafu, cel care îl operase pe Iftene... j

— Omul este sănătos tun. Apoi, adresându-se soţiei celui despre care vorbea, rosti: Măi femeie, cum te-mpaci dumneata cu omul acesta? E fire a naibii... L-am operat pe viu... Pe viu, repetă el pe un ton apăsat, şi n-a zis nimic, nimic, parcă e din fier, domftule, din fier, şi-şi flutură braţele,

asemenea unor aripi, în semn de adfturaţie pentru pacientul său. Nemaipomenit! Şi câţi au venit să-i doneze sânge! îl iubeşti femeie? se adresă el acelei fiinţe firave cu cei patru copii lipiţi de fusta ei. Cred că îl iubeşti. Apoi chiar că merită să fie iubit.

— Da, domnule doctor, aşa cât pot şi eu. E om tare bun. Vă mulţumesc şi eu şi copiii că l-aţi salvat. EI e ca o pâine bine rumenită, mereu caldă şi proaspătă în casa noastră. Omul meu şi tatăl lor, zise ea arătând către cei patru copii. Avem patru băieţi. Femeia vorbea încet, dar curgător. Ochii i se înnouraseră iar buzele îi tremurau uşor, imperceptibil.

Medical o privi din nou şi dădu să plece. „A îmi prumutat ceva din el. Da, da! Semănaţi! Iar eu…” şi ieşi parcă furios. Poate şi pentru că era divorţai de vreo şase luni.

— Să mergem, strigă soţia lui Iftene la copii. Tata e bine, îi lămuri ea. Venim deseară să putem vorbi cu el şi să-i aducem o supă. Să fiţi cuminţi, să nu-l supărăm. Atât şi nimic mai mult. Mogâldeţele o urmară. Fiecare după vârstă…

Între timp, Mircescu avusese grijă să-l prelucreze pe portar şi să trimită o asistentă la sala de reanimare. Făcuse şi cafeaua dorită de căpitanul Puşeanu.

— Nu vreau să am surprize… Altfel, totul bine, raportase el.

— De ce se întâmplă toate acestea acum? întrebă Mircescu, privind deasupra ceştii din care

se ridica aburul fierbinte şi mirosul plăcut al cafelei. Dar întrebarea rămase fără răspuns, suspendată undeva între ferestre şi pereţi, între ei doi, luminaţi din tavan de tubul de neon şi mai cu seamă de dorinţa lor dă a învinge.

Puşeanu îşi aprinse o ţigară, întrebarea aceasta şi-o pusese şi el de atâtea ori, dar răspunsul întârzia, Până unde îşi întinsese tentaculele Leon?

Dimineaţa era însorită, dar răcoroasă. Un soare ca dinţi se înălţa dintre norii răvăşiţi, pole înd întinderile. Se anunţa o zi plăcută, poate ultima din această toamnă nărăvaşă. Marcela se ridicase din patul ei de spital şi o luase încet pe coridor, pentru a-i telefona lui Leon. Ieşi din clădire şi se îndreptă spre pavilionul nou. Grădina spitalului părea inundată de multicolore crizanteme. Un parfum discret, li umplu nările, plămânii. „De mi-ar aduce flori, cât mai multe flori, se gândi ea, îl iubesc! Ce dacă are soţie, o s-o rezolve el. Eu am să fac tot ce, zice…” Se simţea mai bine, şocul trecuse în urmatratamentului intensiv al doctorului Vătafu. Leon făcuse şi el ce putuse, îi adusese medicamente care, deocamdată, nu se găseau în farmacia spitalului. I se făcu parcă dor – şi de copil şi ar fi vrut să-l aibă lângă ea. „Ce se întâmplă cu mise? se întrebă – puţin debusolată. A fost te mine ieri eu mama… îl aştept pe Leon şi nu vieae…” «Stupul de vizitatori se îndrepta spre pavilioane. Marcela Intră în cabina telefonică şi formă numărul lui Leon.

Telefonul sună litng, dar nu răspunse nimeni „S-ar putea să fie pe drum, îşi zise ea. Ştie că-l aştept”, şi aşează telefonul în furcă. Fisa căzu şi o lăsă acolo. Continuă plimbarea pe aleile grădinii. Rupse parcă fără voia ei o crizantemă şi sorbi din parfumul ei adânc şi discret.

Administratorul etascu nu plecase acasă în seara aceea. Uitase să-şi ia trenciul şi umbrela, îâr pânâ! a marginea oraşului avea de mers destul. Cert este că avusese şi unele treburi gospodăreşti la bloc. Apoi acasă mai trfibuia să facă şi focul în sobă, pe când în cămăruţa sa de administrator era destulă căldură, încuiase uşa de la intrare, pentru că fiecare loeatar avea cheie, şi se culcă. Era obosit. Urcase scările blocului de nu ştiu câte ori, meşterise la ferestrele care nu se prea închideau – şi alte lucruri mărunte de gospodărie. Târziu, în noapte, O trezi sunetul strident, insistent, aluoneriei. Se sculă buimăcit, îşi trase pantalonii. Ieşi afară unde în ploaie, luminat de becul de te intrare, aştepta Leon. „Pe unde draciia mai umblă individul ăsta?” îşi râse dl şi deschide uşa.

— Mi-am uitat diete, se scuză Leon, în loc de salut, şi urcă pe scări, fără a mm rosti vreo vorbă, în urma lui rămăseseră pete mari de noroi şi apă. „Parcă e împins de la spate de diavoli”, monologa Staieu. Acu el bea whisky să se încălzească şi eu… Fir-ai al dracu’ cu încălţările tale cu tot.). De unde a venit? că doar clubul e închis iar Marcela e în spital… Când i-am spus eu tovarăşului Mircescu că e ceva necurat la mijloc, aveam dreptate…”

închise uşa şi intră în cămăruţa lui, dar nu putu să adoarmă. Zorii zilei aveau să-l surprindă treaz. „Rău mi-ai stricat somnul, domnule Leon”, gândi el supărat…

Dar n-avu timp să-şi consume necazul că apăru Leon cu o sticlă de ţuică şi ţigări.

— Pentru deranjul de azi-noapte, se scuză el. Iartă-mă, la club a fost o încăierare…

„Minte, gândi Staicu, la club a fost închis. Cui dracu’ vinde ăsta gogoşi?”

— Am o rugăminte, domnule Staicu, continuă Leon şi vă! amân îndatorat. Nu vreau să afle Marcela că am venit aşa de târziu… Ştii şi dumneata cum sunt femeile.

— Sunt mormânt, nicio vorbă, garantă Staicu. Apoi, făcând pe supăratul: „De.azi mă ştiţi, domnule Leon?! Dar cum v-aţi uitat cheia? întrebă inocent bătrânul Străinul îl privi mijindu-şi ochii, şi răspunse senin.

— Cine ştie, am găsit-o sus. Nu bănuiam că voi întârzia. De altfel, mă aşteptam să vă găsesc aici. Intuiţie, ce naiba! Pe vremea aia, nici câinele nu trebuia dat afară… Am avut, totuşi noroc. Puteam să-mi petrec restul nopţii pe scări, afară.

Bătrânul, nu mai zise nimic. Cu mişcări încete destupă sticla şi o duse la gură. Era bună ţuica. Tare, aşa cum îi plăcea lui.

A fost păstrată pentru dumneata, zâmbi ciudat Leon. Pentru un administrator la un bloc ca al nostru, merită.

Bătrânul lăsă sticla pe masă şi se şterse la

gură cu mâneca. Băutura era cu adevărat bună. Luase doar o gură, că era pe stomacul gol. Să mănânce ceva şi mai trage una.

— E tare, e tare bună, zise el. Mulţumesc că v-aţi gândit la mine. N-am să uit… îl conduse Spre ieşire.

— N-are importanţă, se auzi glasul lui Leon care începuse să urce. Pe Staieu îl cuprinse o moleşeală ciudată, iar capul parcă nu mai era la locul lui.

— Am ajuns să mă-mbăt dintr-o înghiţitură, se certă el. Capul începu să-i vâjlie puternic, tot mai puternic şi camera să se rotească ameţitor*, tot mai ameţitor, ca un ciudat carusel, repede, tot mai repede, tot mai repede, re… pe… de re… pe…

„N-am avut încotro, domnule Staieu. Erai agreabil, dar n-am avut ce face…” spuse în gând Leon. Aşteptă un pic, urcă cu iuţeală în cameră de unde coborî cu mare atenţie. Nu se mai uită la bătrân. Luă sticla din care băuşe nea Staieu şi aşează în locul ei o alta, mirosind a ţuică. Părăsi încăperea şi dispăru iar pe scări, în bloe era linişte, nu-l văzuse nimeni.

Miixescu era oarecum derutat. El, Leon, fusese implicat după miezul nopţii şi într-un scandal. Era, timpul, deci, să o introducă pe Marcela în scenariu. Pe cine să trimită la ea? Să meargă el personal? Şi dacă Marcela nu vrea să-l ajute?

Inspectorul Banu sosise în dimineaţa aceea în oraşul de lângă fluviu. Era la curent cu evoluţia

cazului.

Dăduse soluţii pentru rezolvarea anumitor probleme cheie încă dinainte.

— Mircescule, ai lucrat bine în caz. Şi, în plus, bătrânul, datorită ţie mai este în viaţă. Dacă n-ai fi înlocuit lichidul acela din sticla lăsată, omul consuma mai departe şi era mort. Dar oricum e scos clin joc. Asta, până la confruntare… Nici nu ştim cum ai reuşit să faci treaba, fără să te vadă. Leon nu trebuie să afle însă că bătrânul a scăpat. Şi-acuma, invitaţi-o pe fâşneaţa asta de

translatoare, pe Marcela. Să stăm puţin de vorbă cu ea. Mai mult ca sigur că nu-şi dă seama de jocul periculos al străinului. Apoi, nu cumva să i se întâmple şi ei vreun necaz... Cum i s-a întâmplat lui Staicu.

Revenind la cele întâmplate noaptea trecută, întrebă: Cei care l-au tâlhărit pe străin au fost reţinuţi?

— Da. Şi agenda este la noi. Leon, de altfel, nici n-a reclamat faptul încăierării şi nici dispariţia ei...

— Nu e tocmai bine. Agenda trebuie să ajungă la străin.

— Desigur, altfel cum?

Jşă fie adusă aci şi femeia pe la care a trecut atunci, noaptea, şi datorită căreia s-a produs încăierarea, iar Leon să fie supravegheat în continuare cu atenţie. Trimiteţi pe doctorul Vătafu la el, că are motive să-i facă o vizită...

Staicu fusese scos din joc. Se află în casa lui de la marginea oraşului.

Marcela şi cealaltă femeie fuseseră aduse la sediu.

Scena trebuia să fie pe măsura previziunilor lui Banu şi a colaboratorilor săi., Soneria ţârli şi Leon se repezi şi deschise uşa apartamentului.

— Pe cine căutaţi, domnule? întrebă-e!...

— Pe dumneavoastră, domnule Leon, răspunse bărbatul din chenarul uşii. Nu mă cunoaşteţi?

— Nu, deloc, n-am avut plăcerea, rosti sec fără nicio nuanţă, Leon.

— Sunt îngerul păzitor al bătrânului Staicu, domnule Leon. L-aţi uitat chiar atât de repede pe bătrân? întrebă, de astă dată sarcastic, bărbatul.

— Nu, nu ştiu despre ce este vorba. Nu l-am văzut pe bătrân de câteva zile, îngăimă Leon.

— Păi, tocmai d-aia, v-a trimis sticla aceea de ţuică, cu miros de migdale, înapoi. Nu-i aşa, domnule Leon, că nu aţi vrui să-i faceţi niciun răubătrinului? insistă el.

— În definitiv, ce, vreţi? Cine sunteţi? strigă Leon. Uitaţi unde vă aflaţi?

— Ştiu domnule, unde mă aflu. Am venit, că poate vă interesează acest obiect… – .

La vederea agendei, Leon tresări, după care înghiţi în sec şi cu un gest stângaci îl invită pe om să intre înăuntru în apartament…

— Vedeţi că putem discuta şi altfel, domnule Leon?

— Desigur, desigur domnule. Cum mi-aţi sustras-o?

— Nu, n-am sustras-o.

— Atunci cum a ajuns în posesia dumitale.

— N-are importanţă cum. Ştii dumneata mai bine. La scandal, e.ca la scandal… Important acu pentru dumneata, sunt sigur, e că doreşti s-o recuperezi.

— Desigur, desigur. Cât mă costă domnule?

— Dumneata cât zici că face? surâse omul.

La început, Marcela, încei că să fie obraznică, dar încetul cu încetul îşi dădu seama că nu are niciun sens să ocolească răspunsurile.

— Ştii, într-adevăr, cine este omul acesta domnişoară? se auzi glasul lui Banu. Era parcă plin de amărăciune, dojenitor. Aş vrea să-ţi arăt cum te-a iubit el, cum ai crezut şi, probabil, mai crezi. Mircescuie, ordonă el tânărului ofiţer, introdu femeia aceea. E mult mai bine aşa. Vă cunoaşteţi? se adresă Banu celor două.

— Nu, răspunseră ele, privindu-se una pe alta.

— Amândouă sunteţi amantele aceluiaşi bărbat, interveni Ruşcanu. Ce a căutat Leon la dumneata, domnişoară Sofia, în noaptea trecută.

— În noaptea aceea mi-a adus nişte lucruri pe care domnul locotenent le-a găsit la mine.

— De când îl cunoşti? îi adresă o altă întrebare acelaşi Puşcanu”.

— Păi… răspunse încurcată femeia, de când cu accidentul acela, cu translatoarea. După aceea m-a vizitat aproape seară de seară, undori rămâmnd la mine.

— Ah… făcu Marcela. Nemernicul, m-a înşelat şi se lăsă moale pe scaun.

Măsurile iniţiate, de supraveghere a lui Leon, dăduseră roadele scontate. I se puteau rdţine străinalui cel puţin două fapte de natură să poată fi expulzat în câteva ore.

Cu ochii în lacrimi, Marcela încerca să-şi amintească nopţile, cadourile primite,

promisiunile lui Leon.

Dar pe ofiţeri nu-i interesau cadourile sau numărul nopţilor când cei doi se culcau împreună.

— O doamne, strigă ea deodată, dacă aş fi ştiut.

— Ce anume, o întrebă Banu.

— Că-şi bate joc de mine. M-a folosit, după cum pot să-mi dau seama acum, să-şi realizeze el câne ştie ce planuri jiosnice. Cum de n-am observat mai de mult? Singurul, cred, care şi-a dat seama, a fost unchiul meu. Poate şi de aceea a vrut să-mi spună ceva, separat, când l-am vizitat la insistenţele lui Leon, dar n-a avut cum. Leon nu mă scăpa din ocM. Am plecat, atunci. El nervos, iar eu parcă risipită. Tot atunci s-a întâmplat şi accidentul... Iar după aceea... şi dumneavoastră ştiţi.

— Ce-l interesa pe Leon, în mod deosebit? întrebă Banu cu voce calmă.

— Precis, nu ştiu. Uneori, cobora din maşină şi vorbea cu diferiţi oameni, punea întrebări la care eu nu le puteam desluşi sensul. De unriucru rp-am întrebat şi eu. De ce-mi cerea mereu să cobor din Mercedes să mă fotografieze. Dar asta nu prin parcuri sau locuri istorice, ci mai cu seamă acolo unde erau mari uzine sau unităţi militare. Dacă veţi controla filmele din aparatele lui, care o parte sunt lăsate la mine, „pentru păstrare”, pentru că, zicea ei, i le-ar putea lua colegii invidioşi că este mai bine văzut de conducerea firmei, veţi găsi, poate, lucruri

interesante. Mă gândesc mai cu seamă la secvenţele din zona zăcămintelor de cupru, uraniu şi de aur.

Inspectorul avea motive să fie mulţumit de discuţia cu Marcela. Pe lângă agendă obţinuse încă o probă concludentă după ce fuseseră relevate filmele. Aveau în faţă, de acum, un spion sadea.

i

Reprezentantul firmei, Marr, se afla în cabinetul directorului general Martin. Aflase şi el că Leon intrase într-o încurcătură, dar nu ştia nimic precis. Şi iată, acum, fusese invitat la o mică discuţie.

— Domnule Marr, începu directorul general, oraşul nostru este mic şi orice faptă care se petrece se aude imediat. Toţi vorbesc că domnul Leon este implicat într-o încăierare. Nu zic că a umblat în noaptea aceea aproape gol pe străzi, dar asta-i mai puţin important pentru boi. Altceva contează, domnule Marr.

— Ce anume, domnule director general? întrebă acesta.

— Lucrarea executată de el la tabloul general a fost de proastă calitate. Numai intervenţia promptă a maistrului If tone a făcut să nu sărim în aer…

— Dar maistrul e în spital, îi scăpă lui Marr.

De data aceasta fu rândul directorului general să-l privească uimit pe reprezentantul firmei.

— Deci aţi aflat? zise el, înseamnă că sunteţi la curent şi cu… Leon.

Inginerul şef şi cel de la protocol îi priveau pe cei doi şi nu pricepeau încă unde avea să ajungă această discuţie.

— Domniile Marr, continuă Martin, cred că este şi în interesul dumneavoastră ca domnul Leon să fie rechemat în ţară. Şi aceasta cu elt e mai repede, cu atât mai bine.

— Îmi pare rău, domnule director general. Eu nu am nicio putere asupra lui şi…

— Domnule Marr, noi lucrăm bine cu firma dumneavoastră. Ar fi păcat să stricăm aceste relaţii.

În cabinetul directorului intrară Banu şi Puşcanu.

Se adunaseră date suficiente pentru expulzarea străinului.

— Domnule Marr, se adresă Banu reorezen tancului firmei, vreau să cred că-nţelegeţi măsura aceasta şi firma care o reprezentaţi, de asemenea.

Marr ascultă cu atenţie. Faptele şi implicaţiile juridice erau prezentate Jimpede şi log e He către inspectorul Banu. Adevărul era de necontestat şi măsurile erau normale şi categorice. Orice demers, înţelese el, era zadarnic.

În ziua următoare, în biroul reprezentantului firmei, Leon aştepta. Marr îşi făcu apariţia şi nu rămase deloc srftprins când îl găsi pe Leon în biroul său. Chiar îl aştepta.

— Am aflat că sunt căutat, domnule Marr, şi

iată-mă la dispoziţia dumneavoastră, vorbi el insinuant, flegmatic…

— Nu are niciun rost să vorbeşti astfel, îi tăie vorba Marr. Fă-ţi bagajele cât mai ai timp. Pe violarea acestui birou, nu am spus nimănui. Nu-i aşa că nu are nicio legătură cu dumneata?

Era rândul lui să devină caustic…

Leon se făcu stacojiu la faţă. Abia acum îşi clădea seama că îl subestimase pe Marr. Dar, curios, reprezentantul firmei plătea într-un mod cu totul neobişnuit faptul că-l ridiculizase de atâtea ori.

— Cum să vă mulţumesc, domnule Marr? întrebă Leon şi parcă simţi că nu-i mai ajunge acrul să respire.

— În niciun fel. Eu îmi fac doar datoria. Dacă rapoartele dumitale îmi sunt nefavorabile, asta nu mai are niciun fel de importanţă acum. Dumneata ai uitat un lucru elementar. Oamenii de aici sunt ospitalieri, corecţi şi pretind corectitudine şi cinste, la rândul lor.

Îi întinse apoi telexul pe care-l trimisese firmei.

Leon citi cu atenţie fiecare cuvânt.

— Mulţumesc încă odată, domnule Marr, zise el. Am greşit într-adevăr. Maistrul Iftene, cel care acum se mai află în spital, din vina mea, probabil, avea o vorbă: „Ce ţie nu-ţi place, altuia rr nu-i face” 1 Adio, domnule Mair!

Celălalt nici nu-l mai auzi, sau numai se prefăcu că nu-l aude.

Leon părăsi biroul şi incinta complexului. Îi rămânea din ce în ce mai puţin timp ia dispoziţie.

În cabinetul doctorului Vătafu era cald şi mirosea a levânţică. Leon bătu la uşă. Intră.

— Ce s-a întâmplat, domnule Leon? îl întrebă medicul, sunteţi într-o stare…

— Nimic grav. Poate o indigestie, se eschivă şi ei de la un răspuns precis. Aş vrea s-o văd pe Marceţp. Ceva foarte urgent.

— Cum doriţi, acceptă medicul, desfăcându-şi braţele. Am s-o invit aici.

— Vă rămân îndatorat, domnule doctor. Sunteţi un om de suflet, aprecie el bunăvoinţa acestuia.

— Bine, bine, mulţumesc, nu e nevoie de aşa ceva.

Doctorul Vata fu trimise după Marcela, revenită în spital, pentru ultimele Verificări medicale.

La intrarea acesteia, medicul părăsi cabinetul. Acum, cei doi erau singuri faţă-n faţă. Leon încercă s-o îmbrăţişeze, dar Marcela se feri.

— Nul Nu mai are niciun rost. Jocul acesta perfid s-a terminat. Totul s-a sfâx şit, domnule Leon. Mi-ai făcut atâta rău, zise ea, izbucnind într-un plâns, nervos.

— Marcela, te rog, Marcela, o imploră Leon, nu vreau să crezi despre mine nu ştiu ce…

— Nu vreau nimic, rosti ea printre sughiţuri.

— Cum vrei. Am venit să-mi iau rămas bun *se* la tine. Te-am iubit, rosti el şters. Atât, şi nimic

mai mult, ca să ştii…

— Minţi I strigă Marcela, minţi! Şi nenarecă Iei aceleia poate i-ai spus la fel.

Leon rămase fără replică, îşi dădu seama că Mare cela aflase despre relaţia l-ai eu cealaltă. O privi năuc câteva clipe, bâigui ceva neinteligibil, după care se întoarse şi plecă… Arăta altfel. Nu mai avea nimic din aroganţa cu cai-e se ivise în viaţa acestor oameni. Nemernicule! îi strigă ea din urmă. Ticălos şi nemernic ce eşti!…

Şi cuvintele se rostogoliră până la urechile lui Leon. Ele continuau parcă să se audă: „Ticălos şi nemernic! Ticălos şi nemernic!…” Zile de vacanţă

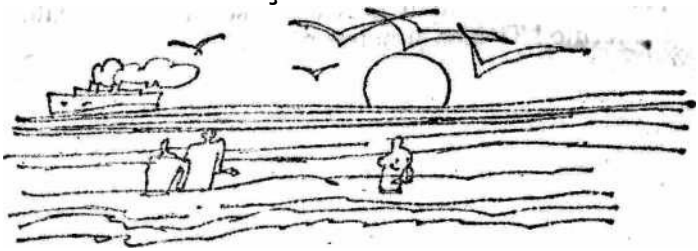

„Mai aveţi răbdare puţin, încă o zi-două, şi gata”, le spusese alor săi, care aşteptau cu înfrigurare ziua plecării la mare, dar, parcă era un făcut, Banu, prins mereu cu treburile sale, amina.

Soţia sa, mereu cu zâmbetul pe buze, încercase să-i lămurească pe „cei mici” că tata are treabă; „vom pleca noi, mai aşteptaţi”. Şi, dintre toţi, fetiţa era cea mai necăjită. Cu lacrimile în ochi, se retrăgea, undeva, într-un colţ al curţii, lângă bi azi, să-şi adune lacrimile în palmele sale micuţe. „Of, tată, o auzi Banu, în după-amiaza aceea, mai bine nu ne spuneai…”

Inspectorul o luă în braţele-i puternice şi îşi lipi obrazul de buclele castanii, mirosind a flori de câmp.

— Şi chiar vrei să mergi la mare, bobocul tatii? întrebă Banu, săruind-o cu dragoste.

— Vreau, tată, vreau, şi eu vreau, şi Dănuţ vrea şi mama vrea! Să nu se întâmple ca anul trecut, când ne-ai promis, dar…

— Păi cum să n-o duc pe şcolăriţa asta în vacanţă? Tocmai acum când mi-a luat olimpiada pe judeţ?! Şi încă la două discipline grele!

Fetiţa se opri şi-l sărută la rândul

Spune-i marnei să facă bagajele, chiar în după-amiaza asta plecăm.

Copila nu aşteptă bine s-o lase jos şi, ca o sfârleazâ, zbură, strigând:

— Mamă, mamă! Gata! Mergem! Pregăteşte totul! Plecăm!

Banu zâmbi şi intră şi el în casă.

Băiatul îi ieşi în întâmpinare şi-l luă de gât. Soţia primi vestea aproape la fel de fericită precum copiii, deşi mai era încă sceptică, şi începu să pregătească ceva de-ale gurii, pentru că lucrurile celelalte erau deja rânduite.

— Eşti mulţumită, Aniţă? întrebă Banu, apucând-o de umeri. Mă mai ţin şi eu câteodată de promisiuni, râse el, făcând cu ochiul băiatului ce nu să dezlipea de el. Am fost asigurat că de data aceasta voi face şi eu un concediu complet, cu voi, că de mult nu s-a mai întâmplat faptul ăsta.

— Tată, să luăm şi câinele, zise băiatul încet,

cu teamă parcă.

Aveau într-adevăr un câine mare, deosebit de frumos, Pric, dine de vânătoare, se ataşase mai cu seamă de copii. Când băiatul se afla la şcoală, Pric parcă nu avea stare, mârâia şi scurma pământul cu unghiile lui lungi şi ascuţite.

— Nu se poate, băiatul tatii, răspunse Banii, mângâindu-i pe creştet. Vei găsi acolo altceva de care să te bucuri. Câinele e o grijă în plus.

Băiatul se resemna şi se duse în dormitor. Nu era supărat. „În definitiv, zise el, tata are dreptate. Două săptămâni trec repede…”

…Când au intrat în oraşul de la porţile de apă ale ţării, globul sângeriu al soarelui cobora încet, încet, cu precauţie parcă. „Ce mi-a venit cu precauţia? râse Banu în sine. Chiar nu mă pot dezlipi de problemele mele, ea să-mi fac şi eu o vacanţă ca lumea?”

La insistenţele l-ai Dănuţ, Banu opri în faţa unei tonele unde se vindeau piersici de Dobrogea. Erau mari şi cărnoase. Coborî şi cumpără. Fetiţa, ce dormise cu căpşorul sprijinit pe braţele mamei sale, cu părul răvăşit, se trezise şi ea. Şi cum api oape de fonetă era o pompă de apă, Banu spălă câteva piersici cu puful moale şi fructele deveniră dintr-odată parcă brumate, ispititoare.

Revenit la maşină, le întinse punga, muşcă şi el dintr-o piersică şi îşi reluară cursa.

— Tată, dacă nu îţi spuneam eu, ai fi trecut pe lângă asemenea mândreţe de piersici, n-ai fi luat! Acum văd că şi mănânci…

Banu nu zise nimic. Asfaltul, deşi bine întreţinut era umed, semn că pâlcul de nori, pe care îl văzuse mai înainte, abia ce se scuturase în plină caniculă. Deci, atenţie!

Cu toate că nu era o oră de vârf pentru circulaţie, conducea cu atenţie autoturismul, strecurându-se printre alte maşini, staţionate sau în mişcare, căutând să iasă cât mai repede din acest furnicar.

Camerele de la hotel erau reţinute, aşa că era liniştit. Căută locul de parcare, se declară mulţumit şi plasă maşina cât mai la umbră. Voia să uite de ea pentru câteva zile.

Chiar din parcare se vedea plaja şi marea brăzdată de valurile ale căror coame scânteiau spre ţărm. O briză uşoară făcea să tremure frunzişul copacilor din împrejurimi. Era verdeaţă, multă verdeaţă în jur. Cei care gândiseră staţiunea fuseseră inspiraţi, îşi făcuseră, cum s-ar spune, nu numai datoria „ca la carte”, dar şi ceva în plus. Grupuri, grupuri de bărbaţi şi femei, şi mai ales de copii, se retrăgeau la ora aceea dinspre plajă. Perne, umbrele, sacoşe, tot felul de jucării de plastic erau în mişcare. Era mare gălăgie la acea oră. Unii oameni erau mai arşi de soare, alţii, se vede veniţi mai de curând, erau încă albi, neînsemnaţi de focul cerului.

În larg, puzderie de pescăruşi, cu ţipete înalte îşi tremurau aripile de un alb uşor murdar deasupra întinderii verzi, planând, şi coborând pe crestele valurilor.

Copiii, odată ajunşi, fugiseră spre malul mării să privească. „De când îşi doreau ei să se întâlnească cu marea! Ce vise şi ce planuri nu şi-or fi făcut 1” surâse Banu.

După acest prim contact cu marea, s-au retras să se instaleze în apartamentul de la hotel, rânduind fiecare lucru, după trebuinţele imediate. Gustară ceva din cele pregătite de Aniţa* Şeful necontestat peste bucătărie şi toate celelalte ale gospodăriei. Aniţa îşi dăduse seama de la bun început cât de greu e să fii soţie de militar, dar nu s-a plâns niciodată. L-a înţeles întotdeauna şi a preluat toate greutăţile casei, astfel ca el, Banu, să se poată dedica deplin multelor, importantelor şi dificilelor probleme ale muncii.

Câteva mici comentarii şi oboseala şi-a spus cuvântul. Prima zi a luat sfârşit.

Dimineaţa, „bobocii” ardeau de nerăbdare să coboare cât mai repede, să alerge pe plaja cu nisipul încins ele razele soarelui, să se zbenguie în apa verde a mării, în care meduze mici, gelatinoase, ca nişte ochi albi, morţi, se bălăbăneau neputincioase, aruncate mereu către ţărm.

Coborâră spre mare, copiii în primul rând, ţinându-se de mână, cât o mare bucurie în ochi şi pe chipurile lor frumoase, incendiate parcă de aerul fierbinte al zilei.

O nesfârşită lumină curgea din văzduhul înalt, topindu-se pe creştetele, umerii şi trupurile oamenilor, veniţi de unde or fi venit ei, din colţuri

ale României şi ale lumii, însetaţi de soare, de apă, de nisip şi de desfătare.

O mare diversitate de culori se îngemăna pe nisip, vorbele se întretăiau, râsetele şi chiotele tinerilor şi copiilor umpleau văzduhul…

Băiatul şi sora sa intrară în apă, chicotind de plăcere şi parcă temători. Apa era totuşi destul de caldă. „Radio vacanţa” anunţa peste 22 de grade. Era mult, era puţin? Până la geamanduri, nu se vedeau decât capete şi trupuri, mâini, mingi şi bărcuţe, peşti mari din plastic, din cauciuc, într-o firească dezordine absolută. Şi multă larmă. Şi numai râsete.

— Tată, mamă, veniţi şi voi 1 strigau copiii cu ochii strălucind de bucurie. Fetiţa era fericită şi, după câteva runde de înotat, începuse să adune melcişori şi scoici.

i…Şi Banu îşi aduse aminte că, în urmă cu ani, beneficiind de concediu, plecase doar cu Aniţa prin diferite ţări europene şi în America de Sud. Ca şi acum, se aflau atunci pe o plajă – la Varadero, în Cuba, dar parcă fără toţi ai lor nu s-au putut bucura întru totul. Ceva le lipsea, ceva parcă era suspendat, de neatins, deasupra lor, în văzduhul acela limpede din Varadero, oglindit în apele Oceanului Atlantic. Şi acolo era soare, şi nisip, şi apă, şi acolo era confort şi eleganţă. Aici însă era cu ai lui, cu toţi ai lui. Şi asta făcea ca plaja aceasta să fie cea mai frumoasă, şi ziua aceasta să nu-şi găsească comparaţie. Cu toate că Varadero este socotită una dintre cele mai

spectaculoase plaje ale lumii, cu deschiderea ei largă, cu nisipul ei de aur mărunt şi vilele ei, veritabile bijuterii zămislite într-o arhitectură plină de fantezie, fie în forme tradiţionale, fie moderne, pierdute printre palmieri şi arbori de cocos, înecate-n mările de verdeaţă ale grădinilor – aici, pe litoralul Mării Negre, alte frumuseţi o întrec. Acolo, Oceanul limpede şi strălucitor, care pare de argint, îi vezi până în adâncuri bogata faună, ca într-un imens acvariu. Delfinii vin până aproape de ţărm, întrecându-se în joacă, precum copiii, oferind vizitatorilor spectacole de o incredibilă graţie. Se apropiau de ţărm chiar în grupuri mari, apoi ca la o comandă ţâşneau în sus, în aer, plutind o fracţiune de secundă pe apa cerului, după care, uşor, ca pilotaţi, se lăsau să cadă în valurile spumate ale oceanului.

Aici, la fereastra de apă deschisă spre lume a hotarelor prii, pe plaja cu nisipul cald şi fin, privind broderiile hotelurilor şi înălţimea cerului, ascultând râsetele copiilor şi glasul mării, urmărind zborul pescăruşilor şi, în primul rând, simţindu-i lângă el pe cei dragi, aici e pentru el, pentru Banu, adevărata frumuseţe. Acolo, aici, aici, acolo, tot felul de gânduri îi treceau prin minte…

Oamenii se simţeau fericiţi, marea parcă le deschisese o nouă dimensiune a vieţii, erau acum departe de grijile zilnice, aveau aici, la marginea mării, acea şansă de evadare din orele de încordare ale anului, dătătoare parcă de infinite

puteri.

Prima zi pe plajă s-a scurs pe nesimţite. Vremea era excelentă şi starea de spirit a „echipajului” anunţa un concediu de excepţie.

Seara s-au plimbat pe faleză – până când cornul sângeriu al lunii se ridica din ape, palid, neputincios, sfâşiat parcă de îndoieli târzii, însă cu aceeaşi nepăsătoare lumină de argint, rece, impersonală, în depărtare se auzeau sirene de vapoare şi, mai aproape, sub cupola înzăpezită de stele, câteva bărci îşi sprijineau vâslele şi umbrele în negrul-verzui sticlos al apei.

Perechi, perechi, urmaţi sau nu de copii, oamenii întârziau „sorbind” aerosoli şi miros de sare şi alge.

Pe digurile înaintate în mare, pescar» îşi încercau norocul la guvizi, chefal sau stavrid.

Din văzduh picurau peste staţiune zvonuri uşoare aduse de mare, de acel tulburător univers al nesfârşirilor, răscolind sufletele, într-o prelungă şi odihnitoare desfătare.

Se plimbau şi ei, Banu îngâna pentru sine cântece vechi, pe care le credea de mult uitate şi Aniţa se strângea mai tare de braţul lui, sprijinindu-i-se de umăr. „Ca la începuturi de lume”, murmură Banu, şi, în clipa aceea, din depărtare, se auzi melodia plăcută, puţin şovăitoare, ca o chemare sfioasă a unui tânăr pentru iubita lui, spusă pe corzi de chitară…

— Tată, mi s-a făcut somn, se auzi vocea fetiţei şi vraja se topi dintr-odată. Banu îşi luă

copila de umeri, o mângâie tandru şi-i spuse:

— Era şi timpul! Mâine o să fie altfel, apoi mereu altfel.

…La Varadero! Acolo, la cincisprezece mii de kilo – metri de ţară, dar cu o lume tot caldă, spirit latin, ce mult ar fi vrut să aibă lângă el copiii! Cu ei ar fi fost totul altfel.

Încărcat de zbor şi poate de neodihnă, un pescăruş căzu vertical pe plaja pregătită cu grijă pentru a doua zi. După el, altul şi apoi altul. Se retrăgeau şi ei pen*; tru odihnă? 1

La restaurantul din faţa hotelului, o orchestră îşi terminase o parte a programului. Vizitatorii, unii în –, cinşi de muzică sau de alcool, cântau şi vorbeau tare, uitând că, la câteva sute de metri, marea, cu instrumentaţia ei miraculoasă, transmitea, neschimbate în tiparele timpului, şoapte de taine şi de speranţe, unduind în îmbrăţişările valurilor.

…Pentru fiecare zi care urmă, Banu căută să diversifice programul, să colinde împreună cu ai lui întregul litoral. Şi aveau ce să vadă. Salba de vile de pe litoralul românesc cunoscuse în ultimii ani schimbări profunde. Pretutindeni, preocupare pentru servirea ireproşabila a oaspeţilor, a celor străini, în primul rând. Se mai întâmpla, desigur, să dai şi peste câte un ospătar sau gestionar puşi pe căpătuială, obraznici, arţăgoşi de te întrebai cum de ajunseseră ăştia aici?! Dar toate aceste lucruri, până la urmă, se uitau. Marea are harul să te facă să-ţi descreţeşti fruntea de gânduri, să te

bucuri de ceea ce este cu adevărat frumos.

În după-amiezile zilelor ce urmară, Banu cu Dănuţ plecau la Eforie să facă nămol. La prima lor „deplasare” au avut un dialog notabil. Era mare zăpuşeală. Aerul parcă Fierbea. Asfaltul, pe unele porţiuni, se topise.

Coborâră treptele spre ghiol. Cumpărări fructe la intrare.

Se dezbrăcară la vestiar. Când Banu îi zise să-şi scoată slipul, băiatul se opuse.

— Nu, tată, mi-e ruşine. Ce, nu se poate şi aşa?

— Se poate şi aşa, băiete. Dar aici, la nămol, toţi bărbaţii umblă goi. Tu nu eşti bărbat? Altfel, unii ar putea crede că tu nu eşti…

Dănuţ n-a mai făcut nazuri.

— Or fi şi profesori aici, umblând goi şi unşi cu chestia asta neagră?

— Sigur, sigur că sunt, şi încă universitari…

— Pentru mine – un copil cum mereu îmi zici tu – nu văd la ce mi-ar folosi nudismul. Numai aşa, să mă simt ca în epoca de piatră?

Aniţa şi „bobocul cel mic” îi aşteptau afară. Fuseseră şi ele la nudism, în partea cealaltă, rezervată femeilor, şi fetiţa avusese cam aceeaşi nedumerire ca şi fratele ei. Pentru ziua respectivă Banu le promisese o vizită la acvariu. Şi s-a ţinut de cuvânt.

Şi zilele programate pentru mare au trecut una după alta. Întâi au mai fost 10, apoi 9, apoi, dintr-odată, 5, pe urmă au mai rămas două şi iată

că veni şi clipa despărţirii de litoral.

— Au fost zile atât de frumoase 1

Nici nu erau plecaţi, că şi începuseră să folosească trecutul!

Înainte de plecare cu o zi, vizitaseră parcul arheologic de la Adamclisi şi Tropaeum Traiani, prilej pentru o veritabilă lecţie de istorie veche, necesară mai cu seamă celor mici.

„Adio mare, adio, tu cântec de soare şi de apă! De câte ori ne vom reîntoarce, vom săruta acel val sărat ca pe o speranţă, ca pe un ceva nespus de drag”, gândi Banu.

Părăsind litoralul fierbinte, familia Banu îşi continuă drumeţia, într-o lume în care mâna omului nu a intervenit încă în totalitate. Au pornit să „cucerească” muntele. Se întâlneau cu un alt fel de frumuseţe, cu un alt peisaj, cu un alt aer. Şi, desigur, cu o altă stare de spirit.

Nu mai porniră, ca altă dată, spre Poiana Braşov, preferând acum locuri mai puţin călcate de oameni, mai „sălbatice”, mai puţin „prelucrate”. Fiindcă el, muntele, mereu chinuit de furtuni, dar mereu uriaş, rămâne acelaşi, semeţ, continuându-şi veghea la porţi de deal şi de câmpie, neclintit, într-o veşnică logodnă cu cerul pe care-l sprijină.

În munţii Căpăţânei, însoţiţi de un foarte bun cunoscător al locurilor, doctorul Săvulescu, bătuseră câteva zile bune „sălbăticiile”, bucurându-se din plin de micile cascade ale pârâiaşelor de munte, de bogăţia faunei şi florei

acelor locuri impunătoare, unde, printre frunzişuri şi lăstăriş, pe cărări ascunse, te poţi întâlni din întâmplare cu ursul, şi te cutremuri, ocolindu-l apoi, neştiind dacă-i înfometat sau nu, „supărat” sau „vesel”.

Mult i-a plăcut lui Banu, în drumul său către munţi, un oraş, o perlă printre aşezările noastre, construit de oameni harnici, cu ştiinţa şi bucuria frumosului, unde fiecare cvartal de locuinţe, clădire, are personalitatea sa inconfundabilă. I-a rămas sufletul acolo, în oraşul Râmnicu Vâlcea.

La picioarele muntelui, oraşul parcă pluteşte în planuri diverse, armonioase, în urcuşuri discrete, domoale, cu scări ce-ţi poartă paşii către partea lui de sus.

A avut har şi mare dragoste acel arhitect sau acei arhitecţi care au aşezat temelie durabilă acestui oraş de munte. O prospeţime uluitoare te învăluie de pretutindeni. Tradiţie şi originalitate! Şi, asemenea oricărei localităţi a ţării, Vâlcea poartă efigiile sufleteşti ale locuitorilor săi, făcând concurenţă unor vecini renumiţi: Sibiul şi chiar Braşovul.

Acum „echipajul” era mai mare, la invitaţia doctorului Săvulescu răspunzând şi familia Fătu. Erau mai mulţi, era, parcă, şi mai bine. Au pornit împreună către inima muntelui şi timpul ţinuse cu ei, norii ocoliseră în acea după-amiază ţinutul.

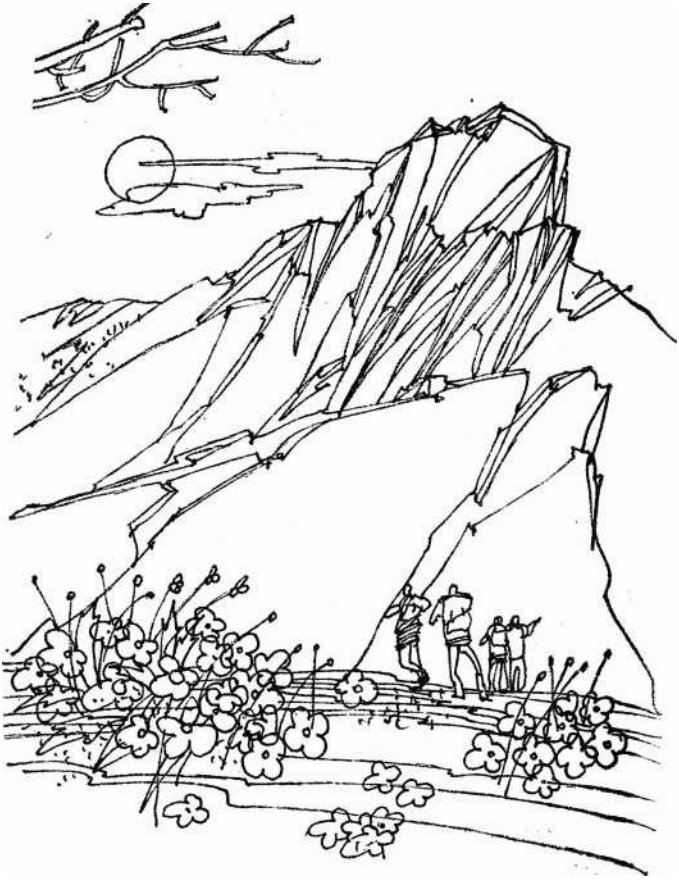

Satul Bărbăteştilor, rămăsese în urmă şi temerarii turişti, însoţind firul de apă limpede şi rapid, numit Otăsău, pe o lungă vale răcoroasă, ajunseră la piciorul muntelui, începură urcuşul ducând o capră tăiată în spinare. Urcuşul era cu adevărat greu. Cine a numit Pătrunsa culmea aceea n-a zis degeaba. Greu de ajuns la „inima” ei! Dificultăţi au avut în special femeile: doctoriţa Maria, soţia doctorului Săvulescu, şi Aniţa. Când trase de mâini, când luate de cot, când împinse, când păcălite cu vorba, până la urmă au biruit şi

ele. Pătrunsa trebpia să fie „cucerită” de toţi cei ce plecaseră spre ea, în schimb, Geta, nevasta lui Fătu, femeie cu alură sportivă, înaltă, plină de haz, parcă se lua la întrecere cu cei mici, devenind animatorul acelei drumeţii dificile. „Haideţi, oameni buni, nu vă lăsaţi, haideţi, domniţelor, că doar nu aţi trecut de prima tinereţe, fiţi mai hotărâte, nu vă lăsaţi! Mie aşa îmi plac femeile, hotărâte”.

Cei mai tineri, Dănuţ, Letuţa şi Amelia, fetiţa soţilor Fătu, nu aveau probleme. Creau însă noi griji ăior mari, căci se tot depărtau de grup, şi, vorba Aniţei: „cine ştie dacă nu rămânem fără vreunul”.

Urcuşul, pe cât de greu, pe atâta de frumos era.

Ajunseră sus, pe culme, când soarele sângeriu mai era de o şchioapă şi au privit cu toţii, cu nesaţ, apusul. Cel mai frumos apus de soare pe care-l văzuseră vreodată. Poate se înşelau, oricum, atunci, aşa li s-a părut.

Se aşteptau ca aşezământul numit *schit* să fie construit numai din lemn, că lemne la munte sunt, slavă domnului, dar întreaga construcţie, inclusiv capela, era din piatră, ciment şi var. Totul fusese adus aici pe spinările cailor, ale măgarilor sau catârilor, urcându-se astfel sute de metri cubi de material până la cota 1800.

I-a întâmpinat, îmbrăcat în veşmânt călugăresc, un tânăr de o frumuseţe aparte, şi Banu se gândi, că poate, e o greşeală, că, adică

omul nu era ce părea. Ce-l determinase pe acest tânăr să se retragă în sihăstrie? Avea să afle, a doua zi povestea lui, bizară în aparenţă, dramatică totuşi, în seara aceea, tânărul i-a găzduit cum se cuvine, i-a omenit cu lapte covăsit, nu şi cu altele, pentru că oaspeţii aveau de toate. Veniseră pregătiţi pentru a sta aici mai multe zile.

…Ion, băiatul de 21 de ani, ceferist de meserie, luase calea schitului în urma unor neînţelegeri cu părinţii lui şi deopotrivă cu ai fetei pe care o iubea şi pe care dorea s-o ia în căsătorie. Niciuna din familii nu fusese de acord cu alegerea făcută de odrasle. „Parcă ne-am fi aflat în plin ev mediu, la un pas de numai câteva veacuri de nefericiţii Romeo şi Julieta…”

Şi băiatul renunţase la tot, plecase, şi iată-l acum într-o haină neagră, rasă de călugăr, strâns peste mijloc cu un curmei de cânepă.

— Mult trebuie să o fi iubit pe fata aceea, îi zise Banu, dacă ai renunţat la tot. Sau poate că n-ai iubit-o îndeajuns dacă ai renunţat…

— Acum… încercă tânărul să spună ceva…

— Şi dacă ai vedea-o acum, acolo, pe culmile acelea, pe fetişcana aceea, sau pe o alta, cu pletele în vânt, chemându-te parcă, nu te-ar îndemna inima să mergi către ea?

Tânărul zâmbi şi privi depărtările. Orizontul se sprijinea parcă pe crestele muntelui.

— Ori cu una, ori cu alta, frate turist, rosti el sec, şi urcă să bată iar clopotele…

La întoarcere, Banu şi ceilalţi cunoscură şi

alte privelişti de o deosebită frumuseţe. După pădurile de conifere şi brad, continuau plantaţiile de meri, peri şi pomi, în splendoarea soarelui de amiază, ciopoare de oi, păzite de câini şi ciobani de toate vârstele, păşteau iarba aceea grasă, caremu se prea găseşte la câmp. Din loc în loc se vedeau cosaşi şi stoguri mari de fân. Se aflau pe suprafeţe întinse cu iarbă sute de clăi cu fân, de câte 2 – 3 ani vechime, pe care oameni se pregăteau să le dea foc, pentru că le luau altele locul. „Păcat, îşi zisese Banu, ce bine le-ar fi prins vitelor din sud, unde hrana de bază o formează grosierele şi paiele, fânul acela…”

La apa Otăsăului, în comuna în care Banu şi ai lui, la invitaţia prietenilor, petrecură câteva zile, timpul trecu fără veste. Bărbaţii, ba chiar şi femeile, coborau de câteva ori pe zi la cascade, pentru „masaj”. Se aşezau la poala cascadei şi apa le lovea puternic grumajii. Nu ştiai pentru ce să te bucuri mai întâi. Pentru această baie de sănătate, sau pentru frumuseţea aparte a peisajului.

În curtea casei, care semăna cu un veritabil scuar, sub umbrare de viţă şi pomet, rămâneau până târziu, când stelele picurau stropi de argint în apele Otăsăului, iar deasupra, peste crestele munţilor, umbrele nopţii se împlineau.

În nopţile şi zilele petrecute aici, în drumeţiile făcute pe munte şi în împrejurimi: la Ocnele Mari, la Căciulata, la Govora, Olăneşti, Horezu, Banu se simţi excelent. Această zonă ar putea rivaliza chiar cu Poiana Braşov „cu excepţia

Ocnelor Mari, unde edilii nu au izbutit încă să ridice un hotel pe măsura acestui loc atât de frumos şi de căutat…” gândi pentru sine Banu.

— Iama este o feerie aici, îi spuse doctorul. Bineînţeles, când avem zăpadă, multă zăpadă. Totul se îmbracă în alb, se transformă în alb, ca într-o beţie purificatoare.

Într-o zi, medicul îi invită la mica a Olteniei, o mare miniaturală, pusă în slujba sănătăţii, plasată în nlin centrul comunei, în devenire localitate urbană, Ocnele Mari.

— Vii în cârje şi te întorci acasă alergând, le zise doctorul.

— Şi aici, ca peste tot unde sunt locuri care te vindecă, era puzderie de oameni. Nu aveai loc să te aşezi, darmite să mai faci şi baie. Reuşiră totuşi. Şi la ieşirea din apă, sub bătaia soarelui, văzură cum pe trupurile lor apar milioane de cristale mici de sare, pe care când le dădeai jos, aveai senzaţia că te jupoi.

Mica *mare* a Olteniei îşi merită numele, o asemenea bogăţie trebuie mai mult valorificată, îl auzi Banu pe doctor, care era un bun cunoscător al zonei.

Nu părăsiră zona până ce nu văzură Muzeul dedicat lui *Gheorghe Magheru*, revoluţionarul paşoptist, şi Muzeul Etnografic de la Horezu, ctitorie brâncovenească, şi până ce nu-şi încărcară portbagajele cât ceramică făurită de meşterii locului.

…Şi încă o dată maşina a fost pregătită, şi

încă o «dată au urmat despărţiri şi îmbrăţişări. Promisiunile legate de o nouă vizită erau făcute din tot sufletul.

Acum îi aştepta drumul. Se întorceau acasă. Duceau atâtea amintiri cu ei! De-abia acasă, reluând şirul evenimentelor petrecute, vor putea a întâmplărilor, pe care le trăiseră.

Fiecare din ei furase un strop de mare şi o fărâmă de munte, fiecare ducea cu sine prea-plinul unor clipe de neuitat.

Da, acesta fusese cu adevărat un concediu!

Traseele alese, prin frumuseţea lor, prin importanţa locurilor străbătute, ctitorii rânduite peste timp, de veacuri, sau altele pe care prezentul le-a ridicat, se dovediră, pentru Banu şi familia sa, dintre cele mai fericite.

Nu-i puţin să vezi cu ochii lot ce au lăsat generaţii de-a rândul, să simţi, cu întreaga ta fiinţă acest trainic ev nou, această zămislire durabilă şi înaltă amintind de Coloana marelui artist de la Hobiţa! Au trecut şi prin această aşezare, unde sculptorul „nepereche” a văzut lumina zilei şi unde şi-a purtat primii paşi. Au admirat, alături de curtea *casei-muzeu*, în zăvoi, o colecţie de sculpturi aparţinând unor artişti contemporani, dedicate celui care a fost Brâncuşi. O trăsătură esenţială a dragostei, peste veac şi prin veac, iluminată statornic de geniul poporului român, care a dăruit universalităţii oameni de o inestimabilă valoare.

La Hobiţa, casa-muzeu durată din lemn

străvechi, te simţi, spiritual vorbind, mai înalt, străbătut fiind de o mare bucurie, de o fără de seamă împlinire; născute din gândul că milioane şi milioane de oameni ai lumii ştiu, fie şi numai din auzite, despre acest loc, ca vatră a unuia dintre artiştii care domină secolul. Păcat, totuşi, îşi zise Banu, că bătrâna fântână din curte e seacă. Altfel s-ar simţi vizitatorul-pelerin al acestui loc dacă ar putea lua o gură de apă din fântâna care l-a răcorit pe Brâncuşi-copilul…

— Parcă ar fi lângă aceste statui chiar cel omagiat, se adresă Dănuţ tatălui său. Parcă ar fi viu şi ne urmăreşte, parcă ne iscodeşte cu privirile lui…

— În locuri, precum e acesta, răspunse Banu, ne oglindim în izvoarele adevăratei noastre obârşii. Şi la Târgu Jiu, lângă Masa Tăcerii, lângă Poarta Sărutului, şi lângă monumentala Coloană, simţi, ca şi aici, prezenţa vie a omului-artist. Chiar dacă el, omul, e trecător, continuă Banu, în urma lui rămân, iată, valori Fiecare din noi ar trebui să dea ceva, să lase ceva prin existenţa lui Altfel, nu se poate, dialectic vox-bind” Voi, cei tineri, trebuie să continuaţi şi să îmbogăţiţi moştenirea…

— Tot dialectic? întrebă tânărul, privind statuile, puţine deocamdată, mângâiate de razele soarelui cernute prin frunzişul pomilor, în poiana de la marginea satului.

— Tot. Din veac până în veac. Asemenea unui testament, veni prompt răspunsul.

Încercase să-i ducă pe copii, de când erau

mici, nu numai în locuri frumoase, ci şi în vetre în cai e arde, întreg, duhul neamului.

Acum, în această vacanţă, urmărise aceeaşi idee.

Primise invitaţia, de atâtea or amânată, a omologului său din Gorj, care-i era de altfel şi un foarte bun prieten, de a petrece câteva zile la Tismana. Loc fericit de odihnă şi popas, loc de frământată istorie, în zbuciumata noastră luptă de păstrare a libertăţii şi a neatârnării, loc de tainice întâlniri, în alt veac, pentru luptătorii neamului. O temelie luminoasă, cum sunt atâtea altele, ce au susţinut cauza dreptăţii românilor de-a lungul vremurilor. Loc de adăpost pentru cei oropsiţi, cetate pentru apărători de lege şi de datini împotriva cotropitorilor. Şi, nu în ultimă instanţă, loc şi lăcaş de cultură, germene al limbii şi slovei noastre tipărite, temelie de piatră a spiritualităţii românilor, neclintită aici de vreo şase veacuri.

Tismana, loc răspândind în jur miros curat, proaspăt, de brad şi fag, în cumpănă de deal şi munte!

Tismana, cu ctitoria aşezată sus, pe stâncă, parcă suspendată, veghind apele râului cu aceiaşi nume, aducând parcă ecouri din zăngănitul armelor pandurilor lui Tudor, sau din truda dăltuitorilor, culegătorilor de semne, de litere, pentru cărţile de început ale culturii noastre! Tismana, cer răsfrânt în cerurile patriei, descifrare profundă a timpului din care suntem şi venim noi, românii, neam ai dreptăţii şi al

adevărului.

Sunt zile de vară târzie. Deasupra mănăstirii şi în jurul ei, brazi înalţi, suspendaţi în văzduh într-un ireal echilibru, că ţi se pare că acum or să se prăvălească, stau strajă unei tulburătoare istorii, dar şi unei aşezări de o frumuseţe fără rival.

Apa Tismanei, cu susurul repezit, melodios, se strecoară limpede printre pietre, amăgind privirile în ochiuri mici de aur şi argint. Cascada – un curcubeu căzut în rădăcină de piatră, cu orizont învolburat, coborâtor mereu, tumultuos, din pântecul muntelui. O fantezie a naturii, un joc în care apa şi piatra îşi ascund parcă reciproc tainele, căutându-se şi despărţindu-se în aceeaşi clipă, altfel mereu, sub acelaşi cer, sub aceeaşi stea de început.

Banu şi ai lui s-au răcorit în apa spuzită de globuri albe, care făcea ca pielea să devină mai catifelată. „Să aibă apa de aici o asemenea însuşire?” se întrebase Dănuţ. „Tot ce se poate”. Şi aceasta rămâne o taină, ca de altfel toate tainele, o taină însă binefăcătoare. Şi încă un lucru, pentru care oamenii de aici trebuie felicitaţi din toată inima. Microcentralele de pe firul apei, care dau o altă dimensiune, de astă dată economică, acestor locuri, îmbogăţind potenţialul energetic al ţării. Deci apa Tismanei n-a încetat să facă istorie.

Tismana a însemnat pentru Banu şi ai lui, dincolo de întâlnirea cu istoria şi cu pitorescul

locului, şi prilejul de a-i cunoaşte pe nişte oameni ce nu pot fi uşor uitaţi.

Nenea Nicolae Dobrescu, „castelanul” vilei unde stătea Banu cu familia lui, este un om trecut de optzeci de ani. Om dintr-o bucată nea Nae, construcţie robustă, încă verde la vârsta lui, care-şi păstra, prin muncă, puterea şi voinicia. Şi, ca să arate că este încă în putere, le-a făcut şi o demonstraţie de gimnast stând în cap şi în mâini, cu picioarele perfect întinse în sus. Apoi reveni în picioare printr-o aruncătură de acrobat… (Se pare că „spectacolul” a fost dat în special pentru Dănuţ şi sora lui, dar şi noi „bătrâni”, ne-am întrecut în aplauze).

— Apoi, eu, copile, îi spusese Nea Nae lui Dărruţ, am petrecut peste cincizeci de ani aici, după neveste, că am avut două. Am fost *şi* subofiţer, plutonier major. Mi-a plăcut aici, că este linişte şi e loc frumos. Poate şi d-aia Coşbuc a tot venit pe aici, ca să scrie. Mi-a plăcut şi mie poezia…

Recita bine bătrânul din Coşbuc, din Eminescu.

Noi, băiete, îi spuse bătrânul într-o seară, ne întrebăm şi acu unde o fi aurul care l-am păzit noi, cei din regimentul 3 grăniceri, ce s-a ridicat, atunci, de aici, din *comorile secrete*.

Dănuţ îşi ridicase privirea, fixându-l întrebător pe bătrân. Nu auzise încă de aşa ceva. Romane poliţiste, poveşti de aventuri citise destule, dar ceea ce auzea acum îi aţâţa în chip

deosebit imaginaţia.

— Şi cine a ştiut de comorile secrete? Şi cine şi de ce a trădat? începu a-l întreba pe nea Nae.

Bătrânul privi îngândurat apa care rostogolea printre pietre.

— A stat, începu el, unul mare, străin, cu grade mari, aici, mai multe zile. Ziceai că nu face nimic. Se plimba, mai bine zis „rătăcea” până l-a întâlnit, s-a zis, pe unul ghebos, urât şi păros, care i-a spus unde e comoara, averea neamului, strânsă de-o vecie din sudoarea noastră, a românilor. A doua sau a treia zi au plecat de aci care încărcate cu aur, spre gara oraşului: *24* de vagoane! Au plecat şi duse au fost. Ne-a mai fost trimisă, ni s-a spus şi nouă, care păzisem aurul atâta amar de vreme, doar Cloşca cu pui, în rest pachete cu beton. Cică vaporul cu comoara ar fi fost atacat de piraţi… Aici am fost slabi. Am citit mult, chiar dacă am fost numai subofiţer, şi m-am întrebat şi tot m-am întrebat, cum de nu ne-am împotrivit la acest jaf? Adică de ce nu s-a dat ordin să ne împotrivim?… Eram după război, eram slabi, n-am făcut decât să vedem ce se-ntâniplă şi să plângem. Trebuia să ne împotrivim şi fără ordin, că doar noi păzisem aurul atâţia ani…

— Viaţa, după cum văd eu, ne învaţă multe… zise încet Bănuţ. Nu degeaba se zice că timpul este cel mai mare judecător. El clarifică totul…

— Da, tinere, dar eu voi muri cu eful ăsta, voi muri neîmpăcat, exclamă nea Nae, înâigându-şi prii virea în ochii băiatului. Eu nu mă nasc a doua

oară… Era parte din averea ţării! Lăsată nouă de moşi strămoşi 1 Şi bătrânul îşi şterse ochii de lacrimi. Că trădători au fost, cred 3 Bar să vinzi din averea cea mare, din tezaurul ţării L.

Tismana curgea grăbit, se învolbura în matca ei, şi cei doi au rămas cu privirile fixate în apele limpezi.

Seara, Dănuţ adormi cu gândul la povestea lui nea Nae-Nicolae. A doua zi îl întrebă pe tatăl lui dacă ştie cumva despre ce este vorba. Ar fi fost o confirmare a acestui fapt care i se părea cu adevărat seni zaţional.

Banu n-avea cum să-i confirme sau să infirme cele spuse de bătrânul tismănean cu atâta convingere; În epoca la care se referise acesta, Banu nu era decât, un copil.

Priviră la jocul neastâmpăratelor veveriţe care populau în număr mare brazii din jur, spărgând alunele aruncate de copii. Priviră apoi panorama din faţa vilei.

— E greu de luat, Dănuţe, ceea ce ţi-a spus nea Nae-Nicolae ca adevărul strict adevărat… Mă gândesc la povestea propriu-zisă…

— Deci am un tată sceptic… Credeam că asta ar putea constitui o informaţie importantă pentru mine şi pentru un inspector şef de judeţ. Auzi, 24 de vagoane de aur… Păi bătrânul ăsta nu ştie ce vorbeşte? Parcă altă dată îmi spuneai că ei, bătrânii, sunt cei ce întotdeauna ştiu mai mult…

— Adevărul pe care-l spune şi acest bătrân, nea Nicolae Dobrescu, este, desigur, un fapt

istoric, un fapt confirmat. Da, mult din tezaurul ţării a luat calea străinătăţii. Dacă ar fi, spre exemplu, să ne fie restituit aurul luat de otomani, poate că actualul stat turc n-ar avea vagoane suficiente ca să-l încarce. Reconstituirea unor astfel de tezaure, se face în timp, prin mijloace adecvate, prin schimburi de mărfuri şi plăţi în cadrul acţiunilor de cooperare internaţională. Este o treabă a cârmuirii şi celor însărcinaţi cu vistieria ţării…

— Ai putea să-i spui şi lui Nea Nicolae lucrul acesta, întru liniştirea lui? zise Dănuţ.

Moşul între timp se apropiase de ei, auzindu-le ultimele cuvinte.

— Staţi puţin, îl opri el pe inspectorul şef, că nu numai eu ştiu ce ştiu! întâmplarea cu aurul o ştie şi Paulina, nevastă-mea asta de-a doua, care mă fituie mereu de parale; ea a fost bucătăreasă aici. Ar fi putut afla mai multe, dar a fost o proastă. Trebuia să pândească şi ea drumurile acelui general care a fost aici în 46 şi, la un chef, a fost prădat de ceasul de aur de un chelner hoţ. Că de frumoasă era al dracului, şi mai e. Ce mai, n-a făcut-o. O să mor cu gândul ăsta, băiete, o să mor necăjit, aşa cum au murit şi ceilalţi din regimentul 3 grăniceri, cu care am păzit tezaurul. Şi nu l-am păzit bine, din moment ce…

Zilele programate pentru Tismana se topiseră încetul cu încetul. Trebuiau să-şi facă bagajele pentru alte locuri. i

Urmă iar un popas de vis: Cheile Sohodolului.

Un popas între stânci sălbatice, fel ăstruite pe dedesubt de un râu rece şi viforos. Stânci uriaşe, cu forme ciudate, aducând parcă a nişte statui. Nişte statui neterminate ale naturii… Un farmec aparte îl dau în acest peisaj micile cascade, acolo unde apa parcă se frânge în zidurile de piatră şi pătrunderile acesteia în pleoapa adormită a muntelui, în subteran, de unde iese la lumină cu chiot…

Sohodol, o întâlnire fără de seamăn cu frumuseţea pământului gorjan! Pentru cel care înţelege şi trăieşte cu adevărat ideea de înnobilare a materiei – gândi Banu, amendându-se singur, cu un surâs pentru acest mod „savant” de a pune problema – Soho-l dolul rămâne un reper indiscutabil.

Orele petrecute de Banu şi ai săi în această maiestuoasă privelişte au continuat în Câmpia Padeşului. Padeşul, slugerul Tudor… Domnul Tudor, fulgerare pentru necuprinsa clipă a libertăţii şi demnităţii noastre… i

— Câmpia soarelui, tată! exclamă tânărul, coborând de la volanul maşinii. De mult am dorit s-o văd!

Dănuţ cu sora lui şi cu nepoţii Radu şi Horia, liceeni timişoreni, încep să alerge fericiţi către monumentul dedicat revoluţiei de la 1821.

Soarele lumina deplin întinderea, sfinţind parcă prin razele lui monumentul. Şi parcă, de undeva, din văzduh, se auzea vocea lui Tudor, rostind cuvintele de foc ale Proclamaţiei, ale

chemării la ridicare a neamului.

— Pe fiecare fir de iarbă, le zise Banu, vizibil emoţionat, copiilor şi nepoţilor, pe fiecare fir din această frumoasă şi îngrijită iarbă, a călcat un pandur! O lumină se naşte din fiecare om din ţara asta atunci când se apropie de acest loc!

Au colindat câmpia, au îngânat cântece dedicate lui Tudor, având în suflet imaginea adunării poporului, din acel aspru ianuarie, când fiecare om deşelat de nevoi se înrolase, venise în oastea de ţară a Domnului Tudor.

Zile de vară târzie, zile de vie lumină, venită parcă din strălucirea istoriei… Deasupra câmpiei Padeşului par a se înălţa strigătele puternice ale oaslei norodului şi, peste ele, vocea, ca un tăiş de sabie, a Domnului Tudor: – „Patria este norodul, nu tagma jefuitorilor!

Întorşi la Tismana, Banu şi ai săi s-au îndreptat, după o scurtă odihnă, spre valea Jiului, prin defileul, unde acum 25 de ani se auzea acel tineresc „hei-rup”, rostit de o generaţie entuziastă, care s-a întrecut pe sine în opera zămislirii începuturilor noastre socialiste. În acea vale a Jiului şi a Sadului, Banu făcuse, cu ani în urmă, ucenicia, şcoala muncii, prima lui meserie, cea de strungar în fier, la o mare uzină sfredelită în munte.

Defileul, cu tunelele sale tăiate în stâncă, cu viaductele, asemenea unor curcubeie aruncate peste piscuri de cremene, sunt semne nepieritoare ale efervescenţei şi trăiniciei noastre

revoluţionare. Cu târnăcopul şi lopata, cu eforturile adesea supraomeneşti ale tinerilor de atunci, s-a reuşit acest *pas* carpatic, de o importanţă covârşitoare pentru tânăra economie socialistă. Un pas care a fost, deopotrivă, al sufletului, năzuind spre desferecarea din vechile chingi împietrite, impuse de cei care-l asupreau. Mândrie şi patriotism! Să ne bucurăm şi să ne mândrim cu opera aceasta durabilă, punte de legătură între sudul şi nordul ţării! Şoseaua betonată, asfaltată, şerpuieşte de-a lungul Jiului, şi, când nu te aştepţi, se ascunde brusc, după peretele unei stânci, obligându-l pe cel care şofează să circule cu atenţie mărită, să reducă viteza, urmărind cu atenţie încordată panglica de asfalt care îşi revine, după curbele tăiate în piatră, la ceea ce de fapt este: o importantă arteră ce leagă Oltenia de Transilvania!

Mergând spre Petroşani, Banu hotărăşte să facă un popas scurt la monumentul ridicat în memoria generalului Dragalina şi, prin el, zecilor de eroi anonimi ai luptelor purtate prin aceste locuri în primul război mondial. Eroilor care, prin jertfe de sânge, au spus un patetic „nu!” înaintării duşmanului către inima ţării.

Erou al neamului, generalul Dragalina, aflat mereu în focul bătăliei, îmbărbătând şi luptând alături de soldaţii săi, unul fiind şi sergentul Pătru B., tatăl lui Banu, a căzut la datorie, rămânând o pildă veşnic vie în inima poporului.

Pionieri din aşezările apropiate, oameni de

diferite profesii, călători, turişti opresc aici şi aşază o floare, un buchet, o coroană pe piatra-simbol care-l omagiază pe Dragalina şi pe *vitejii lui*. Florile sunt mereu proaspete. Asta înseamnă că ştim să ne cinstim eroii, că jertfele lor n-au fost în zadar. Că în noi sunt aşezate, la temelia vieţii, a fiinţei noastre, sângele, gândurile şi visele celor ce ne-au premers.

Şi Letuţa a pus, pe piatra aceea, un buchet de flori proaspete şi curate, adunate atunci din împrejurimi, precum sufletul său de copil. Şi parcă o lacrimă a tremurat în ochii fiecăruia…

Din nou la drum. Petroşanii, oraşul minerilor, îi întâmpină cu noi şi impunătoare blocuri de locuinţe, construite de oameni gospodari, care iubesc frumosul, îmbinându-l priceput cu utilul. Instituţii de cultură şi învăţământ, noi ateliere şi uzine şi, ca o bucurie pentru aceşti oameni, pentru iubitorii de sport, stadionul cel nou, inaugurat de curând, întregesc panorama unui oraş care renaşte din temelii. Mai sunt, desigur, şi aici, ca şi în alte aşezări, zone încă întunecate, unele dintre ele, din păcate, aparţinând nu trecutului, ci chiar prezentului; mai bine zis unei perioade de început a construcţiei noastre, când, dintr-un patos grăbit al impunerii „noului”, nu s-a ţinut seama de specificul locului, de tradiţia lui, trântindu-se nişte blocuri impersonale, unele chiar urâte, care maculează priveliştea. Cele construite în ultima vreme sunt însă altfel, ridicând demnitatea celor care le locuiesc.

Aniţa şi copiii au fost puţin nedumeriţi de faptul că Banu a inclus Petroşanii în traseul vacanţei… O vacanţă înseamnă totuşi, în primul rând, aer curat, iar Petroşanii, din acest punct de vedere, nu s-ar zice că au supraproducţie de ozon… Dar, curând, şi Aniţa, şi copiii au îndrăgit acest oraş, această capitală a mineritului românesc, această vatră a trudei fără istov, închinată ţării.

Petroşanii… Sub munte se aud lucrând frezele, muşcând adânc din straturile de aur negru, se aud glasurile minerilor, îndemnându-se spre mai mult cărbune, aşa cum cere ţara, preşedintele ei, pentru săltarea mereu mai sus a economiei, pentru deplina noastră independenţă energetică.

Pe străzi încep să coboare minerii. Bărbaţi bine făcuţi, cu feţele parcă dăltuite în piatra muntelui. „Noroc bun!”

„Noroc bun!” vouă oameni dăruiţi uneia dintre cele mai grele munci! O stea de aur se cuvine pe fruntea fiecăruia dintre voi!

r

„Dacia”, condusă cu atenţie de Dănuţ, părăseşte oraşul şi se îndreaptă spre Ţara Haţegului. Soarele a trecut dincolo de pragul amiezii! Vară târzie, vară de aur pe drumurile patriei, vară românească.

— Tată, să mergem să vedem rezervaţia de zimbri! se rugă Letuţa. Acelaşi lucru îl centră şi Horia şi Radu, care, alături de părinţii lor,

profesoara Milica şi inginerul Lică, însoţeau familia Ranu de la Tismana, unde petrecuseră împreună câteva zile.

Au oprit maşinile, luând mai întâi un mic dejun în poiana din apropiere. Câte un sandviş din „cămara” autoturismelor.

Bătrâna pădure, păstrătoarea rezervaţiei de zimbri şi cerbi carpatini, este de-a dreptul fascinantă. Numeroşi turişti se abat aici, fotografiază, admiră animalele.

Cel mai mare dintre zimbri – pe numele său, li s-a spus, Romică – „acceptă dialogul” cu noii veniţi. Te lasă să te apropii cu mâna de botul lui, numai dacă-i dai fân sau verzituri. Dar te lasă numai atât: să te apropii uşor cu mâna. Dacă insişti, rişti să fii luat în coarnele-i puternice. Când este „nervos”, Romică (halal nume, pentru un zimbru! Cine o fi fost „inspiratul” naş?!) îşi împinge capul înainte, lovind cu coamele gardul de stinghii groase ce împrejmuiesc acest „ţarc” de mari dimensiuni al rezervaţiei. Femelele erau la siestă, rumegau. Sunt şi ele la fel de semeţe, cu coarnele răsfrânte pe gâturile vânjoase. Zimbrul, regele de necontestat al acestor pământuri dintre Dunăre şi mare, este astăzi ocrotit, admirat.

Dincoace, o turmă de cerbi carpatini şi ciute. Niciodată inspectorul, deşi vânător, n-a avut prilejul să vadă atâţia masculi, unul lângă altul, la siestă pesemne, într-o armonie perfectă. Doar unul păştea şi, din când în când, ridica bogata sa podoabă, privind în jur. Era, se pare, „de strajă”.

Ciutele se aflau şi ele, cuminţi, printre ei, unele culcate, altele păscând.

Cum de se înţeleg aşa de bine, în această turmă – întocmită de om? Iată, deci, că şi animalele sălbatice se pot înţelege, cel puţin în anumite momente. Dănuţ imortalizează pe peliculă aceste imagini „antologice”.

Zimbrul, animal falnic, de legendă „altă dată vânat şi ucis, fără milă, simbol al puterii, aşezat ca atare în stema de ieri a Moldovei, este acum un monument al naturii, ocrotit şi îngrijit. Iar într-o zi – cine ştie? – poate, va ieşi din ţarcul rezervaţiei, ca să umple iarăşi pădurile noastre cu tropotul său ca Avalnie, cu mugetul său legendar…

Vară târzie, cu miros îmbătător de fân şi floare pierdută în seminţe. Soarele coboară, ca o pasăre a luminii într-o rotire obosită de aripi. Peste păduri şi munţi molcomeşte un văzduh limpede, cu învăluiri blânde, odihnitoare. Imn rotund al bucuriei de a trăi se desfăşoară în imensitatea aceasta de cer şi munte.

Şi din nou la drum. Către Alba Iulia, cetate şi leaj găn de civilizaţie dacică şi apoi românească. Dănuţ, deşi nu o spune, pare obosit. Sora lui la fel. Şi Banu hotărăşte să facă un popas în Deva.

— Vom intra în Alba Iulia mâine, odată cu răsăritul soarelui, le spune el.

Deva îşi trăieşte viaţa de seară. Sus, în munte, numai prin umbră, se bănuieşte cetatea dacică. Aici, ca şi la Orăştie, ca şi în toată Transilvania de altfel locurile sunt încărcate de

istorie. De vie şi, ai zice, proaspătă istorie, chiar dacă zidurile care-o încorporează sunt vechi şi străvechi. Se păstrează şi aici, cu sfinţenie, memoria neştearsă a gloriei şi a slavei marilor noştri înaintaşi. Se păstrează averi materiale şi spirituale ale acestui popor vitregit de-a lungul veacurilor de asuprire, dar creator de nepreţuite valori.

Spre dimineaţă, când se stingea pâlpâitul ultimelor stele pe cerul albastru, neobişnuit de albastru, au pornit spre Alba Iulia. Voiau să intre în cetate aşa cum îşi propuseseră, odată cu răsăritul soarelui. Aşa au intrat, zăbovind apoi îndelung, în acest oraş în compania unor ghizi harnici şi documentaţi. Alba Iulia, cetate-simbol a unirii noastre. Cetate veche, înconjurată de cetatea nouă. Domnul tuturor românilor, atunci, la 1600, marele voievod Mihai Viteazul, ne-a dăruit, cu sabia, vechea Dacie, în oglinzile istoriei, care nu mint, nu înfrumuseţează imaginile răsfrânte în ele, Mihai se vede ca un mare continuator al lui Burebista şi Deoebal. Aşa gândea Banu, citindu-şi acest gând răsfrânt şi pe chipurile alor săi.

Vară târzie în cetatea Albei. Peste zidurile vechii cetăţi se înalţă, ca un văl subţire, curatele respirări ale eroilor. După ce au vizitat muzeul din localitate, şi-au purtat paşii pe străzile oraşului nou. Prefacerile din această cetate, petrecute în anii socialismului, sunt demne de gloria şi răsunetul prin istorie a tot ce a însemnat şi înseamnă Alba Iulia pentru români. Este vădită

dorinţa oamenilor acestor locuri de-a face din localitatea lor, prin hărnicie şi gândire novatoare, o neîntrecută cetate a frumosului şi durabilului.

O mândrie a locuitorilor Albei o constituie, fără îndoială, întreprinderea „Porţelanul”, decorată de câteva ori cu „Ordinul muncii”. Pe frontispiciul ei, la intrare, strălucesc, în ceramică aurită, cele patru semne distincte, răsplată a hărniciei lucrătorilor de aici. Se vizitează fabrica, apoi o expoziţie a produselor ei, familia Banu fiind însoţită de Florică, un coleg, prieten al inspectorului şef, şi de soţia acestuia.

Sunt aici lucruri excepţional realizate, cu o bogată paletă de culori vii, care încântă şi luminează sufletul. Cei patru mii de lucrători, cu deosebire tinere femei, care însufleţesc incinta fabricii, fac într-adevăr minimi. Minuni ale tehnicii, ale stăpânirii modernelor maşini de prelucrat porţelanul, dar şi minuni care ţin exclusiv de om, de priceperea şi de fantezia lui, fiindcă o bună parte din produse se înnobilează manual. Artă adevărată. Migală şi încordare. Ochii Letuţei s-au făcut mari, ca să cuprindă întreg acest basm – multicolor şi fastuos al porţelanului…

Vară târzie, vară de aur la Alba Iulia. O bogăţie de flori, în culori vii, inundă oraşul. Peste vechea şi noua cetate curge lumină de aur, precum mierea din faguri târzii. Oameni ai muncii, iubitori de adevăr şi de ţară, în cetăţile noastre ne oglindim pe noi înşine, ne zidim bucuria de făuritori liberi şt., drepţi ai acestui prezent

luminos.

E ţara o bogăţie de inimi. E ţara o bogăţie de imnuri, fiecare localitate e o inimă care bate.

Şi drumurile transilvane se continuă cu vizitarea bimienarei cetăţi Cluj-Napoca. După-amiaza străvezie a acestui sfârşit de august picură praf de argint. Cluj-Napoca, unul din marile noastre oraşe, mai păstrează acele străzi înguste, pavate cu plăci de piatră pătrată, masivă, încă de la început de veac. Dar sunt aici şi străzi noi, bulevarde şi pieţe largi, încărcatede verdele crud al florilor şi al arborilor. De pe dealul Feleacului, oraşul se deschide ca-n palmă. Un oraş desenat simetric, în marea tradiţie transilvană. La fel se vede şi de la etajele superioare ale hotelului „Belvedere”.

Pe străzile Clujului şi-au purtat paşii şi Iancu, şi Blaga, şi atâtea minţi luminate ale acestui neam. Clu j-Napoca este un triumf a tot ceea ce am năzuit şi năzuim, în efervescenţa anilor noştri, oraşul s-a îmbogăţit, devenind o adevărată cetate modernă. Rostul acestor oameni şi al acestei cetăţi este izvorât din tot ceea ce au vrut şi au împlinit străbunii. Iar acum rostul este de permanentă înflorire, sub zodia binefăcătoare a socialismului.

Vară târzie, vară de aur. Cetatea bimilenară a Transilvaniei, în care trăiesc şi muncesc înfrăţiţi români şi maghiari, îşi oglindeşte chipul înnoit în apele azurii ale cerului. Blândă lumină de august se cerne peste cupole de spirit şi de faptă.

Someşul cel etern îşi mişcă apele izvorâte din

Ţara de Piatră, în acelaşi ritm milenar, dar cu o nouă menire. Pe matca lui au apărut hidrocentrale şi microhidrocentrale, punând un nou accent peisajului – semn al preocupării oamenilor din aceste ţinuturi pentru creşterea permanentă a bunăstării ţării, a lor înşişi.

Ca peste tot, în această Transilvanie, trup din trupul ţării, Cluj-Napoca îşi are rădăcinile vii în nestinsul nostru dor de libertate şi unitate naţională. Nu-i om, în aceste locuri, care să nu poarte, întreagă, mândria acestui fapt. O mândrie care se apropie de orgoliu. Dar un orgoliu care nu-i xenofob, care nu exclude, ci, dimpotrivă, implică deschiderea sinceră, caldă, către oamenii drepţi şi cinstiţi de pretutindeni, indiferent de limba pe care o vorbesc. Sigur, sunt şi unii care, de prin alte părţi, încearcă să zdruncine unitatea acestui oraş, să semene o străină şi falsă vrajbă printre oamenii lui, dar ei, aceşti oameni, sunt neclintiţi în prietenia şi în frăţia lor.

A doua zi, în zori, o porniră spre Ţara Nordului, a Maramureşului. Şiruri de munţi văluroase închid mereu orizontul, ca să-l deschidă apoi, brusc, spre privelişti îmbietoare. Ţinut de legendă, cu piscuri ţâşnite în nemărginiri albastre. Celebrele porţi din lemn izvorâte din doină şi dor, parcă cioplite cu sufletul, nu cu mina şi dalta, exprimă eternitate, exprimă spiritualitatea adâncă, deosebită a oamenilor acestui ţinut. Maramureşul, ţară de vis şi strălucire, mereu înnoit, mereu înflorit, racordat la marea întrecere

a naţiunii noastre pentru mai bine, pentru mai mult, mai frumos, mai durabil. Pretutindeni se ridică noi citadele, blocuri de locuinţe, aşezăminte de cultură. Dintr-o dragoste fără de seamăn pentru vatră şi fiinţă se mai păstrează şi acele case din lemn, aparent fragile, dar atât de trainice în alcătuirea lor înfruntând zările, ca nişte aprigi voievozi nesupuşi nimănui. Maramureş – vatră fierbinte a istoriei neamului nostru! Imn clocotitor, îndrinat de om omului, cu bucuria izbânzii şi a lucrării temeinice, care să dăinuiască din veac în veac. Chintesenţa muncii eroice, sensul suprem – şi dintotdeauna – al dezvoltării!

Banu nu mai revăzuse de mult aceste locuri. Poate şi de aceea, schimbările survenite i se păreau de o importanţă deosebită. Baia Mare este un centru economic şi cultural care îşi spune un cuvânt apăsat în viaţa ţării. E un oraş aerisit, curat, riguros în ordinea care domneşte pretutindeni. Un oraş cam prea „sobru” pentru gustul lui Banu, care, ca om „de dincolo” de peste munţi, iubeşte mai cu seamă agitaţia, mişcarea, imprevizibilul.

În jurul acestui centru de civilizaţie românească trăiesc şi trudesc peste 40.000 de mineri. Oameni ai adâncuiilor, oameni ce trudesc, în adâncuri, pentru lumină.

Mai impune aici, în ochii vizitatorului, păstrarea nealterată a obiceiurilor, a datinilor, bogăţia şi frumuseţea portului popular, cântecele localnicilor, când tumultuoase, când lente,

totdeauna fascinante, totdeauna cuprinzându-ţi sufletul. Aceşti oameni ai Maramureşului îşi ştiu cânta viaţa, plaiul, muntele, ca nimeni alţii. Tezaur al spiritualităţii româneşti Maramureşul, ca şi Gorjul lui Banu, ca şi Vxlcea, ca şi alte zone, respiră deplina statornicie, conştiinţa permanenţii şi unităţii neamului românesc. Aici, în această împărăţie a munţilor, pe unde a colindat descălecătorul de ţară Bogdan, pe unde a haiducit faimosul Pintea, păstraţi în sufletele şi în cântecele localnicilor, înţelegi mai bine de ce, cu toate furtunile abătute prin veacuri asupra noastră, nu ne-am clintit, nu ne-am trădat rădăcinile. Mândră şi temeinică e Ţara Maramureşului! Cu florile acelea de mină, fără de seamăn, în frumuseţea şi în necurmata lor dăinuire în timp. Cu Valea Firizei şi cu lacul ei de argint dătător de lumină, privelişte parcă „turnată” din basmele noastre populare, cu tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte...

Vară târzie, vară de aur pe acest pământ al nordului românesc.

Banu şi ai săi, însoţiţi ne colegii şi prietenii Guriţă şi Vlad, urcă, la lăsarea serii, în pitoreasca staţiune Izvoarele. Cochetă, construită cu gust, mica staţiune este o oază de reverie şi confort. Merită să fie vizitată şi să-ţi petreci aici, dacă nu un concediu, măcar câteva zile, între munţi şi brazi.

Au coborât a doua zi, pe aceeaşi vale miraculoasă a Firizei, spre Baia, unde au mai

văzut câteva muzee, stadionul şi alte puncte de atracţie ale „metropolei” Maramureşului. Oraşul cu cel mai frumos sediu administrativ din câte există în judeţele noastre. Nimic mai firesc, într-un loc care a dat ţării artişti de faimă, de la Vida Geza la foarte tânărul Mihai Olos.

Colţ de ţară ca o minune desferecată din nestemate, Oaşul, cu Negreşti! lui, rămâne capitala de suflet a oamenilor cu clop. Mulţi încă mai poartă dopul, încă mai poartă izmenele care flutură în jurul pulpelor („cele mai largi izmene de pe glob”, crede Dănuţ). Se schimbă lumea, se schimbă şi ei, oşenii. Nu-şi schimbă însă obiceiurile şi acesta e esenţialul.

Era sâmbătă spre seară, adică acel moment când puteai întâlni zeci de căruţe încărcate cu flăcăi şi fete în frumoase costume, chiuind gata de joc şi de petrecere. Păcat că timpul îi presa pe Banu şi pe ai lui! Ar mai fi vrut să rămână aici, dar (vorba lui Banu) „programul era program”, trebuia să-l respecte, adică să vadă tot ceea ce îşi propuseseră să vadă. Cine ştie dacă mai puteau să petreacă şi altă dată vacanţa,4” patru4, şi încă întreagă.

O apucară deci spre Sighet, adică spre nordul nordului. Hotărâră să viziteze în drum şi Săpânţa, comună mare, aşezată chiar la marginea ţării, pe graniţă, unde încă se mai văd vechile borne. O comună pe care Tisa o însoţeşte 10 – 15 km. O comună care a devenit căutată şi cunoscută mai cu seamă pentru „cimitirul vesel”, cel născut din

mâna şi din fantezia celebrului moş Toader, cunoscută în acelaşi timp, prin scoarţele, prin ţesăturile de lină, prin trăiştile pe care le meşteresc localnicii. Observară că, aici, oamenii au un simţ al umorului cu totul deosebit. La porţile unor case erau înfipte nişte măturoaie. De ce oare? Răspunsul a fost neaşteptat: „Înseamnă că acolo există o fată de măritat şi că este vrednică, pricepută, ştie să folosească mătura”... „Uite, fiule, îi zise Banu lui Dănuţ, de n-ai fi atât de ocupat cu studenţia te-ai putea însura chiar acum...” După care intrară în „cimitirul vesel”. Dar ce cimitir poate fi vesel!? Orice nostime bazaconii s-ar scrie pe cruci, atmosfera de cimitir rămâne. Nici culorile acelea vii, care ornează crucile de lemn, nu o pot schimba. Iar rudele care vin la mormântul dispărutului, varsă lacrimi, care, oricum, nu pot fi vesele... Deşi uneori, recitind cele scrise pe cruci, nu-şi pot reprima un zâmbet.

Un cimitir care, cu alte cuvinte, contrariază... Crucile cioplite şi vopsite, unele chiar sculptate, pe care sunt aplicate, cu o „naivă” stângăcie, figuri ale dispăruţilor, produc şi tristeţe şi veselie.

Ceea ce contrariază în plus e şi faptul că pentru a putea vedea acest loc de veci, plăteşti o taxă. Altfel, nu se poate. E ca o glumă vesel-amară: plăteşti aici cam cât plăteşti la un muzeu. Oamenii se întreabă unde or merge banii aceştia? ... Până acum, n-au primit niciun răspuns.

Mai departe, la drum... Depresiunea Maramureşului, valea Viseului, munţii Rodnei, un

peisaj de o bogăţie floristică unică, cu văzduhul mirosind a brad şi molid, cu ape scânteind în păienjenişul de raze ale soarelui.

Popas la Moisei, aşezare cu rezonanţă istorică mai apropiată de noi. Loc unde, în memoria patrioţilor ucişi în 1944 de hillerişti, a fost ridicat acel monumental muzeu în aer liber, operă a lui Vida Gheza. Este mai mult decât un monument, este o lecţie vie a istoriei. O lecţie despre curajul oamenilor acestui pământ, despre credinţa lor neîngenuncheată în libertate şi în demnitate. Aceasta este adevărata lege a pământului nostru, a neamului.

Timpul trecea, dar nici unuia nu-i părea rău. Văzuseră atâtea lucruri interesante! Hotărâră deci să oprească la Borşa, înainte de a-şi continua, pe lumina, drumul prin pasul Prislop către Bucovina.

Borşa, ca şi Izvoarele, este una dintre cele mai noi staţiuni balneare din Maramureş, destinată fiind mai cu seamă pentru refacerea aparatului respirator. Se spune – şi Banu o simţi, cum se zice, pe propria-i respiraţie – că aici este un aer extrem de curat. Se mai spune că acela ce face aici o cură de 10 – 12 zile îşi consolidează nu numai plămânii, dar îşi repară şi nervii. Mă rog, dacă au nervi de reparat…

Hotelul „Cascada” este impunător şi, mai ales, bine pus la punct, cu apartamente confortabile. Au hotărît să rămână aici două zile.

Borş a, piatră preţioasă într-un ţinut primitor, oameni prietenoşi! Casele sătenilor, sunt cocoţate

pe munte, te miri cum le-or fi construit, că de ajuns acolo e greu şi cu piciorul, darmite cu materiale de zidit în spate. Oamenii de aici găsesc însă soluîi. Urcă şi coboară cu carul tras de boi ori cu cai, pe drumuri pe care doar ei le ştiu. Este zona unde se spune, nu fără ternei, că ursul e la el acasă. Vine şi-şi ia prada chiar şi-n amiaza mare. Ia eɲte o cornută, şi încă o alege pe cea mai mare, apoi se retrage în întunericul muntelui, unde se ospătează liniştit. Nu o mănɲnea în locul de unde o răpeşte. ţie el că nu-i bine să zăboveşti la locul crimei…

„…Am avut anul acesta o iarnă foarte grea, de şapte luni”, îi povestea lui Banu octogenarul Suciu. „Pe dumneata nu se vede, râse inspectorul şef, eşti încă verde, iama nu i-a făcut nimic”. „Nu numai că ɲs verde, i-o întoarce bătrɲnul, pe-aci, pe la noi, oamenii tree, muli se optzeci de ani. S ɲntem, să ştiii dumneavoastră, mai zdraveni ca urşii! în vara asta n-au mai venit urşii ca mai demult. Or fi murit de bătrɲnee, ori or fi plecat prin alte pări. Or fi murit, poate, şi de foame…”

Bătrɲnul Suciu, avea şase copii, despre care îi plăcea să vorbească. Îi plăcea să vorbească şi de localitatea unde crescuse, deşi îndurase în ea tot felul de umiline, „că nu era ca acum, să pei avea de toate dacă munceşti şi dacă e pace. Că, în războiul din urmă, ungurii ocupaseră Borşa, puseseră stăpɲnire pe tot ce era aici”. N-a putut înelege, i-a mai zis el lui Banu, de ce ocupanîi au făcut alɲtea fărădelegi aici şi în alte locuri. Au dat

foc la case, la fineun, au tăiat animalele. „Pentru ce? se întreba el, numai aşa „ca să facă rău?…”

Apoi a povestit cum, în timpul primului război mondial, când inutul era sub ocupale austro-ungară, a fost constrâns, deşi român fiind, să servească în armata ungurească, facând şi o campanie de război prin Italia. „M-am lămurit bine atunci şi în opşpe, când veni eliberarea… Ei, atunci, în opşpe, a fost cea mai mare bucurie pentru noi toi care am trăit în această parte…”

Frumos la Borşa, aer curat, ca şi oamenii care-l respiră.

Itinerariul următor a fost cel bucovinean. Bistria Aurie, purtând acest nume după vechea ocupale a localnicilor, care cerneau nisipul aurifer coborнt de toreni din munte, trece uneori repezit, alteori domol, prin pădurile de conifere, de foioase, de mesteceni. Un peisaj de „spaîn mioritic” în care urcuşurile şi coborнşurile se succed armonic. Din când îne нnd, case răzlee, din lemn. Case vechi, alături de case noi, adevărate vile, case încheiate aproape în întregime din lemn, cu un meşteşug păstrat de veacuri.

Cнrlibaba, cu gospodăriile sale aşezate de-a lungul Bistriei Aurii, este localitatea reprezentativă pentru această parte a ţării. Asemenea şi Ciocăneştii, unde casele de un inegalabil pitoresc se întind pe mai muli kilometri. Şoseaua urmează cursul Bistriei.

Ceea ce dă construcţiilor noi o notă aparte sunt ornamentaiile exterioare, foarte multe cu

motive florale. Aceleaşi flori de munte, stilizate, împodobesc portul oamenilor. Da, Ciocăneşti este şi ea o localitate reprezentativă în această parte de ară. Asemenea şi Iacobeni, care aduc o notă nouă în tabloul inutului prin blocurile construite în ultimul timp.

Vară târzie, vară de aur şi aici, în inuturile de sus ale ţării. Ţinuturi cu o mare istorie şi cu oameni harnici păstrători de neam şi de ară.

i drumul curge, fastuos, mai departe, încărcând ochiul şi inima de privelişti şi de emoîi tulburătoare... Câmpulungul Moldovenesc, oraş curat şi primitor, apoi ctitoriile marilor domni, purtătoare de istorie, de duh şi de slovă românească... Vorone, Moldovia, Sucevia, Putna, Agapia, Neam, testamente din veac ale neamului către viitorul lui... Cartea istoriei noastre este veşnic deschisă, este vie şi glorioasă. A te mândri cu istoria neamului tău, a iubi până la jertfă poporul tău şi tot ce a făcut şi face el înseamnă totodată şi a-i înelege propriile tale rosturi.

În Cetatea de Scaun a Sucevei sau în Cetatea Neamului, simi cum vin din demult, din veacuri, voievozii şi eroii Moldovei. Acum-acum te aştepti s-a bată în zidurile cetăilor şi să întrebe: „Români, ai păstrat ce v-am dat?” Ne-am străduit să păstrăm chiar dacă istoria ne-a fost într-alntea r nriduri potrivnică. La Suceava, sus, pe muntele de deasupra oraşului, Ştefan cel Mare, zidit în piatră, priveşte şi veghează „Ştefane, Măria Ta, /Tu la Putna nu mai sta...”

Ştefan, marele domn căruia Moldova, precum ara toată, îi păstrează o venerată imagine, parcă-şi ridică glasul tunător de dincolo de veac: „că Moldova n-a fost a strămoşilor mei, n-a fost a mea şi nu e a voastră, ci a urmaşilor urmaşilor voştri, în veacul vecilor…”

Suceava, Cetatea de Scaun, leagăn străvechi de istorie, zămislind încă istorie.

Vară târzie, vară de aur în Suceava. Temei de istorie, de cultură, şi de civilizale românească. Banu şi ai să iau vizitat înni cetatea, apoi Muzeul Judecan.

La muzeu au zăbovit mai bine de trei ore în compania distinsului om de ştiinţă, director al aşezământului, doctorul în istorie, Manoramu. Sălile reprezintă fiecare epocă, de la cele mai vechi şi până astăzi. Cele care suscită cel mai mult interesul vizitatorului sunt, desigur, acelea care prezintă Moldova în perioada glorioasei domnii a lui Ştefan cel Mare, în sala tronului a fost reconstituit „Sfatul Domnesc” din vremea marelui voievod. Este – li se explică – reprezentată pentru prima oară într-un muzeu din ară o asemenea scenă, cu decorul ei, cu personajele în mărime naturală, înveşmântate în straiul epocii… Domnul şi Doamna, fiul, eniva demnitari şi doi oşteni, un cronicar (pentru a fixa în pergament desfăşurarea Sfatului) sunt parcă vii. Ascultând vocea imprimată pe bandă, a celui care-l interpretează pe Domn, Banu, seia şi copiii sunt tulburaţi. Vocea parcă trece dincolo, peste apa Moldovei şi mai

departe. Munţii îi poartă parcă ecoul, mereu şi mereu, de la poalele vremii spre azi şi spre mâine. Eternitatea cuprinsă într-o sală de muzeu? Poate, deşi e greu de crezut... Dar această eternitate ne aparine.

Scurt popas la casa memorial! a lui Ciprian Porumbescu, marele compozitor, care, deşi mort al nt de tânăr, a lăsat în urma lui pagini ce nu se uită. „Iar când frailor m-oi duce / de la voi şi-o fi să mor / pe mormânt atunci să-mi punei / mândrul nostru tricolor „Versuri încărcate de o dragoste fără de margini pentru acest pământ, pentru acest popor. Privindu-i portretul, pianul şi celelalte obiecte din casa memorial! şi ascultând *balada* înregistrată pe bandă magnetică, şi-au întărit imaginea despre marele nostru artist şi patriot. S-au despărţit de Ciprian punându-i la căpătâi un buchet de flori proaspete, aduse de la Suceava.

i la casa memorială a lui Mihai] Sadoveanu, din *pădurea argintie*, şi la casa lui Vlahuţă, de la Agapia, sentimentele vizitatorilor au urmat acelaşi curs, străbătute adânc de dragoste faţă de cei ce au slujit cultura neamului, de mândria că această cultură a dat astfel de oameni.

În casa lui Sadoveanu intri cu răsuflarea tăiată, ca nu cumva obiectele aflătoare acolo să fie cumva atinse, vătămate... Sadoveanu, aici, e viu, se află parcă la masa de scris, cu pana muiată nu în cerneală, ci în fagurele de miere al limbii române. Copiii, nu ireverenţioşi, dar copii totuşi, zâmbesc când văd biroul scriitorului. „Un birou

mic, zice Dan, aparţinând unui scriitor mare”. „i ce-i cu asta?” întrebă Banu. „E, că se mai întâmplă ca unii scriitori mici să aibă birouri mari…” Se păstrează, în această casă, pe lângă manuscrise, cărţi, fotografii, fotocopii, o seamă de obiecte ce în de iubirile de demult, armele şi echipamentul de vânător, ale maestrului. Se păstrează şi pălăria cu boruri largi, de care nu se despărţea nici.

odată. Fotografii, multe fotografii. Iată una a mamei Sale, iată una mai nouă, înfăţişându-l cu Gheorghiu-Dej, când acesta îi înmâna Premiul de Stat. Chiar casa de aici, din *pă**durea argintie* i-ar fi fost, zice-se, dată atunci maestrului, pentru a putea să-şi scrie în linişte şi în frumuseţe opera. Iată, în manuscris, poemul închinat fratelui său mai mic, mort în primul război mondial, poem în care durerea se topeşte într-un alt sentiment, exultând mândria că fratele a murit ca un brav erou al neamului.

Mihail Sadoveanu, este un Ştefan modern al Moldovei. Unul cu spada, celălalt cu penia au servit afirmarea şi nemurirea neamului.

— Eu, unul, le spuse Banu copiilor, nu ştiu dacă voi mai avea prilejul să fac din nou acest drum. Oricum nu foarte curând. Dar voi trebuie neapărat să revenii. Poate nu era chiar nevoie să vă mai spun asta. Parcă văd pe chipurile voastre această Dorinţă!

Către Piatra Neam au luat-o tot prin munţi, străbătând şoseaua în serpentine peste Ceahlău „un uriaş cu fruntea-n soare / de strajă ţării

noastre pus”, şi urmând apoi, îndeaproape, lacul Bicaz, cale de pesta 40 de kilometri, până la barajul care a însemnat, în anii ’50, o primă şi năvalnică afirmare a construcţiei socialismului în România. Hidrocentrala de aici a fost depăşită, în timp, de altele, cu mult mai mari mai modeme, dar simbolul ei – simbolul setei de lumină a unui popor descătuşat din bezne – rămâne viu.

Vară târzie, vară de aur pe meleagurile patriei. Zilele programate pentru această călătorie prin Nord se apropie de sfârşit. Oraşele Piatra Neam şi Târgul

Neam vor rămâne şi ele, curând, în urmă. Piatra Neam, această cetate a *dacilor liberi*, este, fără îndoială, o perlă de primă strălucire în diadema de stră –, luciri a Moldovei.

i din nou la drum, pătrunzând adânc în Carpaţii Orientali, traversând prin sălbăticia Cheilor Bicazului. Apoi Lacul Roşu şi, rulând aproape numai printre muni, vechea şi cocheta aşezare românească Gheorghieni. i mai departe, urcând şi coborând, municipiul Odorheiul Secuiesc, în sfârşit, drumul prin Cristuru Secuiesc şi Vânători, spre Sighişoara. Oraş bătrân, cu rezonanţe istorice, cu aspect de burg medieval.

Deşi şi aici, ca peste tot, sunt importante prefaceri, vechile construcţii continuă să domine clădirile prin turlele lor, iar străzile sale înguste, înecate parcă într-o penumbră perpetuă, întreîn o atmosferă specifică.

În Mediaş, apoi la Sibiu, numeroase afişe

anunţau întâlniri cu membrii cenaclului „Flacăra” organizat şi condus de Adrian Păunescu, cel atât de viu disputat, de controversat, contestat de unii, dar iubit de alîi mai ales de tineri. Banu, de multe ori, în discuţii cu „antipăunescieni” luase apărarea poetului. Lui Banu îi plăcea ce scrie acest poet, care-şi iubeşte ara, care ia poziţie faţă de ceea ce poate deveni o frână în dezvoltarea, pe toate planurile vieîi economico-sociale, care profesează o artă directă, la inima omului, în spiritul celei mai bune tradiţii a literaturii române. Poate că, mă rog, unora nu le place omul, dar ce au cu opera lui? Adrian Păunescu, alături de Nichita Stănescu, de Ioan Alexandru, de Ion Gheorghe, Marin Sorescu şi de alîi merită aprecierea şi dragostea tuturor. Dar cum se face, se gândea Banu, că Nichita Stănescu primeşte Cununa de lauri, aur la Festivalul de la Struga, iar aici la noi, unii cam trim bă din nas la ultimele sale opere!...

La Sibiu, Banu cu familia lui au vizitat Brukenthalul. Poposiră mai îndelung, precum o fac? toată lumea, la secţia de pictură. O colecţie rară, cuprinzând artişti geniali ai penelului şi culorii din secolele trecute. O colecţie impresionantă, bine îngrijită şi bine aranjată. Este un merit, cu siguranţă, şi ai celor ce s-au ocupat şi se ocupă de conservarea lor.

Din nou la drum. Un alt obiectiv, un monument al demnităţii şi creaţiei româneşti – Transfăgărăşanul.

Drumul tăiat în stâncă, uneori suspendat

peste prăpăstii te înfricoşează, dar ai şi sentimentul mândriei pentru tot ce au făcut geniştii români, ca şi ceilalţi participanţi la construirea lui. Peisajul este impunător, fantastic. Vârful Negoiul parcă stă de veghe, intro neclintire, în care doar vulturii îşi rotesc zborul, mângâind cu aripile lor mari văzduhul. Trebuie să circuli cu atenţie, cu foarte mare atenţie. Dănuţ dă într-adevăr, acum, un foarte serios examen, cel de şofer. Se descurcă bine, chiar foarte bine. „Dacia" ascultă supusă comenzile tânărului. Urcă, coboară, iar urcă, iar coboară, într-un ameţitor joc de planuri.

După un popas la lacul Bâlea, se pătrunde în tunel şi apoi se coboară spre lacul Vidraru. Munte şi iar munte. Stânci, uneori golaşe, alteori acoperite de verdele dens al brazilor. Au ajuns, după vreo 40 de kilometri, la baraj. Măreţ spectacol în piatră al ştiinţei românilor de a construi... Şi, tot prin munţi, drumul continuă spre Cetatea de Scaun a Basarabilor – Curtea de Argeş. De-abia la Brădet muntele eliberează drumul – drum întortocheat, greu de parcurs cu viteză – şi autoturismul se cabrează uşor, apoi fuge nebun la vale.

S-a sfârşit o etapă din această frumoasă şi instructivă călătorie.

Vară târzie, românească, vară de aur. Şi parcă picură stropi de miere şi parfum peste toată întinderea acestei bogate şi neasemuit de frumoase vetre.

Zilele rămase din concediu le-au petrecut tot la Tismana, în ctitoria celui de-al patrusprezecelea veac, străjuind peste munţi ca un cuib de vulturi… La revedere, Banale!

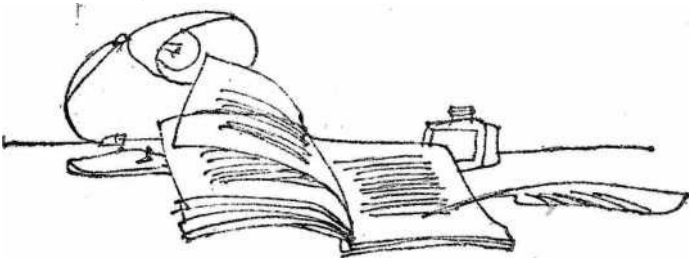

…Din prima clipă când am pornit să aştern pe hârtie viaţa şi munca inspectorului şef Banu ştiam că va sosi şi momentul în care mă voi despărţi de el. Şi bănuiam, încă de atunci, că îmi va fi greu.

Banu s-a născut ca o necesitate, a căpătat trup şi viaţă, hrănindu-se din adevărul de zi cu zi. L-am văzut şi copil, şi tânăr şi matur. L-am observat în clipe de mare tensiune, dar şi în cele de relaxare. L-am surprins stând aplecat asupra unui dosar, citind sau scriind, plimbându-se agitat prin birou, sau urcând culmi abrupte de munte. L-am „spionat” în clipe de nelinişte, urmărit de vreo greşeală făcută de el sau de vreun coleg sau subaltern, înfrigurat, căutând soluţii în situaţii dificile, construind scenarii, variante, strategii pentru a scoate la lumină adevărul. I-am citit gândurile cele mai ascunse, nevoile de mângâiere şi tandreţe, frământările, reacţiile de revoltă în faţa

nedreptăţilor –, în faţa prostiei, a nepăsării. L-am văzut necruţător cu duşmanii şi neiertător cu cei care ne mai murdăresc viaţa, l-am văzut bătându-se şi am tremurat pentru el, l-am văzut iubind şi l-am invidiat, bucurându-mă; l-am văzut puternic, şi eram mândru, l-am văzut în clipe de durere şi am plâns.

În toţi anii dedicaţi acestor trei volume m-am confundat cu el, îl aveam tot timpul alături de mine şi mă obişnuisem să-l simt aşa.

Despărţirea nu este uşoară.

Dar Banu vine dinspre oameni reali şi fapte reale de viaţă, el încetează să mai fie doar ficţiune. Banu există.

Şi este bine că există. Este bine că oameni ca el trăiesc şi muncesc, că oameni ca el luptă pentru ca viaţa să fie cât mai curată şi frumoasă, cât mai

sigură şi mai liniştită, că oameni ca el veghează dreptatea şi adevărul, şi legea, şi omenia.

— La revedere, Banule! îţi mulţumesc pentru tot «e ai fost şi tot ce reprezinţi.

CUPRINS

Cei mai moderni agenţi
Din nou în sala de pregătire
Secretul tablourilor
Non compus mentis
Vuietul trist al pădurii Oteni
Şarlatanie în numele Domnului
Rădăcini
Dreptul la propria lucrare
„Jungla” bivolilor
Birocraţia şi… condiţia umană
„Alarmă” de la pichet
Achizitori, pentru cine?
Lacrimi în Valea Tupşei
Întâmplări nebănuite
O „licitaţie” periculoasă ”
Zile de vacanţă
La revedere, Banule!

Ecouri critice

"Cu sau fără voia sa, scriitorul Ion Bodunescu trasează *xm* portret de inspector şef pe cât de neaşteptat, pe atât de original. Iată că acest inspector şef are timp de toate. «Bătrânul» – cum i-ar fi zis un scriitor de mâna a doua – elucidează cazuri, dă îndrumări de specialitate, discută cu oameni de toate categoriile, dar nu se dă în lături nici de la o vânătoare. Ion Bodunescu are o contribuţie remarcabilă ia crearea adevăratului portret al comandantului de miliţie din anii noştri. Scriitorul ne face să iubim omul, ceea ce înseamnă un lucru patetic şi-l salutăm cu emoţia cuvenită…

EUGEN SECELEANU, în „FLACĂRA”, 1979

"Literatura poliţistă bună, aşa cum o face Ion Bodunescu în volumul *Inspectorul* şef, apărut în Editura Sport Turism, nu ţine de spaimele nopţii, ci de somnul dulce al zorilor. Materia din care sunt lucrate povestirile ţine de document, lucru de care-şi poate da seama şi un neavizat, dar adevărul ajunge să-şi mănânce singur paşii şi-l să treacă pragul în câmpiile de rouă şi de lacrimă nestinsă ale literaturii adevărate, căci autorul e înzestrat cu darul, foarte rar, al zicerii rotunde. Ştie adică să povestească… Farmecul limb în sporeşte vraja. Îi sună-n călimară un bob de Dunăre muntenească, tăvălit prin polog de peliniţă. Izbânda vine dintr-o muncă, încordată şi din înţelegerea ironică a lumii. Se leagănă

deasupra paginei o creangă de dor. Câteodată se usucă, semn de negură şi-i durere. Dar urma ei stăruie, ca o ninsoare ce va să vină şi ca o speranţă..."

FANUŞ NEAGU, în „ROMÂNIA LIBERĂ „/ 1979

„În colecţia «Cartea de vacanţă» a Editurii Sport-Turism, a apărut, sub semnătura lui Ion Bodunescu, încă o care de povestiri despre *Inspectorul şef*. O alta, cu acelaşi titlu, ne-a fost oferită acum câţiva ani. Cea de acum cuprinde noi aventuri ale colonelului Banu, inspectorul şef al unui «judeţ de câmpie», figură, centrală, acaparatoare a paginilor, pregnant zidită, în jurul căreia personajele celelalte, de regulă negative, roiesc, se agită, dispar, cu frenezia şi inconsistenţa unor efemeride, a unor vietăţi nocturne (ele «activând» şi trăind, evident, în regimul nopţii) surprinse în necruţătorul fascicul de raze al reflectorului colonelului-detectiv. Colonelul Banu e un intransigent în profesia sa, dar, în acelaşi timp, el se vrea un inspector şef „de tip nou" şi, aparent fără efort, reuşeşte s-o facă. E decis să stârpească răul, dar să-l şi preîntâmpine, desfăşurând o întreagă artă, cu un imens consum de energie al tuturor colaboratorilor lui, în operaţii de igienizare socială care să facă solul «judeţului de câmpie» rebarbativ la răsadurile maleficului. Când nu izbuteşte, el are pe obraz un fel de mâhnire, un fel de tristeţe pentru neputinţa celor în cauză (a

personajelor negative) de a-l înţelege, un fel de compasiune pentru cei care acolo, la graniţa nopţii, deci a vieţii, nici nu pricep măcar deplorabila stare în care se afla lipsa lor de şansă de a supravieţui prin rău. Colonelul e şi un răbdător, îi place să-i asculte pe toţi cei cu care se confruntă, îi îmbie la vorbă, uneori chiar la lungi poveşti din care va dobândi, dacă nu o lumină pentru cazul care-l interesează, cel puţin un plus de cunoaştere asupra oamenilor…”

ILIE PURCARU, în „FLACĂRA”, 1981

„…Desprinzi din paginile cărţii dragostea lui Banu pentru oamenii truda sa pentru a-i feri de rău, de a-i îndrepta atunci când greşesc. Pentru că Banu nu este numai un poliţist deosebit de înzestrat profesional, care se mişcă dezinvolt prin labirintul cazurilor, ci şi un consecvent şi neobosit militant pe vastul teritoriu al binelui şi frumosului. Şi, aşa după cum mărturiseşte în cuvântul înainte, autorul, care se cufundă, de fapt, cu eroul cărţii, a scris pentru ca oamenii să fie mai buni şi mai frumoşi…

LAURIAN ARGHIR, în „PENTRU PATRIE", 1981

Bun de tipar: 7.III.1983

EDITURA SPORT-TURISM

„...Din prima clipă, cînd am pornit să aștern pe hîrtie viața și munca inspectorului șef Banu, știam că va sosi și momentul în care mă voi despărți de el. Și bănuiam, încă de atunci, că îmi va fi greu.

Banu s-a născut ca o necesitate, a căpătat trup și viață, hrănindu-se din adevărul de zi cu zi...

În toți anii dedicați acestor trei volume l-am avut mereu alături de mine, obișnuindu-mă cu modul lui de a gîndi și a acționa. M-am confundat cu el.

...Banu vine dinspre oameni adevărați, dinspre fapte reale de viață. El încetează să mai fie doar ficțiune. Banu există !..."

Lei 18,50